

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada - Government

Ministria e Drejtësisë – Ministry of Justice - Ministarstvo pravde

DRAFTI FILLESTAR – INITIAL DRAFT - PRVI RADNI NACRT

PROJEKT KODIT TË DREJTËSISË PËR TË MITUR

JUVENILE JUSTICE CODE

ZAKONIK PRAVDE O MALOLETNICIMA

Prishtinë: 29.08.2016

Kuvendi i Republikës së Kosovës;

Në mbështetje të nenit 65 (1) të Kushtetutës së Republikës së Kosovës,
Miraton:

KODI I DREJTËSISË PËR TË MITUR

PJESA E PARË DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

KAPITULLI I PARIMET THEMELORE DHE PËRKUFIZIMET

Neni 1 Fushëveprimi i Kodit

Ky kod rregullon veprimin ndaj të miturit si kryes i veprës penale, fëmijve dhe të miturve si pjesëmarrës në procedurë, organeve të cilat zbatojnë procedurën penale dhe ekzekutimin e masave dhe dënimeve ndaj kryesit të mitur të veprës penale, si dhe mbrojtjen e personave të mitur dhe fëmijëve të cilët janë viktimë dhe të dëmtuar nga vepra penale.

Neni 2 Qëllimi i Kodit

Qëllimi i këtij Kodi është që në procedurën e ligjshme dhe të drejtë të procedurës penale, të miturit, si kryes të veprës penale, ti shqiptohet masa ose dënimi i cili siguron realizimin e interesit të tij më të mirë, ose që interesi i tillë i të miturit të realizohet pa zhvillimin e procedurës penale ndaj tij, përkatësisht me pezullimin e procedurës së filluar ndaj të miturit atëherë kur këtë e kërkojnë arsyet e arsyeshmërisë, si dhe kur jondjekja e tillë e të miturit ose pezullimi i tillë e procedurës ndaj tij mund kushtëzojë me plotësimin e detyrimeve të caktuara nga ana e të miturit. Për më tepër garantimin dhe respektimin e të drejtave dhe lirive të tyre parapara me Kushtetutën e Republikës së Kosovës, Konventen për të Drejtat e Fëmijës, dhe marrëveshjeve të tjera ndërkombëtare në sistemin e drejtësisë, duke u bazuar në:

- 1.1 respektimin e drejtave të njeriut dhe të lirive themelore;
- 1.2 respektimin e interesit më të mirë të fëmijut;
- 1.3 ndalimin e diskriminimit në çfardo baze;
- 1.4 respektimin e drejtave të fëmijut që në mënyrë të lirë të shprehin mendimin e vet;
- 1.5 evitimin e kufizimit të lirisë personale të miturve në masë më të madhe të mundshme;
- 1.6 nxitjen dhe dhënien e përparësisë zbatimit të masave edukuese kundrejt dënimit me burg
- 1.7 promovimit dhe respektimit të qasjes miqësore si dhe të mënyrës së veprimit ndaj të miturve duke i dhënë përparësi edukimit dhe risocializimit;
- 1.8 dhënien e rëndësisë së veçantë aftësisë dhe specializimit nëpërmjet qasjes multidisiplinore dhe bashkëpunimit institucional.

Neni 3 Përkufizimet

1. Shprehjet e përdorura në këtë kod kanë këto kuptime:

1.1. **Fëmijë** - nënkupton personin i cili nuk e ka mbushur moshën tetëmbëdhjetë (18) vjet;

1.2. **I mitur** – nënkupton personin i cili në kohën e kryerjes së veprës penale i ka mbushur katërmëdhjetë (14) vjet por nuk i ka mbushur tetëmbëdhjetë (18) vjet;

1.3. **I mitur i ri** - nënkupton personin i cili në kohën e kryerjes së veprës penale i ka mbushur katërmëdhjetë (14) vjet, por nuk i ka mbushur gjashtëmbëdhjetë (16) vjet;

1.4. **I mitur i rritur** – nënkupton personin i cili në kohën e kryerjes së veprës penale i ka mbushur gjashtëmbëdhjetë (16) vjet, por nuk i ka mbushur tetëmbëdhjetë (18) vjet;

1.5. **Madhor i ri** – nënkupton personin i cili në kohën e kryerjes së veprës penale i ka mbushur tetëmbëdhjetë (18) vjet, por nuk i ka mbushur njëzetënjë (21) vjet;

1.6. **Madhor** - nënkupton personin i cili ka mbushur moshën tetëmbëdhjetë (18) vjet;

1.7. **Edukim i specializuar** - nënkupton programin edukativ i përpiluar sipas nevojave speciale të kryerësit të veprës penale, i cili synon të ndihmojë zhvillimin e gjithëmbarshtëm adekuat të tij dhe të zvogëlojë mundësinë e recidivizmit;

1.8. **Burgim për të mitur** – nënkupton dënimin me burgim i shqiptuar ndaj kryerësit të mitur ose ndaj madhorit, në pajtim me Pjesën e Dytë Kapitulli VII të këtij Kodi;

1.9. **Objekt për kujdes të posaçëm shëndetësor** – nënkupton institucionin i cili siguron trajtim kryerësit të mitur me çrregullime mendore.

1.10. **Organ i kujdestarisë** – nënkupton organi përgjegjës që vepron në kuadër të Qendrës për Punës Sociale i cili është përgjegjës për mbrojtjen e fëmijëve;

1.11. **Gjyqtari për të mitur**- nënkupton gjyqtarin i cili është ekspert në çështjet penale ku është përfshirë i mituri, fëmiju dhe madhor i ri, i cili është kompetent për ushtrimin e përgjegjësisë në këtë Kod. Gjyqtari për të mitur është i caktuar në fazën e procedurës përgaditore dhe si kryetar i trupit dhe i kolegjit në të gjitha fazat e procedurës penale.

1.12. **Prokuror i shtetit për të mitur** – nënkupton prokurorin shtetit i cili është ekspert në çështjet penale ku është përfshirë i mituri, fëmiju dhe madhori i ri, dhe i cili është kompetent për ushtrimin e përgjegjësisë të parapara në këtë Kod;

1.13. **Trupi gjykues për të mitur**- nënkupton trupin e përbërë prej tre (3) gjyqtarëve prej të cilëve kryetari është gjyqtar për të mitur i cili gjykon gjatë shqyrtimit gjyqësor.

1.14. **Kolegji për të mitur**- nënkupton kolegjin e përbërë prej tre (3) gjyqtarëve prej të cilëve kryetari është gjyqtar për të mitur i cili merr vendime në seancë jashtë shqyrtimit gjyqësor.

1.15 **Departamenti për të mitur**- nënkupton departamentin në kuadër të prokurorisë dhe gjykatës kompetente që shqyrton çështjet penale të miturve si kryes të veprave penale dhe viktimave dhe dëshmitarëve të veprave penale të përcaktuara me këtë Kod;

1.16. **Shërbim sprovues** - nënkupton institucionin i cili e bënë ekzekutimin e masave dhe të dënimeve alternative;

1.17 **Ndërmjetësim** – nënkupton procedurën e ndërmjetësimit në të cilën personat e tretë neutral (ndërmjetësuksi) i ndihmon viktimës dhe kryesit të veprës penale që nëpërmjet të komunikimit të ndihmohet palët të arrijë zgjidhje të përshtatshme lidhur me mosmarrëveshjen;

1.18 **Fëmijë viktimë apo dëshmitar** – nënkupton personin nën moshën 18 vjet i cili është viktim apo dëshmitar i veprës penale;

1.19 **Fëmijë nën moshën e përgjegjësisë penale** – nënkupton fëmijun i cili në kohën e kryerjes së veprës penale nuk i ka mbushur 14 vjeçare dhe për shkak të moshës dhe zhvillimit të tij mendor ndaj tij kërkohen masa dhe programe trajtimi adekuat, dhe ndaj të cilit nuk mund të zhvillohet procedurë gjyqësore, e nëse procedura penale ka filluar, ajo pushon;

1.20 **Mbrojtësi i viktimave**- përfaqësuesi i autorizuar për mbrojtjen e interesave të fëmijëve viktimë;

1.21 **Mbrojtësi i të miturit**- nënkupton mbrojtësin e licencuar nga Oda e Avokatëve të Kosovës i cili është ekspert në çështjet penale ku janë të përfshirë fëmijët dhe të miturit;

1.22 **Privimi nga liria** – Nënkupton çdo formë e paraburgimit apo burgimit apo vënje e personit në ambient të arrestit apo ndalimit publik apo privat, e të cilin ky person nuk mund ta lëshojë sipas vullnetit të vet, sipas vendimit të ndonjë autoriteti gjyqësor, administrativ apo autoritet tjetër publik.

1.23 Riviktimizimi

2. Shprehjet të cilat përdoren në këtë kod për personat fizik në gjininë mashkullore nënkuptojnë shprehje të njëjta në gjinin femërore.

Neni 4 Parimet themelore

1. Interesi më i mirë duhet të jetë konsiderata mbizotëruese gjatë gjithë procedurës dhe veprimeve që ndërmirren ndaj fëmijut dhe të miturit.

2. Sistemi i drejtësisë për të mitur synon mirëqenien e të miturit dhe siguron që çdo reagim ndaj kryerësve të mitur të jetë gjithmonë në proporcion me rrethanat e kryerësit dhe veprës penale.

3. Kryerësve të mitur u shqiptohen masat e diversitetit dhe masat edukative, sipas nevojës, duke i dhënë përparsi masave dhe sanksioneve alternative në relacion me sanksionet penale.

4. Privimi nga liria shqiptohet vetëm si mjet i fundit dhe do të kufizohet në afatin më të shkurtër të mundshëm. Gjatë kohës së privimit nga liria, i shqiptuar si dënim, kryesit të mitur i ofrohet edukim, ndihmë psikologjike, sipas nevojës, edhe ndihmë mjekësore, për ta lehtësuar rehabilitimin e tij.

5. Fëmijës që merr pjesë në procedurë penale i ofrohet mundësia që të shprehet lirisht.

6. Çdo i mitur i privuar lirie trajtohet me humanizëm për hir të dinjitetit të personalitetit të tij njerëzor, dhe me atë rast merren parasysh nevojat personale të moshës së tij. Në veçanti, çdo i mitur i privuar lirie ndahet nga madhorët, përpos nëse konsiderohet se është në interes të miturit të mos ndahet, dhe gëzojnë të drejtën e mbajtjes së kontakteve me familjen e tij përmes korrespondencave dhe vizitave, përveç rrethanave të jashtëzakonshme të përcaktuara me ligj.

7. Çdo i mitur i privuar lirie ka të drejtë në ndihmë të menjëhershme ligjore dhe ndihmë tjetër adekuate, si dhe të drejtën për të kundërshtuar ligjshmërinë e privimit të tij nga liria pranë një gjykate të pavarur dhe të paanshme, si dhe në procedurë të menjëhershme.

8. Për t'iu shmangur lëndimit për shkak të publicitetit të tepruar ose etiketimeve, e drejta e fëmijës për privatësi respektohet në të gjitha fazat. Në parim, nuk publikohet asnjë informacion që shpie në identifikimin e kryerësit të mitur apo riviktimizimin e viktimës.

9. Procedure ndaj të miturit dhe procedra në të cilën i mituri është i dëmtuar me veprë penale është urgjente. Organet të cilat marrin pjesë në procedurë ndaj të miturit si dhe organet tjera dhe institucionet nga të cilat kërkohen njoftime, raporte ose mendime, janë të detyruar të veprojnë në mënyrë urgjente.

10. Mosveprimi sipas procedurës së përcaktuar në paragrafin 9 të këtij neni, si dhe mosrespektimi i afateve të parapara me këtë kod, konsiderohet shkelje disiplinore, në pajtim me dispozitat përkatëse të legjislacionit në fuqi.

11. Procedura ndaj fëmijëve dhe të miturve duhet të zhvillohet dhe zbatohet në pajtim me konceptin e qasjes miqësore

Neni 5 Fusha e zbatimit

1. Dispozitat e këtij Kodi zbatohen ndaj secilit person për të cilin zhvillohet procedurë për veprë penale të kryer si i mitur, pavarësisht nga moshja e tij në kohën e fillimit të procedurës si dhe në procedurën ndaj fëmijëve viktimë apo dëshmitarë të parapara me këtë Kod.

2. Dispozitat e këtij Kodi mund të zbatohen edhe ndaj çdo personi për të cilin zhvillohet procedurë për veprë penale të kryer si madhor i ri në rastet e parapara me këtë Kod.

3. Kur madhori akuzohet për veprë penale të kryer si i mitur, nenet 50 dhe 54 të këtij Kodi nuk zbatohen.

4. Dispozitat e caktuara të këtij Kodi zbatohen ndaj personit madhor për veprat penale të kryera ndaj fëmijëve sic përcaktohet në Pjesën e pestë, kapitulli I të këtij Kodi.

Neni 6 Zbatimi subsidiar i ligjeve tjera

Ndaj kryesit të mitur të veprës penale dhe fëmijëve viktimë apo dëshmitarë, në procedurën penale, në çështjet të cilat nuk janë rregulluar më këtë Kod, përshtatshmërisht zbatohen dispozitat e Kodit Penal të Republikës së Kosovës, Kodit të Procedurës Penale dhe të Ligjit për Ekzekutimin e Sanksioneve Penale, si dhe dispozitat tjera penale juridike përpos rasteve kur me këtë Kod nuk është rregulluar ndryshe.

Neni 7
Përcaktimi i masave mbrojtëse

1. Në çdo kohë gjyqtari kompetent apo trupi gjykues cakton masa adekuate për të mbrojtur të drejtat dhe mirëqenien e të miturit, duke përfshirë edhe vendosjen e të miturit në strehimore ose në institucion edukativ apo të ngjashëm, vendosjen e të miturit nën mbikëqyrjen e organit të kujdestarisë ose transferimin e të miturit në familje tjetër, nëse është e nevojshme që i mituri të ndahet nga mjedisi në të cilin ai ka jetuar ose për t'i ofruar ndihmë, mbrojtje apo strehim. Gjyqtari kompetent e njofton organin e kujdestarisë për cilëndo masë të caktuar.
2. Dispozitat e paragrafit 1 të këtij neni zbatohet përshtatshëmrisht edhe për fëmijët viktime apo dëshmitar.
3. Organi i kujdestarisë apo përfaqësuesi i autorizuar i fëmijës nga gjyqtari kompetent, mund të kërkojë shqiptimin e masës adekuate për mbrojtjen e të drejtave dhe mirëqenies së fëmijës.
4. Shpenzimet për zbatimin e masave mbrojtëse të parapara në paragrafin 1 të këtij neni për të miturin paguhen nga mjetet buxhetore.

PJESA E DYTË
VEPRIMI ME TË MITURIN DHE FËMIUN

KAPITULLI I
MASAT E NDIHMËS DHE TË MBROJTJES PËR FËMIUN SI KRYES I VEPRËS PENALE
NËN MOSHËN E PËRGJEGJËSISË PENALE

Neni 8
Procedura e mbrojtjes së fëmijës nën moshën e përgjegjësive penale

1. Për fëmijën nën moshën katërbëdhjetë (14) vjet nuk fillon procedura gjyqësore. Nëse fëmija është nën moshën katërbëdhjetë (14) vjet në kohën e kryerjes së veprës penale, çdo procedurë gjyqësore që ka filluar pushohet menjëherë dhe organi i kujdestarisë njoftohet për rastin nga policia pas konsultimit me prokurorin.
2. Sipas paragrafit 1 të këtij neni, Organi i kujdestarisë në bashkëpunim dhe koordinim me institucionet tjera ndërmerr veprimet e caktuara në pajtim me legjislacionin në fuqi për mbrojtjen e fëmijëve në trajtimin e kryerësve të veprave penale nën moshën katërbëdhjetë (14) vjeç.
3. Në afat jo më të gjatë se shtatë ditë, e në raste urgjente jo më vonë se njëzetë e katër orë nga pranimi i informimit ose njohurisë tjetër reth kryerjes së ndonjë vepre penale të rëndë ose veprave të përsëritura, policia e informon dhe kërkon nga organi i kujdestarisë ndërmarjen e masave urgjente adekuate për trajtimin dhe mbrojtjen e fëmijut kryes të veprës penale. Kjo masë urgjente e ndihmës përfundon në momentin kur organi i kujdestarisë përpilon programin e rregullt për mbrojtje dhe trajtim.
4. Sipas paragrafit 2 dhe 3 të këtij neni, me akt juridik të nxjerrë nga Qeveria e Republikës të Kosovës rregullohet mënyra e mbrojtjes së fëmijëve kryes të veprave penale nën moshën e përgjegjësive penale, programi i mbrojtjes, mbrojtja e fëmijës nën moshën e përgjegjësive penale në situata urgjente, ndërmjetësimi ndërmjet bashkëmohatarëve, ndihma juridike dhe trajtimi i kësaj kategorie të fëmijëve, gjithnjë duke u bazuar në interesin më të mirë të fëmijëve.

KAPITULLI II
NDËRMJETËSIMI

Neni 9

Procedura për ndërmjetësim

1. Prokurori i shtetit për të mitur, mund të propozoj ndërmjetësimin nëse vlerëson se do të jetë më e përshtatshme duke pas parasysh natyrën e veprës penale, rrethanat në të cilat është kryer vepra penale, historia e të miturit, mundësia e kthimit të raporteve normale në mes të miturit dhe palës së dëmtuar, mundësia e zvogëlimit të dëmit të palës së dëmtuar, mundësia e rehabilitimit të të miturit dhe re-integrimi i tij në shoqëri.
2. Palëve në procedurë mund tu propozohet ndërmjetësimi në rast se ato kanë shprehur pëlqimin për ndërmjetësim.
3. Para se palët të udhëzohen në procedurën e ndërmjetësimit, prokurori i shtetit për të mitur duhet që t'i njoftojë palët për parimet dhe rregullat e ndërmjetësimit, si dhe për procesin dhe efektet ligjore të çdo marrëveshjeje që arrihet përmes ndërmjetësimit, në pajtim me Ligjin për Ndërmjetësim dhe përshtatshmërisht me Kodin e Procedurës Penale.
4. Kur kryerësi i mitur dhe pala e dëmtuar shprehin pëlqimin e tyre për ndërmjetësim, ky pëlqim duhet të shënohet në procesverbal dhe procedura pezullohet.
5. I mituri dhe pala e dëmtuar me marrëveshje caktojnë ndërmjetësin, në rast se nuk mund të mirren vesh, ndërmjetësin me aktvendim e cakton prokurori i shtetit për të mitur ose gjyqtari kompetent, nga lista e ndërmjetësuesve në pajtim me Ligjin për Ndërmjetësimin, si dhe dispozitat e këtij Kodi.
6. Pas pranimit të aktvendimit që cakton ndërmjetësuesin, ndërmjetësuesi duhet që të vë kontakt me kryerësin e mitur dhe me palën e dëmtuar pastaj të fillojë procedurën e ndërmjetësimit.
7. Procedura e ndërmjetësimit nuk mund të zgjasë më tepër se tridhjetë (30) ditë nga dita e nxjerrjes së aktvendimit. Për rezultatin e ndërmjetësimit njoftohet zyrtarisht Prokurori i shtetit për të mitur.
8. Nëse procedura e ndërmjetësimit nuk ka sukses, atëherë procedura gjyqësore duhet të vazhdojë nga aty ku është pezulluar.
9. Procedura e ndërmjetësimit për të mitur është pa pagesë për palët. Shpenzimet e procedurës së ndërmjetësimit, duke përfshirë pagesën për ndërmjetësuesin, ndërsa në rastet kur ndërmjetësuesi caktohet nga prokurori i shtetit për të mitur, shpenzimet e procedurës paguhen nga buxheti i Këshillit Prokurorial të Kosovës.
10. Pagesa e shpenzimeve për procedurën e ndërmjetësimit dhe ndërmjetësuesit bëhet sipas ligjit për ndërmjetësimin dhe akteve nënligjore të nxjerra për zbatimin e tij.

Neni 10

Përfundimi i Procedurës së Ndërmjetësimit

1. Procedura e ndërmjetësimit përfundohet atëherë kur:
 - 1.1. është kryer me sukses ndërmjetësimi;
 - 1.2. ka kaluar afati prej tridhjetë (30) ditësh

1.3. ndërmjetësuesi konsideron se vazhdimi i procedurës së ndërmjetësimit nuk është i mundur ose është i paarsyeshëm;

1.4. i mituri ose pala e dëmtuar deklarojnë se dëshirojnë ta ndërpresin procedurën;

2. Kur ndërmjetësimi nuk ka sukses, prokurori i shtetit për të mitur i cili ka propozuar ndërmjetësimin, rifillon procedurën e pezulluar nga momenti i pezullimit të tyre;

3. Kur ndërmjetësimi ka sukses, me aktvendim ndërpritet procedura ndaj kryerësit të mitur të veprës penale. Pasi të ndërpritet procedura, prokurori i shtetit për të mitur duhet që t'i njoftojë palët lidhur me vendimin e tyre.

4. Po që se palët arrijnë marrëveshjen mbi kompensimin e dëmit, atëherë ajo i dorëzohet prokurorit të shtetit për të mitur, dhe nëse ata e miratojnë, marrëveshja përbën titull ekzekutiv dhe ekzekutohet në pajtim me ligjin në fuqi.

Neni 11 **Ndërmjetësuesi**

1. Ndërmjetësuesi është person fizik i cili u ndihmon palëve që të arrijnë marrëveshje, pa të drejtë që të inponoj zgjidhje të kontestit, në pajtim me parimet e vullnetit, paanshmërisë, barazisë së palëve, transparencës, efikasitetit dhe drejtësisë.

2. Ndërmjetësues mund të jetë avokati, jurisi i diplomuar, punëtori social, pedagogu, psikologu ose personi me profesion tjetër i cili ka mbaruar trajnimin për ndërmjetësues për të mitur dhe i cili i plotëson kushtet si në vijim:

1.1. të ketë diplomë universitare;

1.2. të ketë së paku 5 (pesë) vite përvojë punë me të mitur;

1.3. të mos i jetë shqiptuar ndalimi i ushtrimit të profesionit, veprimtarisë ose detyrës, apo dënim tjetër për veprë penale e cila e bënë të padenjë për të ushtruar profesionin;

1.4. të ketë certifikatë të lëshuar organi kompetent për ndërmjetësim për trajnimin e kryer për ndërmjetësues për të mitur dhe

1.5. të jetë i regjistruar në regjistrin përkatës të ndërmjetësuesve.

3. Dispozitat për përjashtimin e gjyqtarit të përcaktuar në Kodin e Procedurës Penale zbatohen përshtatshëm edhe për përjashtimin e ndërmjetësuesit. Kundër këtij aktvendimi nuk lejohet ankesa.

4. Përjashtimi i ndërmjetësuesit mund të kërkohet nga i mituri, prindi, prindi adoptues, kujdestari, avokati mbrojtës dhe pala e dëmtuar.

5. Kërkesa për përjashtim duhet të vendoset nga organi i cili e ka caktuar ndërmjetësuesin.

6. Kundër Aktvendimit mbi refuzimin e kërkesës për përjashtimin e ndërmjetësuesit nuk lejohet ankesa.

7. Në procedurën për ndërmjetësim e cila mbahet sipas dispozitave të këtij kodi, në mënyrë të përshtatshme do të zbatohen dispozitat e ligjit për ndërmjetësim.

KAPITULLI III LLOJET E MASAVE DHE DËNIMEVE

Neni 12

Masat dhe dënimet e zbatueshme ndaj të miturve

1. Masat që mund të shqiptohen ndaj të miturve janë: masat e diversitetit dhe masat edukative.
2. Dënimet që mund të shqiptohen ndaj të miturve janë: gjoba, urdhri për punë në dobi të përgjithshme dhe burgimi për të mitur.
3. Dënimi nuk mund t'i shqiptohet të miturit i cili ka qene nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet në kohën e kryerjes së veprës penale.
4. Kohëzgjatja e çfarëdo mase apo dënimi të shqiptuar duhet të përcaktohet me vendim të gjykatës në pajtim me këtë Kod.
5. Kur gjykata cakton dënimin me burgim për të mitur deri në dy (2) vjet ose masën e dërgimit në edukativo-korrektues deri në dy (2) vjet, mund të shqiptojë dënimin me kusht në pajtim me Kodin Penal të Republikës së Kosovës.
6. Përveç masës apo dënimit, të miturit mund t'i shqiptohet masa apo dënim nga Pjesa e dytë, Kapitulli VIII i këtij Kodi.

Neni 13

Zgjedhja e masave dhe e dënimeve të zbatueshme

1. Kur ndaj të miturit shqiptohet ndonjë masë apo dënim, gjykata në radhë të parë merr parasysh interesin më të mirë të të miturit. gjykata gjithashtu merr parasysh edhe këto rrethana: llojin dhe peshën e veprës penale, moshën e të miturit, nivelin e zhvillimit psikologjik, karakterin e tij dhe prirjet, motivet që e nxitën atë të kryejë veprën penale, edukimin e tij në atë fazë, mjedisin dhe rrethanat e jetës së tij, nëse është shqiptuar masë apo dënim më herët dhe rrethanat tjera që mund të ndikojnë në shqiptimin e masës apo dënimit.
2. Shërbimi sprovues përgatit anketë të plotë sociale për të miturin me kërkesë të prokurorit i shtetit për të mitur, gjykata ashtu siç është paraparë në këtë Kod. Anketa sociale përfshin të dhëna mbi moshën e të miturit dhe zhvillimin psikologjik, biografinë e familjes, biografinë dhe rrethanat nën të cilat jeton i mituri, nivelin shkollor, përvojën edukative dhe çfarëdo të dhëne tjetër relevante.
3. Para zgjedhjes së masës apo dënimit, gjykata mund të kërkojë nga Shërbimi Sprovues raportin para ndëshkues dhe mendimin lidhur me zgjedhjen e masës apo dënimit.

Neni 14

Shqiptimi i masave ndaj madhorit të ri për veprë penale të kryer si i mitur i ri

1. Procedura gjyqësore nuk mund të zbatohet ndaj madhorit i cili ka mbushur moshën njëzetënjë (21) vjet për veprë penale të kryer si i mitur nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet.

2. Procedura gjyqësore mund të zbatohet ndaj madhorit të ri për veprë penale të kryer si i mitur nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet vetëm nëse vepra penale është e dënueshme me më shumë se pesë (5) vite burgim.

3. Në procedurën e paraparë në paragrafin 2 të këtij neni, gjykata mund të shqiptojë vetëm masën edukative adekuate institucionale. Kriteret e përgjithshme të përcaktuara në nenin 16 të këtij Kodi do të merren parasysh së bashku me kohën që ka kaluar nga kryerja e veprës penale.

Neni 15

Shqiptimi i masave dhe i dënimeve ndaj madhorit të ri për vepra penale të kryera si i mitur i rritur

1. Në procedurën gjyqësore të zbatuar ndaj madhorit të ri për veprë penale të kryer si i mitur i rritur, gjykata mund të shqiptojë ndonjë masë ose dënim në pajtim me nenin 12 të këtij Kodi. Kriteret e përgjithshme të përcaktuara në nenin 13 të këtij Kodi merren parasysh bashkë me kohën që ka kaluar nga kryerja e veprës penale.

2. Përjashtimisht nga paragrafi 1 i këtij neni, gjykata, në vend të burgimit për të mitur mund të shqiptojë burgim ose dënim me kusht.

3. Përjashtimisht nga paragrafi 1 i këtij neni, në vend të burgimit për të mitur, gjykata shqipton burgim ose dënim me kusht ndaj madhorit i cili ka mbushur moshën njëzetetë (23) vjet në kohën e procedurës gjyqësore, nën kushtet e parapara në këtë Kod.

Neni 16

Shqiptimi i masave ose i dënimeve ndaj madhorit të ri për veprë penale të kryer si madhor i ri

1. Në procedurën gjyqësore të zbatuar ndaj madhorit të ri i cili nuk ka arritur moshën njëzetënjë (21) vjet për veprë penale të kryer si madhor i ri, gjykata mund të shqiptojë masë ose dënim në pajtim me nenin 12 të këtij Kodi, nëse çmon se qëllimi që do të arrihej me shqiptimin e burgimit gjithashtu do të arrihej edhe me shqiptimin e masës ose dënitimit, duke marrë parasysh rrethanat nën të cilat është kryer vepra penale, mendimin e ekspertit lidhur me zhvillimin psikologjik të madhorit të ri dhe interesin e tij më të mirë.

2. Masa ose dënimi i shqiptuar mund të zgjasë derisa personi të arrij moshën njëzetetë (23) vjet.

Neni 17

Efekti i dënitimit në masën edukative

1. Kur gjykata shqipton dënim me burgim për të mitur ndaj të miturit i cili ka arritur moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet gjatë ekzekutimit të masës edukative, masa edukative pushon kur i mituri fillon mbajtjen e dënitimit.

2. Kur gjykatashqipton dënim me burgim për të mitur ose së paku një (1) vit burgim ndaj madhorit gjatë ekzekutimit të masës edukative, masa edukative pushon kur kryerësi fillon mbajtjen e dënitimit.

3. Kur gjykata shqipton dënimin me burgim për të mitur ose burgimin me kohëzgjatje më pak se një (1) vit ndaj madhorit gjatë ekzekutimit të masës edukative, gjykata në aktgjykimin e vet vendos për revokimin e masës edukative pas mbajtjes së dënitimit me burgim për të mitur apo burgimit.

Neni 18

Evidenca e masave dhe e dënimeve

1. Organi i cili shqipëton masat dhe dënimet - mban evidencë të masave dhe dënimeve të shqiptuara ndaj të miturit. Shërbimi Sprovues duhet të ketë kopje të këtyre shënimeve.
2. Evidenca për shqiptimin e masave diversitetit dhe masave edukative jo-institucionale - nuk kanë karakter të evidencës penale në kuptim të Kodit Penal.
3. Të dhënat mbi masat dhe dënimet e shqiptuara ndaj të miturit janë konfidenciale. Vetëm gjyqtari kompetent dhe prokurori i shtetit për të mitur mund të marrin informatat e tilla kur kjo është e nevojshme për zbatimin e procedurës ndaj individit të njëjtë derisa ai është ende i mitur. Me kërkesën të miturit ose përfaqësuesit të tij ligjor të miturit i lëshohet dëshmia nga gjykata.
4. Shënimet nga paragrafi 1 i këtij neni do të fshihen kur personi të ketë arritur moshën njëzetënjë (21) vjet.
5. Kur ekzekutohet masa ose dënimi i shqiptuar ndaj madhorit për vepër penale të kryer si i mitur, shënimet mbi masën ose dënimin do të fshihen menjëherë pas përfundimit të masës ose dënimit.
6. Me aktin nënligjor të cilin e nxjerrë Këshilli Gjyqësor i Kosovës, përcaktohet përmbajtja dhe mënyra e mbajtjes së evidencës nga paragrafi 1 i këtij neni.

KAPITULLI IV MASAT E DIVERSITETIT

Neni 19 Qëllimi i masave të diversitetit

Qëllimi i masave të diversitetit është që të parandalojë, kur është e mundur, fillimin e procedurës gjyësore ndaj kryerësit të mitur, të ndihmojë rehabilitimin pozitiv dhe riintegrimin e të miturit në bashkësinë e tij me qëllim të parandalimit të sjelljes recidiviste.

Neni 20 Llojet e masave të diversitetit

1. Masat e diversitetit që mund të shqiptohen ndaj kryerësit të mitur janë:
 - 1.1. pajtimi në mes të kryerësit të mitur dhe palës së dëmtuar, duke përfshirë edhe kërkim faljen nga i mituri ndaj palës së dëmtuar;
 - 1.2. pajtimi ndërmjet të miturit dhe familjes së tij;
 - 1.3. kompensimi i dëmit palës së dëmtuar në bazë të marrëveshjes së ndërsjellë ndërmjet të dëmtuarit, të miturit dhe përfaqësuesit të tij ligjor, në përputhje me situatën financiare të të miturit;
 - 1.4. vijimi i rregullt në shkollë;
 - 1.5. pranimi i punësimit apo aftësimin në një profesion adekuat me aftësitë dhe shkathtësitë e tij;
 - 1.6. kryerja e punës pa pagesë në dobi të përgjithshme në pajtim me aftësinë e kryerësit të mitur për kryerjen e punës së tillë. Kjo masë mund të shqiptohet me pëlqimin e të miturit në kohëzgjatje prej dhjetë (10) deri në gjashtëdhjetë (60) orë;

- 1.7. edukimi në rregullat e trafikut;
- 1.8. këshillimi psikologjik;
- 1.9. angazhimi në aktivitete bëmiresie
- 1.10. pagesa e një shume të caktuar të të hollave të destinuara për qëllime bëmiresie apo në programin për kompensim të viktimave;
- 1.11 angazhmimi në aktivitete sportive dhe rekreative dhe;
- 1.12 këshillimi ndërmjet familjeve të të miturve;
- 1.13. të përmbahet nga çfarëdo kontakti me individë të caktuar që mund të kenë ndikim negativ tek i mituri;
- 1.14. të mos vizitohet vende ose mjedise të caktuara që mund të kenë ndikim negativ tek i mituri dhe
- 1.15. të përmbahet nga përdorimi i drogës dhe i alkoolit.
- 1.16. vërejtja policore

Neni 21

Kushtet për shqiptimin e masave të diversitetit

1. Masat e diversitetit mund të shqiptohet nga prokurori, ndaj të miturit i cili ka kryer veprë penale për të cilën është paraparë dënim me gjobë apo me burgim deri në tri (3) vite ose për veprë penale të kryer nga pakujdesia për të cilën është paraparë dënimi deri në pesë (5) vite burgim, me përjashtim të atyre të cilat sjellin si pasojë vdekjen.
2. Masa e vërejtjes policore nga paragrafi 1, nënparagrafi 1.16 i nenit 20 të këtij Kodi mund të caktohet ndaj të miturit si kryes i veprës penale për herë të parë për vepra penale për të cilat është paraparë dënimi me gjobë ose dënimi me burg deri në tri (3) vite.
3. Vërejtjen policore si masë të diversitetit e cakton zyrtari policor me lejen e prokurorit të shtetit për të mitur. Policia mban evidencën e vërejtjeve policore të shqiptuara, që nuk kanë karakter të evidencës sikur tek të miturit e dënuar, dhe nuk mund të përdoret në qfardo mënyre që do ta dëmtonte të miturin.
4. Kushtet për shqiptimin e masës së diversitetit janë:
 - 4.1. pranimi i përgjegjësisë për veprën penale nga i mituri;
 - 4.2. shprehja e gatishmërisë nga i mituri që të pajtohet me palën e dëmtuar dhe
 - 4.3. pëlqimi i të miturit ose i prindit, prindit adoptues ose kujdestarit në emër të të miturit për të zbatuar masën e shqiptuar të diversitetit.
5. Sherbimi Sprovues e informon menjëherë organin kompetent i cili e shqiptonë masën e diversitetit për moskryerjen e detyrimeve të masës së diversitetit nga i mituri i cili mund të vendosë për rifillimin e ndjekjes së rastit.

KAPITULLI V MASAT EDUKATIVE

Neni 22 Qëllimi i masave edukative

Qëllimi i masës edukative është që të kontribuojë në rehabilitimin dhe risocializimin si dhe zhvillimin adekuat të kryerësit të mitur, duke ofruar mbrojtje, ndihmë dhe mbikëqyrje, duke siguruar edukim dhe aftësim profesional, duke zhvilluar përgjegjësinë e tij personale dhe kështu duke ndaluar sjelljen recidiviste.

Neni 23 Llojet dhe kohëzgjatja e masave edukative

1. Llojet e masave edukative që mund të shqiptohen ndaj kryerësit të mitur janë:
 - 1.1 Qortimi gjyqësor,
 - 1.2 Masat e mbikëqyrjes së shtuar dhe
 - 1.3 Masat institucionale
2. Qortimi gjyqësor shqiptohet ndaj kryerësit të mitur interesat e të cilit më së miri përfillen me një masë afatshkurtër, veçanërisht nëse vepra penale është kryer nga pamaturia apo pakujdesia.
3. Masat e mbikëqyrjes së shtuar janë mbikëqyrja e shtuar nga ana e prindit, nga prindi adoptues ose kujdestarit të të miturit, mbikëqyrja e shtuar nga familja tjetër dhe mbikëqyrja e shtuar nga organi i kujdestarisë. Këto masa shqiptohen ndaj të miturit interesat e të cilit nuk kërkojnë izolimin nga mjedisi i tij i mëparshëm dhe mbahen me masë afatgjate që të miturit i ofron mundësinë e edukimit, rehabilitimit apo trajtimit. Kohëzgjatja e kësaj mase nuk mund të jetë më e shkurtër se tre (3) muaj apo më e gjatë se dy (2) vjet.
4. Masat institucionale edukative janë, dërgimi i të miturit në institucion edukues korrektues dhe dërgimi i kryerësit të mitur në institucionin e kujdesit të posaçëm. Këto masa shqiptohen ndaj të miturit interesat e të cilit më së miri përfillen me veçimin e tij nga mjedisi i mëparshëm dhe me masë afatgjate, që të miturit i ofron mundësinë e edukimit, rehabilitimit apo trajtimit.
5. Kohëzgjatja e masës edukative nuk mund të kalojë afatin maksimal të burgimit të paraparë për veprën penale.

Neni 24 Qortimi gjyqësor

1. Gjyqtari kompetent e shqipton masën e qortimit gjyqësor kur masa e tillë konsiderohet e mjaftueshme dhe në interes të të miturit për të ndikuar pozitivisht në sjelljen e tij.
2. I mituri, të cilit i shqiptohet qortimi gjyqësor informohet se ai ka kryer veprë të dëmshme dhe të rrezikshme e cila përbën veprë penale dhe i bëhet me dije se nëse përsëri kryen veprë të tillë, gjykata do t'i shqiptojë një masë apo dënim më të rëndë.

Neni 25 Mbikëqyrja e shtuar nga ana e prindit, prindit adoptues ose kujdestarit

1. Gjykata, shqipton masën e mbikëqyrjes së shtuar nga ana e prindit, prindit adoptues ose kujdestarit pas dëgjimit të prindit, prindit adoptues ose kujdestarit, kur prindi, prindi adoptues apokujdestari është i aftë për mbikëqyrjen e të miturit, por që është treguar i pakujdesshëm ndaj mbikëqyrjes së tillë dhe kur masa e tillë është në interesin më të mirë të të miturit.
2. Kur shqiptohet kjo masë, gjykata mund t'i jep prindit, prindit adoptues apo kujdestarit udhëzimet e nevojshme dhe ta urdhërojë atë në përmbushjen e detyrave të caktuara që janë pjesë e masës së shqiptuar me qëllim të përkujdesjes së të miturit dhe ndikimit pozitiv ndaj tij.
3. Kur shqiptohet kjo masë, gjykata urdhëronë shërbimin sprovues të verifikojë ekzekutimin e masës dhe t'i ofrojë ndihmën e nevojshme prindit, prindit adoptues ose kujdestarit.

Neni 26

Mbikëqyrja e shtuar nga familja tjetër

1. Gjykata shqipton masën e mbikëqyrjes së shtuar nga ana e familjes tjetër pas dëgjimit të prindit, prindit adoptues ose kujdestarit kur prindi, prindi adoptues apo kujdestari është i paaftë për kryerjen e mbikëqyrjes së shtuar ndaj të miturit dhe kur masa e tillë është në interesin më të mirë të të miturit.
2. Ekzekutimi i kësaj mase përfundon kur prindi, prindi adoptues apo kujdestari i të miturit është në gjendje të ushtrojë mbikëqyrjen e shtuar ndaj tij apo kur sipas rezultateve të rehabilitimit nevoja për mbikëqyrje të shtuar pushon.
3. Kur shqiptohet kjo masë, gjykata gjithashtu e urdhëron shërbimin sprovues të verifikojë ekzekutimin e masës dhe familjes që kryen mbikëqyrjen t'i ofrojë ndihmën e nevojshme.

Neni 27

Mbikëqyrja e shtuar nga organi i kujdestarisë

1. Gjykata shqipton masën e mbikëqyrjes së shtuar nga organi i kujdestarisë pas dëgjimit të prindit, prindit adoptues apo kujdestarit kur prindi, prindi adoptues apo kujdestari nuk është në gjendje të ushtrojë mbikëqyrjen e shtuar ndaj të miturit dhe kur një masë e tillë është në interesin më të mirë të të miturit.
2. Gjatë ekzekutimit të kësaj mase, i mituri mbetet me prindin, prindin adoptues apo kujdestarin.
3. Me rastin e shqiptimit të kësaj mase, gjykata gjithashtu i cakton detyra organit të kujdestarisë, duke përfshirë:
 - 3.1. mbikëqyrjen e edukimit të të miturit;
 - 3.2. lehtësimin e qasjes në aftësimin profesional dhe punësimin;
 - 3.3. sigurimin e largimit të të miturit nga çfarëdo ndikimi negativ;
 - 3.4. lehtësimin e qasjes në kujdes të nevojshëm mjekësor;
 - 3.5. ofrimin e zgjidhjeve të mundshme për ndonjë problem që mund të shfaqet në jetën e të miturit dhe
 - 3.6. detyra të tjera që gjyqtari për të mitur i çmon se do të ishin në interesin më të mirë të të miturit.

4. Organi i kujdestarisë është i detyruar ti raportoj gjykatës , e cila e ka shqiptuar masën e mbikëqyrjes së shtuar nga ana e organit të kujdestarisë përkitazi me ekzekutimin e vendimit gjyqësor së paku çdo tre (3) muaj

Neni 28

Detyrimet e veçanta lidhur me masat e mbikëqyrjes së shtuar

1. Kur e shqiptonë njërën nga masat sipas neneve 25, 26 dhe 27 të këtij Kodi, gjykata mund të shqiptojë po ashtu një ose më shumë detyrime të veçanta, nëse gjykata konstaton se është e domosdoshme për ekzekutimin e suksesshëm të masës, me kusht që detyrimet e veçanta të mos e tejkalojnë afatin e masës.

2. Gjykata ndaj të miturit mund të shqiptojë këto detyrime të veçanta:

- 2.1. personalisht t'i kërkojë falje palës së dëmtuar;
- 2.2. palës së dëmtuar t'ia kompensojë dëmin në pajtim me gjendjen financiare të të miturit;
- 2.3. të vijojë rregullisht shkollimin;
- 2.4. të pranojë punësimin ose të aftësohet për një profesion i cili i përshtatet shkathtësive dhe aftësive të tij;
- 2.5. të përmbahet nga çfarëdo kontakti me individë të caktuar që mund të kenë ndikim negativ tek i mituri;
- 2.6. të pranojë këshilla psikologjike;
- 2.7. të mos vizitojë vende ose mjedise të caktuara që mund të kenë ndikim negativ tek i mituri dhe
- 2.8. të përmbahet nga përdorimi i drogës dhe i alkoolit.

3. Gjykata në çdo kohë mund t'ia ndërpresë ose ndryshojë detyrimet e veçanta që i janë shqiptuar të miturit.

4. Nëse i mituri nuk vepron në pajtim me detyrimet e veçanta të parapara në paragrafin 2. të këtij neni, gjykata mund ta zëvendësojë masën e mbikëqyrjes së shtuar me një masë tjetër edukative.

5. Kur i urdhëron detyrimet e veçanta të parapara në paragrafin 2 të këtij neni, gjykata e informon të miturin se mos përmbushja e tyre mund të rezultojë me shqiptimin e një mase më të rëndë edukative.

Neni 29

Dërgimi në institucionin edukativo–korrektues

1. Gjykata e shqipton masën e dërgimit në një institucion edukativo-korrektues kur i mituri i cili ka kryer veprë penale të dënueshme me burgim prej më shumë se tre (3) vjet, ka nevojë për edukim të specializuar dhe kur masa e tillë është në interesin më të mirë të të miturit.

2. Perjashtimisht nga paragrafi 1 i këtij neni, gjykata mund ta shqipton masën e dërgimit në institucion edukativo-korrektues kur i mituri ka kryer veprë penale të denueshme deri në tri vite, kur masat e tjera të shqiptuara ndaj të miturit, nuk e kanë arritur qëllimin.

3. Kur gjykata vendos për shqiptimin e kësaj mase, ajo merr parasysh peshën dhe natyrën e veprës penale dhe nëse të miturit më parë i është shqiptuar masë edukative ose dënimi me burgim për të mitur.

4. Kohëzgjatja e kësaj mase nuk mund të zgjasë më pak se një (1) vit ose më shumë se pesë (5) Vjet.

Neni 30

Dërgimi në institucionin për kujdes të posaçëm shëndetësor

Gjykata mund të shqiptojë masën e dërgimit në një institucion për kujdes të posaçëm në vend të masës së dërgimit në institucion edukativo-korrektues me rekomandimin e ekspertit të mjekësisë kur të miturit i nevojitet për kujdesje e posaçme për shkak të çrregullimit mendor dhe kur kjo është në interesin më të mirë të të miturit. Gjykata e cila ka shqiptuar masën, çdo gjashtë (6) muaj e rishikon nevojën për qëndrim të mëtejshëm në institucionin e kujdesit të posaçëm deri kur i mituri arrin moshën njëzetënjë (21) vjet.

KAPITULLI VI GJOBA DHE URDHËRI PËR PUNË NË DOBI TË PËRGJITHSHME

Neni 31

Gjoba

1. Gjykata mund të shqiptojë dënim me gjobë ndaj të miturit nëse i mituri ka mjete për ta paguar gjobën. Me rastin e shqiptimit të dënimit me gjobë, gjykata shqyrton gjendjen financiare të të miturit dhe në veçanti lartësinë e të ardhurave të tij personale, të ardhurat tjera, pasurinë dhe detyrimet. Gjykata nuk e cakton lartësinë e gjobës mbi lartësinë e mjeteve që posedon i mituri.

2. Dënimi me gjobë nuk mund të jetë më pak se njëzetepesë (25) Euro ose më shumë se pesëmijë (5.000) Euro.

3. Me aktgjykim përcaktohet afati për pagesën e gjobës i cili nuk mund të jetë më i shkurtër se pesëmbëdhjetë (15) ditë e as më i gjatë se tre (3) muaj, por në rrethana të arsyeshme gjykata mund të lejojë pagesën e gjobës me këste po jo më gjatë se dy (2) vjet.

4. Nëse i mituri nuk dëshiron apo nuk mund ta paguajë gjobën, gjykata mund të lejojë që gjoba të paguhet me këste, por jo më gjatë se dy (2) vjet. Pastaj, nëse i mituri përsëri nuk dëshiron apo nuk mund ta paguajë gjobën, gjykata, me pëlqimin e personit të dënuar, mund ta zëvendësojë gjobën me urdhër për punë në dobi të përgjithshme që nuk pengon vijimin e rregullt në shkollë dhe aktivitetet tjera të punës.

5. Gjykata mund ta zëvendësojë dënimin me gjobë me ndonjë masë edukative jo institucionale, nëse i mituri nuk e paguan dënimin me gjobë, e as nuk pajtohet me zëvendësimin e saj me urdhrin me punë në dobi të përgjithshme

Neni 32

Urdhri për punë në dobi të përgjithshme

1. Gjykata mund të shqiptoj dënimin urdhër me punë në dobi të përgjithshme. Kur e shqipton urdhrin për punë në dobi të përgjithshme, gjykata e urdhëron të miturin që të kryejë punë në dobi të përgjithshme pa pagesë për një afat të caktuar prej tridhjetë (30) deri në njëqindnjëzet (120) orëve.
2. Me pajtimin e të miturit, gjykata mund ta zëvendësojë masën e shqiptuar edukative institucionale deri në tre (3) vjet, burgimin e të miturit deri në dy (2) vjet ose gjobën me urdhër për punë në dobi të përgjithshme.
3. Shërbimi sprovues e përcakton llojin e punës në dobi të përgjithshme të cilën duhet ta kryejë personi i dënuar, cakton organizatën specifike për të cilën personi i dënuar do ta kryejë punën në dobi të përgjithshme, vendos për ditët e javës kur do të kryhet puna dhe mbikëqyrë kryerjen e punës në dobi të përgjithshme.
4. Puna në dobi të përgjithshme kryhet brenda periudhës së caktuar nga gjykata , e cila nuk mund të zgjat më shumë se një (1) vit.
5. Nëse pas kalimit të periudhës së caktuar i mituri nuk e kryen punën në dobi të përgjithshme ose punën e tillë në dobi të përgjithshme e kryen vetëm pjesërisht, gjykata urdhëron ekzekutimin e burgimin për të mitur në kohëzgjatje proporcionale, duke marrë parasysh kohëzgjatjen e punës në dobi të përgjithshme që është kryer.

KAPITULLI VII BURGIMI PËR TË MITUR

Neni 33

Qëllimi i burgimit për të mitur

Qëllimi i burgimit për të mitur është që të kontribuohet në rehabilitimin, risocializimin dhe në zhvillimin e kryerësit të mitur, veçanërisht në edukimin e të miturit, edukimin e specializuar, aftësitë profesionale dhe në zhvillimin e duhur personal. Përveç kësaj, burgimi për të mitur duhet të ndikojë pozitivisht në të miturin përmes mbrojtjes, ndihmës dhe mbikëqyrjes për ta parandaluar recidivizmin.

Neni 34

Shqiptimi i burgimit për të mitur

Gjykata mund të shqiptojë dënimin me burgim për të mitur ndaj kryerësit të mitur - i cili në kohën e kryerjes së veprës penale i ka mbushë gjashtëmbëdhjetë (16) vjet dhe ka kryer vepër penale të dënueshme me mbi pesë (5) vite burgim, në rastet kur shqiptimi i masës edukative nuk do të ishte adekuate për shkak të peshës së veprës penale, pasojave të saj dhe shkallës së përgjegjësisë penale.

Neni 35

Kohëzgjatja e burgimit për të mitur

1. Kohëzgjatja e burgimit për të mitur nuk mund ta kalojë maksimumin e burgimit të paraparë për veprën penale por mund të jetë më i ulët se minimumi i burgimit të paraparë për veprën penale.
2. Burgimi për të mitur nuk mund të shqiptohet në kohëzgjatje më pak se gjashtë (6) muaj as më shumë se pesë (5) vjet dhe shqiptohet në muaj dhe vite të plota. Maksimumi i burgimit për të mitur është dhjetë (10) vjet për vepra të rënda penale të dënueshme me burgim të përjetshëm, ose

kur i mituri ka kryer së paku dy (2) vepra penale në bashkim, ku secila është e dënueshme me burgim prej më shumë se dhjetë (10) vjet.

3. Kur gjykata vendos për kohëzgjatjen e burgimit për të mitur, merr parasysh të gjitha rrethanat lehtësuese dhe rënduese të parapara në nenin 16 të këtij Kodi dhe nenin 73 dhe 74, të Kodit Penal të Republikës së Kosovës.

Neni 36

Lirimi me kusht nga burgimi për të mitur

1. Personi i dënuar me burgim për të mitur mund të lirohet me kusht nëse e ka mbajtur së paku një të tretën (1/3) e dënimit që i është shqiptuar.
2. Kur lejohet lirimi me kusht, gjykata mund të shqiptojë masën e mbikëqyrjes së shtuar nga ana e prindit, prindit adoptues ose kujdestarit apo organit të kujdestarisë i cili mund të zgjasë deri në përfundim të dënimit të shqiptuar.
3. Gjukata mund të revokojë lirimin me kusht nëse gjatë kohës së lirimimit me kusht i mituri kryen vepër penale për të cilën shqiptohet burgimi ose burgimi për të mitur prej së paku gjashtë (6) muajve.

Neni 37

Parashkrimi i ekzekutimit të burgimit për të mitur

1. Dënimi me burgim për të mitur nuk mund të ekzekutohet pasi që të ketë kaluar periudha kohore si në vijim:
 - 1.1. pesë (5) vjet nga vendimi i formës së prerë me të cilin është shqiptuar burgim për të mitur për më shumë se pesë (5) vjet;
 - 1.2. tre (3) vjet nga vendimi i formës së prerë me të cilin është shqiptuar burgim për të mitur për më shumë se tre (3) vjet dhe
 - 1.3. dy (2) vjet nga vendimi i formës së prerë me të cilin është shqiptuar burgimi për të mitur deri në tre (3) vjet.

Neni 38

Shqiptimi i masës edukative dhe i burgimit për të mitur për vepra penale në bashkim

1. Për vepra penale në bashkim gjykata shqipton vetëm një masë edukative ose vetëm një dënim kur kushtet ligjore për shqiptimin e dënimit të tillë janë përmbushur dhe gjyqtari kompetent konstaton se ai duhet të shqiptohet.
2. Paragrafi 1 i këtij neni po ashtu zbatohet në rastet kur i mituri ka kryer vepër tjetër penale para ose pas shqiptimit të masës edukative ose të dënimit.

KAPITULLI VIII MASAT E TRAJTIMI TË DETYRUESHËM DHE DËNIMET PLOTËSUESE

Neni 39

Qëllimi dhe shqiptimi i masave të trajtimit të detyrueshëm

Republika e Kosovës
 Republika Kosovo - Republic of Kosovo
 Qeveria - Vlada - Government
 Ministria e Drejtësisë
 Ministarstvo Pravde / Ministry of Justice

REFERENCË:	228115
DATE:	13.10.2015
PËRZAFITO:	z. Besim KAJTAZI, Drejtor i Zyrës Legjore, Zyra e Kryeministrit
PËRMES/PREKO/THROUGH:	Prof. Dr. Hajredin KUÇI, Ministër i Drejtësisë z. Esat RAMA, Sekretar i Përgjithshëm, Ministri e Drejtësisë
NGA/OD/FROM:	Mentor BOROVÇI - Drejtor i Departamentit Ligjor, Ministria e Drejtësisë
TEMA/SUBJEKAT/SUBJECT:	Shkresa përfaqësuese për draftin përfaqësues të Projektligjit për Akademinë e Drejtësisë

I nderuar z. Kajtazi,

Bazuar në nenin 36 të Rregullorë e Punës së Qeverisë së Republikës së Kosovës Nr. 09/2011, ju lutem pranoni versionin përfundimtar të Projektligjit për Akademinë e Drejtësisë, të iniciuar dhe hartuar nga Ministria e Drejtësisë.

Në këtë kontekst, me zuresi kërkojmë nga ju që Projektligji për Akademinë e Drejtësisë të i nënshtrohet procedurës së mëtejme për shqyrtim dhe miratim në mbledhjen e Qeverisë.

Si përfundim, ju lutem dëshkëllohet pranoni dokumentet si në vijim:

1. Versioni final i Projektligjit për Akademinë e Drejtësisë;
2. Memorandumi Shpjegues;
3. Deklarata e Përfundimshëmë (Del?) me Acquis të BE-së, tëshuar nga Ministria e Drejtësisë;
4. Opinioni nga Ministria e Integritimit Evropian për Përfundimshëmë i me Acquis të BE-së;
5. Deklarata për Ndikimin Buxhetor nga Ministria e Financave.

Me respekt!

niturit dhe
 jtim me

në pajtim

miturit në

s, organin

qortimin

ë nenin

iptohen

etyrohen të

marrjes së
 ie kujdes,
 nale të të
 ij.

1. I mituri duhet të ketë mbrojtësin me rastin e marrjes për herë të parë në pyetje, si dhe gjatë tërë procedurës.
2. Mbrojtësi i të miturit mundet me qenë vetëm avokati i cili është anëtar i Odës së Avokatëve të Republikës së Kosovës.
3. Nëse vet i mituri ose përfaqësuesi i tij ligjor nuk marrin mbrojtës, mbrojtësin, sipas detyrës zyrtare,

me shpenzime publike e cakton gjykata ose prokurori i shtetit, apo organi tjetër i cili e zbaton procedurën, sipas rregullit nga radhët e avokatëve me me specializim të veçantë nga fusha e mbrojtjes së drejtave të miturve sipas rënditjes nga regjistri i Odës së Avokatëve të Republikës së Kosovës.

4. Mbrojtësi i caktuar sipas detyrës zyrtare në pajtim me paragrafin 3 të këtij neni mbetet deri në përfundimin e procedurës përkatësisht derisa i mituri ose përfaqësuesi i tij ligjor vetë nuk e zgjedhin mbrojtësin.

Neni 43 **Shoqërimi i të miturit**

1. Prindërit, prindërit adoptues ose kujdestari kanë të drejtë ta shoqërojnë të miturin në të gjitha procedurat dhe nga ata mund të kërkohet që të marrin pjesë nëse kjo është në interes të të miturit. Gjykata mund ta përjashtojë prindin, prindin adoptues ose kujdestarin nga pjesëmarrja në procedurë nëse përjashtimi i tillë është në interesin më të mirë të të miturit.
2. Kur prindërit, prindërit adoptues ose kujdestari i të miturit nuk e kryejnë detyrën e tyre prindore, gjykata mund të caktojë një (1) kujdestar të përkohshëm për të miturin.
3. Gjykatat mbajnë evidencë të përgatitur nga Qendra për Punë Sociale, për punëtorët socialë, arsimtarët, pedagogët ose specialistët vullnetarë nga mesi i të cilëve caktohet kujdestari i përkohshëm në rastet nga paragrafi 2 i këtij neni.

Neni 44 **Detyrimi për të dëshmuar**

Askush nuk mund të përjashtohet nga detyra për të dëshmuar lidhur me rrethanat e nevojshme për vlerësimin e zhvillimit psikologjik të të miturit ose për njohjen e personalitetit të tij dhe të kushteve në të cilat jeton ai.

Neni 45 **Vecimi i procedurës**

1. Kur i mituri ka marrë pjesë në kryerjen e veprës penale me një të rritur, procedura gjyqësore ndaj të miturit ndahet dhe zbatohet sipas dispozitave të këtij kodi.
2. Përjashtimisht, procedura ndaj të miturit mund të bashkohet me procedurën ndaj të rriturit dhe zbatohet në pajtim me dispozitat e përgjithshme të Kodit të Procedurës Penale, vetëm nëse bashkimi i procedurës është i nevojshëm për sqarim gjithëpërfshirës të rastit. Kolegji për të mitur në fazat e procedurës para shqyrtimit gjyqësor ose trupi gjykues për të mitur në shqyrtim gjyqësor, merr vendim lidhur me këtë në bazë të propozimit të arsyeshëm të prokurorit të shtetit për të mitur ose mbrojtësit.
3. Kur procedura e bashkuar zbatohet ndaj të miturit dhe kryerësit madhor, dispozitat e nenit 41, nenet 42 - 44, neni 46, neni 47, neni 48 paragrafët 1 dhe 3, neni 61 - 64 dhe neni 67 i këtij Kodi zbatohen gjithmonë lidhur me të miturin në rastet kur çështjet që kanë të bëjnë me të miturin sqarohen në procedurë dhe nenet 72, 73 dhe 74 të këtij Kodi zbatohen gjithmonë lidhur me të miturin, ndërsa dispozitat tjera të këtij Kodi zbatohen nëse aplikimi i tyre nuk është në kundërshtim me zbatimin e procedurës së përbashkët.

Neni 46 **Njoftimi për fillimin dhe rrjedhën e procedurës**

1. Në procedurë ndaj të miturve, pavarësisht nga kompetencat e parashikuara qartë në dispozitat e këtij Kodi, organi i kujdestarisë dhe shërbimi sprovues njoftohet për rrjedhën e procedurës, të bëjë propozime dhe të paraqesë fakte e prova të rëndësishme për marrjen e vendimit të drejtë.
2. Prokurori i shtetit për të mitur e njofton organin kompetent të kujdestarisë dhe shërbimit sprovues kurdo që fillon procedura kundër të miturit.

Neni 47

Ftesa

1. Ftesa për pjesëmarrjen e të miturit në procedurë i dorëzohet personalisht dhe përmes prindit, prindit adoptues ose kujdestarit të tij.
2. Të miturit i dorëzohen vendimet dhe dokumentet e tjera të shkruara në pajtim me dispozitat e Kodit të procedurës penale. Megjithatë dokumentet nuk i dorëzohen të miturit duke i ekspozuar në tabelën e shpalljeve të gjykatës dhe nuk zbatohen dispozitat e Kodit të procedurës penale.

Neni 48

Konfidencialiteti

1. Të gjitha procedurat në të cilat janë të përfshirë të miturit janë konfidenciale. Asnjë incizim i procedurës, duke përfshirë edhe audio dhe video incizimin, nuk mund të bëhet publik pa autorizimin e gjykatës.
2. Vetëm pjesa e vendimit të marrë gjatë procedurës që autorizohet për publikim bëhet publike.
3. Kur pjesa e autorizuar e incizimit të procedurës ose e vendimit bëhet publike nuk zbulohen të dhënat personale që mund të shfrytëzohen për identifikimin e të miturit.
4. Dispozitat e këtij neni zbatohen në procedurat ku përfshihen madhorët që gjykohen për vepra penale që i kanë kryer si të mitur.

KAPITULLI II

TRUPI GJYKUES PËR TË MITUR

Neni 49

Përbërja

1. Në shkallën e parë gjyqtari për të mitur gjykon për veprat penale për të cilat si dënim kryesor është i paraparë dënimi me gjobë ose dënimi me burgim deri në dhjetë (10) vite.
2. Në shkallën e parë trupi gjykues për të mitur i përbërë nga tre gjyqtar prej të cilëve kryetari i trupit gjykues është gjyqtar për të mitur, gjykon për veprat penale për të cilat është i parapaë dënimi me burgim mbi dhjetë (10) vite ose dënimi më i rënd.
3. Në shkallën e dytë gjykon kolegji për të mitur i përbër prej tre gjyqtarve prej të cilëve gjyqtari referues është gjyqtari për të mitur. Në shkallën e tretë si dhe sipas mjeteve të jashtzakonshme juridike dhe në rastet tjera të përcaktuara me këtë Kod gjykon kolegji për të mitur i përbërë nga tre gjyqtar prej të cilëve kryetari i kolegjit është gjyqtar për të mi

Neni 50
Pezullimi i ndjekjes

1. Prokurori i shtetit për të mitur mund të pezullojë ndjekjen e veprës penale dhe të shqiptojë masën e diversitetit nëse janë plotësuar kushtet nga neni 21 i këtij Kodi. Para vendosjes për masën e diversitetit, prokurori e thërret të miturin, prindin e tij, prindërit adoptues ose kujdestarin dhe mbrojtësin.

Neni 51
Kompetenca e gjykatës së shkallës së dytë

1. Gjykata e shkallës së dytë është kompetente:

- 1.1. të vendosë për ankesën kundër vendimit të gjyqtarit për të mitur ose trupit gjykues për të mitur të shqiptuar në shkallë të parë;
- 1.2. të vendosë për ankesën kundër vendimit të gjyqtarit për të mitur;
- 1.3. të vendosë për ankesën kundër vendimit të prokurorit të shtetit për të mitur dhe
- 1.4. në rastet e tjera të veprojë ashtu siç parashihet me ligj

Neni 52
Kompetenca territoriale

1. Gjykata në territorin e së cilës është adresa e përhershme e vendbanimit të të miturit, sipas rregullit ka kompetencë territoriale për procedurë kundër të miturit.
2. Nëse i mituri nuk ka adresë të përhershme apo nëse adresa e tij nuk dihet, gjykata në territorin e së cilës aktualisht ndodhet vendbanimi i të miturit ka kompetencë territoriale.
3. Procedura mund të zbatohet në gjykatën në territorin e së cilës aktualisht ndodhet vendbanimi i të miturit, edhe kur ai ka vendbanim të përhershëm, ose në gjykatën në territorin e së cilës është kryer vepra penale nëse është e qartë që procedura do të zbatohet më lehtë në atë gjykatë.

KAPITULLI III
PROCEDURA PËRGATITORE

Neni 53
Fillimi i procedurës pregaditore

1. Prokurori i shtetit për të mitur mund të fillon procedurën përgatitore ndaj të miturit të caktuar në bazë të kallëzimit penal të policisë, kallëzimit penal nga persona të tjerë ose nga burime të tjera nëse ekziston dyshim i bazuar se i mituri ka kryer vepër penale.
2. Për veprat penale të dënueshme me burgim prej më pak se tre (3) vjet ose me gjobë, prokurori i shtetit për të mitur mund të vendosë të mos fillojë procedurën përgatitore edhe pse ekziston dyshim i bazuar se i mituri ka kryer vepër penale, nëse prokurori i shtetit për të mitur mendon se nuk do të ishte e përshtatshme të zbatohet procedura kundër të miturit për shkak të natyrës së veprës penale, të rrethanave në të cilat është kryer ajo, mungesës së dëmit të rëndë ose të pasojave për të dëmtuarin, si edhe të të kaluarës së të miturit dhe të karakteristikave të tij personale.
3. Kur ndaj të miturit ekzekutohet dënimi ose masa, prokurori i shtetit për të mitur mund të vendosë të mos fillojë procedurën përgatitore për një vepër tjetër penale të kryer nga i mituri,

nëse duke pasur parasysh peshën e asaj vepre penale, si dhe dënimin a masën e cila është duke u ekzekutuar, zbatimi i procedurës dhe shqiptimi i dënimit ose i masës për veprën penale nuk do t'i shërbente ndonjë qëllimi.

4. Nëse prokurori i shtetit për të mitur vendos të mos fillojë procedurën përgatitore, ai e njofton organin e kujdestarisë dhe policinë kur rasti është inicuar nga policia
5. Për t'i vërtetuar rrethanat nga paragrafi 1 të këtij neni, prokurori i shtetit mund të kërkojë që shërbimi sprovues ta bëjë një anketë sociale të parashikuar në nenin 13 të këtij Kodi. Nëse është e nevojshme, prokurori i shtetit për të mitur mund ta thirr prindin, prindin adoptues ose kujdestarin e të miturit, si edhe personat dhe institucionet e tjera dhe palën e dëmtuar.
6. Nëse për ndonjë arsye nuk është e mundur që anketa sociale sipas paragrafit 5 të këtij neni të përfundohet para se të merret vendimi për përshtatshmërinë e fillimit të procedurës përgatitore, prokurori i shtetit për të mitur i siguron informatat e nevojshme sipas nenit 13 të këtij Kodi dhe mund të konsultohet me shërbimin sprovues për vendimin e tij.

Neni 54

Aktvendimi për fillimin e procedurës përgatitore

1. Procedura përgatitore fillohet me aktvendim të prokurorit të shtetit për të mitur. Në aktvendim përcaktohet i mituri ndaj të cilit zbatohet procedura përgatitore, koha e fillimit të procedurës përgatitore, përshkrimi i veprës që përcakton elementet e veprës penale, emërtimi ligjor i veprës penale, rrethanat dhe faktet që arsyetojnë dyshimin e bazuar për veprën penale, provat dhe informatat e mbledhura dhe raporti për ndonjë dënim ose masë të shqiptuar më parë ndaj të miturit. Një kopje e vulosur e aktvendimit mbi procedurën përgatitore i dërgohet pa vonesë gjyqtarit për të mitur.
2. Dispozitat e Kodit të procedurës penale zbatohen përshtatshëmrisht në procedurën përgatitore.
3. Përjashtimisht, nga paragrafi 2 i këtij neni, prokurori i shtetit për të mitur nuk mund të autorizoj policinë për ndërmarrjen e veprimeve hetimore.

Neni 55

Caktimi i ekspertit të shëndetit mendor dhe raporti parandëshkues

1. Gjykata cakton ekspert përkatës të shëndetit mendor kur është e nevojshme të vërtetohet gjendja e shëndetit mendor të të miturit qoftë në kohën e kryerjes së veprës penale ose të konstatojë aftësinë e të miturit për t'u gjykuar ose në të dyja rastet. Gjykate caktimin e kësaj detyre e bën sipas detyrës zyrtare ose me kërkesën e prokurorit të shtetit për të mitur, të mbrojtësit, prindërve, prindërve adoptues a të kujdestarit. Kontrolli bëhet në ambient të përshtatshëm dhe konfidencial. Mendimi i ekspertit për shëndetin mendor është konfidencial dhe mund t'i zbulohet gjykatës dhe palëve.
2. Gjykata mund të kërkojë nga shërbimi sprovues përgatitjen e raportit para ndëshkues.

Neni 56

Garantimi i të drejtave procedurale

1. Gjatë rrjedhës së procedurës përgatitore, gjyqtari për të mitur garanton të drejtat e të miturit dhe mbikëqyr procedurën përgatitore.
2. Mbrojtësi dhe prindi, prindi adoptues, kujdestari i të miturit dhe organi i kujdestarisë mund të marrin pjesë në veprimet e marra gjatë procedurës përgatitore. Kur personat e tillë janë të pranishëm në veprimet e tilla, ata mund të bëjnë propozime dhe t'i shtrojnë pyetje personit që është duke u marrë në pyetje.
3. Marrja në pyetje e të miturit, në rastet kur është e nevojshme, ndërmerret me ndihmën e pedagogut, psikologut dhe defektologut,

Neni 57

Pushimi i procedurës përgatitore

1. Prokurori i shtetit për të mitur e pushon procedurën përgatitore kurdo që nga provat e mbledhura konstatohet se:

- 1.1. nuk ka dyshim të bazuar se i mituri ka kryer veprën e caktuar penale;
- 1.2. ka kaluar afati i parashkrimit për ndjekje penale;
- 1.3. vepra penale është përfshirë me falje;
- 1.4. janë prezente kushtet e parapara në paragrafin 2 të nenin 53 të këtij Kodi ose
- 1.5. ekzistojnë rrethana të tjera që pengojnë ndjekjen.

2. Prokurori i shtetit për të mitur për pushimin e procedurës përgatitore menjëherë informon gjykatën, shërbimin sprovues, organin e kujdestarisë dhe policinë nëse është inicuar nga policia, Prokurori i shtetit për të mitur menjëherë e njofton edhe të miturin për pushimin e procedurës përgatitore, përveç rasteve kur nuk janë ndërmarrë veprime në procedurën përgatitore.

Neni 58

Vazhdimi i procedurës

1. Nëse procedura përgatitore nuk përfundon brenda periudhës gjashtë (6) mujore, prokurori i shtetit për të mitur dorëzon gjyqtarit për të mitur kërkesë të arsyetuar më shkrim për vazhdimin e procedurës përgatitore.

2. Gjyqtari për të mitur mund të lejoj vazhdimin e procedurës përgatitore edhe për periudhën gjashtë (6) mujore. Nëse brenda kësaj periudhe procedura përgatitore nuk pushohet ose nuk ngritet propozimi për shqiptimin e masës apo të dënimit, atëher procedura penale pushohet.

Neni 59

Njoftimi për përfundimin e procedurës

Para përfundimit të procedurës përgatitore, prokurori i shtetit për të mitur e njofton mbrojtësin për qëllimin e tij që të përfundojë procedurën brenda pesëmbëdhjetë (15) ditëve. Gjatë kësaj periudhe mbrojtësi mund të parashtrijë kërkesë për marrjen parasysh të fakteve apo provave të reja në pajtim me paragrafin 2 të nenin 56 të këtij Kodi. Nëse prokurori i shtetit për të mitur e miraton kërkesën, procedura përgatitore nuk përfundohet dhe nevojitet njoftim i ri për përfundimin e procedurës. Nëse nuk parashtrihet kërkesë, procedura përfundohet brenda afatit që i është komunikuar palëve. Prokurori i shtetit për të mitur nuk merr parasysh kërkesën për shqyrtimin e fakteve ose provave të reja pas përfundimit të procedurës përgatitore.

Neni 60

Propozimi për shqiptimin e masës ose dënimit

1. Pas përfundimit të procedurës përgatitore, prokurori i shtetit për të mitur mund të paraqesë propozim të arsyetuar për shqiptimin e masës edukative ose dënimit pranë gjykatës

2. Propozimi i prokurorit të shtetit për të mitur duhet të përfshijë: të dhënat personale të të miturit, përshkrimin e veprës penale, emërtimin ligjor të veprës penale me përcaktimin e dispozitave në Kodin Penal të Republikës së Kosovës, provat që tregojnë se i mituri e ka kryer veprën penale, rezultatet e ndonjë ankete sociale të përpiluar nga shërbimi sprovues dhe propozimin për shqiptimin e masës

edukative ose dënimin ndaj të miturit, duke përfshirë arsyeat pse nuk është shqiptuar masa e diversitetit.

KAPITULLI IV ARRESTI I PËRKOHSHËM, NDALIMI POLICOR DHE PARABURGIMI

Neni 61 Rregulla të përgjithshme

1. Arresti i përkohshëm, ndalimi policor dhe paraburgimi i të miturit urdhërohet vetëm si masë e fundit për një kohë sa më të shkurtër të mundshme.
2. I mituri ka të drejtën të nënshtrohet kontrollit të përgjithshëm mjekësor jo-invaziv, gjatë ndalimit si dhe para fillimit paraqitjes së propozimit për caktimin e masës së paraburgimit, për tu siguruar se shëndeti i tij mendor dhe fizik lejon caktimin e paraburgimit si dhe konstatimi i ndonjë keqtrajtimi eventual.
3. Policia mund të arrestojë dhe të ndalojë të miturin në pajtim me kapitullin X të Kodit të Procedurës Penale.
4. Arresti i përkohshëm apo ndalimi i të miturit nuk mund të kalojë periudhën njëzetekatër (24) orësh. Pas kalimit të kësaj periudhe, policia e liron të miturin, përveç nëse gjyqtari për të mitur cakton paraburgim.

Neni 62 Caktimi dhe kohëzgjatja e paraburgimit

1. Gjyqtari për të mitur mund të caktoj paraburgimin ndaj të miturit nëse ekzistojnë arsyet e përcaktuara me dispozitat e Kodit të Procedurës Penale dhe nëse alternativat e paraburgimit nuk do të ishin të mjaftueshme për të siguruar praninë e të miturit, për të parandaluar kryerjen e serishme të veprës dhe për të siguruar zbatim të suksesshëm të procedurës. Gjyqtari për të mitur shqyrton nëse masat e parapara në nenin 6 të këtij Kodi ose në nenin 173 të Kodit të Procedurës Penale mund të urdhërohen si alternativë për paraburgimin. Aktvendimi mbi paraburgimin e të miturit përfshin një shpjegim të arsyetuar për pamjaftueshmërinë e alternativave kundruall paraburgimit.
2. I mituri mund të mbahet në paraburgim me aktvendim të gjyqtarit për të mitur për një periudhë deri në tridhjetë (30) ditë nga dita kur ai është arrestuar. Në procedurën pregaditore paraburgimi i të miturit mund të zgjatet deri në 60 ditë, ndërsa pas ngritjes së propozimit përkatës të prokurorit paraburgimi ndaj të miturit mund të vazhdohet në periudhë shtetë deri në 90 ditë. Paraburgimi mund të vazhdohet vetëm nga kolegji për të mitur.
3. Gjyqtari për të mitur e rishqyrton aktvendimin për paraburgim brenda tridhjetë (30) ditëve nga marrja e aktvendimit. Rishqyrtimi i tillë bëhet në seancë dëgjimore në praninë e të miturit, mbrojtësit të tij dhe prokurorit.

Neni 63 Ndarja prej të paraburgosurve madhor dhe kujdesi ndaj te miturit

1. Të miturit që mbahen në paraburgim në qendrën e paraburgimit ndahen nga të paraburgosurit madhor.
2. I mituri i cili mbahet në paraburgim mund të mbahet në institucionin edukativo korrektues nëse gjykatat konsideron se kjo është në interesin më të mirë të të miturit.

3. Derisa mbahet në paraburgim, të miturit, sipas nevojës dhe në përputhje me moshën, gjininë dhe personalitetin e tij, i ofrohet ndihmë sociale, edukative, psikologjike, mjekësore dhe fizike.

Neni 64

Kufizimi i paraburgimit dhe llogaritja e kohës së kaluar në paraburgim dhe si cdo privim tjetër nga liria.

1. Dispozitat e Kodit të procedurës penale për paraburgimin zbatohen përshtatshmërisht për paraburgimin ndaj të miturit, nëse nuk është përcaktuar ndryshe me dispozitat e këtij Kodi.

2. Përjashtimisht nga paragrafi 1. i këtij neni, i mituri nuk mund të mbahet në paraburgim më shumë se 180 ditë nga momenti i privimit nga liria.

3. Koha e kaluar në paraburgim, si dhe cdo privim tjetër nga liria, llogaritet në kohëzgjatjen e masës së shqiptuar të dërgimit të të miturit në institucionin e tipit edukativo korrektues, dënimi me burgim ndaj të miturit dhe dënimi me gjobë.

4. Gjyqtari për të mitur ka autorizime të njëjta lidhur me të miturin në paraburgim sikurse gjyqtari i procedurës paraprake sipas Kodit të Procedurës Penale lidhur me madhorët në paraburgim.

KAPITULL V SHQYRTIMI GJYQËSOR

Neni 65

Aktvendimi për hedhjen e propozimit apo transferimit të lëndës

1. Kur gjyqtari për të mitur ose kryetari i trupit gjykues për të mitur merr propozimin nga prokurori i shtetit për të mitur, ai mund të merr aktvendim për hedhjen e propozimit apo transferimin e çështjes në gjykatë tjetër, nëse ekzistojnë kushtet e parapara me dispozitat e Kodit të Procedurës Penale, pushon procedurën nëse gjyqtari kompetent e sheh jo oportune shqiptimin e ndonjë mase ose dënimi.

2. Nëse nuk merret aktvendim për hedhjen e propozimit ose transferimin e çështjes në gjykatë tjetër, caktohet shqyrtimin gjyqësor brenda tetë (8) ditëve nga pranimi i propozimit.

Neni 66

Personat e pranishëm në shqyrtimin gjyqësor

1. I mituri, mbrojtësi dhe prokurori i shtetit për të mitur janë të pranishëm në shqyrtimin gjyqësor
2. Përveç personave të paraparë me dispozitat e Kodit të procedurës penale, prindi, prindi adoptues ose kujdestari, përfaqësuesi i organit të kujdestarisë dhe përfaqësuesi i shërbimit sprovues thirren në shqyrtimin gjyqësor. Mosparaqitja e personave të tillë nuk e pengon gjykatën që ta mbajë shqyrtimin gjyqësor.
3. Dispozitat e Kodit të Procedurës Penale lidhur me ndryshimin dhe zgjerimin e akuzës po ashtu vlejné në procedurën ndaj të miturit. të ri,

Neni 67

Përjashtimi i publikut

1. Publiku gjithmonë përjashtohet kur gjykohet i mituri.

2. Gjykata në shqyrtim gjyqësor mund të lejojë pjesëmarrjen e ekspertëve dhe personave të cilët profesionalisht trajtojnë mirëqenien dhe edukimin e të miturve ose luftimin e sjelljes delikuede për të të miturit.
3. Gjatë seancës gjyqësore gjykata mund të urdhërojë që të gjithë personat ose personat e caktuar të largohen nga seanca me përjashtim të të miturit, prokurorit të shtetit për të mitur, mbrojtësit, përfaqësuesit të organit të kujdestarisë dhe përfaqësuesit të shërbimit sprovues. Gjykata mund të urdhërojë që prindi, prindi adoptues ose kujdestari të largohen nga shqyrtimi gjyqësor vetëm në rrethana të jashtëzakonshme, nëse ka arsye për të besuar se kjo është në interesin më të mirë të të miturit.
4. Dispozitat e këtij neni zbatohen në procedurë ku përfshihen madhorët që gjykohen për vepra penale që i kanë kryer si të mitur.
5. Nëse shqyrtimi gjyqësor perfundon me pranimin e fajesisë të cilën gjykata e ka aprovuar, gjykata është e obliguar të administroi prova për moshën dhe personalitetin e të miturit konform nenit 13 të këtij Kodi. (Konsultim me Gjyqtaret dhe Prokuroret ku te vendoset kjo dispozite)

Neni 68 **Shtyrja ose nderprerja e seancës gjyqësore**

Seanca gjyqësore shtyhet ose ndërprehet vetëm përjashtimisht. Gjyqtari për të mitur ose kryetari i trupit gjykues për të mitur e njofton kryetarin e gjykatës për çdo shtyrje ose ndërprerje të seancës gjyqësore duke paraqitur arsyet për këtë.

Neni 69 **Marrja e vendimit**

1. Gjyqtari për të mitur ose kryetari i trupit gjykues për të mitur nuk është i lidhur me propozimin e prokurorit të shtetit për të mitur me rastin e marrjes së vendimit të tij për llojin e masës ose dënimit që do të shqiptohet.
2. Gjyqtari për të mitur ose kryetari i trupit gjykues për të mitur pushon procedurën në shqyrtim gjyqësor me aktvendim, në rastet kur te madhori kishte për t'u marrë aktgjykim lirues apo refuzues, si dhe kur konstatohet se nuk është oportune respektivisht interesi më i mirë i të miturit t'i shqiptohet masë apo dënim.
3. Gjyqtari për të mitur ose kryetari i trupit gjykues për të mitur për të mitur me aktvendim shqipton masën edukative për të miturin. Në dispozitiv të aktvendimit ceket vetëm urdhri për masën edukative dhe çfarëdo mase tjetër ose dënim në Pjesën e dytë, Kapitulli VIII të këtij Kodi, por i mituri nuk shpallet fajtor për veprën penale të përshkruar në propozimin e prokurorit. Arsyetimi i aktvendimit përmban përshkrimin e veprës penale dhe rrethanat të cilat e arsyetojnë shqiptimin e masës edukative.
4. Gjyqtari për të mitur ose kryetari i trupit gjykues për të mitur me aktgjykim shqipton dënimin ndaj të miturit. Aktgjykimi merret sipas dispozitave të Kodit të procedurës penale. Aktgjykimi gjithashtu përfshin urdhrin për cilëndo masë ose dënim në Pjesën e dytë, Kapitulli VIII të këtij Kodi.
5. Gjyqtari për të mitur ose kryetari i trupit gjykues për të mitur e përpilon aktvendimin ose aktgjykimin me shkrim brenda tetë (8) ditëve nga dita e shpalljes së tij, përjashtimisht në raste të

ndërlikuara afati i përcaktuar mund të zgjatet me lejen e kryetarit të gjykatës por jo më shumë se pesëmbëdhjetë (15) ditë.

6. Gjyqtari për të mitur ose kryetari i trupit gjykues për të mitur mund të urdhërojë të miturin t'i paguajë shpenzimet e procedurës dhe të plotësojë kërkesën pasuroro-juridike vetëm nëse të miturit i ka shqiptuar dënimin. Nëse të miturit i janë shqiptuar masat edukative, shpenzimet e procedurës gjyqësore paguhen nga buxheti i Kosovës kurse pala e dëmtuar për të realizuar kërkesën pasuroro juridike udhëzohet në kontest civil.

7. Nëse i mituri ka të ardhura të veta financiare ose pronë, gjyqtari kompetent mund ta urdhërojë të miturin t'i paguajë shpenzimet e procedurës dhe ta plotësojë kërkesën pasurorojuridike madje edhe kur është shqiptuar masa edukative.

8. Pjesa e katërt e Kodit të Procedurës Penale të Kosovës zbatohet përshtatshëmrisht në shqyrtimin gjyqësor për të mitur dhe në aktvendimin dhe aktgjykimin e marrë lidhur me të miturin.

KAPITULLI VI MJETET JURIDIKE

Neni 70 Ankesa

1. Personat e paraparë me dispozitat e Kodit të procedurës penale mund të ankohen kundër vendimit për shqiptimin e masave të diversitetit, aktvendimit për pushimin e procedurës në shqyrtim gjyqësor, aktvendimit për shqiptimin e masës edukative, kundër aktgjykimit për shqiptimin e dënimin dhe aktgjykimit apo aktvendimit për shqiptimin e masës nga Pjesa e dytë, Kapitulli VIII të këtij Kodi. Kjo ankesë mund të paraqitet brenda tetë (8) ditëve nga dita e pranimit të aktvendimit ose të aktgjykimit.

2. Mbrojtësi, prokurori i shtetit për të mitur, bashkëshorti, prindi, prindi adoptues ose kujdestari, i afërmi i gjakut në vijë të drejtë në cilëndo shkallë, vëllai ose motra mund të ushtrojnë ankesë në emër të të miturit madje edhe kundër dëshirës së tij.

3. I mituri nuk mund të heqë dorë nga e drejta e tij në ankesë.

4. Ankesa kundër aktvendimit me të cilin shqiptohet masa edukative që mbahet në institucion e pezullon ekzekutimin e masës. Gjyqtari kompetent mund të vendosë të ekzekutojë masën institucionale pavarësisht nga ankesa nëse konstaton se kjo është në interesin më të mirë të të miturit pasi ta dëgjojë të miturin, prindin e tij, prindin adoptues apo kujdestarin.

Neni 71 Vendimi lidhur me ankesën.

1. Gjykata e shkallës së dytë mund ta ndryshojë vendimin ndaj të cilit është ushtruar ankesa duke e shqiptuar një masë apo dënim më të rëndë vetëm nëse është kërkuar kjo në ankesën prokurorit të shtetit për të mitur apo të dëmtuarit në pajtim me dispozitat përkatëse të Kodit të Procedurës Penale .

2. Nëse me aktgjykim në shkallë të parë nuk është shqiptuar burgim për të mitur, gjykata e shkallës së dytë mund ta shqiptojë burgimin për të mitur vetëm nëse mbahet shqyrtimi. Nëse me aktvendim ose me aktgjykim në shkallë të parë nuk është shqiptuar ndonjë masë edukative institucionale, gjykata e shkallës së dytë mund ta shqiptojë masën edukative institucionale vetëm nëse mbahet shqyrtimi.

Neni 72
Kërkesa për mbrojtjen e ligjshmërisë

Kërkesa për mbrojtjen e ligjshmërisë mund të paraqitet në pajtim me dispozitat e Kodit të procedurës penale, si dhe kur dënimi ose masa edukative i është shqiptuar të miturit me shkelje të dispozitave të këtij Kodi.

Neni 73
Kërkesa për rishikimin e procedurës penale

Dispozitat për rishikim të procedurës penale të pushuar me aktvendim të formës së prerë ose me aktgjykim të formës së prerë sipas dispozitave të Kodit të Procedurës zbatohen përshtatshmërisht. për rishikimin e procedurës ndaj të miturit, e cila është pushuar me aktvendim të formës së prerë në shqyrtim gjyqësor, me aktvendim të formës së prerë me të cilin shqiptohet masa edukative dhe me aktgjykim të formës së prerë me të cilin shqiptohet dënimi.

Neni 74
Kërkesa për zbutje të jashtëzakonshme të dënimit

Kërkesa për zbutje të jashtëzakonshme të dënimit paraqitet në pajtim me dispozitat e Kodit të Procedurës Penale.

PJESA E KATËRT
EKZEKUTIMI I MASAVE DHE I DËNIMEVE

KAPITULLI I
EKZEKUTIMI I MASAVE TË
DIVERSITETIT

Neni 75
Ekzekutimi dhe mbikqyrja

1. Kur prokurori i shtetit për të mitur, shqipton masën e diversitetit, aktvendimi dhe të gjitha informacionet dërgohen në shërbimin sprovues kompetent për ekzekutimin e kësaj mase.
2. Prokurori i shtetit për të mitur e mbikëqyrë ekzekutimin e masës së diversitetit.
3. Nëse i mituri nuk e përmbush detyrimin e urdhëruar si masë diversiteti, shërbimi sprovues verifikon faktet dhe arsyet e mos përmbushjes së detyrimit dhe e informon prokurorin e shtetit për të mitur që e ka shqiptuar masën e diversitetit.

KAPITULLI II
EKZEKUTIMI I MASAVE
EDUKATIVE

Neni 76
Parimet e përgjithshme mbi ekzekutimin e masave edukative
joinstitucionale

1. Gjykata që ka shqiptuar masën edukative është kompetente për mbikëqyrjen e ekzekutimit të masës edukative dhe për lëshimin e urdhrave lidhur me ekzekutimin e masës edukative.

2. Shërbimi Sprovues që ndodhet në territorin ku i mituri ka banim të përhershëm apo të përkohshëm është përgjegjës lidhur me ekzekutimin e masës edukuese, me përjashtim të masës edukative mbikqyrje e shtuar nga ana e organit të kujdestarisë.

3. Masa edukative ekzekutohet duke respektuar personalitetin dhe dinjitetin e të miturve, duke inkurajuar zhvillimin e tyre fizik, moral dhe intelektual, si dhe duke mbrojtur shëndetin e tyre fizik dhe mendor.

4. Masa edukative ekzekutohet bazuar në planin individual të adaptuar sa më shumë që të jetë e mundur sipas personalitetit të të miturit dhe të përgatitur në pajtim me të arriturat bashkohore të dijes dhe përvojës.

5. Plani individual është i përgatitur në bazë të analizave gjithëpërfshirëse të karakteristikave të veçanta të të miturit, shkaqeve dhe llojit të veprës penale dhe formave të tjera të vështirësive në sjellje, si dhe shkallës së arsimimit, zhvillimit të të miturit dhe rrethanave të jetës së tij familjare.

6. Plani individual përfshin mjete motivuese të cilat u janë adaptuar karakteristikave personale të të miturit, regjistrimit në shkollë dhe aftësim profesional, aktiviteteve të kohës së lirë, aktivitetit me prindërit, prindërit adoptues, kujdestarit apo anëtarëve të tjerë të familjes së të miturit dhe mënyrave të tjera të ushtrimit të ndikimit ndaj të miturit.

Neni 77 **Shpenzimet**

1. Shpenzimet për ekzekutimin e masës edukative paguhen nga buxheti i Kosovës.

2. Prindërit ose personat të cilët janë të obliguar me ligj të kujdesen për të miturin mund të obligohen që të kontribuojnë në pagimin e shpenzimeve për ekzekutimin e masës edukative.

3. Niveli i kontributit të prindërve apo i personave të cilët me ligj detyrohen të kujdesen për të miturin caktohet nga gjykata kur merr aktvendim për shqiptimin e masës edukative. Nëse caktimi i nivelit të kontributit kërkon një studim të detajuar të gjendjes financiare të prindërve apo personave të cilët me ligj detyrohen të kujdesen për të miturin, gjykata së pari merr aktvendim për shqiptimin e masës edukative dhe pastaj vazhdon procedurën për caktimin e nivelit të kontributit.

4. Gjukata mund ta ndryshojë vendimin për nivelin e kontributit nëse më vonë ndryshojnë rrethanat.

Neni 78 **Vendimi i formës së prerë dhe ruajtja e të dhënave**

1. Masa edukative ekzekutohet pas vendimit të formës së prerë të gjykata dhe kur nuk ka më pengesa juridike për ekzekutimin e saj, përveç rasteve kur ky Kod parasheh ndryshe.

2. Gjukata ruan të dhënat për çdo të mitur ndaj të cilit është shqiptuar masë edukative.

Neni 79 **Masat adekuate të mbrojtjes**

Gjatë ekzekutimit të masës edukative, gjykata mund të shqiptojë masa adekuate për mbrojtjen e të drejtave dhe të mirëqenies së të miturit, duke përfshirë edhe vendosjen e të miturit në strehimore ose në institucionin edukativ apo të ngjashëm, vendosjen e të miturit nën mbikëqyrjen e organit të

kujdestarisë ose tranferimin e të miturit në ndonjë familje tjetër. gjykata e njofton organin e kujdestarisë për cilëndo masë të shqiptuar.

Neni 80

Ekzekutimi i masës së mbikëqyrjes së shtuar nga prindi, prindi adoptues ose kujdestari

1. Ekzekutimi i masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar nga prindi, prindi adoptues ose kujdestari fillon kur i mituri, prindi, prindi adoptues ose kujdestari pranon aktvendimin e formës së prerë mbi shqiptimin e masës edukative.
2. Prindi, prindi adoptues ose kujdestari i respektojnë urdhrat dhe udhëzimet e gjykatës e cila ka shqiptuar masën edukative dhe lejojnë shërbimin sprovues të verifikojë ekzekutimin e masës edukative.
3. Shërbimi Sprovues e informon gjykatën për mospërbushjen e urhërave dhe udhëzimeve nga ana e prindit, prindit adoptues apo kujdestarit.
4. Prindi, prindi adoptues ose kujdestari i të miturit dhe shërbimi sprovues e informojnë gjykata mbi përparimin në ekzekutimin e masës edukative sipas kushteve të urdhëruara nga gjykata.
5. Shërbimi sprovues pa vonesë e informon gjykata për mos përbushjen e detyrimit të veçantë nga i mituri të shqiptuar në pajtim me nenin 33 të këtij Kodi dhe për çfarëdo pengese në ekzekutimin e masës edukative.

Neni 81

Ekzekutimi i masës për mbikëqyrje të shtuar në familjen tjetër

1. Gjykata me propozim të shërbimit sprovues cakton familjen në të cilën vendoset i mituri ndaj të cilit është shqiptuar masa e mbikëqyrjes së shtuar në familjen tjetër.
2. Para dorëzimit të propozimit, shërbimi sprovues analizon personalitetin e të miturit dhe strukturën sociale dhe psikologjike të familjes në të cilën ai do të vendoset.
3. Sipas kushteve të njëjta, përparësi i jepet familjes me të cilën i mituri është në lidhje farefisnore apo është i lidhur emocionalisht.
4. Shërbimi sprovues dhe familja në të cilën i mituri do të vendoset nënshkruajnë marrëveshje me shkrim që i rregullon të drejtat dhe detyrimet e përbashkëta.
5. Familja ku i mituri duhet të vendoset lejon shërbimin sprovues ta verifikojë ekzekutimin e masës edukative.
6. Gjatë ekzekutimit të masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar në familjen tjetër, i mituri mbanë lidhje të përherëshme me familjen e tij, përpos kur gjykata urdhëron ndryshe në bazë të propozimit të shërbimit sprovues.
7. Gjykata sipas detyrës zyrtare apo në bazë të propozimit të shërbimit sprovues mund të urdhërojë ndryshimin e vendit për të miturin, nëse rrethanat në familjen ku i mituri është i vendosur kanë ndryshuar në atë masë sa që ekzekutimi i masës edukative bëhet i vështirë.

8. Dispozitat e këtij Kodi mbi ekzekutimin e masës së mbikëqyrjes së shtuar nga prindi, prindi adoptues apo kujdestari zbatohen përshtatshëmrisht në ekzekutimin e masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar në familjen tjetër.

Neni 82

Ekzekutimi i masës së mbikëqyrjes së shtuar nga organi i kujdestarisë

1. Organi kompetent i kujdestarisë është i autorizuar të ekzekutojë masën edukative të mbikëqyrjes së shtuar.
2. Organi i kujdestarisë menjëherë pas marrjes së aktvendimit për shqiptimin e masës edukative e cakton zyrtarin përgjegjës nga organi i kujdestarisë për ekzekutimin e masës dhe për këtë menjëherë e informon gjykata.
3. Nëse organi i kujdestarisë brenda periudhës së paku çdo tre (3) muaj nuk raporton për zbatimin e masës së mbikëqyrjes së shtuar nga organi i kujdestarisë, gjyqtari për të mitur njofton njësinë përkatëse të monitorimit dhe inspektimit në Ministrinë përgjegjëse për Punë dhe Mirëqenie Sociale. Gjyqtari për të mitur duhet të njoftohet për masat e ndërmara nga njësinë përkatëse për monitorim dhe inspektim.
4. Gjykata, prokurori i shtetit për të mitur, Shërbimi Sprovues, shkollat dhe institucionet tjera ndihmojnë dhe bashkëpunojnë me organin e kujdestarisë në ekzekutimin e kësaj mase edukative.
5. Prindi, prindi adoptues apo kujdestari i të miturit e informon organin e kujdestarisë për çfarëdo pengese në ekzekutimin e masës edukative.
6. Organi i kujdestarisë pa vonesë e informon gjykatën për mos përmbushjen e detyrimeve të posaçme të shqiptuara në pajtim me nenin 28 të këtij Kodi nga ana e të miturit, si dhe për çfarëdo pengese në ekzekutimin e masës edukative.
7. Dispozitat e këtij Kodi mbi ekzekutimin e masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar nga ana e prindit, prindit adoptues apo kujdestarit zbatohen përshtatshëmrisht në rastet e ekzekutimit të masës edukative të mbikëqyrjes së shtuar nga organi i kujdestarisë.

Neni 83

Dispozitat e përgjithshme mbi masat edukative institucionale

1. I mituri ndaj të cilit ekzekutohet masa edukative institucionale, krahas të drejtave të parashikuara me këtë Kod, gëzon të njëjtat të drejta sikurse madhori i dënuar me burgim.
2. Me kërkesën e të miturit ose prindit të tij, prindit adoptues ose kujdestarit ose me propozimin e shërbimit sprovues, ekzekutimi i masës edukative institucionale mund të shtyhet për shkaqe të arsyeshme.
3. Për shtyrjen e ekzekutimit vendos gjykata.
4. Ankesa kundër aktvendimit në shkallë të parë për shtyrjen e ekzekutimit mund të parashtrahet në gjykatën e shkallës së dytë brenda tre (3) ditëve nga marrja e aktvendimit.
5. Kërkesa ose propozimi për shtyrjen e ekzekutimit e shtyn ekzekutimin e masës edukative institucionale deri në marrjen e aktvendimit të formës së prerë për kërkesën apo propozimin.

6. Dispozitat e Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale mbi shtyrjen e ekzekutimit të dënimit me burgim zbatohen përshtatshëmrisht për shtyrjen e ekzekutimit të masës edukative institucionale.

Neni 84

Pezullimi i ekzekutimit për ekzekutimin e masës edukative institucionale

1. Me kërkesën e të miturit apo të prindit të tij, prindit adoptues ose kujdestarit, ose me propozimin e drejtorit të institucionit ku ekzekutohet masa edukative institucionale, masa edukative institucionale mund të pezullohet për arsye të justifikueshme deri në tre (3) muaj. Përfundimisht, për qëllime të trajtimit shëndetësor, pezullimi mund të vazhdojë deri në përfundim të trajtimit. Periudha e pezullimit nuk llogaritet në ekzekutimin e masës.

2. Gjykata vendos për pezullimin.

3. Ankesa kundër aktvendimit në shkallë të parë mund të parashtrohet në gjykatën e shkallës së dytë brenda tre (3) ditëve nga marrja e aktvendimit.

4. Gjykata pezullon ekzekutimin e masës edukative institucionale edhe kur i mituri i është nënshtruar ekzekutimit të masës para hyrjes në fuqi të aktvendimit mbi kërkesën ose propozimin për shtyrje të ekzekutimit të masës dhe më vonë konstatohet se kërkesa ose propozimi ka qenë i bazuar.

5. Në rastin e paraparë në paragrafin 1 të këtij neni, kohëzgjatja e ekzekutimit të masës edukative institucionale nuk llogaritet në kohëzgjatjen e pezullimit të ekzekutimit të masës edukative institucionale.

6. Dispozitat e Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale mbi pezullimin e ekzekutimit të dënimit me burgim zbatohen përshtatshëmrisht për pezullimin e ekzekutimit të masës edukative institucionale.

Neni 85

Ekzekutimi i masës së dërgimit në institucionin edukativ korrektues

1. Masa edukative e dërgimit në institucionin edukativ korrektues ekzekutohet në institucionin edukativ korrektues të themeluar për këtë qëllim. Institucioni edukativo korrektues është institucion korrektues i tipit gjysmë të hapur dhe të hapur.

2. Femrat të cilat i nënshtrohen kësaj mase edukative vendosen në sektorin e femrave të institucionit edukativ korrektues.

3. Madhorët të cilët i nënshtrohen kësaj mase edukative, si dhe të miturit të cilët mbushin moshën tetëmbëdhjetë (18) vjeçare në institucionin edukativ korrektues, vendosen në dhoma të veçanta të ndara në institucionin edukativ korrektues.

4. Drejtori i institucionit edukativ korrektues pas pranimit të vendimit të gjykatës për shqiptimin e masës edukative korrektuese, vendos për dërgimin e të miturit në regjimin e tipit të hapur apo gjysmë të hapur.

5. Programi, të drejtat, obligimet dhe beneficionet për të miturit në Qendrën Edukativo Korrektuese rregullohet me akt të veçantë nënligjor të nxjerë nga Ministria e Drejtësisë.

6. Gjykata me shkrim urdhëron të miturin të paraqitet në institucionin edukativo- korrektues në një ditë të caktuar për ekzekutimin e masës edukative korrektuese.

7. Periudha kohore nga marrja e urdhrit dhe dita e paraqitjes nuk do të jetë më e shkurtër se tetë (8) ditë dhe as më e gjatë se pesëmbëdhjetë (15) ditë.

8. Gjykata e informon institucionin edukativ korrektues për datën kur i mituri duhet të paraqitet dhe i dorëzon vendimin e formës së prerë së bashku me certifikatën e lindjes, dëftesen e shkollës ose dokumentin për transferim, raportin e kontrollit mjekësor të dhënat penale të më hershme, procedurën e zbatuar, anketën sociale apo raportin parandeshkues të Shërbimit Sprovues.

Institucioni i autorizuar - i cili e pranon vendimin për ekzekutim e fillon ekzekutimin e dënimit brenda tre (3) ditëve nga pranimi i vendimit

9. Nëse i mituri i cili është thirrur sipas rregullit nuk paraqitet në institucionin edukativo-korrektues, gjykata urdhëron që ai të transportohet në institucionin edukativo korrektues. Nëse i mituri fshihet ose ndodhet në arrati, gjykata e urdhëron lëshimin e letër rreshtimit.

10. Mënyra e transportimit të të miturit në institucionin edukativo- korrektues nuk e cenon dinjitetin e tij.

Neni 86 Pranimi në institucion

1. Kur i mituri pranohet në institucionin edukativo-korrektues, së pari konstatohet identiteti i tij, arsyja e shqiptimit të masës, llojin e veprës dhe organi që ka shqiptuar masën edukative korrektuese, e më pas ai i nënshtrohet kontrollit mjekësor brenda njëzetekatër (24) orëve nga arritja. Emri i të miturit, arsyet dhe organi që ka shqiptuar masën edukative korrektuese, data dhe koha për pranimin e tij në institucionin korrektues shënohet në regjistër.

2. Brenda perudhës prej tridhjetë (30) ditësh pas pranimit të të miturit në qendër i bëhet vlerësimi fillestarë në lidhje me shëndetin fizik dhe mendor, nevojat për edukim, aftësim profesional dhe nevojat tjera të ngjajshme, me qëllim të përpilimit të planit individual. Plani individual hartohet nga ekipa multi diciplinare e institucionit edukativo-korrektues, sipas nevojës me angazhim edhe të profesionistëve dhe shërbimeve nga jashtë institucionit.

3. Të miturit ndahen në grupe edukative në harmoni me moshën e tyre, zhvillimin mendor dhe karakteristikat tjera në pajtim me veçoritë e planit të individualizuar.

4. Grupi edukativ ka më së shumti dhjetë (10) të mitur dhe një (1) edukator të veçantë.

Neni 87 Ushtimet ditore dhe qëndrimi jashtë hapësirës të mbyllur

1. I mituri ka të drejtë që të ushtrojë në mënyrë të mjaftueshme për të ruajtur shëndetin dhe të kalojë së paku tri (3) orë jashtë hapësirës së mbyllur gjatë kohës së lirë.

2. Të miturit i garantohet një ambient i sigurt për t'u marrë me sport, për të ushtruar dhe për aktivitete të tjera fizike.

Neni 88 Arsimimi

Çdo i mitur moshës së detyrueshme për shkollim ka të drejtë për arsim të përshtatshëm për nevojat dhe aftësitë dhe të përcaktuara për përgatitjen e tij apo të saj për kthim në shoqëri. Kurdo që është e

mundur, arsimi i tillë duhet të sigurohet jashtë objekteve të privimit nga liria, në shkollat e komuës dhe, në çdo rast, me arsimtarë të kualifikuar përmes programeve të integruara në sistemin arsimor ashtu që pas liritimit, të miturit të munden që pa pengesë të vazhdojnë arsimin e tyre. Vëmendje e posaçme duhet kushtuar për arsimin e të miturve me origjinë të huaj apo me nevoja të veçanta kulturore apo etnike. Të miturit të cilët janë analfabetë apo kanë vështirësë në të nxënë duhet të gëzojnë të drejtën në arsim special.

Neni 89 Vizitat

1. I mituri ka të drejtë të vizitohet së paku një (1) herë në javë minimum deri në një (1) orë nga prindi i tij, prindi adoptues, kujdestari, bashkëshorti, fëmija, fëmija i adoptuar dhe nga të afërmit e tjerë të gjakut në vijë të drejtpërdrejtë ose në vijë anësore deri në shkallën e katërt.
2. I mituri ka të drejtë të vizitohet së paku një (1) herë në muaj nga persona të tjerë të cilët nuk ndikojnë negativisht në ekzekutimin e masës.
3. Drejtori i institucionit edukativo-korrektues ka autorizimin për të ndaluar vizitat për shkaqe të justifikueshme në pajtim me një akt nënligjor të nxjerrë nga Ministria e Drejtësisë

Neni 90 Pushimet

1. I mituri ka të drejtë në pushim ditor dhe javor në pajtim me dispozitat e përgjithshme të Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale.
2. I mituri ka të drejtë të shfrytëzimit të pushimeve në kuptim të paragrafit 1 të këtij neni, pas mbajtjes së 1/3 të masës institucionale.
3. Drejtori i institucionit edukativo-korrektues të miturit mund t'i lejojë pushim shtesë nga institucioni edukativo-korrektues për arsye edukative, profesionale, familjare ose arsye të tjera sociale deri në pesëmbëdhjetë (15) ditë çdo vit.

Neni 91 Procedurat diciplinore

1. Dispozitat mbi procedurat disiplinore dhe dënimet të zbatueshme për personat e dënuar me burgim të paraparë në Ligjin mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale zbatohen përshtatshmërisht për të miturin i cili i nënshtrohet masës së dërgimit në institucionin edukativo korrektues, nëse nuk është paraparë ndryshe me këtë Kod.
2. Të miturit nuk i shqiptohet veçimi në qeli të veçantë si dënim disiplinor.
3. I mituri mund të vendoset në njësi të veçantë të institucionit edukativo-korrektues si dënim disiplinor nën kushtet vijuese:
 - 3.1. periudha e vendosjes në njësinë e veçantë nuk mund të kalojë pesëmbëdhjetë (15) ditë;
 - 3.2. i mituri nuk vendoset i vetëm në njësinë e veçantë, përveç në raste të dhunës ekstreme apo sjelljeve të rrezikshme që ndikojnë në realizimin e planit të edukimit të të miturit. Gjatë kësaj periudhe, e cila nuk mund të jetë më gjatë se (dyzetë e tetë) 48 orë, i mituri mbikqyrët nga psikologu dhe sipas nevojës i ofrohet ndihmë apo këshilla të nevojshme;

3.3. i mituri ka të drejtën të kalojë së paku tri (3) orë jashtë lokaleve të mbyllura gjatë kohës së lirë, në përputhje me nenin 87 të këtij Kodi dhe të pranojë vizita në përputhje me nenin 89 të këtij Kodi

3.4. i mituri ka qasje në tekste mësimore dhe libra dhe literaturë tjetër e cila nuk mund të ketë ndikim të dëmshëm në edukimin e tij; dhe

3.5 i mituri vizitohet nga zyrtari mjekësor dhe edukatori një (1) herë në ditë dhe dy (2) herë në javë nga drejtori i institucionit edukativo-korrektues.

Neni 92

Ekzekutimi i masës së dërgimit në institucionin për kujdes të posaçëm shëndetësorë

1. I mituri të cilit i është shqiptuar masa edukative e dërgimit në institucionin e kujdesit të posaçëm shëndetësor për shkak të qrregullimeve mendore dërgohet në institucionin e kujdesit të posaçëm shëndetësorë.

2. Me kërkesë të Shërbimit Sprovues, policia shoqëron të miturin në institucionin e kujdesit të posaçëm shëndetësor.

3. Nëse ekzekutimi i masës edukative e dërgimit në institucionin e kujdesit të posaçëm shëndetësor nuk mund të fillojë ose të vazhdojë për shkak se i mituri refuzon të zbatojë masën apo arratiset, shërbimi sprovues menjëherë e njofton gjykatën dhe stacionin policor kompetent, të cilët të miturin e transportojnë në institucion.

4. Mënyra e transportimit të të miturit në institucionin e kujdesit të posaçëm shëndetësorë nuk e cenon dinjitetin e tij. Zyrtari mjekësor e shoqëron të miturin gjatë transportimit të tij në institucionin e kujdesit të posaçëm shëndetësorë.

5. Institucioni i kujdesit të posaçëm shëndetësor e informon shërbimin sprovues dhe gjykatën mbi përparimin e ekzekutimit të masës edukative.

6. Institucioni veçanërisht e informon gjykatën për gjendjen shëndetësore të të miturit kur ai mbush moshën tetëmbëdhjetë (18) vjet.

Neni 93

Shqyrtimi, zëvendësimi dhe pushimi i masave edukative institucionale

1. Çdo gjashtë (6) muaj, drejtori i institucionit apo qendrës, ku ekzekutohet masa edukative gjykata dhe shërbimit sprovues i dorëzon raport për sjelljen e të miturit dhe suksesin në ekzekutimin e masës. Varësisht nga sukcesi i ekzekutimit të masës, drejtori paraqet propozim për ndryshimin apo pushimin e ekzekutimit të masës edukative.

2. Çdo gjashtë (6) muaj, gjykata e viziton të miturit e vendosur në institucion apo qendër, dhe përmes kontaktit të drejtpërdrejtë me të miturit dhe zyrtarëve drejtpërdrejtë të përfshirë në ekzekutimin e masës edukative institucionale dhe pas shqyrtimit të shënimeve të institucionit apo qendrës, konstaton nëse të miturit trajtohen në mënyrë korrekte dhe në pajtim me ligjin, dhe nëse masat edukative institucionale kanë qenë të suksesshme.

3. Nëse gjyqtari për të mitur me rastin e vizitës në qendrën edukuese korrektuese ku ekzekutohet masa ndaj të miturit vëren ndonjë parregullsi apo paligjshmeri menjëherë e njofton Inspektoratin për Mbikëqyrjen e institucioneve korrektuese, drejtorin e institucionit edukues- korrektues si dhe Drejtorin

e përgjithshëm të Shërbimit Korrektues të Kosovës. Gjyqtari për të mitur duhet të njoftohet për masat e ndërrmara për evitimin e parregullsive dhe paligjshmërive.

Neni 94

Shqyrtimi i masës edukative institucionale

1. Gjykata që ka shqiptuar masën edukative shqyrton ekzekutimin e masës edukative çdo gjashtë (6) muaj.
2. I mituri, prindi i tij, prindi adoptues apo kujdestari, qendra, institucioni apo vendi ku ekzekutohet masa edukative ose shërbimi sprovues mund të kërkojnë rishqyrtimin e ekzekutimit të masës edukative.
3. Gjykata merr vendim për kërkesën të paraparë në paragrafin 2 të këtij neni brenda tetë (8) ditësh nga pranimi i kërkesës. Ankesa kundër këtij vendimi mund të dorëzohet në gjykatën e shkallës së dytë brenda tri (3) ditësh nga pranimi i vendimit.
4. Gjatë shqyrtimit, gjykata i merr parasysh raportet e shërbimit sprovues dhe ato të drejtorit të institucionit apo qendrës ku një masë edukative institucionale ekzekutohet dhe dëgjon të miturin, prindin e tij, prindin adoptues a kujdestarin, avokatin mbrojtës, prokurorin dhe shërbimin sprovues.
5. Në bazë të rishqyrtimit, gjykata mund të vazhdojë apo të pushojë ekzekutimin e masës edukative apo atë ta zëvendësojë me një masë më të lehtë edukative.
6. Përjashtimisht nga paragrafi 5 i këtij neni, gjykata, masën edukative mund ta zëvendësojë me një masë më të rëndë edukative në rastin kur i mituri nuk i ka përmbushur detyrimet e posaçme të shqiptuara në pajtim me nenin 33 të këtij Kodi.
(---Paragrafi 6 duhet të bartet tek masat edukuese jo institucionale---)

Neni 95

Pushimi dhe zëvendësimi i masës edukative institucionale

1. Nëse pas marrjes së formës së prerë të vendimit mbi shqyrtimin e masës edukative, zbulohen rrethana tjera, fakte të reja ose fakte që kanë ekzistuar por që nuk kanë qenë të njohura në kohën kur vendimi është marrë, e të cilat në mënyrë të qartë do të ndikonin në zgjedhjen e masës, gjykata shqyrton vendimin dhe mund të pushojë ekzekutimin e masës apo atë mund ta zëvendësojë me ndonjë masë tjetër edukative. Gjyqtari kompetent nuk mund të shqiptojë masë më të rëndë në bazë të rishqyrtimit të provave të reja.
2. Nëse ekzekutimi i masës edukative nuk ka filluar brenda një (1) viti nga data prej së cilës vendimi mbi shqyrtimin e masës bëhet i formës së prerë, gjykata rishqyrton vendimin dhe vendos për ekzekutimin apo pushimin e masës ose zëvendësimin e saj me ndonjë masë tjetër edukative. Gjykata nuk mund të shqiptojë masë më të rëndë.
3. Rishqyrtimi i masës edukative në pajtim me këtë nen bëhet në pajtim me nenin 95 të këtij Kodi.

Neni 96

Ankesat dhe lutjet

Dispozitat e Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale lidhur me dorëzimin e ankesave dhe lutjeve nga personat e dënuar me burgim, vlejné përshtatshëm për dorëzimin e ankesave dhe

lutjeve nga të miturit ndaj të cilëve janë duke u ekzekutuar masa edukative – korrektuese, apo dërgimi në institucionin për kujdes të posaçëm shëndetësorë.

KAPITULLI III EKZEKUTIMI I DËNIMEVE

Neni 97 Ekzekutimi i gjobës

1. Dispozitat e Ligjit mbi ekzekutimin e sanksioneve penale lidhur me ekzekutimin e gjobës zbatohen përshtatshëm për ekzekutimin e gjobës të shqiptuara për të mitur.
2. Gjoha e shqiptuar ndaj të miturit e cila nuk është paguar nuk mund të zëvendësohet me burgim.

Neni 98 Ekzekutimi i urdhrin për punë në dobi të përgjithshme

1. Dispozitat e Ligjit mbi ekzekutimin e sanksioneve penale për ekzekutimin e dënimit me urdhrin për punë në dobi të përgjithshme zbatohen përshtatshëm për ekzekutimin e urdhrave për punë në dobi të përgjithshme të shqiptuara ndaj të miturve.
2. Nëse është në interes të të miturit, shërbimi sprovues mund të kërkojë ndihmë apo bashkëpunim me organin e kujdestarisë apo përfaqësuesin ligjor të të miturit.
3. Kujdes i veçantë duhet kushtuar që puna në dobi të përgjithshme të mos pengojë vijimin e rregullt në shkollë ose aktivitetet tjera të rëndësishme.
4. Gjykata e cila e ka shqiptuar dënimin për punë në dobi të përgjithshme, zyrtarët e shërbimit sprovues i dorëzojnë raport me shkrim dhe e njoftojnë për çfarëdo pengese në ekzekutimin e kësaj mase.
5. Nëse i mituri nuk mund të kryejë punën në dobi të përgjithshme për shkak të ndryshimit të mëvonshëm të rrethanave për të cilat ai nuk është përgjegjës, shërbimi sprovues nga gjykata kërkon rishqyrtimin e urdhrin për punë në dobi të përgjithshme.
6. Varësisht nga rezultatet e arritura, gjykata mund ta ndryshojë urdhrin apo ta pushojë ekzekutimin e masës.

Neni 99 Ekzekutimi i burgut për të mitur

1. Dispozitat e këtij Kodi që rregullojnë dërgimin, pranimin, qëndrimin dhe shtyrjen e ekzekutimit, caktimin e grupeve arsimore, të drejtat në vizitë dhe angazhimin në ushtrime fizike, përcaktimin e punës dhe edukimin, mundësinë e shkollimit të rregullt, dënimet disiplinore të të miturve në institucionet edukative dhe procedurat për ankesa dhe lutje, gjithashtu vlejnë edhe për ekzekutimin e dënimeve me burg për të miturit.
2. Dispozitat e Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale për ekzekutimin e dënimit me burgim zbatohen përshtatshëm për ekzekutimin e dënimit me burgim për të mitur në rastet kur nuk janë në kundërshtim me këtë Kod.

3. I mituri i cili është dënuar me burgim për të mitur, krahas të drejtave të parapara me këtë Kod, gëzon të njëjtat të drejta si personi madhor i dënuar me burgim.

Neni 100

Aftësimi profesional dhe punësimi

1. Gjatë kohës së mbajtjes së dënimit, të miturve u ofrohet aftësim i duhur profesional i bazuar në njohuritë e tyre, shkathtësitë, interesimet dhe punën që është duke e kryer, varësisht prej mundësive të institucionit korrektues. Bazat e trajtimit përfshijnë punën e dobishme edukative me shpërblim përkatës, lehtësimin dhe inkurajimin e kontakteve me jashtë të të miturve përmes letrave, telefonit, pranimit e vizitave, vizitave në shtëpi, aktiviteteve sportive dhe ofrimit të kushteve të nevojshme për kryerjen e ritualeve fetare.

2. Staf i profesional i shërbimit që trajton të miturin duhet të ketë trajnim adekuat për qasje dhe punën me fëmijë dhe njohuri të duhura nga lëmi i pedagogjisë dhe psikologjisë.

Neni 101

Tipi i institucionit dhe kategorizimi i brendshëm

1. Burgimi për të miturit mbahet në institucion korrektues për të mitur dhe, në raste të jashtëzakonshme, në pavijone të ndara të institucionit korrektues për persona madhorë. Institucioni korrektues për të mitur është i llojit gjysmë të hapur. Përrjashtimisht të miturit mund të mbajnë dënimin me burgim për të mitur në institucionin korrektues të tipit të mbyllur.

2. Meshkujt dhe femrat e vuajnë dënimin e tyre të burgimit të të miturve në institucione të ndara korrektuese apo në pavijone të ndara të institucioneve të tilla.

3. Të miturit të cilët arrijnë moshën madhore gjatë ekzekutimit të dënimit me burgim të të miturit duhet të vendosen në pavijone të ndara të institucionit. Të miturit e mbajnë dënimin e tyre me burgim në institucionin korrektues për të mitur derisa të mbushin moshën njëzetetë (23) vjet. Nëse deri në këtë moshë ata nuk e kanë mbajtur dënimin e plotë, ata transferohen në institucionin korrektues për të rritur. Në raste të veçanta, personave të dënuar të cilët kanë mbushur njëzetetë (23) vjet mund t'u lejohet qëndrimi në institucionin korrektues për të mitur nëse kjo është e nevojshme për kryerjen e përgatitjes ose aftësimin profesional të tyre, apo nëse pjesa e mbetur e dënimit të tyre që duhet mbajtur nuk është më e gjatë se gjashtë (6) muaj.

4. Madhorëve të cilëve u është shqiptuar dënimi për të mitur vendosen në një pavijon të ndarë të institucionit.

5. Çdo vit, drejtori i institucionit ku ekzekutohet dënimi për të mitur është i obliguar t'ia paraqesë raportin gjykatës e cila e ka shqiptuar dënimin për të mitur për sjelljen e të miturit dhe ekzekutimin e burgimit të të miturit.

Neni 102

Mbajtja e përbashkët e dënimit apo ndarja

1. Si rregull, të miturit i mbajnë dënimet e tyre së bashku.

2. Me kërkesë të të miturit, drejtori i institucionit korrektuese mund të lejoj që i mituri të ndahet nga personat tjerë të dënuar, nëse drejtori çmon se shqetësimet e cekura në kërkesën e të miturit janë të arsyeshme dhe se nuk ka mundësi tjera për trajtimin e shqetësimeve të të miturit.

3. Drejtori i institucionit korrektuese mund t'i urdhëroj të miturit që të ndahet nga personat tjerë të dënuar, pa kërkesën e të miturit për ndarje të tillë, vetëm nëse masa e tillë është e nevojshme:

3.1. Për të parandaluar rrezikun për jetë apo shëndet të të miturit a personave të tjerë; ose

3.2. Për të parandaluar kërcënimin ndaj sigurisë së institucionit korrektues të shkaktuar nga prania e vazhdueshme e të miturit brenda përbrenda gjithë njerëzve të burgut.

4. Dispozitat e Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale për ndarjen nga personat tjerë të dënuar aplikohen përshtatshëm për ndarjen e të miturit nga personat tjerë të dënuar.

Neni 103

Pushimi vjetor dhe ndalimi i vetmisë

1. Në përputhje me aktin nënligjor të nxjerrë nga Ministria e Drejtësisë, drejtori i institucioni mund t'i lejojë të miturit pushim gjatë vitit, pas kryerjes së 1/3 së dënimit i cili nuk mund të jetë më gjatë se 30 ditë brenda një viti, për t'i vizituar prindërit, prindërit birësues, bashkëshortin(en) kujdestar(e), fëmijët, fëmijët e birësuar, vëllezërit dhe motrat e tij.

2. Pushimi zgjat deri në tridhjetë (30) ditë dhe sipas rregullit ai lejohet atëherë kur nuk mbahen mësimet.

3. I mituri ka të drejtë të kalojë të paktën tri (3) orë gjatë ditës në ambient të hapur brenda institucionit.

4. I mituri nuk i nënshtrohet vetmisë si dënim disiplinor.

Neni 104

Parashkrimi i ekzekutimit të dënimit me burg për të mitur

1. Dënimi i shqiptuar me burg për të mitur nuk mund të ekzekutohet kur kalojnë:

1.1 dhjetë (10) vite nga dënimi i formës së prerë me dënim me burg për të mitur mbi pesë (5) vite;

1.2 pesë (5) vite prej dënimit të formës së prerë me dënim me burg për të mitur mbi tre (3) vite;

1.3 tre (3) vite nga dënimi i formës së prerë me dënim me burg për të mitur mbi një (1) vit;

1.4 dy (2) vite nga forma e prerë e dënimit me dënim me burg për të mitur deri në një (1) vit.

Neni 104

Shpenzimet

Shpenzimet lidhur me ekzekutimin masave dhe dënimeve dhe parapara me këtë Kod bien në barrë të buxhetit të Kosovës.

Neni 105

Të drejtat e të miturit të garantuara gjatë ekzekutimit të masave edukative institucionale dhe burgimit për të mitur.

1. I mituri ndaj të cilit ekzekutohet masa edukative institucionale dhe burgimit pët të mitur ka të drejtë por duke mos u kufizuar në:

- 1.1. strehim që i përgjigjet kushteve bashkëkohore higjienike dhe rrethanave vendore klimatike
- 1.2. marrjen me ushtrime fizike;
- 1.3. ushqim të përshtatshëm për ruajtjen e shëndetit;
- 1.4. disponim të vazhdueshëm në uji të pishem;
- 1.5. veshëmbathje;
- 1.6. përkujdesje shëndetësore;
- 1.7. dërgimin e parashtrësve organeve kompetent;
- 1.8. korrespondencë të pa kufizuar;
- 1.9. thirrje telefonike;
- 1.10. pranimin e vizitave;
- 1.11. kalimin e kohës në lokalet të veçanta;
- 1.12. pranimin e pakove;
- 1.13. punë;
- 1.14. shpërblim mujor;
- 1.15. disponimin me shpërblimin
- 1.16. benificione;
- 1.17. të mos punoj për shkak të shtatëzanis;
- 1.18. shpikje dhe inovacione teknike të arritura gjatë mbajtjes së denimit;
- 1.19. arsimim;
- 1.20. informim;
- 1.21. ushtrimin e fesë;

2. Për të drejtat e të miturve përshtatshëmrisht aplikohen dispozitat e Ligjit për Ekzekutimin e Sanksioneve Penale nëse më këtë Kod nuk është paraparë ndryshe.

KAPITULLI IV NDIHMJA PAS EKZEKUTIMIT TË MASAVE PËR EDUKIMIN INSTITUCIONAL OSE BURGIMIT TË TË MITURIT

Neni 106 Ndhma gjatë dhe pas lirimit

1. Gjatë tërë kohës derisa një masë e edukimit institucional ose burgimi për të mitur është duke u ekzekutuar, shërbimi sprovues mban kontakte të përhershme me të miturin, familjen e tij dhe institucionin në të cilin është vendosur i mituri.

2. Jo më vonë se tre (3) muaj para lirimit të të miturit, institucioni ose qendra korrektuese në të cilin është duke u zbatuar masa e edukimit institucional ose burgimi për të mitur i njofton prindërit e tij, prindërit birësues apo kujdestarë dhe shërbimin sprovues lidhur me këtë dhe ua propozon atyre masat për pranimin e të miturit.

3. Institucioni korrektues, e njofton gjykatën dhe Shërbimin sprovues për lirimin e të miturit.

4. Shërbimi sprovues i ofron ndihmë të miturit pas lirimit për aq kohë sa ai ka nevojë, por jo më gjatë se dymbëdhjetë (12) muaj. Nëse është në interesin e të miturit, Shërbimi sprovues mund të kërkojë ndihmë ose bashkëpunim prej Organit të Kujdestarisë ose përfaqësuesit ligjor të të miturit.

5. Pas lirimit të të miturit, Organi i Kujdestarisë ndërmerr një kujdes të veçantë për të miturin i cili nuk ka prindër apo për të miturin rrethanat familjare të të cilit nuk janë zgjidhur.

6. Kujdesi, në veçanti përfshinë vendosjen, ushqimin, sigurimin e veshmbathjes, trajtimin mjekësor, rregullimin e rrethanave familjare, kryerjen e aftësisimit profesional dhe punësimin e të miturit.

KAPITULLI V

EKZEKUTIMI I MASAVE PËR TRAJTIMIN E DETYRUESHËM REHABILITUES OSE TRAJTIMIN E DETYRUESHËM PSIKIATRIK

Neni 107

Zbatimi subsidiar

1. Dispozitat e Ligjit mbi Ekzekutimin e Sanksioneve Penale për ekzekutimin e masës për trajtim të detyrueshëm rehabilitues dhe dispozitat e ligjit në fuqi mbi ekzekutimin e trajtimit të detyrueshëm psikiatrik të shqiptuar madhorëve, zbatohen përshtatshmërisht për ekzekutimin e këtyre masave të shqiptuara ndaj të miturve.

2. I mituri e mban masën e trajtimit të detyrueshëm në pavijon të veçantë të institucionit për kujdes të posaçëm ku këto masa ekzekutohen.

PJESA E PESTË

MBROJTJA E FËMIJËVE VIKTIMA TË VEPRAVE PENALE

KAPITULLI I

Mbrojtja e fëmijut si viktimë apo dëshmitar në procedurën penale

Neni 108

Dispozitat e përgjithshme

1. Gjyqtari për të mitur apo trupi gjykues për të mitur, i gjykojnë personat madhor për veprat penale të kryera kundër fëmijes, si dhe kur viktima dhe dëshmitari paraqitet fëmijë për vepra penale në vijim të parapara me Kodin Penal të Republikës së Kosovës dhe Ligjit për ndalimin e bashkimit në Konflikte të Armatosura jashtë territorit të Vendit si në vijim:

- 1.1. rekrutimi dhe regjistrimi personave midis moshës 15 dhe 18 vjet në konfliktin e armatosur (neni 155);
- 1.2. sklavëria, kushtet e ngjashme me sklavërinë dhe puna e detyruar (neni 169);
- 1.3. kontrabandimi me migrantë (neni 170);
- 1.4. trafikimi me njerëz (neni 171);
- 1.5. fshehja e dokumenteve të identifikimit të viktimave të sklavërisë osë trafikimit me njerëz, (neni 172);
- 1.6. Rrëmbimi (neni 194);
- 1.7. Shtrëngimi (neni 195);

- 1.8. Privimi i kundërligjshëm i lirisë (neni 196);
- 1.9. Tortura (neni 199);
- 1.10. Dhunimi (neni 230);
- 1.11. Shërbime seksuale të viktimës së trafikimit (neni 231);
- 1.12. Sulmi seksual (neni 232);
- 1.13. Degradimi i integritetit seksual (neni 233);
- 1.14. Keqpërdorimi seksual i personave me çrregullime ose paaftësi mendore apo emocionale (neni 234);
- 1.15. Keqpërdorimi seksual i personave nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet (neni 235);
- 1.16. Nxitja e akteve seksuale, prekjes apo aktiviteteve nga personat nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet (neni 236);
- 1.17. Ofrimi i materialit pornografik personave nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet (neni 237);
- 1.18. Keqpërdorimi i fëmijve në pornografi (neni 238);
- 1.19. Keqpërdorimi seksual duke keqpërdorur pozitën, autoritetin apo profesionin (neni 239);
- 1.20. Nxitja e akteve seksuale me premtim të rrejshëm të martesës (neni 240);
- 1.21. Mundësimi ose detyrimi në prostitucion (neni 241);
- 1.22. Ofrimi i lokaleve për prostitucion (neni 242);
- 1.23. Marrëdhëniet seksuale brenda familjes (neni 243);
- 1.24. Bashkësia jashtëmartesore me personin nën moshën gjashtëmbëdhjetë (16) vjet (neni 247);
- 1.25. Ndryshimi i statusit familjar të fëmijës (neni 248);
- 1.26. Marrja apo mbajtja e kundërligjshme e fëmijës (neni 249);
- 1.27. Keqtrajtimi apo braktisja e fëmijës (neni 250);
- 1.28. Shkelja e detyrimeve familjare (neni 251);
- 1.29. Shmangja nga sigurimi i mjeteve të jetesës (neni 252);
- 1.30. Pengimi dhe mosekzekutimi i masave për mbrojtjen e fëmijve (neni 253);
- 1.31. Mosraportimi i abuzimit të fëmijve (neni 254);
- 1.32. Përhapja e sëmundjeve venerike (neni 257);
- 1.33. Përhapja e virusit HIV (neni 258);
- 1.34. Intoksikimi i personit tjetër me narkotikë ose substance psikotrope (neni 276);
- 1.35. Bashkimi apo pjesëmarrja në ushtrinë ose policinë e huaj, në formacionet e jashtme paraushtarake ose parapolicore, në organizimet grupore apo individualisht jashtë territorit të Kosovës (neni 3)

2. Neni 57 i këtij Kodi zbatohet përshtatshëmrisht në gjykimin e personit për veprë penale të kryer ndaj fëmijës sipas këtij neni.

Neni 109

Zbatimi i procedurës penale

1. Procedura penale kundër kryerësit të veprës penale sipas nenit 108 të këtij Kodi zhvillohet sipas dispozitave të Kodit të Procedurës Penale, përveç dispozitave për dhënien e urdhrin ndëshkimor i përcaktuar me dispozitat e Kodit të procedurës penale dhe nëse nuk është paraparë ndryshe me këtë Kod.

2. Veprat penale të kryera ndaj fëmijëve i hetojnë zyrtarët e policisë të specializuar në këtë fushë.

Neni 110

Veprimet procedurale

1. Kur zbatohet procedurë për vepër penale e kryer ndaj fëmijës, institucionet veprojnë me kujdes të posaçëm ndaj fëmijës i cili ka pësuar dëmtime nga vepra penale, duke e pasur parasysh moshën e tij, karakteristikat personale, nevojat e vecanta, edukimin dhe ambientin në të cilin jeton ai, në mënyrë që t'iu shmangen pasojave të mundshme të dëmshme për edukimin dhe zhvillimin e tij. Kontrollimi i fëmijës bëhet me ndihmën e pedagogut, psikologut ose të ndonjë eksperti tjetër.

2. Gjyqtari për të mitur ose trupi gjykues për të mitur do ta merr në pyetje fëmiun ose të miturin e dëmtuar me vepër penale nga neni 108 të këtij kodi, në pajtim me paragrafin 2 të këtij neni, ashtu që gjykata, prokurori i shtetit për të mitur, i mituri dhe mbrojtësi mund të parashtrojnë pyetje e të mos jenë prezent në të njëjtin lokal me të dëmtuarin. Marrja në pyetje e fëmiut ose të miturit kryhet ashtu që pyetjet mund t'i parashtrojnë nëpërmjet të gjyqtarit kompetent, ndërsa, sipas nevojës, me ndihmën e pedagogut, psikologut ose të presonit tjetër profesional.

3. Fëmija ndaj të cilit është kryer vepër penale nga neni 108 i këtij Kodi, mund të merret në pyetje si dëshmitar në shtëpinë e tij ose në ndonjë lokacion tjetër ku ndodhet ai ose në qendrën për punë sociale, apo përmes mjeteve teknike. Për marrjen e tillë në pyetje zbatohet paragrafi 2. i këtij neni.

4. Neni 48 i këtij Kodi zbatohet përshtatshëm për procedurat ku përfshihen veprat penale të kryera ndaj fëmijës.

Neni 111 **Mënyra e veprimit**

1. Në lëndët penale kundër kryesve të veprave penale në dëm të fëmiut, me rastin e zbatimit të veprimeve procedurale duhet me u sjell me kujdes ndaj fëmiut viktimë përkatësisht në dëm të të cilit është kryer vepra penale, duke patur parasysh moshën e tij, karakteristikat e personalitetit të tij, nevojat e vecanta, arsimimin dhe rrethanat nën të cilat jeton me qëllim të shmangjes së pasojave të mundshme të dëmshme për jetën e ardhshme, edukim dhe zhvillim. Marrja në pyetje e fëmiut kryhet sipas rregullit me ndihmën e pedagogut, psikologut ose të personit tjetër profesional.

2. Nëse fëmija ndaj të cilit është kryer vepra penale nga neni 108 i këtij Kodi merret në pyetje si viktimë apo dëshmitar, marrja e tillë në pyetje zbatohet më së shumti dy (2) herë, dhe atë si në vijim:

2.1. Marrja në pyetje për herë të parë zbatohet me ndihmën e psikologut dhe udhëheqet nga ana e prokurorit të shtetit dhe me prezencën e zyrtarit policor. Në pamundësi të sigurimit të psikologut, marrja në pyetje zbatohet nga ana e prokurorit, pa prezencën e tij;

2.2. marrja në pyetje për herë të dytë bëhet me ndihmën e psikologut dhe udhëheqet nga ana e gjyqtari kompetent. Në pamundësi të sigurimit të psikologut, marrja në pyetje zbatohet nga ana gjyqtari kompetent, pa prezencën e tij.

3. Për njoftimin dhe prezencën e të pandehurit dhe të mbrojtësit të tijë, të përfaqësuesit të dëmtuarit si dhe përfaqësuesi ligjor të tijë, në të gjiyha fazat e procedurës penale, zbatohen dispozitat e Kodit të Procedurës Penale.

4. Fëmiu si viktimë e veprës penale duhet të ketë përfaqësues të autorizuar në të gjitha fazat e procedurës penale.

5. Fëmiu merret në pyetje në ambient miqësor dhe të përshtatshëm për moshën dhe zhvillimin e tij si dhe nevojat e vecanta.

6. Marrja në pyetje mund të incizohet ne audio dhe video dhe ai incizim transkriptohet fjalë për fjalë dhe mund të përdoret si provë.

7. Sipas paragrafit 6. të këtij neni, çdo incizim teknik i marrjes në pyetje përmes mjeteve teknike asgjësohet brenda pesë (5) viteve nga hyrja në fuqi e aktgjykimit.

8. Gjyqtari për te mitur ose trupi gjykues për të mitur do ta merr në pyetje fëmiun e dëmtuar me veprë penale nga neni 108 të këtij kodi, në pajtim me paragrafin 2.2. të këtij neni, ashtu që gjykata, prokurori i shtetit, i mituri dhe mbrojtësi, mbrojtësi i viktimave mund të parashtrojnë pyetje e të mos jenë prezent në të njejtin lokal me të dëmtuarin.

9. Me qëllim të mbrojtjes së fëmiut të dëmtuar me veprën penale nga neni 108 të këtij kodi zbatohen edhe dispozitat tjera përkatëse të Ligjit për mbrojtjen e dëshmitarëve, përjashtimisht nëse me këtë Kod nuk është përcaktuar ndryshe.

10. Gjyqtari për te mitur ose trupi gjykues për të mitur e informon organin kompetent të kujdestarisë për faktet dhe provat e vërtetuara në procedurë penale të cilat kanë kontribuar ose kanë mundësuar kryerjen e veprës penale, në mënyrë që të ndërmerren masa për mbrojtjen e të drejtave dhe të mirëqenies së fëmijës.

Neni 112

Heqja e të drejtave për përkujdesje prindërore

Nëse gjatë procedurës penale vërtetohet se prindi i keqpërdor apo i lë pas dore detyrat prindore dhe të drejtat, ose po i shkel të drejtat e fëmijës, prokurori e fillon procedurën jashtëkontestimore për heqjen e të drejtave për përkujdesje prindore nga prindi.

Neni 113

Kompetenca teritoriale

Sipas rregullit, gjykata në territorin e së cilës e ka vendbanimin e përhershëm pala e dëmtuar ka kompetencë teritoriale për procedurën për veprat penale të kryera ndaj fëmijës, ndërsa procedura mund të zbatohet në gjykatën në territorin e së cilës është kryer vepra penale kur procedura pranë asaj gjykate zbatohet më lehtë.

KAPITULLI I II

MBROJTJA E FËMIJËVE VIKTIMA APO DËSHMITARË

Neni 114

Interesi më i mirë i fëmijës

Çdo fëmijë viktimë apo dëshmitarë, në kontekstin e këtij kapitulli, ka të drejtë që interesi i tij më i mirë të jetë konsiderata mbizotëruese.

Neni 115

Parime të përgjithshme

1. Fëmija viktimë apo dëshmitar trajtohet pa asnjë lloj diskriminimi.

2. Fëmija viktimë apo dëshmitar i veprës penale trajtohet në mënyrë miqësore dhe të ndjeshme, që respekton dinjitetin e tij gjatë gjithë procedurave ligjore, duke marrë parasysh situatën personale dhe nevojat e afërta dhe të veçanta, moshën, gjininë, aftësitë e kufizuara, nëse ka, dhe nivelin e pjekurisë e tij.

3. Ndërhyrja në jetën private të fëmijës kufizohet në minimumin e nevojshëm, siç përcaktohet në ligj, me qëllim sigurimin e standardeve të larta të dhënies së dëshmisë dhe një rezultat objektiv dhe të paanshëm të procedurave.

4. Mbrohet fshehtësia e informacionit lidhur me fëmijën viktimë ose dëshmitar.

5. Informacioni, që priret të bëjë identifikimin e fëmijës si dëshmitar ose viktimë, nuk botohet pa lejen e shprehur qartë të gjykatës.

6. Fëmija viktimë apo dëshmitar ka të drejtë t'i shprehë pikëpamjet, opinionet dhe bindjet e tij lirisht, me fjalët e tij, dhe ka të drejtë të japë kontribut për vendimet që ndikojnë në jetën e tij, përfshirë vendimet që merren gjatë procesit gjyqësor.

Neni 116

Obligimi për të bërë kallëzimin e veprave penale ku fëmija është viktimë

1. Është obligim i prindërve, mësuesve, mjekëve, punëtorëve socialë, mbrojtësve të viktimave dhe kategorive të tjera të profesionistëve, sipas rastit, që të njoftojnë policinë, në rast se kanë bazë të arsyeshme për të dyshuar se fëmija është viktimë i një veprë penale.

2. Personat, sipas paragrafit 1 të këtij neni, ndihmojnë fëmijën, derisa fëmija të marrë ndihmën e duhur profesionale.

3. Obligimi për të bërë kallëzimin, siç parashikohet në paragrafin 1 të këtij neni, e tejkalon detyrimin për fshehtësinë e informacionit, me përjashtim të rastit të konfidencialitetit avokat-klient.

Neni 117

Fshehtësia e informacionit

Përveç mbrojtjes ekzistuese ligjore për jetën private të fëmijëve viktimë apo dëshmitarë, me përjashtim të nenit 116 paragrafin 3, të këtij kapitulli të gjithë personat që punojnë me fëmijën viktimë apo dëshmitar, mbajnë të fshehtë gjithë informacionin për fëmijët viktimë dhe dëshmitarë, që mund ta kenë marrë gjatë kryerjes së detyrës së tyre.

Neni 118

Mbrojtja e fëmijëve nga kontakti me kryerësit e veprës penale

1. Personi madhor i cili është dënuar me vendim të formës së prerë për një vepër penale të paraparë në nenin 108 të këtij Kodi, nuk duhet të konsiderohet si kandidatë që të punojnë në një shërbim, institucion a organizatë që ofron shërbime për fëmijë.

2. Shërbimet, institucionet ose organizatat që ofrojnë shërbime për fëmijë, marrin masat e përshtatshme me qëllim që personat, të cilët janë akuzuar për një vepër penale, të cilësuar si vepër penale ndaj një fëmije, nuk janë në kontakt me fëmijët.

3. Për qëllimet e paragrafëve 1 dhe 2 të këtij neni, Qeveria e Republikës së Kosovës nxjerr akt juridik që përmbanë, si më poshtë:

3.1 Përkufizimin e veprës penale, që cilësohet si e tillë, lidhur ashpërsinë e masës së dënimit që mund të ketë dhënë gjykata;

3.2 Listën e detyrueshme të akteve kriminale, të cilësuara si vepra penale;

3.3 Mandatin e gjykatës për të nxjerrë urdhër për moslejimin e një personi të dënuar për vepra të tilla penale që të punojë në shërbime, institucione a shoqata që ofrojnë shërbime për fëmijë;

3.4 Përkufizimin e shërbimeve, institucioneve dhe shoqatave që ofrojnë shërbime për fëmijët;

3.5 Masat që duhet të marrin shërbimet, institucionet dhe shoqatat, të cilat ofrojnë shërbime për fëmijë, me qëllim që personat e akuzuar për një akt kriminal, të cilësuar si vepër penale, të mos jenë në kontakt me fëmijët.

4. Çdo person, i cili shkel me ndërgjegje paragrafin 1 ose 2 të këtij neni, është fajtor për veprën penale dhe ndëshkohet sipas përcaktimeve në rregulloret që do të hartohen sipas paragrafit 3 të këtij neni

Neni 119

Zyra për Mbrojtje dhe Ndihmë Viktimave

Zyra për Mbrojtje dhe Ndihmë Viktimave (në tekstin e mëtejshëm: Zyra) ka për obligim që të sigurojë mbrojtjen e të drejtave të viktimave në sistemin e drejtësisë. Ky obligim ekziston kryesisht gjatë procedurës së hetimeve, ndjekjes dhe dënimit të një kryesi.

Ky obligimi përfshin edhe rastet ku shteti përmes gjykatës mund ti kufizojë të drejtat dhe privilegjet e kryesit i një urdhëri për mbrojtje.

Neni 120

Mbrojtësi i Viktimave

Mbrojtësi i viktimave është përfaqësues i autorizuar i cili ka kompetencë për ta njoftuar palën e dëmtuar për të drejtat e tij dhe përfaqësimin e interesave të viktimës në procedurën në prokurori dhe gjykatë, dhe kur është e nevojshme e referon viktimën tek ofruesit tjerë të shërbimeve. Mbrojtësi i viktimave vepron në emër të viktimës kur është e nevojshme për të ndaluar shkeljen e të drejtave të viktimës dhe për të kërkuar veprim për garantimin e mbrojtjes së tyre.

Neni 121

E drejta për t'u informuar

1. Fëmija viktimë apo dëshmitar, prindërit, prindi adoptues, kujdestari, avokati, mbrojtësi i viktimave, që nga kontakti i tyre i parë me procesin gjyqësor dhe gjatë gjithë këtij procesi, informohen menjëherë për rrjedhën e procesit dhe, për aq sa është e mundur dhe e përshtatshme, për sa më poshtë:

1.1. procedurat gjyqësore penale ku përfshihen të rritur dhe të miturit, përfshirë rolin e fëmijëve viktimë apo dëshmitarë, rëndësia, koha dhe mënyra e dhënies së dëshmisë, si dhe mënyrat si do të kryhen intervistat gjatë procedurës përgaditore apo gjykimit;

1.2. mekanizmat ekzistues mbështetës për fëmijën viktimë apo dëshmitar kur bën ankesë dhe merr pjesë në procedurën përgaditore apo procedurën gjyqësore, përfshirë vënien e një avokati ose personi tjetër të përshtatshëm, të caktuar për të ofruar asistencë, në dispozicion të viktimës;

1.3. vendi dhe orari i veçantë i seancave dhe veprimtarive të tjera përkatëse;

1.4. disponueshmërinë e masave mbrojtëse;

1.5. mekanizmat ekzistues për shqyrtimin e vendimeve që dëmtojnë fëmijën viktimë apo dëshmitar;
1.6.të drejtat përkatëse të fëmijëve viktimë dhe dëshmitarë,

1.7 mundësitë ekzistuese për përfitim të dëmshpërblimit nga kryesi i veprës penale ose nga shteti përmes procesit gjyqësor, procedurës civile apo proceseve të tjera;

1.8 disponueshmërinë e shërbimeve shëndetësore, psikologjike, sociale dhe shërbimeve të tjera përkatëse dhe të mjeteve që mundësojnë përdorimin e këtyre shërbimeve, si dhe disponueshmërinë e këshillave apo përfaqësimit ligjor ose të ndonjë lloji tjetër dhe mbështetjes emergjente financiare, nëse është e mundur një gjë e tillë;

1.9 progresin dhe zgjidhjen e çështjes specifike, përfshirë ndalimin, arrestimin dhe mbajtjen në gjendje paraburgimi të të akuzuarit, ndonjë ndryshim të afërt të kësaj gjendjeje, vendimin e prokurorit, zhvillimet përkatëse pas përfundimit të gjykimit dhe rezultatin përfundimtar të çështjes.

Neni 122 **Mbrojtja ligjore**

Mbrojtja ligjore për fëmijët viktimë bëhet përshtatshëm sipas nenit 42 të këtij Kodi.

Neni 123 **Masat dhe urdhërat mbrojtëse**

1. Në çdo fazë të procesit gjyqësor, kur siguria e fëmijës viktimë apo dëshmitar gjykohet se është në rrezik, gjyqtari kompetent vendos për marrjen e masave mbrojtëse për fëmijën. Këto masa mund të përfshijnë masat e parapara në Ligjin për Mbrojtje nga Dhuna në Familje, por duke mos u kufizuar si më poshtë:

1.1.të shmangët kontakti i drejtpërdrejtë mes fëmijës viktimë ose dëshmitar dhe të akuzuarit, në çdo etapë të procesit gjyqësor;

1.2.të kërkohet mbrojtje për fëmijën viktimë apo dëshmitar nga policia ose institucionet të tjera përkatëse dhe të mos bëhet publike vendndodhja e fëmijës;

1.3.të merren ose të kërkohet nga autoritetet kompetente marrja e masave të tjera mbrojtëse që mund të gjykohen të përshtatshme.

Neni 124 **Gjuha, përkthyesi dhe masa të tjera për ndihmë të veçantë**

1. Gjyqtari kompetent siguron që procedurat lidhur me dëshminë e fëmijës viktimë apo dëshmitar, të zhvillohen në një gjuhë që të jetë e thjeshtë dhe e kuptueshme për fëmijën.

2.Nëse fëmija ka nevojë për ndihmën e përkthimit në një gjuhë që fëmija e kupton, atij i vihet në dispozicion një përkthyes falas.

3. Nëse, duke patur parasysh moshën, nivelin e pjekurisë ose nevojat e veçanta individuale të fëmijës, që mund të përfshijnë, por jo vetëm, aftësitë e kufizuara, nëse ka, etninë, varfërinë apo rrezikun e riviktimizimit, vlerësohet se a duhen marrë masa për ndihmë të veçantë, me qëllim që fëmija të dëshmojë ose të marrë pjesë në procesin gjyqësor, këto masa sigurohen falas.

Neni 125

Ekzaminimet mjekësore dhe marrja e mostrave nga trupi

1. Fëmija viktimë apo dëshmitar i nënshtrohet ekzaminimit mjekësor ose marrjes së një mostre nga trupi, vetëm nëse përmbushen kushtet e mëposhtme, gjykata lëshonë një autorizim me shkrim për ekzaminimin mjekësor ose marrjen e ekzaminimeve nga trupi vetëm nëse ekzistojnë arsye të bazuara për të besuar se ekzaminimi ose marrja e një kampioni nga trupi është i nevojshëm:

- 1.1. prindërit, kujdestari ose personi mbështetës i tij janë të pranishëm;
- 1.2. pas dëgjimit të fëmijës dhe dhënies së pëlqimit nga prindërit.

2. Nëse, në çdo etapë të fazës hetimore, ekziston një dyshim përse i takon shëndetit të fëmijës viktimë ose dëshmitar, përfshirë shëndetin mendor të fëmijës, autoritetet kompetente që kryejnë procedurat, sigurojnë që fëmijës t'i bëhet një ekzaminim i përgjithshëm mjekësor nga një mjek sa më shpejt që të jetë e mundur.

3. Pas këtij ekzaminimi mjekësor, autoriteti kompetent që kryen procedurat, bën të gjitha përpjekjet, me qëllim që fëmija të marrë trajtimin që rekomandohet nga mjeku, përfshirë dhe shtrimin në spital nëse është i nevojshëm.

Neni 126

Personi mbështetës nga Qendra për pune sociale

1. Që nga fillimi i fazës hetimore dhe gjatë gjithë procesit gjyqësor, fëmijët viktimë apo dëshmitarë mbështeten nga një person që është trajnuar dhe ka aftësi profesionale për të komunikuar me fëmijët e moshave dhe formimeve të ndryshme dhe për t'u ardhur në ndihmë atyre me qëllim parandalimin e rrezikut të ushtrimit të dhunës, riviktimizimit dhe viktimizimit dytësor.

2. Personi mbështetës caktohet nga gjyqtari kompetent. Përpara caktimit të tij, gjyqtari kompetent këshillohet me fëmijën dhe prindërit ose kujdestarin e tij, duke kërkuar edhe mendimin e fëmijës lidhur me gjininë e personit mbështetës që do të caktohet.

3. Personit mbështetës i jepet kohë e mjaftueshme për t'u njohur me fëmijën përpara se të bëhet intervista e parë.

4. Kur fton fëmijën në një intervistë, hetuesi informon personin mbështetës të fëmijës për kohën dhe vendin ku do të zhvillohet intervista.

5. Çdo intervistë e fëmijës viktimë apo dëshmitar, që kryhet në kuadrin e procesit gjyqësor, bëhet në prani të personit mbështetës.

6. Vazhdimësia e marrëdhënieve mes fëmijës dhe personit mbështetës sigurohet për aq sa është e mundur, gjatë gjithë procesit gjyqësor.

7. Gjyqtari kompetent, që caktoi personin mbështetës, monitoron punën e personit mbështetës dhe e ndihmon atë, sipas rastit. Nëse personi mbështetës nuk i kryen detyrat dhe funksionet e tij në përputhje me këtë kapitull, gjykata cakton një person mbështetës zëvendësues pas këshillimit me fëmijën.

Neni 127

Rolet e personit mbështetës

1. Personi mbështetës, ndër të tjera:

1.1. i ofron fëmijës mbështetje të përgjegjshme emocionale;

1.2. i ofron fëmijës asistencë, në një mënyrë të përshtatshme për fëmijën, gjatë gjithë procesit gjyqësor. Kjo asistencë mund të përfshijë masat për zbutjen e pasojave negative të veprës penale të fëmija, masat për t'i ardhur në ndihmë fëmijës që të vazhdojë jetën e tij të përditshme, si dhe masat për t'i ardhur në ndihmë fëmijës që të përballojë çështjet administrative, që lindin nga rrethanat e çështjes;

1.3. jep këshilla nëse terapia apo këshillimi është i nevojshëm;

1.4. lidhet dhe komunikon me prindërit ose kujdestarin, familjen, miqtë dhe avokatin e fëmijës, sipas rastit;

1.5. e informon fëmijën për përbërjen e ekipit hetimor apo të gjykatës, si dhe për të gjitha çështjet e tjera që parashikohen në këtë kapitull.

1.6. duke koordinuar me avokatin që përfaqëson fëmijën ose në mungesë të këtij avokati, diskuton me gjykatën, fëmijën dhe prindërit ose kujdestarin e tij lidhur me alternativat e ndryshme për dhënien e dëshmisë, si, për shembull, kur vihen në dispozicion, regjistrimi me video dhe mjete të tjera për të mbrojtur interesin më të lartë të fëmijës;

1.7. duke koordinuar me avokatin që përfaqëson fëmijën ose në mungesë të këtij avokati, diskuton me policinë, prokurorin dhe gjykatën nëse është e këshillueshme që të lëshohet urdhër për masat mbrojtëse;

1.8. kërkon lëshimin e urdhrit për masat mbrojtëse, sipas rastit;

1.9. kërkon masa për asistencë të veçantë nëse rrethanat e fëmijës i justifikojnë ato.

Neni 128

Ekzaminimi për zotësinë

1. Ekzaminimi për zotësinë e fëmijës mund të kryhet vetëm nëse gjyqtari kompetent vlerëson se ka arsye bindëse për ta bërë këtë. Arsyet për marrjen e këtij vendimi regjistrohen në gjykatë. Gjatë marrjes së vendimit nëse duhet bërë ose jo ekzaminimi për zotësinë, konsiderata kryesore është interesi më i lartë i fëmijët.

2. Ekzaminimi për zotësinë synon të përcaktojë nëse fëmija është i zoti ose jo për të kuptuar pyetjet që i drejtohen atij në një gjuhë që është e kuptueshme për të, si dhe rëndësinë që të thuhet e vërteta. Vetëm mosha e fëmijës nuk është arsye bindëse për të kërkuar ekzaminimin për zotësinë.

3. Gyqtari kompetent mund të caktojë një psikolog ose ekspert relevant për qëllimin e ekzaminimit të zotësisë së fëmijës. Përveç ekspertit, personat e tjerë që mund të jenë të pranishëm gjatë ekzaminimit për zotësinë janë:

3.1. Gyqtari kompetent;

3.2. Prokurori i shtetit për të mitur;

3.3. Avokati i fëmijës;

3.4. Personi mbështetës.

4. Çdo person tjetër, përfshirë prindërit ose kujdestarin e fëmijës apo kujdestarin për qëllim gjykimi, prania e të cilëve, sipas vlerësimit të gjyqtarit kompetent, është e nevojshme për mirëqenien e fëmijës.

5. Nëse gjyqtari kompetent vlerëson që ekzaminimi për zotësinë e fëmijës mund të kryhet edhe pa ekspertin prezencë e të cilit nuk mund të sigurohet, gjyqtari kompetent mund të vazhdojë me vlerësimin e zotësisë në bazë të pyetjeve të paraqitura nga prokurori dhe avokati mbrojtës.

6. Pyetjet drejtohen në një mënyrë që është e përshtatshme për fëmijën duke marrë parasysh moshën dhe nivelin e zhvillimit të tij, dhe ato nuk lidhen me çështje që përfshihen në gjykim. Me anë të këtyre pyetjeve synohet të përcaktohet aftësia e fëmijës për të kuptuar pyetjet e thjeshta dhe për t'iu përgjigjur atyre me vërtetësi.

7. Urdhri për ekzaminimet psikologjike ose psikiatrike për të vlerësuar zotësinë e fëmijës nuk lëshohet nëse nuk ka arsye bindëse për t'i bërë ato.

8. Ekzaminimi për zotësinë nuk përsëritet.

Neni 129 **Ambientet e pritjes**

1. Gjyqtari kompetent siguron që fëmijët viktimë apo dëshmitarë të kenë mundësi të presin në ambiente të posaçme pritjeje, të mobiluara në një mënyrë të përshtatshme dhe miqësore për fëmijët

2. Ambientet e pritjes, që përdoren nga fëmijët viktimë apo dëshmitarë, nuk janë të dukshme ose të lejueshme për personat e akuzuar për kryerjen e një veprë penale.

3. Kur është e mundur, ambientet e pritjes që përdoren nga fëmijët viktimë apo dëshmitarë, duhet të jenë të ndara nga ambienti i pritjes të caktuar për dëshmitarët në moshë madhore.

4. Gjyqtari kompetent, sipas rastit, mund të urdhërojë që fëmija viktimë apodëshmitar, të presë në një vend larg sallës së gjyqit dhe ta ftojë fëmijën për t'u paraqitur kur është e nevojshme.

5. Gjyqtari kompetent i jep përparësi dëgjimit të dëshmisë së fëmijëve viktimë apo dëshmitarë, me qëllim shkurtimin e kohës së pritjes gjatë paraqitjes në gjykatë.

Neni 130 **Mbështetja emocionale për fëmijët viktimë dhe dëshmitarë**

1. Përveç prindërve, kujdestarit dhe avokatit të fëmijës ose personit tjetër të përshtatshëm, që caktohet për të ofruar asistencë, gjyqtari kompetent lejon që personi mbështetës ta shoqërojë fëmijën viktimë apo dëshmitar gjatë gjithë kohës që ai merr pjesë në procedurat gjyqësore, me qëllim reduktimin e ankthit apo stresit.

2. Gjyqtari kompetent informon personin mbështetës se ai, si dhe vetë fëmija, mund t'i kërkojnë gjykatës pushim kur fëmija ka nevojë për të.

3. Gjyqtari kompetent mund të urdhërojë largimin e prindërve ose kujdestarit të fëmijës nga seanca vetëm kur kjo gjë është në interesin më të lartë të fëmijës.

Neni 131
Pajisjet në sallën e gjyqit

1. Gjyqtari kompetent sigurojnë që në sallën e gjyqit të bëhen rregullimet e përshtatshme për fëmijët viktime apo dëshmitarë, si, për shembull, por pa u kufizuar vetëm në to, përdorimi i karrigeve me ndenjese të ngritura dhe asistencë ndaj fëmijëve me aftësi të kufizuara.

2. Plani i sallës së gjyqit siguron se, për aq sa është e mundur, fëmija të ketë mundësi të ulet pranë prindërve, kujdestarit, personit mbështetës ose avokatit të tij, gjatë gjithë procedurave.

Neni 132
Pyetja nga pala kundërshtare

Sipas rastit dhe duke marrë në konsideratë të drejtat e të akuzuarit, gjyqtari kompetent nuk lejon pyetjen e fëmijës viktime apo dëshmitar nga i akuzuari. Kjo pyetje nga pala kundërshtare mund të ndërmerret nga avokati mbrojtës, nën përmes gjyqtarit për të mitur, i cili ka detyrën të parandalojë drejtimin e ndonjë pyetjeje që mund ta ekspozojë fëmijën ndaj kanosjes, vështirësisë apo ankthit të panevojshëm.

Neni 133
Masat për të mbrojtur jetën private dhe mirëqenien e fëmijëve viktime dhe dëshmitarë

1. Me kërkesën e fëmijës viktime apo dëshmitar, të prindërve, kujdestarit, avokatit, personit mbështetës të tij, të caktuar për ofruar asistencë ose bazuar në kërkesën e vetë institucionit, gjyqtari kompetent, duke marrë në konsideratë interesin më të lartë të fëmijës, mund të urdhërojë një ose më shumë nga masat e mëposhtme për të mbrojtur jetën private dhe mirëqenien fizike:

- 1.1. Të fshihet nga arkivi çdo emër, adresë, vend pune, profesion apo çdo informacion tjetër, që mund të përdoret për të identifikuar fëmijën;
- 1.2. Të ndalohet avokati mbrojtës që të zbulojë identitetin e fëmijës apo të bëjë publik ndonjë material ose informacion që prirë të çojë drejt identifikimit të fëmijës;
- 1.3. Të urdhërojë mospublikimin e dokumenteve që identifikojnë fëmijën, deri në kohën që gjyqtari kompetent mund ta vlerësojë të përshtatshme;
- 1.4. Të caktojë një pseudonim ose një numër për fëmijën, në rastet kur emri i plotë dhe datëlindja e fëmijës i tregohen të akuzuarit brenda një periudhe kohe të arsyeshme për të përgatitur mbrojtjen e tij;
- 1.5. Të bëjë përpjekje për të fshehur tiparet apo përshkrimin fizik të fëmijës që jep dëshmi, ose për të parandaluar ankthin ose dëmin për fëmijën, përfshirë dhënien e dëshmisë;
- 1.6. Prapa një xhami të patejdukshëm;
- 1.7. Duke përdorur pajisje që ndryshojnë figurën ose zërin;
- 1.8. Përmes pyetjes në një vend tjetër, që transmetohet njëkohësisht në sallën e gjyqit, me anë të monitorit me qark të mbyllur;

- 1.9. Me anë të pyetjes së regjistruar në videokasetë të fëmijës dëshmitar, përpara seancës dëgjimore, në rastet kur mbrojtësi i të akuzuarit merr pjesë në pyetje dhe atij i jepet mundësia që ta pyesë fëmijën viktimë apo dëshmitar;
- 1.10. Me anë të një eksperti të kualifikuar dhe të përshtatshëm, si, për shembull, por jo duke u kufizuar vetëm tek ai, një përkthyes për fëmijët me çrregullime të dëgjimit, shikimit dhe të folurit ose aftësi të tjera të kufizuara;
- 1.11. Të mbahen seanca të mbyllura;
- 1.12. Të urdhërohet largimi i përkohshëm i të akuzuarit nga salla e gjyqit nëse fëmija nuk pranon të japë dëshmi në prani të të akuzuarit, apo nëse rrethanat tregojnë se fëmija mund të frenohet që të thotë të vërtetën në prani të atij personi. Në këto raste, avokati mbrojtës qëndron në sallën e gjyqit dhe pyet, dhe kështu garantohet e drejta e të akuzuarit për ballafaqim;
- 1.13. Të lejohen pushime gjatë kohës që fëmija jep dëshmi;
- 1.14. Të caktohen seancat në ato orë të ditës që janë të përshtatshme për moshën dhe pjekurinë e fëmijës;
- 1.15. Të merret çdo masë tjetër që gjykata mund ta vlerësojë të nevojshme, përfshirë, sipas rastit, ruajtjen e fshehtësisë dhe marrjen në konsideratë të interesit më të lartë të fëmijës dhe të të drejtave të të akuzuarit.

Neni 134

E drejta për kthim dhe kompensim

1. Gjyqtari kompetent e informon fëmijën viktimë apo dëshmitarin, prindërit, kujdestarin dhe avokatin e tij për procedurat për të kërkuar kompensim.

2. Pas dënimit të të akuzuarit dhe përveç ndonjë mase tjetër që është marrë kundër tij, gjyqtari kompetent, me kërkesën e prokurorit të shtetit për të mitur, viktimës, prindërve ose kujdestarit të tij, apo avokatit të viktimës, ose bazuar në kërkesën e vetë institucionit, mund të urdhërojë që kryesi i veprës penale të bëjë kthimin ose kompensimin për fëmijën, sa më poshtë:

2.1. Në rastin e dëmtimit, humbjes ose shkatërrimit të pasurisë së fëmijës viktimë, si rezultat i kryerjes së veprës penale, ose arrestimit apo përpjekjes për të arrestuar kryesin e veprës penale, gjykata mund të urdhërojë autorin e veprës penale që t'i paguajë fëmijës ose përfaqësuesit të tij ligjor, vlerën e zëvendësimit të pasurisë në rast se ajo nuk mund të kthehet e plotë;

2.2. Në rastin e dëmit fizik ose psikologjik ndaj fëmijës, si rezultat i kryerjes së veprës penale, ose arrestimit apo përpjekjes për të arrestuar kryesin e veprës penale, gjyqtari kompetent mund të urdhërojë kryesin e veprës penale që ta kompensojë financiarisht fëmijën për të gjitha dëmet e shkaktuara si rezultat i krimit, përfshirë shpenzimet lidhur me riintegrimin social dhe arsimor, trajtimin mjekësor, kujdesin për shëndetin mendor dhe shërbimet ligjore;

2.3. Në rastin e dëmit fizik ose kërcënimit për dëm fizik ndaj fëmijës, që ka qenë pjesëtar i familjes së kryesit të veprës penale në kohën përkatëse, gjyqtari kompetent mund të urdhërojë kryesin e veprës penale që t'i paguajë fëmijës kompensim për shpenzimet e bëra si rezultat i largimit nga familja e tij.

Neni 135

Informacioni për rezultatin përfundimtar të gjyqit

1.Gjyqtari kompetent e informon fëmijën, prindërit ose kujdestarin e tij dhe personin mbështetës për rezultatin përfundimtar të gjyqit.

2.Gjyqtari kompetent e fton personin mbështetës që t'i ofrojë mbështetje emocionale fëmijës, që ta ndihmojë atë ta pranojë rezultatin përfundimtar të gjyqit, nëse është e nevojshme.

Neni 136

Roli i personit mbështetës pas përfundimit të procedurave gjyqësore

1. Menjëherë pas përfundimit të procedurave gjyqësore, personi mbështetës lidhet me organizatat ose profesionistët e përshtatshëm, për të siguruar që fëmijës viktimë apo dëshmitar t'i ofrohet këshillim ose trajtim i mëtejshëm, nëse është e nevojshme.

2. Në rastin se fëmija viktimë apo dëshmitar duhet të riadhesohet, personi mbështetës lidhet me autoritetet kompetente, përfshirë konsullatat, me qëllim që të sigurojë zbatimin në mënyrë korrekte të dispozitave përkatëse kombëtare dhe ndërkombëtare, që rregullojnë riadhesimin e fëmijëve dhe të asistojë fëmijën gjatë përgatitjeve për riadhesim.

PJESA E GJASHTË

DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 137

Dispozitat e vecanta për llogaritjen e afateve

Nëse në ditën e hyrjes në fuqi të këtij Kodi rrjedh ndonjë afat, afati i tillë do të llogaritet në pajtim me këtë Kod, përveç nëse sipas dispozitave më të hershme afati ka qenë më i gjatë.

Neni 138

Zbatimi i dispozitave të Kodit më të hershëm në fuqi

1.Nëse deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij Kodi është paraqitur propozim për shqiptimin e masës dhe dënimit sipas dispozitave të Kodit Nr. 03/L-193 të Drejtësisë për të Mitur ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës nr. 78/ 20.08.2010) procedura do të përfundojë në pajtim me ato dispozita.

2.Nëse deri në fillimin e zbatimit të këtij Kodi është nxjerrë vendimi kundër të cilës sipas dispozitave të Kodit Nr. 03/L-193 të Drejtësisë për të Mitur ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës" nr.78/ 20.08.2010) ka qenë e lejuar mjeti juridik, ndërsa ai vendim akoma nuk është dorëzuar ose gjatë afatit për paraqitjen e mjetit juridik dhe procedurës sipas mjetit juridik do të zbatohen dispozitat e atij Kodi.

Neni 139

Ekzekutimi

1.Masat e shqiptuara të diversitetit dhe edukuese dhe vendimet e formës së prerë me të cilat është shqiptuar dënimi, e të cilat janë bërë të formës së prerë para fillimit të zbatimit të këtij Kodi, do të zbatohen në pajtim me dispozitat e Kodit Nr. 03/L-193 të Drejtësisë për të Mitur ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës" nr.78/ 20.08.2010).

2.Ekzekutimi i masave të diversitetit dhe edukuese si dhe të sanksioneve penale të cilat i ka filluar para fillimit të zbatimit të këtij Kodi në pajtim me dispozitat e Kodit Nr. 03/L-193 të Drejtësisë për të Mitur ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës" nr.78/ 20.08.2010), do të vazhdojë në pajtim me ato dispozita.

Neni 140

Procedurat e filluara

1.Procedurat e filluara para hyrjes në fuqi të këtij Kodi do kryhen sipas dispozitave të Kodit Nr. 03/L-193 të Drejtësisë për të Mitur ("Gazeta zyrtare e Republikës së Kosovës" nr.78/ 20.08.2010).

2.Nëse në procedurat nga paragrafi 1 i këtij neni pas hyrjes në fuqi të këtij Kodi aktgjykimi, përkatësisht aktvendimi me të cilin përfundohet procedura është anuluar dhe është kthyer në rigjykim, procedura e sërishme do të zbatohet sipas dispozitave të këtij Kodi.

Neni 141

Nxjerrja e akteve nënligjore

Aktet nënligjore të parapara me këtë Kod do të nxjerren në afat prej një (1) viti nga data e hyrjes në fuqi të Kodit.

Neni 142

Pushim i vlefshmërisë së Kodit ezistues

Me fillimin e zbatimit të këtij Kodi pushon të vlej Kodi nr.03/L-193 i Drejtësisë për të Mitur ("GZ e Republikës së Kosovës nr. 78/ 20.08.2010").

Neni 143

Hyrja në fuqi dhe fillimi i zbatimit të Kodit

Ky Kod hyn në fuqi ditën e 15 nga dita e publikimit në ("Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës" ndërsa zbatohet pas skadimit gjashtë (6) muaj nga dita e hyrjes në fuqi.

Kadri Veseli

Kryetar i Kuvendit të
Republikës së Kosovës

1. Assembly of Republic of Kosovo,

Based on Article 65 (1) of the Constitution of the Republic of Kosovo,
Adopts

2. JUVENILE JUSTICE CODE

**3. FIRST PART
GENERAL PROVISIONS**

**CHAPTER I
BASIC PRINCIPLES AND DEFINITIONS**

**Article 1
Scope of Code**

This Code regulates the action against the minor as a person committing a criminal act, children and minors as participants in the procedure, bodies that implement criminal procedure and execution of measures and sentence against the minor and children that are victims and harmed by criminal acts.

4. Article 2

5. Purpose of Code

6.

7.

The purpose of this Code is that within the legal and righteous proceedings of the criminal procedure, minors are, as persons committing a criminal act, imposed with a measure or sentence that ensures achieving of his/her best interest, or that such minor's interest is achieved without carrying out the criminal procedure against him/her, respectively by suspending of the proceeding initiated against the minor when the reasons of reasonability require so, and when such non-prosecution of the minor or such suspension of proceedings against him/her may be conditioned with fulfilment of certain liabilities by the minor. Furthermore, guaranteeing and respecting of their rights and freedoms envisaged by the Constitution of the Republic of Kosovo, the Convention on the Rights of the Child and other international agreements in the justice system, based on:

- 1.1 respecting of essential human rights and freedoms;
- 1.2 respecting of the best child's interest;
- 1.3 stopping discrimination of any basis;
- 1.4 respecting of child's rights so as to freely express his/her opinion;
- 1.5 avoiding restriction of personal freedom of minors at the highest possible extent;

- 1.6 fostering and prioritizing application of education measures against sentence in prison;
 17. promoting and respecting of amicable approach as well as the manner of acting against minors giving priority to education and re-socialization;
 - 1.8 giving special importance to enabling and specialization through multidisciplinary approach and institutional cooperation.
- 8.

9.

10.

11.

Article 3

12. Definitions

1. Terms used in this Code shall have the following meanings:
 - 1.1. **Child** - means a person who is under the age of eighteen (18) years.
 - 1.2. **Minor** – means a person who at the time of committing the criminal act has reached fourteen (14) years old, but not eighteen (18) years old.
 - 1.3. **Young juvenile**- means a person who at the time of committing the criminal act has reached fourteen (14) years old, but not sixteen (16) years old .
 - 1.4. **Adult juvenile**- means a person who at the time of committing the criminal act has reached sixteen (16) years old, but not eighteen (18) years old.
 - 1.5. **Young adult**- means a person who at the time of committing the criminal act has reached eighteen (18) years old, but not twenty one (21) years old
 - 1.6. **Adult** – means a person who has reached the age of eighteen (18) years.
 - 1.7. **Specialized education** – means an educational program tailored to the special needs of the offender, which seeks to assist his or her holistic adequate development and reduce the chance of recidivism.
 - 1.8. **Juvenile imprisonment** – means a punishment of imprisonment imposed on a minor offender or, in accordance with the Second Section, Chapter VII of the present Code, on an adult.
 - 1.9. **Special care facility** – means an institution that provides treatment for a mental, psychological, social or physical disability.
 - 1.10. **Guardianship Authority** – means the department operating within the Centre for Social Work that is responsible for the protection of children.

- 1.11. **Juvenile judge** – means a judge who has expertise in criminal matters involving the minor, child and young adults and who is competent to exercise the responsibilities set forth in the present Code. The Juvenile judge is appointed at the preparatory procedure stage as a chairperson of the body or panel at all stages of the criminal procedure.
 - 1.12. **State Prosecutor for juveniles** – means a State Prosecutor who has expertise in criminal matters involving the minor, child and and young adults and who is competent to exercise the responsibilities set forth in the present Code.
 - 1.13. **Juvenile panel** – means a panel which is constituted of three (3) judges of which the president is a juvenile judge that judges during the trial
 - 1.14. **Juvenile Collegiate** - means a collegiate which is constituted of three (3) judges of which the president is a juvenile judge that takes decisions outside the trial.
 - 1.15. **Department for juveniles** – means the department within the prosecutor’s office and competent court that considers criminal issues of minors as offenders and victims and witnesses of criminal acts set forth in the present Code.
 - 1.16. **Probation service**- means the institution which does the execution of measures and alternative penalties.
 - 1.17. **Mediation** – means the mediation procedure where neutral third persons (mediator) facilitates the victim and the offender to assist parties through communication reach appropriate solution regarding disagreement;
 - 1.18. **Child victim or witness** - means a person under the age of 18 years old who is a victim or witness of a criminal act;
 - 1.19. **Child under the age of criminal responsibility** – means the child who at the time of committing of the criminal act has not reached 14 years old and due to his/her age and mental development there are adequate measures and training programmes against him or her, and no court proceedings may be carried out and in case a criminal proceeding has already started, it will be ceased;
 - 1.20. **Victim advocate** – the authorized representative for defending the interests of child victims;
 - 1.21. **Minor advocate** – means the licensed by the Kosovo Chamber of Advocates who has expertise in criminal issues involving children and minors;
 - 1.22. **Deprivation of liberty** – means any form of detention or imprisonment or putting the person under an environment of arrest or public or private ban, and this person may not leave it upon his or her will, based on a decision of any court, administrative authority or other public authority.
 - 1.23. **Revictimization**
2. Terms used in this Code for physical persons in the masculine gender mean the same terms

in the masculine gender.

13. Article 4

**14. Basic
Principles**

1. The best interest shall be the prevailing consideration during the whole procedure and actions taken against the child and minor.
2. The juvenile justice system shall emphasize the well-being of the juvenile and ensure that any reaction to juvenile offenders shall always be in proportion to the circumstances of both the offenders and the criminal offence.
3. Minor offenders shall be considered for diversity measures and educational measures where appropriate, giving priority to alternative measures and sanctions in relation to criminal sanctions.
4. Deprivation from liberty shall be imposed only as a last resort and shall be limited to the shortest possible period of time. During the time of deprivation from liberty imposed as a penalty, a minor offender shall receive educational, psychological and, if necessary, medical assistance to facilitate his or her rehabilitation.
5. A child participating in criminal proceedings shall be given an opportunity to express himself or herself freely.
6. Every minor deprived of liberty shall be treated with humanity for the inherent dignity of the human person, and in a manner which takes into consideration the needs of persons of his or her age. In particular, every minor deprived of liberty shall be separated from adults unless it is considered in the child's best interest not to do so and shall have the right to maintain contact with his or her family through the correspondence and visits, save in exceptional circumstances as defined by law.
7. Every minor deprived of his or her liberty shall have the right to prompt access to legal and other appropriate assistance, as well as the right to challenge the legality of the deprivation of his or her liberty before an independent and impartial court, and to prompt proceedings.
8. The child's right to privacy shall be respected at all stages in order to avoid harm being caused to him or her by undue publicity or by the process of labeling. In principle, no information that may lead to the identification of a minor offender shall be published.
9. The procedure against a minor and the procedure where the minor is harmed with criminal offence is urgent. The authorities that participate in a procedure against minor and other authorities and institutions from which notifications, reports and opinions are required are obliged to act urgently.
10. Failure to act according to the procedure set forth in paragraph 9 of this Article, as well as failure to follow the timeframes envisaged in this Code, shall be considered as a disciplinary violation,

in accordance with the relevant provisions of the legislation in force.

11. The procedure against children and minors shall be carried out and implemented in accordance with the amicable approach concept.

15. Article 5

16. Scope of Application

1. The provisions of the present Code shall apply to any person charged with a criminal offence committed as a minor, regardless of his or her age at the time when proceedings are instituted, as well as in the proceeding against child victims or witnesses set forth in the present Code.
2. The provisions of the present Code shall apply to any person charged with a criminal offence committed as a young adult in cases set forth by the present Code.
3. When an adult is charged with a criminal offence committed as a minor, Articles 50 and 54 of the present Code shall not apply.
4. The provisions of the present Code shall apply to any adult person for criminal offences committed against children as specified in the fifth Section, Chapter I of the present Code.

17. Article 6

18. Subsidiary application of other laws

In the criminal proceedings, on issues not regulated by the present Code, the provisions of the Criminal Code of the Republic of Kosovo, the Kosovo Code of Criminal Procedure, the Law on Execution of Penal Sanctions and other criminal legal provisions shall apply to minor offender and child victims or witnesses, , unless otherwise regulated by the present Code.

19. Article 7

20. Determination of protection measures

1. At any time, the competent judge or a judicial panel may impose appropriate measures to protect the rights and well-being of a child, including placing the child in a shelter or an educational or similar establishment, placing the child under the supervision of the Guardianship Authority or transferring the child to another family, if it is necessary to separate the child from the environment in which he or she has lived or to offer help, assistance, protection or shelter for the child. The competent judge shall inform the Guardianship Authority of any measure imposed.
2. The provisions of Paragraph 1 of this Article shall also apply accordingly for child victim and witnesses.
3. The Guardianship Authority or the authorized representative of a child may request a competent judge to impose appropriate measures to protect the rights and well-being of the child.

4. The costs for applying the protection measures of the minor set forth in paragraph 1 of this Article shall be paid from budgetary resources.

21. SECONDPART
22. ACTION WITH THE MINOR AND CHILD

CHAPTER I
HELP AND PROTECTION MEASURES FOR THE CHILD AS AN
OFFENDER OF A CRIMINAL OFFENCE UNDER THE AGE OF
CRIMINAL RESPONSIBILITY

23. Article 8
Procedure of child protection under the age of criminal
responsibility

1. For a child under the age of fourteen (14) years old no court proceedings shall be initiated. If the child is under the age fourteen (14) years old at the time of committing the criminal offence, any commenced court proceedings shall be immediately ceased and the Guardianship Authority shall be informed by the police upon consultation with the prosecutor.
2. Based on Paragraph 1 of this Article, the Guardianship Authority in cooperation and coordination with other institutions shall undertake certain actions in compliance with the applicable legislation on child protection in handling offenders under the age of fourteen (14) years old.
3. In a timeframe not longer than seven days, and in emergency cases not later than twenty four hours from receiving the information or other knowledge in regard to committing of any serious criminal offence or repeated offences, the police shall inform and require from the Guardianship Authority undertaking urgent appropriate measures for handling and protecting the child offender. This urgent helping measure shall cease at the moment when the Guardianship Authority prepares the regular programme for protection and handling.
4. Based on Paragraphs 2 and 3 of this Article, by a legal act issued by the Government of the Republic of Kosovo shall be regulated the way of protection of child offenders under the age of criminal responsibility, protection programme, protection of child under the age of criminal responsibility in urgent situations, mediation between peers, legal assistance and handling of this category of children, always being based on the best interest of the children.

CHAPTER II
MEDIATION

Article 9
Procedure on mediation

1. The State Prosecutor for minors may propose mediation if he or she considers it to be more appropriate taking into account the nature of criminal offence, circumstances under which the criminal offence was committed, history of the minor, possibility of returning to a normal relation between the minor and the injured party, possibility to reduce the damage of the injured party, possibility of rehabilitation of the minor and his/her reintegration to society.
2. Mediation may be proposed to the parties in the proceeding if they have expressed their consent on mediation.

3. Prior to the parties being instructed in the mediation procedure, the State Prosecutor for minors shall inform the parties on the principles and rules of mediation, as well as on the process and legal effects of any agreement that may be reached through mediation in compliance with the Law on Mediation and the Code on Criminal Procedure accordingly.
4. When the minor offender and the injured party express their consent for mediation, this consent shall be recorded on the official record and the proceeding shall be suspended.
5. The minor and the injured party by agreement shall assign the mediator, in case they are not able to reach an agreement, the mediator by a decision shall be appointed by the State Prosecutor for minors or the competent judge from the list of mediators in compliance with the law on mediators as well as with the provisions of the present Code.
6. Upon receiving the decision appointing the mediator, the mediator shall set contact with the minor offender and the injured party then he/she shall commence the mediation procedure.
7. The mediation procedure may not last more than thirty (30) days from the day of issuance of the decision. The State Prosecutor for minors is notified on the result of mediation.
8. If the mediation procedure is unsuccessful, then the court proceeding shall continue from where it was suspended.
9. The mediation procedure for minors is charge free for the parties. The costs of the mediation procedure, including payment of the mediator, whilst in cases when the mediator is appointed by the State Prosecutor for minors, the costs of the procedure shall be paid from the budget of Kosovo Prosecutorial Council.
10. The payment of costs for the mediation procedure and mediators shall be paid in accordance with the Law on mediation and sub-legal acts issued for its implementation.

Article 10

Finalization of the mediation procedure

1. The mediation procedure shall be finalized when:
 - 1.1. mediation is completed successfully;
 - 1.2. the timeframe of thirty (30) days has passed
 - 1.3. mediator considers that continuing the mediation procedure is not possible or unreasonable;
 - 1.4. the minor or injured party state that they want to terminate the procedure;
2. When mediation is unsuccessful, the State Prosecutor for minors that proposed mediation shall resume the suspended procedure from the moment of its suspension;
3. When mediation is successful, by a decision the procedure against the minor offender shall be terminated. After the procedure is terminated, the State Prosecutor for minors shall inform the parties about their decision.
4. If the parties reach an agreement on reimbursement of damage, it shall be submitted to the

State Prosecutor for minors, and if they approve it, the agreement shall constitute an executive title and shall be executed in compliance with the applicable law.

**Article 11
Mediator**

1. Mediator is a natural person who shall assist parties to reach an agreement, with no right to impose solution of the dispute, in compliance with the principles of will, impartiality, equality of parties, transparency, efficacy and justice.
2. Mediator may be an advocate, graduated lawyer, social worker, pedagogue, psychologist or a person with a different occupation who has completed mediation training for minors and fulfils the following requirements:
 - 1.1. a university diploma;
 - 1.2. at least 5 (five) years work experience working with minors;
 - 1.3. no ban should have been imposed in exercising of profession, activity or duty, or no other punishment for criminal offence that makes him/her indecent to exercise the profession;
 - 1.4. certificate on training issued by the competent body regarding completion of training for mediator for minors; and
 - 1.5. registered in the relevant mediator's register.
3. Provisions for expelling of a judge set by Criminal Procedure Code shall also be applied accordingly for expelling of a mediator. No complaint is allowed against this decision.
4. Expelling of a mediator may be requested by minor, parent, adoptive parent, guardian, defending advocate and injured party.
5. The request for expel shall be decided by the body that appointed the mediator.
6. No complaint is allowed against the Decision on rejection of expelling of the mediator.
7. The provisions of the Law on mediation shall be appropriately applied in the mediation procedure carried out based on the provisions of the present Code.

**CHAPTER III
TYPES OF MEASURES AND PUNISHMENTS**

**Article 12
Measures and punishments applied to minors**

1. The measures that may be imposed on minors are diversity measures and educational measures.
2. The punishments that may be imposed on minors are fines, orders for community service work and juvenile imprisonment.
3. Punishment may not be imposed on minors who have not reached the age of sixteen (16) years at

the time of the commission of a criminal offence.

4. The duration of any imposed measure or punishment must be established in the decision of the court in accordance with the present Code.
5. When the court imposes a punishment of juvenile imprisonment of up to two (2) years or a measure of committal to an educational institution or an educational-correctional institution of up to two (2) years, the court may impose a suspended sentence in accordance with the Kosovo Criminal Code.
6. Apart from the imposition of a measure or punishment, a minor may also be subject to a measure or punishment under Chapter VIII of the present Code.

24. Article 13
Selection of Applicable Measures and Punishments

1. When selecting any measure or punishment to be imposed on the minor offender, the court shall give primary consideration to the best interest of the minor. The court shall also consider the following factors: the type and gravity of the criminal offence, the age of the minor, the degree of psychological development, his or her character and aptitudes, the motives that induced him or her to commit the criminal offence, his or her education at that stage, the environment and the circumstances of his or her life, whether any measure or punishment has been previously imposed and other circumstances that may affect the imposition of a measure or punishment.
2. The Probation Service shall prepare a complete social inquiry on the minor upon the request of the public prosecutor for minors, the court as provided for in the present Code. The social inquiry shall include information about the minor's age and psychological development, family background, the background and circumstances in which the minor is living, school career, educational experiences and any other relevant information.
3. Prior to the selection of any measure or punishment, the court may request from the Probation Service the pre-punishment report and a recommendation regarding the selection of a measure or punishment.

25. Article 14
Imposition of measures on a young adult for criminal offences
committed as a young minor

1. Court proceedings cannot be conducted against an adult who has reached the age of twenty-one (21) years for a criminal offence committed as a minor under the age of sixteen (16) years.
2. Court proceedings can be conducted against a young adult for a criminal offence committed as a minor under the age of sixteen (16) years only if the criminal offence is punishable by imprisonment of more than five (5) years.

-
3. In the court proceedings specified in Paragraph 2 of this Article, the court may only impose an appropriate institutional educational measure. The general criteria set forth in Article 16 of the present Code shall be considered, as well as the amount of time that has elapsed since the commission of the criminal offence.

26. Article 15

Imposition of measures and punishments on a young adult for criminal offences committed as an adult juvenile

1. In court proceedings conducted against a young adult for a criminal offence committed as an adult juvenile, the court may impose a measure or punishment in accordance with Article 12 of the present Code. The general criteria set forth in Article 13 of the present Code shall be considered, as well as the amount of time that has elapsed since the Commission of the criminal offence.
2. As an exception to paragraph 1 of this article, instead of juvenile imprisonment, the court may impose a term of imprisonment or a suspended sentence.
3. As an exception to paragraph 1 of this article, instead of juvenile imprisonment, the court shall impose a term of imprisonment or a suspended sentence on an adult who has reached the age of twenty-three (23) years at the time of the court proceedings under the conditions foreseen by this Code.

27. Article 16

Imposition of measures or punishments on a young adult for criminal offences committed as a young adult

1. In court proceedings conducted against an adult who has not reached the age of twenty-one (21) years for a criminal offence committed as a young adult, the court may impose a measure or punishment in accordance with Article 12 of the present Code, if it determines that the objective that would be achieved by imposing a term of imprisonment would also be achieved by imposing the measure or punishment, considering the circumstances in which the criminal offence was committed, the expert opinion in relation to the psychological development of the young adult and his or her best interest.
2. The measure or punishment which is imposed may only last until the person has reached the age of twenty-three (23) years.

28. Article 17

Effect of punishment the educational measure

1. When the court imposes a sentence of juvenile imprisonment on a minor who has reached the age of sixteen (16) years during the execution of an educational measure, the educational measure shall cease when the minor begins to serve the sentence.

2. When the court imposes a sentence of juvenile imprisonment or imprisonment of at least one (1) year on an adult during the execution of an educational measure, the educational measure shall cease when the perpetrator begins to serve the sentence.
3. When the court imposes a sentence of juvenile imprisonment or imprisonment of less than one (1) year on an adult during the execution of an educational measure, the court shall decide in its judgment whether the educational measure shall continue or be revoked after the sentence of juvenile imprisonment or imprisonment has been served.

29. Article 18

Records of measures and punishments

1. The authority imposing measures or punishments shall keep a record of the measures and punishments imposed on a minor. The Probation Service must have a copy of this record.
2. Record on imposing of diversity measures and non-institutional education measures have no features of criminal record in the sense of the Criminal Code.
3. Data on the measures and punishments imposed on a minor shall be confidential. Only the competent judge and state prosecutor may obtain such data when it is necessary for conducting proceedings against the same individual while he or she is still a minor. Upon the request of the minor or his or her legal representative the court shall issue the record.
4. The records under paragraph 1 of this Article shall be expunged when the person has reached the age of twenty-one (21) years.
5. When a measure or punishment imposed on an adult for a criminal offence committed as a minor is being executed, the record of the measure or punishment shall be expunged immediately upon the termination of the measure or punishment.
6. With the legal act issued by Kosovo Judicial Council, the content and the manner the record from paragraph 1 of this Article is maintained shall be determined.

**30. CHAPTER IV
DIVERSITY
MEASURES**

31. Article 19

Purpose of diversity measures

The purpose of diversity measures is to prevent, whenever possible, the commencement of

proceedings against a minor offender, to promote the positive rehabilitation and re-integration of the minor into his or her community and thereby prevent recidivist behaviour.

32. Article 20
Types of diversity measures

1. The diversity measures that may be imposed on a minor offender are:
 - 1.1. Mediation between the minor and the injured party, including an apology by the minor to the injured party;
 - 1.2. Mediation between the minor and his or her family;
 - 1.3. Compensation for damage to the injured party, through mutual agreement between the victim, the minor and his or her legal representative, in accordance with the minor's financial situation;
 - 1.4. Regular school attendance;
 - 1.5. Acceptance of employment or training for a profession appropriate to his or her abilities and skills;
 - 1.6. Performance of unpaid community service work, in accordance with the ability of the minor offender to perform such work. This measure may be imposed with the approval of the minor offender for a term ten (10) up sixty (60) hours.
 - 1.7. Education in traffic regulations;
 - 1.8. Psychological counselling;
 - 1.9. Engagement in charity activities;
 - 1.10. Payment of a certain amount of money destined for charity purposes or the program for victim compensation;
 - 1.11. Engagement in sport and recreation activities;
 - 1.12. Counselling between families of minors;
 - 1.13. To refrain from any contact with certain individuals that might have negative influence to the minor;
 - 1.14. To refrain from frequenting certain places or locations likely to have a negative influence on the minor;
 - 1.15. To abstain from the use of drugs and alcohol;
 - 1.16. Police warning.

33.

34. Article 21

Conditions for the imposition of diversity measures

1. Diversity measures may be imposed by the prosecutor on a minor who has committed a criminal offence punishable by a fine or by imprisonment of three (3) years or less or for criminal offence carelessly committed punishable by imprisonment up to five (5) years, save those which bring death as a consequence.
2. Police warning measure from paragraph 1, sub-paragraph 1.16 of Article 20 of the present Code may be imposed to a minor offender for the first time for criminal offences punishable by fines or imprisonment up to three (3) years.
3. The police warning as a diversity measure shall be imposed by the police officer with the permission of the state prosecutor for minors. The police shall keep record of police warnings imposed, which shall not have the character of records as those of sentenced minor and may not be used in any way that might harm the minor.
4. The conditions for the imposition of a diversity measure are:
 - 4.1. Acceptance of responsibility by the minor for the criminal offence;
 - 4.2. Expressed readiness by the minor to make peace with the injured party; and
 - 4.3. Consent by the minor, or by the parent, adoptive parent or guardian on behalf of the minor, to perform the diversity measure imposed.
5. The failure of the minor to perform the obligations of a diversity measure shall be reported promptly by the Probation Service to the competent prosecutor who may decide to recommence the prosecution of the case.

35. CHAPTER V

EDUCATIONAL MEASURES

36. Article 22

Purpose of educational measures

The purpose of an educational measure is to contribute to the rehabilitation and re-socialization and proper development of a minor offender, by offering protection and assistance and supervision, by providing education and vocational training and by developing his or her personal responsibility, and thereby to prevent recidivist behaviour.

37. Article 23

Types and length of educational measures

1. The types of educational measures that may be imposed on a minor offender are: disciplinary

measures, and institutional measures.

1.4 Judicial admonition,

1.5 Measures of intensive supervision; and

1.6 Institutional measures

-
2. Judicial admonition shall be imposed on a minor offender whose best interest is served by a short-term measure, particularly if the criminal offence was committed out of thoughtlessness or carelessness.
 3. Measures of intensive supervision are intensive supervision by the parent, adoptive parent or guardian of a minor, intensive supervision in another family and intensive supervision by the Guardianship Authority. These measures are imposed on a minor whose best interest does not require isolation from his or her previous environment and is served by a long-term measure which provides the minor with an opportunity for education, rehabilitation or treatment. The term of this measure may not be less than three (3) months or more than two (2) years.
 4. Institutional educational measures are committal of a minor to an educational-correctional institution and committal of a minor offender to a special care facility. These measures are imposed on a minor whose best interest is served by isolation from his or her previous environment and by a long-term measure which provides the minor with an opportunity for education, rehabilitation or treatment.
 5. The duration of an educational measure may not exceed the maximum term of imprisonment prescribed for the criminal offence.

38. Article 24
Judicial admonition

1. The competent judge shall impose the measure of judicial admonition when such measure is deemed sufficient and in the best interest of the minor in order to positively influence his or her behaviour.
2. A minor subject to a judicial admonition shall be informed that he or she has committed a harmful and dangerous act which constitutes a criminal offence and that if he or she commits such act again, the court will impose a more severe measure or punishment.

39. Article 25
Intensive supervision by a parent, adoptive parent or guardian

1. The court shall impose the measure of intensive supervision by the parent, adoptive parent, or guardian, after hearing the parent, adoptive parent or guardian, when the parent, adoptive parent, or guardian is capable of supervising the minor, but has been negligent in such supervision and when such measure is in the best interest of the minor.
2. When imposing this measure, the court may give the parent, adoptive parent, or guardian necessary instructions and order him or her to fulfil certain duties as part of the measure imposed

in order to care for the minor and to effect a positive influence on him or her.

3. When imposing this measure, the court may order the Probation Service to verify the execution of the measure and to offer the necessary assistance to the parent, adoptive parent, or guardian.

40. Article 26

Intensive supervision in another family

1. The court shall impose the measure of intensive supervision in another family, after hearing the parent, adoptive parent or guardian, when the parent, adoptive parent, or guardian is incapable of carrying out intensive supervision of the minor and when such measure is in the best interest of the minor.
2. The execution of this measure shall be terminated when the parent, adoptive parent or guardian of the minor becomes able to exercise intensive supervision over him or her or when according to the results of the rehabilitation there is no longer any need for intensive supervision.
3. When imposing this measure, the court may order the Probation Service to verify the execution of the measure and to offer the necessary assistance to the family exercising supervision.

41. Article 27

Intensive supervision by the Guardianship Authority

1. The court shall impose the measure of intensive supervision by the Guardianship Authority, after hearing the parent, adoptive parent or guardian, when the parent, adoptive parent, or guardian is incapable of carrying out intensive supervision of the minor and when such measure is in the best interest of the minor.
2. In the execution of this measure, the minor shall remain with the parent, adoptive parent, or guardian.
3. When imposing this measure, the court will also define the duties of the Guardianship Authority, including:
 - 3.1. Overseeing the minor's education;
 - 3.2. Facilitating access to vocational training and employment;
 - 3.3. Ensuring that the minor is removed from any adverse influences;
 - 3.4. Facilitating access to necessary medical care;
 - 3.5. Providing possible solutions to any problems that might arise in the minor's life; and
 - 3.6. Such other duties as the juvenile judge determines would be in the best interest of the minor.
4. Guardianship authority is obliged to report to court, which has imposed additional supervision

measure from the guardianship authority in regards with execution of court verdict at least each three (3) month.

42. Article 28

Special obligations in conjunction with measures of intensive supervision

1. When imposing one of the measures under Articles 25, 26 and 27 of the present Code, the court may also impose one or more special obligations if the court determines that it is necessary for the successful execution of the measure, provided that the special obligations do not exceed the term of the measure.
2. The court may impose the following special obligations on the minor:
 - 2.1. To apologize personally to the injured party;
 - 2.2. To compensate for the damage to the injured party, in accordance with the minor's financial situation;
 - 2.3. To attend school regularly;
 - 2.4. To accept employment or to receive training for a profession appropriate to his or her abilities or skills;
 - 2.5. To refrain from any form of contact with certain individuals likely to have a negative influence on the minor;
 - 2.6. To accept psychological counselling;
 - 2.7. To refrain from frequenting certain places or locations likely to have a negative influence on the minor; and
 - 2.8. To abstain from the use of drugs and alcohol.
3. The court may, at any time, terminate or modify the special obligations imposed on the minor.
4. If the minor does not comply with the special obligations under paragraph 2 of this Article, the court may substitute the measure of intensive supervision with another educational measure.
5. When ordering the special obligations under paragraph 2, the court shall inform the minor that non-compliance may result in the imposition of a more severe educational measure.

43. Article 29

Committal to an educational-correctional institution

1. The court shall impose the measure of committal to an educational-correctional institution when a minor who has committed a criminal offence punishable by imprisonment of more than three

-
- (3) years requires specialized education and when such measure is in the best interest of the minor.
 2. Exceptionally from paragraph 1 of this Article, the court may impose the measure of committal to an educational-correctional institution when a minor who has committed a criminal offence punishable by imprisonment of more than three (3) years, when other measures imposed on the minor failed to achieve the purpose.
 3. When deciding on the imposition of this measure, the court shall consider the gravity and nature of the criminal offence and whether the minor has previously been sentenced to an educational measure or juvenile imprisonment.
 4. The term of this measure may not be less than one (1) year or more than five (5) years.

44. Article 30
Committal to a special care facility

The court may impose the measure of committal to a special care facility instead of the measure of committal to an educational institution or an educational-correctional institution upon the recommendation of a medical expert when a minor requires special care due to a mental disorder and when this is in the best interest of the minor. The court that has imposed the measure shall review the need for further stay in the special care facility every six (6) months and until the minor reaches the age of twenty-one (21) years.

45. CHAPTER VI
FINES AND ORDERS FOR COMMUNITY SERVICE WORK

46. Article 31
Fine

1. The court may impose the punishment of a fine on a minor if the minor has the means to pay the fine. When determining the punishment of a fine, the court shall consider the material situation of the minor, and, in particular, the amount of his or her personal income, other income, assets and obligations. The court shall not set the level of a fine above the means of the minor.
2. The punishment of a fine may not be less than twenty-five (25) € or more than five thousand (5.000) €.
3. The judgment shall determine the deadline for the payment of a fine, which may not be less than fifteen (15) days or more than three (3) months, but in justifiable circumstances the court may allow the fine to be paid in instalments over a period not exceeding two (2) years.
4. If the minor is unwilling or unable to pay the fine, the court may allow the fine to be paid in instalments over a period not exceeding two (2) years. Thereafter, if the minor remains unwilling

or unable to pay the fine, the court may, with the consent of the convicted person, replace the fine with an order for community service work which will not interfere with his or her regular employment or school activities.

5. If the minor does not pay the fine punishment or is unwilling to replace it with an order for community work, the court may replace the fine punishment with an uninstitutional educative measure.

47. Article 32

Order for community service work

1. The court may order community service work. When imposing an order for community service work, the court shall order the minor to perform unpaid community service work for a specified term of thirty (30) to one hundred and twenty (120) hours.
2. The Probation Service will determine the type of community service work to be performed by the convicted person, designate the specific organization for which the convicted person will perform the community service work, decide on the days of the week when the community service work will be performed and supervise the performance of the community service work.
3. The community service work shall be performed within a period specified by the court which shall not exceed one (1) year.
4. If, upon the expiry of the specified period, the minor has not performed the community service work or has only partially performed such community service work, the court shall order that a proportionate duration of the original term of the institutional educational measure or juvenile imprisonment be executed, considering the duration of community service work that has been performed.

48. CHAPTER VII

JUVENILE IMPRISONMENT

49. Article 33

Purpose of juvenile imprisonment

The purpose of juvenile imprisonment is to contribute to the rehabilitation and re-socialization and development of the minor offender with an emphasis on the minor's education, specialized education, vocational skills, and proper personal development. In addition, juvenile imprisonment should positively influence the minor through protection, assistance and supervision to prevent recidivism.

50. Article 34

Imposition of juvenile imprisonment

The court may impose the punishment of juvenile imprisonment on a minor offender who has reached

the age of sixteen (16) years and has committed a criminal offence punishable by imprisonment of more than five (5) years, when the imposition of an educational measure would not be appropriate because of the seriousness of the criminal offence, the resulting consequences and the level of responsibility.

51. Article 35

Duration of juvenile imprisonment

1. The term of juvenile imprisonment cannot exceed the maximum term of imprisonment prescribed for the criminal offence but may be lower than the minimum term of imprisonment prescribed for the criminal offence.
2. The term of juvenile imprisonment may not be less than six (6) months nor more than five (5) years and shall be imposed in full years and months. The maximum term of juvenile imprisonment shall be ten (10) years for serious criminal offences punishable by life imprisonment, or if the minor has committed at least two (2) concurrent criminal offences each punishable by imprisonment of more than ten (10) years.
3. When deciding on the term of juvenile imprisonment, the court shall consider all the mitigating and aggravating circumstances set forth in Article 16 of the present Code and Articles 73 and 74 of the Criminal Code of Kosovo.

52. Article 36

Conditional release from juvenile imprisonment

1. A person sentenced to juvenile imprisonment may be conditionally released if he or she has served at least one-third (1/3) of the sentence that has been imposed.
2. When granting conditional release, the court may impose a measure of intensive supervision by a parent, adoptive parent or guardian, in another family or by the Guardianship Authority to last until the end of the original sentence.
3. The court may revoke the conditional release if during the period of conditional release the minor commits a criminal offence for which a term of imprisonment or juvenile imprisonment of at least six (6) months is imposed.

53. Article 37

Statutory limitation on the execution of juvenile imprisonment

1. The punishment of juvenile imprisonment cannot be executed after the following periods have elapsed:
 - 1.1. Five (5) years from a final decision imposing juvenile imprisonment of more than five (5) years;
 - 1.2. Three (3) years from a final decision imposing juvenile imprisonment of more than three (3) years; and

-
- 1.3. Two (2) years from a final decision imposing juvenile imprisonment of up to three (3) years.

54. Article 38

Imposition of educational measures and juvenile imprisonment for concurrent criminal offences

1. For concurrent criminal offences, the court shall impose only one educational measure or only a punishment of juvenile imprisonment when the legal conditions are fulfilled for the imposition of such punishment and the competent judge finds that it should be imposed.
2. Paragraph 1 of this Article shall also apply when the minor has committed another criminal offence before or after the imposition of the educational measure or juvenile imprisonment.

55. CHAPTER VIII

MEASURES OF MANDATORY TREATMENT AND ACCESSORY PUNISHMENTS

56. Article 39

Purpose and Imposition of Measures of Mandatory Treatment

1. The purpose of a measure of mandatory treatment is to contribute to the rehabilitation of the minor and to prevent the risk of recidivism. The mandatory treatment shall be imposed in accordance with the provisions of Criminal Code of Kosovo.
2. The court may impose a measure of mandatory psychiatric treatment on a minor in accordance with the Chapter V of Criminal Code of Kosovo.
3. The court may impose a measure of mandatory rehabilitation treatment on a minor in accordance with Chapter V of the Criminal Code of Kosovo.
4. A measure of mandatory treatment shall be imposed only after consultation with the Probation Service, the Guardianship Authority and appropriate experts.
5. A measure of mandatory treatment cannot be imposed simultaneously with a judicial admonition.

57. Article 40

Imposition of Accessory Punishments

1. When the court finds it justifiable it may impose accessory punishment in accordance with the Article 69 of Criminal Code of Kosovo.
2. Accessory punishments may, pursuant to Article 62 of Criminal Code of Kosovo, be imposed to young adult when judged based on Article 16 of the present Code.

58. THIRD PART

CHAPTER I PROCEDURE

Article 41 Urgent Actions and Prohibition of Adjudication in Absentia

1. When a minor is in detention, arrest or remand, the authorities carry out the proceedings shall be obliged to act with urgency.
2. A minor shall not be adjudicated in absentia.
3. When undertaking an action at which a minor is present, and especially at his or her examination, the authorities participating in the proceedings are obliged to act carefully, taking into account the psychological development, sensitivity and the personal characteristics of the minor, so that the conduct of the proceedings does not have an adverse effect on his or her development.
- 4.

59. Article 42

60. Defending the Minor

1. The minor must have a defence counsel from the beginning till the end of procedure.
2. Only a defense counsel registered at the Kosovo Bar Association can represent a minor.
3. In a case when the minor or his or her legal representative does not engage a defence counsel, the court or state prosecutor, or other authority conducting the proceedings shall appoint ex officio a defence counsel at public expense, based on the rule of more specific defence counsels specialized in the field of protection of minors' rights according to the ordering from the register of Kosovo Bar Association.
4. The defence counsel appointed ex officio in accordance with paragraph 3 of this Article shall remain until the completion of the proceedings, respectively until the minor or his or her legal representative do not engage a defence counsel himself.

61.

62. Article 43

63. Accompanying the Minor

64.

1. The parents, adoptive parents or guardian shall be entitled to accompany the minor in all proceedings and may be required to participate if it is in the best interest of the minor. The court may exclude a parent, adoptive parent or guardian from participation in proceedings if such exclusion is in the best interest of the minor.
2. When the parents, adoptive parents or guardian of the minor do not exercise their parental duties, the court may nominate one (1) temporary guardian for the minor.
3. The courts shall keep a record, prepared by the Centre for Social Work, of social workers,

teachers, pedagogues, or volunteer specialists, from which the temporary guardian shall be nominated in cases under paragraph 2 of this Article.

65.

**Article 44
Obligation to testify**

No one may be exempted from the duty to testify concerning the circumstances necessary for the evaluation of the psychological development of the minor and for a familiarity with his or her personality and the conditions in which he or she lives.

**Article 45
Severing of Procedure**

1. When a minor has participated in the commission of a criminal offence with an adult, the proceedings against the minor shall be severed and conducted according to the provisions of the present Code.
2. Exceptionally, the proceedings against the minor can be joined to the proceedings against an adult and can be conducted in accordance with the general provisions of the Criminal Procedure Code of Kosovo, only if joined of the proceedings is essential for a comprehensive clarification of the case. A juvenile panel of the competent court shall issue a ruling on this on the reasoned motion of the public prosecutor or the defense counsel.
3. When joint proceedings are conducted against a minor and an adult perpetrator, the provisions of Article 41, Articles 42 - 44, Article 46, Article 47, Article 48 paragraphs 1 and 3, Articles 61 - 64 and Article 67 of the present Code shall always be applied in regard to the minor when questions relating to the minor are being clarified in a hearing and Articles 72, 73 and 74 of the present Code shall always be applied in regard to the minor, while other provisions of the present Code shall be applied if their application is not in conflict with the conduct of joint proceedings.

**Article 46
Notification on Initiation and Course of Proceedings**

1. In proceedings against minors, irrespective of the powers which have been explicitly provided for in the provisions of the present Code, the Guardianship Authority is entitled to be notified of the course of the proceedings and to submit motions and state facts and evidence which are important for rendering a correct decision.
2. The state prosecutor shall notify the competent Guardianship Authority and Probation Service whenever proceedings against a minor are initiated.

**Article 47
Invitation**

1. The minor shall be summoned in person and through his parent, adoptive parent or guardian.

2. The service of decisions and other written documents on the minor shall be carried out in accordance with the provisions of the Criminal Procedure Code. However, documents shall not be served on the minor by being displayed on the bulletin board of the court, and the provisions of the Criminal Procedure Code shall not be applied

**Article 48
Confidentiality**

1. All proceedings involving minors shall be confidential. No recording of the proceedings, including audio- or video-recording, may be made public without the written authorization of the court.
2. Only the part of the decision rendered in the proceedings authorized for publication shall be made public.
3. When an authorized part of recorded proceedings or of the decision is made public, personal data that can be used to identify the minor shall not be revealed under any circumstances.
4. The provisions of this article shall apply to proceeding involving adults tried for criminal offences committed as minors.

**66. CHAPTER II
JUVENILE PANEL**

67.

68. Article 49

1. The juvenile judge in the first instance shall adjudicate for criminal offences for which the main punishment is foreseen a fine or imprisonment up to ten (10) years.
2. A juvenile panel in the court of first instance composed of three judges, of which the presiding judge of juvenile panel is a juvenile judge, shall adjudicate criminal offences for which the punishment is foreseen imprisonment over ten (10) years or more serious punishment.
3. A juvenile panel in the second instance shall be composed of three judges, of which the referring judge is a juvenile judge. In the third instance and based on extraordinary legal means and other cases specified by the present Code shall adjudicate juvenile panel composed of three judges of which the presiding judge is a juvenile judge.

69. Article 50

70. Suspension of Prosecution

1. The state prosecutor for minors may suspend the prosecution of a criminal offence and impose a diversity measure if the conditions under Article 21 of this Code are fulfilled. Before deciding on a diversity measure, the prosecutor shall summon the minor, his or her parents, adoptive parents or guardian and defense counsel.

71. Article 51

72. Jurisdiction of the Court of Second Instance

The court of second instance shall have jurisdiction:

- 1.1. To decide on an appeal against a decision of the juvenile judge or juvenile panel rendered at first instance;
- 1.2. To decide on an appeal against a decision of the the juvenile judge;
- 1.3. To decide on an appeal against a decision of state prosecutor for minors; and
- 1.4. In other cases, as provided for by law.

73. Article 52

74. Territorial Jurisdiction

1. As a rule, the court within whose territory a minor has a permanent residence shall have territorial jurisdiction for proceedings against the minor.
2. If a minor does not have a permanent residence or if it is unknown, the court within whose territory the minor has current residence shall have territorial jurisdiction.
3. Proceedings may be conducted before the court within whose territory a minor has current residence, even though he or she has a permanent residence, or before the court within whose territory the criminal offence has been committed, if it is clear that the proceedings will be conducted more easily before that court.

75. CHAPTER III

PREPARATORY PROCEEDINGS

76.

Article 53

Initiation of Preparatory Proceedings

-
1. The state prosecutor may initiate preparatory proceedings on a minor determined based on a criminal charge by police, criminal charge by other persons or other sources if there is reasonable suspicion that the minor committed the criminal offence.
 2. For criminal offences punishable by imprisonment of less than three (3) years or a fine, the state prosecutor may decide not to initiate preparatory proceedings, even though there is a reasonable suspicion that the minor committed the criminal offence, if the state prosecutor considers that it would not be appropriate to conduct the proceedings against the minor in view of the nature of the criminal offence, the circumstances under which it was committed, the absence of serious damage or consequences for the victim, as well as the minor's past history and personal characteristics.
 3. When a punishment or measure is being executed against a minor, the state prosecutor may decide not to initiate preparatory proceedings for another criminal offence of the minor, if, having regard to the seriousness of that criminal offence as well as to the punishment or measure which is being executed, the conduct of proceedings and the imposition of a punishment or measure for that criminal offence would not serve any purpose.
 4. If the state prosecutor decides not to initiate preparatory proceedings, he or she shall notify the Guardianship Authority and the police when the case is initiated by the police.
 5. In order to ascertain the circumstances under paragraph 1 of this article, the state prosecutor may request that the Probation Service conduct the social inquiry provided for in Article 13 of the present Code. If it is necessary, the state prosecutor may summon the parent, adoptive parent or guardian of the minor, as well as other persons and institutions and the injured party.
 6. If, for any reason, it is not possible to have the social inquiry under paragraph 5 of this Article completed before taking a decision on the appropriateness of the initiation of preparatory proceedings, the state prosecutor for minors shall secure the necessary information under Article 13 of the present Code and may consult with the Probation Service about his or her decision.

Article 54
Ruling for Initiation of Preparatory Proceedings

1. Preparatory proceedings shall be initiated by a ruling of the state prosecutor. The ruling shall specify the minor against whom the preparatory proceedings will be conducted, the time of the initiation of the preparatory proceedings, a description of the act which specifies the elements of the criminal offence, the legal name of the criminal offence, the circumstances and facts warranting the reasonable suspicion of a criminal offence, evidence and information already collected and a report on any measure or punishment previously imposed on the minor. A stamped copy of the ruling on the preparatory proceedings shall be sent without delay to the juvenile judge.
2. Provisions of the Criminal Procedure Code of Kosovo shall apply mutatis mutandis to the

conduct of preparatory proceedings.

3. Exceptionally, from paragraph 2 of this Article, the state prosecutor for minors may not authorize the police to undertake investigation acts.

77. Article 55

78. Appointing a mental health expert and presentence report

79.

- 1 The court shall appoint an appropriate mental health expert when it is necessary to establish the state of the minor's mental health either at the time of the commission of the criminal offence or the competency of the minor to stand trial or both. The court may make such appointment ex officio or on the request of the state prosecutor, defence counsel, parents, adoptive parents or guardian. The examination shall be carried out in an appropriate and confidential environment. The opinion of the mental health expert shall be confidential and shall only be disclosed to the court and the parties.
2. The court may request the Probation Service to prepare a presentence report.

80. Article 56

81. Guaranteeing the proceeding rights

- 1 During the course of preparatory proceedings, the juvenile judge shall guarantee the rights of the minor and supervise the preparatory proceedings.
2. The defence counsel and the parent, adoptive parent or guardian of the minor may attend actions undertaken in the preparatory proceedings. When such persons are present at such actions, they may submit motions and put questions to the person who is being examined.
3. The examination of the minor, when necessary, shall be undertaken with the assistance of a pedagogue, psychologist and [defectologist](#).

82. Article 57

83. Termination of preparatory proceedings

1. The state prosecutor shall terminate the preparatory proceedings if at any time it is evident from the evidence collected that:
 - 1.1. There is no reasonable suspicion that the minor has committed the indicated criminal offence;
 - 1.2. The period of statutory limitation for criminal prosecution has expired;
 - 1.3. The criminal offence is covered by an amnesty or pardon;
 - 1.4. The conditions set forth in Article 53, paragraph 2 of the present Code; or

-
- 1.5. There are other circumstances that preclude prosecution.
 2. The state prosecutor shall immediately notify the court, Probation Service, Guardianship Authority and the police, if initiated by the police, of the termination of the preparatory proceedings. The state prosecutor shall also immediately notify the minor of the termination of the preparatory proceedings unless no action has been undertaken in the preparatory proceedings.

84. Article 58

85. Extension of the proceedings

1. If the preparatory proceedings are not completed within a period of six (6) months, the state prosecutor shall submit to the juvenile judge a written application supported by reasoning for an extension of the preparatory proceedings.
2. The juvenile judge may allow extension of the preparatory proceedings for a period of six (6) months. If within this period the preparatory proceedings are not terminated or there is no motion raised for imposing of measure or punishment, then the criminal proceedings shall be terminated.

86. Article 59

87. Notification on completion of the proceedings

Before completing the preparatory proceedings, the state prosecutor shall notify the defence counsel of his or her intention to complete the proceedings within fifteen (15) days. During this period, the defence counsel may submit a request to consider new facts or evidence in accordance with Article 56, paragraph 2 of this Code. If the state prosecutor grants the request, the preparatory proceedings shall not be completed and a new notification of the completion of the proceedings shall be necessary. If no request is submitted, the proceedings shall be completed within the time period communicated to the parties. The state prosecutor may not accept a request to consider new facts or evidence after the completion of the preparatory proceedings.

88. Article 60

89. Motion for imposition of measure or punishment

1. After completing the preparatory proceedings, the state prosecutor may file a reasoned motion with the court for the imposition of an educational measure or a punishment.
2. The state prosecutor's motion must contain the following: the personal data of the minor, a description of the criminal offence, the legal name of the criminal offence with an indication of the provisions of the Criminal Code of Kosovo, the evidence indicating that the minor committed the criminal offence, the results of any social inquiry conducted by Probation Service and a motion for the imposition of an educational measure or punishment against the minor, including the reason for not imposing the diversity measure.

90. CHAPTER XII
PROVISIONAL ARREST, POLICE DETENTION AND DETENTION ON REMAND

91. Article 61

92. General rule

1. The provisional arrest, police detention or detention on remand of a minor shall be ordered only as a measure of last resort for the shortest time possible.
2. The minor shall be entitled to general non-invasive medical examination during detention as well as before starting the submission of motion for imposition of measure of detention on remand, to ensure that his or her mental and physical health allows imposition of detention on remand and to find any eventual mistreatment.
3. The police may arrest and detain a minor in accordance with Chapter X of the Criminal Procedural Code of Kosovo.
4. The provisional arrest or police detention of a minor cannot exceed a period of twenty-four (24) hours. On the expiry of that period, the police shall release the minor unless a juvenile judge has ordered detention on remand.

93. Article 62

94. Imposition and duration of detention on remand

1. A juvenile judge may order detention on remand against a minor if the grounds defined in provisions of the Provisional Criminal Procedure Code are present and if alternatives to detention on remand would be insufficient to ensure the presence of the minor, to prevent re-offending and to ensure the successful conduct of the proceedings. The juvenile judge shall consider whether the measures listed in Article 6 of the present Code or Article 173 of the Criminal Procedure Code of Kosovo may be ordered as alternatives to detention on remand. The ruling on detention on remand of a minor shall provide a reasoned explanation for the insufficiency of alternatives to detention on remand.
2. A minor may be held in detention on remand on the initial ruling for a maximum of thirty (30) days from the day he or she was arrested. In the preparatory proceedings the detention on remand of a minor may only be extended for an additional period of up to sixty (60) days, whereas after submission of a relevant motion by the prosecutor the detention on remand of a minor may be extended for a period of seven to 90 days. The detention on remand may be extended only by the juvenile panel.
3. The juvenile judge shall review the ruling on detention on remand within thirty (30) days from the issuance of the ruling. Such review shall be conducted during the hearing in the presence of the minor, his or her defence counsel and the prosecutor.

95. Article 63

96. Separation from adult detainees and caring about the minor

1. Minors held in detention on remand in a detention facility shall be separated from adult detainees.

-
2. A minor held in detention on remand may be held in an educational-correctional institution, if the court considers this to be in the best interest of the minor.
 3. While in detention on remand, the minor shall receive social, educational, vocational, psychological, medical and physical assistance, as required in view of his or her age, gender and personality.

97. Article 64

98. Limitation of detention on remand and the counting of time spent in detention on remand and any other arrest

1. Provisions of the Criminal Procedure Code of Kosovo on detention on remand shall apply mutatis mutandis to the detention on remand of minors, unless the provisions of the present Code specify otherwise.
2. Notwithstanding paragraph 1 of this Article, minors shall not be held in detention on remand more than 180 days from the arrest.
3. The time spent in detention on remand, and any other arrest shall be counted in the duration of the measure imposed for committal of the minor to educational-correctional institution, imprisonment of the minor and fine.
4. The juvenile judge shall have the same authority with respect to minors in detention on remand which the pre-trial judge has under the Criminal Procedure Code of Kosovo with respect to adults in detention on remand.

**99. CHAP
TER V MAIN
TRIAL**

100. Article 65

101. Ruling for dismissal of the motion or transfer of the matter

1. When the juvenile judge or the president of the juvenile panel receives a motion of the state prosecutor, he or she may issue a ruling to dismiss the motion or to transfer the matter to another court, if the conditions set forth in provisions of the Criminal Procedure Code of Kosovo exist, if the competent judge finds as non-opportunistic imposition of a measure or punishment the proceedings shall cease.
2. If no ruling is issued to dismiss the motion or to transfer the matter to another court, the main trial shall be scheduled within eight (8) days of the receipt of the motion.

102. Article 66

103. Persons present in the main trial

-
1. The minor, the defence counsel and the state prosecutor shall be present at the main trial.
 2. In addition to the persons referred to in provisions of the Criminal Procedure Code of Kosovo, the parent, adoptive parent or guardian, a representative of the Guardianship Authority and a representative of the Probation Service shall be summoned to the main trial. The failure of such persons to appear shall not prevent the court from holding the main trial.
 3. The provisions of the Criminal Procedure Code of Kosovo regarding the amendment and extension of the charge shall also apply in proceedings against a minor.

104. Article 67

105. Exclusion of public

1. The public shall always be excluded when a minor is being tried.
2. The court may allow the main trial to be attended by experts and persons who are professionally involved in the welfare and education of minors or in combating the delinquent behaviour of minors.
3. During the main trial, the court may order that all or certain persons be removed from the session with the exception of the minor, the state prosecutor, the defence counsel, the representative of the Guardianship Authority and the representative of the Probation Service. The court may order that the parent, adoptive parent or guardian be removed from the session only in exceptional circumstances if there are reasons to believe that such exclusion is in the best interest of the minor.
4. The provisions of this article shall apply to proceedings involving adults tried for offences committed as minors.
5. If the main trial ends with admission of guilt approved by the court, the court shall be obliged to administer evidence on the age and personality of the minor pursuant to Article 13 of the present Code. (Consultation with Judges and Prosecutors where to put this provision).

106. Article 68

The main trial shall be adjourned or recessed only in exceptional cases. The juvenile judge shall notify the president of the court of every adjournment or recess of the main trial and shall state the reasons thereof.

107. Article 69

1. The juvenile panel or the president of the court is not bound by the motion of the state prosecutor in rendering its decision on the type of measure or punishment to be imposed.
2. The juvenile panel or the president of the court shall terminate the proceedings at the main trial

by a ruling, in cases when for the adult a decision for release or rejection would have been taken, as well as when it is found that it shall not be opportunistic respectively the best interest of the minor to impose a measure or punishment.

3. The juvenile panel or the president of the court shall impose an educational measure on the minor by a ruling. The enacting clause of the ruling shall state only the order for an educational measure and any other measure or punishment in the Section Two, Chapter VIII of the present Code and the minor shall not be pronounced guilty of the criminal offence described in the motion of the public prosecutor. The explanation of the ruling shall contain a description of the criminal offence and the circumstances which justify the imposition of the educational measure.
4. The juvenile panel or the president of the court shall impose a punishment on a minor by a judgment. The judgment shall be rendered as provided under provisions of the Criminal Procedure Code of Kosovo. The judgment shall also include an order for any measure or punishment in Chapter VIII of the present Code.
5. The juvenile judge or the president of the court shall draw up the ruling or judgment in writing within eight (8) days of its announcement, exceptionally in complicated cases with the permission of president of court the duration of time can be extended but not more than fifteen (15) days.
6. The juvenile judge or the president of the court may order the minor to pay the costs of proceedings and to satisfy property claims only if it has imposed a punishment on the minor. If educational measures have been imposed upon the minor, the costs of the proceedings shall be paid from Kosovo budget and the injured party shall be referred to civil litigation to realize property claims.
7. If the minor has his or her own financial income or property, the competent judge may order the minor to pay the costs of proceedings and to satisfy property claims even where educational measures have been imposed.
8. Part Four of the Criminal Procedure Code of Kosovo shall apply mutatis mutandis to the main trial of minors and the rulings and judgments issued in respect of minors.

108. CHAPTER

VI

109. LEGAL

REMEDIES

110. Article 70

111. Appeal

1. The persons referred to in provisions of the Criminal Procedure Code of Kosovo may appeal a ruling imposing diversity measures, a ruling terminating the proceedings at the main trial, a ruling imposing an educational measure, a judgment imposing a punishment and a judgment or

ruling imposing a measure under Section Two, Chapter VIII of the present Code. This appeal may be filed within eight (8) days from the day of the receipt of the ruling or judgment.

2. The defence counsel, the public prosecutor, the spouse, the parent, adoptive parent or guardian, a relation by blood in a direct line to any degree, the brother or the sister may file an appeal on behalf of the minor, even against his or her will.
3. A minor cannot waive his or her right of appeal.
4. An appeal against a ruling imposing an educational measure served in an institution suspends the execution of the measure. The court may decide to execute the institutional measure notwithstanding an appeal if it determines that this is in the best interest of the minor, after hearing the minor and his or her parents, adoptive parents or guardian.

112. Article 71

1. The court of second instance may modify the appealed decision by imposing a more severe measure only if so requested in the appeal by the state prosecutor or the injured party in accordance with the relevant provisions of Criminal Procedure Code.
2. If the ruling or judgment in the first instance did not impose juvenile imprisonment, the court of second instance may impose juvenile imprisonment only if a hearing is held. If the ruling or judgment in the first instance did not impose an institutional educational measure, the court of second instance may impose an institutional educational measure only if a hearing is held.

113. Article 72

114. Request for the protection of legality

A request for the protection of legality may be filed both in cases under provisions of the Criminal Procedure Code of Kosovo and when a punishment or an educational measure has been imposed upon a minor in breach of the provisions of the present Code.

115. Article 73

116. The request for reopening of criminal proceedings

The provisions on the reopening of criminal proceedings terminated by a final ruling or a final judgment as provided in provisions of the Criminal Procedure Code shall apply mutatis mutandis to the reopening of proceedings terminated by a final ruling terminating the proceedings at the main trial, a final ruling imposing an education measure and a final judgment imposing a punishment.

117. Article 74

118. Request for extraordinary mitigation of punishment

119.

120.

The request for extraordinary mitigation of punishment shall be submitted in accordance with the Criminal Procedure Code.

**121. FOURTH PART
EXECUTION OF MEASURES AND PUNISHMENT**

**CHAPTER I
EXECUTION OF
DIVERSITY MEASURES**

- 122. Article 75**
123. Execution and supervision

-
1. When the state prosecutor imposes a diversity measure, the ruling and all other relevant information shall be sent to the competent Probation Service to execute this measure.
 2. The state prosecutor for minors shall supervise the execution of the diversity measure.
 3. If the minor fails to perform an obligation ordered as a diversity measure, the Probation Service shall verify the facts and the reasons for the failure to perform the obligation and shall inform the state prosecutor which imposed the diversity measure.

**124. CHAPTER II
EXECUTION OF EDUCATIONAL MEASURES**

125. Article 76

**General principles on the execution of uninstitutional educational
measures**

1. The court which imposed the educational measure is the competent court which shall have jurisdiction to supervise the execution of the educational measure and issue orders in relation to the execution of the educational measure.
2. The Probation Service which is located in the territory where the minor has permanent or temporary residence shall have jurisdiction to exercise responsibilities in relation to the execution of the educational measure, notwithstanding the educational measure intensive supervision by the Guardianship Authority.
3. An educational measure shall be executed with respect for the personality and dignity of the minors, encouraging their physical, moral and intellectual development and protecting their physical and mental health.
4. An educational measure shall be executed based on an individual program adapted to the personality of the minor as far as possible and designed in accordance with modern achievements of knowledge and practice.
5. The individual program is designed on the basis of a comprehensive analysis of the special characteristics of the minor, the causes and the type of the criminal offence and other forms of behavioural difficulties as well as the educational level, the development of the minor and the circumstances of his or her family life.

-
6. The individual program shall contain motivating means that are adapted to the personal characteristics of the minor, enrolment in education and vocational training, free time activities, activity with the parents, adoptive parents, the guardian or other family members of the minor and other means of exercising influence on the minor.

126. Article 77

127. Expenses

1. The expenses of executing educational measures shall be paid from Kosovo budget.
2. The parents or persons who are obliged by law to care for the minor shall be obliged to contribute to paying the expenses of executing educational measures.
3. The level of contribution of the parents or the persons who are obliged by law to care for the minor shall be determined by the court when it renders a ruling imposing the educational measure. If determining the level of contribution requires a more detailed study of the financial situation of the parents or persons who are obliged to care for the minor, the court shall first render a decision imposing the educational measure and then continue the procedure for determining the level of contribution.
4. The court may change the decision on the level of the contribution if circumstances subsequently change.

128. Article 78

129. Final decision and maintaining of records

1. An educational measure shall be executed after the final decision of the court and when there are no legal obstacles to its execution, unless provided otherwise by the present Code.
2. The competent court shall maintain records on every minor on whom it has imposed an educational measure.

130. Article 79

131. Protection appropriate measures

During the execution of an educational measure, the court may impose appropriate measures to protect the rights and well-being of a minor, including placing the minor in a shelter or an educational or similar establishment, placing the minor under the supervision of the Guardianship Authority or transferring the minor to another family. The court shall inform the Guardianship Authority of any measure imposed.

132. Article 80

Execution of a measure of intensive supervision by a parent, adoptive parent or Guardian

1. The execution of the educational measure of intensive supervision by a parent, adoptive parent or

guardian begins when the parent, adoptive parent or guardian receives the final ruling on the imposition of the educational measure.

2. The parent, adoptive parent or guardian shall obey the orders and instructions of the court which has imposed the educational measure and shall allow the Probation Service to verify the execution of the educational measure.
3. The probation Service shall inform the court of the failure of the parent, adoptive parent or guardian to comply with orders and instructions..
4. The parent, adoptive parent or guardian of a minor and the Probation Service shall inform the court on the progress of the execution of the educational measure according to the terms ordered by the court.
5. The Probation Service shall inform the court without delay of the failure of the minor to comply with a special obligation imposed pursuant to Article 33 of the present Code and of any obstacle to the execution of the educational measure.

133. Article 81

Execution of a measure of intensive supervision in another family

1. The court shall designate the family in which a minor subject to the measure of intensive supervision in another family is to be placed, upon the motion of the competent Probation Service.
2. Before submitting the motion, the Probation Service shall examine the personality of the minor and the social and psychological structure of the family in which he or she is to be placed.
3. Under the same conditions, priority shall be granted to a family to which the minor is related or is emotionally attached.
4. The Probation Service and the family in which the minor shall be placed shall conclude a written agreement that regulates their mutual rights and obligations.
5. The family in which the minor is to be placed shall permit the Probation Service to verify the execution of the educational measure.
6. During the execution of the educational measure of intensive supervision in another family, the minor shall maintain permanent connections with his or her family, unless the court orders otherwise on the motion of the Probation Service.
7. The competent court may, ex officio, or upon the motion of the Probation Service, order a change of the placement of the minor, if the circumstances in the family in which the minor is placed have changed to such extent that the execution of the educational measure is made difficult.

-
8. The provisions of the present Code on the execution of the educational measure of intensive supervision by a parent, adoptive parent or guardian shall apply mutatis mutandis to the execution of the educational measure of intensive supervision in another family.

134. Article 82

Execution of a measure of intensive supervision by the Guardianship Authority

1. The competent Guardianship Authority is authorized to execute the educational measure of intensive supervision.
2. The Guardianship Authority shall, immediately after receiving the ruling imposing the educational measure, designate the official of the Guardianship Authority responsible for execution of the measure and the court shall immediately notify it
3. If the Guardianship Authority within a period of at least every three (3) months fails to report on application of the intensive supervision measure by the Guardianship Authority, the juvenile judge shall notify the respective monitoring and inspection unit within the responsible Ministry of Labour and Social Welfare. The juvenile judge must be informed of the measures undertaken by the respective monitoring and inspection unit.
4. The court, state prosecutor, Probation service, schools and other institutions shall assist and cooperate with the Guardianship Authority in the execution of this educational measure.
5. The parent, adoptive parent or the guardian of the minor shall inform the Guardianship Authority of any obstacle to the execution of the educational measure.
6. The Guardianship Authority shall inform the court without the delay of the failure of the minor to comply with a special obligation imposed pursuant to Article 28 of the present Code and of any obstacle to the execution of the educational measure.
7. The provisions of the present Code on the execution of the educational measure of intensive supervision by a parent, adoptive parent or guardian shall apply mutatis mutandis to the execution of the educational measure of intensive supervision by the Guardianship Authority.

135. Article 83

General provisions on institutional educational measures

1. A minor who is subject to an institutional educational measure shall have the same rights as an adult who is sentenced to imprisonment in addition to the rights provided for by the present Code.
2. On the request of the minor or his or her parent, adoptive parent or guardian, or on the motion of the Probation Service, the execution of an institutional educational measure may be stayed for just cause.
3. The competent court shall decide on the stay of the execution.

4. An appeal against a ruling at first instance on the stay of the execution may be filed with the court of second instance within three (3) days from receipt of the ruling.
5. A request or motion for a stay of execution stays the execution of an institutional educational measure until the final ruling on the request or motion.
6. The provisions in the Law on Execution of Penal Sanctions on the stay of execution of a sentence of imprisonment shall apply *mutatis mutandis* to the stay of execution of an institutional educational measure.

136. Article 84

137. Suspension of execution of institutional educational measure

1. On the request of a minor or his or her parent, adoptive parent or guardian or on the motion of the director of the institution where the institutional education measure is being executed, the institutional educational measure may be suspended for justifiable reasons for up to three (3) months. Exceptionally, for the purpose of health treatment the suspension may last until the completion of the treatment. The period of suspension shall not be counted in the execution of the measure.
2. The court shall decide on the suspension.

-
3. An appeal against the ruling at first instance may be filed with the court of second instance within three (3) days from receipt of the ruling.
 4. A court shall suspend execution of the institutional educational measure also when the minor has been committed for the execution of the measure, before the ruling on the request or motion for a stay of execution of the measure enters into force and later it is established that the request or motion was grounded.
 5. In the case foreseen in paragraph 1 of this Article, the duration of the execution of the institutional educational measure is not to be counted in the length of the suspension of the execution of the institutional educational measure.
 6. The provisions of the Law on Execution of Penal Sanctions on the suspension of execution of a sentence of imprisonment shall apply mutatis mutandis to the suspension of execution of an institutional educational measure.

138. Article 85

Execution of the measure of committal to an educational-correctional institution

1. The educational measure of committal to an educational-correctional institution shall be executed in an educational-correctional institution established for this purpose. An educational-correctional institution is a correctional facility of the semi-opened and opened type.
2. Females who are subject to this education measure shall be accommodated in the female section of the educational-correctional institution.
3. Adults who are subject to this educational measure, as well as minors who reach the age of eighteen (18) years in the educational-correctional institution, shall be accommodated in a special section of the educational-correctional institution.
4. The director of the educational-correctional institution after receiving court's ruling on imposition of educational-correctional measure, shall decide on committal of the minor to a semi-opened or opened type of regime.
5. The program, the right, obligations and other benefits for minors in the Educational Correctional Centre shall be regulated with a special sub-legal act issued by the Ministry of Justice.
6. The court shall order in writing the minor to report to the educational-correctional institution on a specific day for the execution of the educational measure.
7. The period of time between the receipt of the order and the day of reporting shall be no less than eight (8) days and no more than fifteen (15) days.

8. The court shall inform the educational-correctional institution of the date on which the minor shall report and shall serve the final decision along with birth certificate, school certificate or transfer document, medical examination report, previous criminal records, proceedings applied, social inquiry or pre-sentence report of the Probation Service.
The authorized institution – which receives the ruling on execution, shall begin execution of the punishment within three (3) days after the receipt of the ruling.
9. If a minor who has been properly summoned does not report at the educational-correctional institution, the court shall order that he or she be transported to the educational-correctional institution. If the minor hides or is in flight, the court shall order the issuance of a wanted notice.
10. The method of transporting the minor to the educational institution shall not violate his or her dignity.

139. Article 86

140. Admission to the institution

1. When the minor is admitted to an educational-correctional institution, his or her identity and the grounds, type of offence and authority for the educational measure shall first be established and then he or she shall undergo a medical examination within twenty-four (24) hours of arrival. The name of the minor, the grounds and authority for the educational-correctional measure and the date and time of his or her arrival at the correctional facility shall be recorded in a register.
2. Within a period of thirty (30) days after admission of the minor to the institution, the initial assessment shall be carried out in relation to his or her physical and mental health, education needs, vocational training and other similar needs, so as to prepare the individual programme. The individual programme shall be prepared by a multi-disciplinary team of educational-correctional institution, as necessary, with the engagement of professionals and services outside the institution.
3. Minors are assigned to educational groups in accordance with their age, mental development, and other personal characteristics and in accordance with features of their individualized programme.
4. An educational group has at most twenty (10) minors and one (1) special educator.

141. Article 87

142. Daily exercise and staying outside closed premises

1. A minor has the right to exercise sufficiently in order to remain healthy and to spend at least three (3) hours daily outside closed premises during free time.
2. A minor shall have a secured environment for playing sports, exercising and other physical activities.

143. Article 88

144. Education

Any minor of mandatory education age shall be entitled to appropriate education for his or her needs and skills and for his or her preparation to return to the society. Whenever possible, such education shall be provided outside detention facilities, at municipality schools and, in any case, with qualified teachers through integrated programmes in the education system so after release, the minors would be able to continue their education without obstacles. Special attention shall be paid to education of minors of foreign origin or with special cultural and ethnic needs. Th minors that are illiterate or that have learning difficulties shall be entitled to special education.

145. Article 89

146. Visits

1. A minor shall have the right to receive a visit at least once each week for a minimum of one (1) hour by his or her parent, adoptive parent, guardian, spouse, child, adopted child, and other relatives by blood in a direct line or in a collateral line to the fourth degree.
2. A minor shall have the right to receive a visit at least once per month by other persons who will not have a negative influence on execution of the measure.
3. The director of the educational-correctional institution has the authority to prohibit visits for justified reasons in accordance with a sub-legal act issued by the Ministry of Justice.

147. Article 90

148. Leave

1. A minor has the right to daily and weekly rest in accordance with the provisions of Law on Execution of Penal Sanctions.
2. A minor has the right to vacation as specified in paragraph 1 of this Article, after spending 1/3 of the institutional measure.
3. The director of the educational-correctional institution may grant a minor additional leave from the educational-correctional institution on educational, occupational, family and other social grounds for a maximum of fifteen (15) days each year.

149. Article 91

150. Disciplinary procedures

1. The provisions on the disciplinary procedures and punishments applicable to persons sentenced to imprisonment set forth in the Law on Execution of Penal Sanctions shall apply mutatis mutandis to a minor subject to a measure of committal to an educational-correctional institution, unless this Code specifies otherwise
2. A minor may not be subject to solitary confinement as a disciplinary punishment.

-
3. A minor may be accommodated in a special unit of the educational-correctional institution as a disciplinary punishment under the following conditions:
 - 3.1. The period of accommodation in a special unit may not exceed fifteen (15) days;
 - 3.2. The minor shall not be accommodated alone in the special unit, save the cases of extreme violence or dangerous behaviour that impact performing of the minor's education programme. During this period, which may not be longer than (forty-eight) 48 hours, the minor shall be supervised by the psychologist and as required assistance and necessary advice shall be provided.
 - 3.3. The minor shall be entitled to exercise his or her right to spend at least three (3) hours daily outside closed premises during free time in accordance with Article 87 of the present Code and to receive visits according Article 89 of the present Code.
 - 3.4. The minor shall have access to textbooks and other books and literature which shall not have harmful impact to his or her education; and
 - 3.5. The minor shall be visited by a medical officer and educator once a day and by the director of the educational-correctional institution twice a week.

151. Article 92

Execution of measure of committal to a special care facility

1. A minor sentenced to the educational measure of committal to a special care facility due to mental disorder shall be sent to an appropriate special care facility.
2. By the request from Probation Service, the Police will escort the minor to the institution of special care facility.
3. If execution of the educational measure, committal to a special care facility, cannot begin or continue because the minor refuses to comply with the educational measure or escapes, the Probation Service shall immediately inform the court and the competent police station, which shall transport the minor to the institution.
4. The method of transporting the minor to the educational institution shall not violate his or her dignity. A medical officer shall accompany the minor when he or she is being transported to the special care facility.
5. The special care facility shall inform the competent Probation Service and the court on the progress of the execution of the educational measure.
6. The facility shall specially inform the court of the medical condition of the minor when he or she reaches the age of eighteen (18) years.

152.

153.

154. Article 93

Review, substitution and termination of institutional educational measures

1. Every six (6) months, the director of the institution or facility where an institutional educational measure is executed shall submit to the court and the Probation Service a report on the behaviour of the minor and the success in the execution of the measure. The director shall, depending on the success in the execution of the measure, submit a motion for amending or terminating the execution of the educational measure.
2. Every six (6) months, the court shall visit the minors accommodated in an institution or facility and, through direct contact with the minors and the officers directly involved in executing institutional educational measures and reviewing the records of the institution or facility, establish whether the minors are treated correctly and in accordance with the law and whether the institutional educational measures have been successful.
3. The juvenile judge shall immediately inform the Inspectorate for Supervision of Correction Institutions, Director of the educational-correctional institution as well as the General Director of Kosovo Correctional Service about any deficiencies or other observations. The judge shall be informed of actions undertaken to correct illegalities and irregularities.

155. Article 94

156. Review of institutional educational measure

1. The competent court that has imposed an educational measure shall review the execution of an educational measure every six (6) months.
2. The minor, his or her parent, adoptive parent or guardian, the centre, institution or facility where the educational measure is executed or the Probation Service may request a review of the execution of an educational measure.
3. The court shall issue a decision on the request referred to in paragraph 2 of the present Article within eight (8) days of the receipt of the request. An appeal against the decision may be filed with the court of second instance within three (3) days from receipt of the decision.
4. During the review, the court shall consider the reports of the Probation Service and of the director of the institution or facility where an institutional educational measure is executed and shall hear the minor, his or her parent, adoptive parent or guardian, the defence counsel, prosecutor, and the Probation Service.
5. On the basis of the review, the court may decide to continue or terminate the execution of the educational measure, or substitute it for a less severe educational measure.
6. As an exception to paragraph 5 of the present Article, the court may substitute an education measure with a more severe educational measure where the minor has failed to comply with a special obligation imposed pursuant to Article 33 of the present Code.

(----Paragraph 6 should be placed to unistitutional education measures----)

157. Article 95

1. If, after a final ruling on imposing an educational measure has been rendered, additional circumstances, new evidence or evidence which existed but which was not known at the time the decision was rendered comes to light which would clearly have affected the selection of the measure, the court shall review the ruling and may terminate the execution of the measure or may substitute it with another educational measure. The competent judge may not impose a more severe measure on the basis of newly-considered evidence.
2. If the execution of an educational measure has not commenced within one (1) year from the date on which the decision imposing the measure becomes final, the court shall review the decision and decide whether to execute or to terminate the measure or to substitute it with another educational measure. The court may not impose a more severe measure.
3. A review of an educational measure pursuant to the present article shall be conducted in accordance with Article 95 of this Code.

158. Article 96

Complaints and petitions

The provisions in the Law on Execution of Penal Sanctions on the submission of complaints and petitions by convicted persons sentenced to imprisonment shall apply mutatis mutandis to the submission of complaints and petitions by minors subject to the educational-correctional or committal to a special care facility.

159. CHAPTER III

EXECUTION OF SENTENCES

160. A

Article 97

161. E

Execution of Fines

1. The provisions in the applicable Law on Execution of Penal Sanctions on the execution of fines shall apply mutatis mutandis to the execution of fines imposed on minors.
2. A fine imposed on a minor that is unpaid may not be replaced by a term of imprisonment.

162. Article 98

Execution of Orders for Community Service Work

-
1. The provisions in the Law on Execution of Penal Sanctions on the execution of a sentence with an order for community service work shall apply mutatis mutandis to the execution of orders for community service work imposed on minors.
 2. If it is in the interest of the minor, the Probation Service may seek assistance from or cooperation with the Guardianship Authority or the legal representative of the minor.
 3. Special attention should be paid to ensuring that the completion of community service work does not prevent regular school attendance or other important activities.
 4. The Probation Service staff shall submit a written report to the court that has imposed the punishment on the performance of the community work and any obstacles in the execution of this measure.
 5. If the minor cannot complete the community service work because of a subsequent change in circumstances for which he or she is not responsible, the Probation Service shall ask the court to review the order for community service work.
 6. The court may, in view of the results achieved, amend the order or terminate the execution of the measure.

163. Article 99

Execution of juvenile imprisonment

1. The provisions of the present Code regulating sending, admission, stay and suspension of execution, allocation to educational groups, rights to visit and participation in physical exercise, determination of work and education, the possibility of regular schooling, disciplinary punishment of minors in educational institutions and procedures for complaints and petitions shall also be applied to the execution of the punishment of juvenile imprisonment.
2. The provisions in the Law on Execution of Penal Sanctions on the execution of a sentence of imprisonment shall apply mutatis mutandis to the execution of juvenile imprisonment where they are not in conflict with the present Code.
3. A minor who has been sentenced to juvenile imprisonment shall have the same rights as an adult who is sentenced to imprisonment in addition to the rights provided for by the present Code.

164. Article 100

165. Vocational training and employment

1. During the time they serve their sentences, minors shall be provided with appropriate vocational training based on their knowledge, skills, interests and current work, and depending on the limits of the correctional facility. The bases of the treatment are involvement in work that is educationally beneficial and with an appropriate remuneration, facilitating and encouraging contacts between the minor and the outside world through letters, telephone, receiving visits, going on home visits, sports activities and providing necessary conditions for religious practice.

-
2. The professional staff of the service treating the minor shall have an adequate training regarding the approach and working with children and required knowledge in the fields of pedagogy and psychology.

166.

167. Article 101

168. Type of facility and internal categorization

1. Juvenile imprisonment shall be served in a correctional facility for minors, and, in exceptional cases, in separate departments of a correctional facility for adults. A correctional facility for minors shall be of the semi-confined type. Exceptionally minors may serve a sentence of juvenile imprisonment in correctional facilities of the confined type.
2. Males and females shall serve their sentences of juvenile imprisonment in separate correctional facilities or in separate departments of those facilities.
3. Minors who become adults during the execution of the punishment of juvenile imprisonment shall be accommodated in a separate department of the facility. Minors shall serve their sentences of juvenile imprisonment in a correctional facility for minors until they have reached the age of twenty-three (23) years. If at that age they have not served the full sentence, they shall be transferred to a correctional facility for adults. In exceptional cases, convicted persons who have reached the age of twenty three (23) years may be allowed to remain in a correctional facility for minors if this is necessary for the completion of their education or vocational training, or if the remainder of the sentence to be served is not more than six (6) months.
4. Adults on whom juvenile imprisonment has been imposed shall be accommodated in a separate department of the facility.
5. Every year, the director of the facility where juvenile imprisonment is executed is obliged to submit a report to the court that has imposed juvenile imprisonment on the behaviour of the minor and the execution of juvenile imprisonment.

169. Article 102

170. Serving the sentence together or separation

1. As a rule, minors shall serve their sentences together.
2. Upon the request of a minor, the director of the correctional facility may permit the minor to be separated from other convicted persons if the director determines that the concerns underlying the minor's request are reasonable and there are no other alternatives for addressing the minor's concerns.
3. The director of the correctional facility may order a minor to be separated from other convicted persons, without the request of the minor for such separation, only if such measure is necessary:

-
- 3.1. To avert danger to the life or health of the minor or other persons; or
 - 3.2. To avert a threat to the security of the correctional facility posed by the continued presence of the minor in the general prison population.
 4. The provisions in the Law on Execution of Penal Sanctions on separation from other convicted persons shall apply mutatis mutandis to the separation of a minor from other convicted persons.

171. Article 103

172. Annual leave and prohibition of solitary confinement

1. In accordance with a sub-legal act issued by the Ministry of Justice, the director of a facility may authorize a minor to take leave each year, after completion of 1/3 of sentence which may not be longer than 30 days within a year, to visit his or her parents, adoptive parents, guardian spouse, children, adopted child, brothers and sisters.
2. The leave shall last up to thirty (30) days and as a rule it shall be authorized when lessons are not being held.
3. The minor has the right to spend at least three (3) hours daily in open environment within the institution.
4. A minor shall not be subject to solitary confinement as a disciplinary punishment.

173. Article 104

Parashkrimi i ekzekutimit të dënimit me burg për të mitur

174.

1. The sentence imposed with juvenile imprisonment may not be executed when pass:
 - 1.1 ten (10) years from the final ruling with juvenile imprisonment over five (5) years;
 - 1.2 five (5) years from the final ruling with juvenile imprisonment over three (3) years;
 - 1.3 three (3) years from the final ruling with juvenile imprisonment over one (1) year;
 - 1.4 two (2) years from the final ruling with juvenile imprisonment over one (1) year..

175. Article 105

176. Expenses

The expenses regarding the execution of measures and punishments foreseen by the present Code shall be paid from Kosovo budget.

Article 106

The guaranteed rights of the minor during execution of institutional educational measure and juvenile imprisonment

2. The minor on whom the institutional educational measure and juvenile imprisonment is

executed shall have the right, but not limited to:

- 1.22. shelter that complies contemporary hygiene conditions and local climatic circumstances;
- 1.23. conducting of physical exercises;
- 1.24. appropriate food for health protection;
- 1.25. continuous availability with potable water;
- 1.26. clothing;
- 1.27. health care;
- 1.28. submission of appeals to competent authorities;
- 1.29. unlimited correspondence;
- 1.30. phone calls;
- 1.31. receiving of visits;
- 1.32. spending time in separate spaces;
- 1.33. receiving of packages;
- 1.34. work;
- 1.35. monthly award;
- 1.36. availability with award;
- 1.37. benefits;
- 1.38. not work due to pregnancy;
- 1.39. technical inventions and innovations achieved when serving the sentence;
- 1.40. education;
- 1.41. information;
- 1.42. practicing of religion;

2. The provisions in the Law on Execution of Penal Sanctions shall apply mutatis mutandis to the rights of minors, unless the present Code foresees otherwise.

177. CHAPTER IV

ASSISTANCE AFTER EXECUTION OF INSTITUTIONAL EDUCATIONAL MEASURES OR JUVENILE IMPRISONMENT

178. Article 107

1. During the entire time that an institutional educational measure or juvenile imprisonment is being executed, the Probation Service shall maintain regular contact with the minor, his or her family and the institution or facility in which the minor is accommodated.
2. No later than three (3) months before the release of the minor, the institution or the correctional facility where the institutional educational measure or juvenile imprisonment is being executed shall inform his or her parents, adoptive parents or guardian and the Probation Service about this and shall propose to them measures for the reception of the minor.
3. The correctional facility shall notify the court and the Probation Service of the release of the minor.

4. The Probation Service shall offer assistance to the minor after release for as long as he or she needs it, but not longer than twelve (12) months. If it is in the interest of the minor, the Probation Service may seek assistance from or cooperation with the Guardianship Authority or the legal representative of the minor.
5. After the release of a minor, the Guardianship Authority shall take special care of a minor who has no parents and of a minor whose family circumstances are not settled.
6. The care shall include, in particular, accommodation, food, the acquisition of clothes, medical treatment, the regulation of family circumstances, the completion of vocational training and employment of the minor.

179. CHAPTER V

EXECUTION OF MEASURES OF MANDATORY REHABILITATION TREATMENT OF MANDATORY PSYCHIATRIC TREATMENT

180. Article 108

181. Subsidiary application

1. The provisions of the Law on Execution of Penal Sanctions on the execution of a measure of mandatory rehabilitation treatment and the provisions of the applicable law on the execution of a measure of mandatory psychiatric treatment imposed on adults shall apply mutatis mutandis to the execution of these measures imposed on minors.
2. A minor shall serve a measure of mandatory treatment in a separate department of the health care institution where these measures are executed.

182. PART FIVE

PROTECTION OF CHILDREN VICTIMS OF CRIMINAL OFFENCES

CHAPTER I

Protection of child victim or witness in the criminal proceedings

183. Article 109

1. The juvenile judge or juvenile panel shall try adults for the criminal offences committed against a child, and when the victim or witness is a child for the following criminal offences, as provided in the Criminal Code of Kosovo and the Law on prohibition of joining the armed conflicts

outside state territory:

- 1.1. conscription or enlisting of persons between the age of fifteen 15 and eighteen 18 years in armed conflict (Article 155);
 - 1.2. slavery, slavery-like conditions and forced labour (Article 169);
 - 1.3. smuggling of migrants (Article 170);
 - 1.4. trafficking in persons (Article 171);
 - 1.5. withholding identity papers of victims of slavery or trafficking in persons (Article 172);
 - 1.6. kidnapping (Article 194);
 - 1.7. coercion (Article 195);
 - 1.8. unlawful deprivation of liberty (Article 196);
 - 1.9. torture (Article 199);
 - 1.10. Rape (Article 230);
 - 1.11. sexual services of a victim of trafficking (Article 231);
 - 1.12. sexual assault (Article 232);
 - 1.13. degradation of sexual integrity (Article 233);
 - 1.14. sexual abuse of persons with mental and emotional disorders or disabilities (Article 234);
 - 1.15. sexual abuse of persons under the age sixteen (16) years (Article 235);
 - 1.16. inducing sexual acts, touching or activity by persons under the age of sixteen (16) years;
 - 1.17. offering pornographic material to persons under the age of sixteen (16) years;
 - 1.18. abuse of children in pornography (Article 238);
 - 1.19. sexual abuse by abusing position, authority or profession (Article 239);
 - 1.20. inducing sexual acts by false promise of marriage (Article 240);
 - 1.21. facilitating or compelling prostitution (Article 241);
 - 1.22. providing premises for prostitution (Article 242);
 - 1.23. sexual relations within the family (Article 243);
 - 1.24. extramarital community with a person under the age of sixteen (16) years (Article 247);
 - 1.25. changing the family status of a child (Article 248);
 - 1.26. unlawful taking or keeping of a child (Article 249);
 - 1.27. mistreating or abandoning a child (Article 250);
 - 1.28. violating family obligations (Article 251);
 - 1.29. avoiding maintenance support (Article 252);
 - 1.30. prevention and non-execution of measures for protecting children (Article 253);
 - 1.31. failure to report child abuse (Article 254);
 - 1.32. transmitting venereal diseases (Article 257);
 - 1.33. spreading the HIV virus (Article 258);
 - 1.34. intoxicating another person with a narcotic drug or psychotropic substances (Article 276);
 - 1.35. joining or participation in a foreign army or police, in foreign paramilitary and parapolice formations, in organized groups or individually, outside the territory of Kosovo (Article 3).
2. Article 57 of the present Code shall apply *mutatis mutandis* to proceedings involving a criminal offence committed against a child.

184. Article 110

185. Application of criminal proceedings

1. The criminal proceedings against a person who commits a criminal offence under Article 108 of the present Code shall be conducted in accordance with the provisions of the Kosovo Code of Criminal Procedure, except the provisions on the issuance of a punitive order defined otherwise by the present Code.

-
2. Police officers who specialize in this field shall investigate such criminal offences.

186. Article 111

187. Procedural actions

1. When conducting proceedings involving a criminal offence committed against a child, the institutions shall act with particular care in relation to the child who suffered harm from the criminal offence, bearing in mind his or her age, personal characteristics, special needs, education and the environment in which he or she lives, so as to avoid any possible harmful consequences for his or her upbringing and development. The examination of the child shall be conducted with the assistance of a pedagogue, psychologist or another expert.
2. The juvenile judge or juvenile panel shall examine the child or minor injured with criminal offence as provided by Article 108 of the present Code, in accordance with paragraph 2 of this Article, so as the court, state prosecutor, the minor or the defence counsel may file questions and not be present in the same office with the injured party. Examining of the child or the minor shall be conducted so as the questions could be asked through the competent judge, and, if necessary, with the assistance of the pedagogue, psychologist or other professional person.
3. A child against whom a criminal offence referred to Article 108 of the present Code is committed may be examined as a witness in his or her own home or some other location where he or she is present or a Centre for Social Work or through technical means. Paragraph 2 of this article shall apply to such examination.
4. Article 48 shall apply mutatis mutandis for procedures involving criminal offences committed against a child.

188. Article 112

189. Method of action

1. In the criminal matters against offenders against a child, when conducting procedural actions, the institutions shall act with care in relation to the child who suffered harm from the criminal offence, bearing in mind his or her age, personal characteristics, special needs, education and the environment in which he or she lives, so as to avoid any possible harmful consequences for his or her upbringing, education and development. The examination of the child shall be duly conducted with the assistance of a pedagogue, psychologist or another expert.
2. If the child who suffered harm from the criminal offence from Article 108 of the present Code is examined as a victim or witness, such an examination shall apply at highest two (2) times, as follows:
 - 2.1. Examination for the first time shall be conducted with the assistance of the psychologist

and shall be headed by the state prosecutor and in the presence of the police officer. In case a psychologist cannot be provided the examination shall be conducted by the prosecutor without his or her presence;

- 2.2. Examination for the second time shall be conducted with the assistance of the psychologist and shall be headed by the competent judge. In case a psychologist cannot be provided the examination shall be conducted by the competent judge without his or her presence;
3. The provisions of Code of Criminal Procedure shall apply for notification and presence of defendant and his or her defence counsel, representative of the injured party and his or her legal representative at all stages of criminal proceedings.
4. The child as a victim of criminal offence shall have an authorized representative at all stages of criminal proceedings.
5. The child shall be examined in a friendly and appropriate environment for his or her age and development and special needs.
6. The examination may be recorded in audio and video and that recording shall be transcribed word for word and may be used as evidence.
7. Based on paragraph 6 of this Article, every technical recording of examination through technical means shall be destroyed within five (5) years from the judgement entering into force.
8. The juvenile judge or juvenile panel shall examine the child who suffered harm from the criminal offence as provided by Article 108 of the present Code, in accordance with paragraph 2.2. of this Article, so as the court, state prosecutor, the minor and defence counsel, defence counsel of victims may ask questions and not be present at the same office with the injured party.
9. In order to protect the child who suffered harm from the criminal offence as provided by Article 108 of the present Code shall also apply other relevant provisions of Law on witness protection, except provided otherwise by the present Code.
10. The juvenile judge or juvenile panel shall inform the competent Guardianship Authority on the facts and testified evidence in the criminal proceedings that contributed or enabled commission of the criminal offence, in order to undertake measures for protection of child's rights and wellbeing.

190. Article 113

191. Removal of the rights of parental care

If it is established during criminal proceedings that the parent is abusing or grossly neglecting parental duties and rights or is violating the rights of the child, the prosecutor shall initiate

non-contentious proceedings to remove the rights of parental care from the parent.

192. Article 114

193. Territorial jurisdiction

As a rule, the court within whose territory the injured party has a permanent residence shall have territorial jurisdiction for proceedings involving criminal offences committed against a child whereas proceedings may be conducted before the court within whose territory the criminal offence has been committed if the proceedings will be conducted more easily before that court.

CHAPTER I II

PROTECTION OF VICTIM OR WITNESS CHILDREN

Article 115

The best interest of the child

Every victim or witness child shall, in the context of this Chapter, have the right that his or her best interest to be the prevailing consideration.

194. Article 116

195. General principles

1. The victim or witness child shall be treated without any discrimination.
2. The victim or witness child that suffered harm from criminal offence shall be treated in a friendly and sensible manner, respecting his or her dignity during the legal proceedings, taking into account personal situation and close and special needs, age, gender, disabilities, if any, and the level of maturity.
3. Interference in the private life of the child shall be limited at the necessary minimum, as provided by law, in order to ensure high standards of testifying and an objective and impartial result of proceedings. .
4. Confidentiality of the information related to the victim or witness child shall be protected.
5. The information expected to identify the child as a witness or victim shall not be published without clear permission of the court.
6. The victim or witness child shall be entitled to freely express his or her views, opinions and convictions, with his or her words and shall be entitled to provide contribution on decisions that impact his or her life, including decisions taken during the court proceedings.

196.

Article 117

197. Obligation to denounce criminal offences where the child is a victim

198.

1. It shall be the obligation of parents, teachers, doctors, social workers, defenders of victims and other categories of professionals, where appropriate, to notify the police if there is grounded basis to suspect that the child is a victim of a criminal offence.
2. According to paragraph 1 of this Article, persons shall assist the child until the child gets the proper professional assistance.
3. The obligation to denounce shall, as provided by paragraph 1 of this Article, exceed the obligation for confidentiality of information, except the cases of advocate-client confidentiality.

Article 118

Confidentiality of information

Apart from existing legal protection for the private life of victim or witness child, except Article 116 paragraph 3 of this Chapter, all persons working with the victim or witness child shall keep the confidentiality of all information on victim and witness children that may have obtained when performing their task.

Article 119

Protection of children from contact with offenders

1. The adult person convicted with a final decision for a criminal offence foreseen by Article 108 of the present Code, shall not be considered as a candidate to work in a service, institution or organization that provides services for children.
2. Services, institutions or organizations that provide services for children shall undertake the appropriate measures so the persons charged for a criminal offence, considered as a criminal offence against a child, have no contact with children.
3. For the purposes of paragraphs 1 and 2 of this Article, the Government of the Republic of Kosovo shall issue a legal act with the following content:
 - 3.1 Definition of the criminal offence, considered as such, in regard to severity of the measure of punishment that may have been imposed by the court;
 - 3.2 Mandatory list of criminal acts, considered as criminal offences;
 - 3.3 The mandate of the court to issue an order for prohibiting a convicted person for such criminal offences to work in services, institutions or associations that provide services for children;
 - 3.4 Definition of services, institutions and associations that provide services for

children;

3.5 Measures to be taken by services, institutions and associations that provide services for children, so the persons charged for a criminal act, considered as a criminal offence, are not in contact with children.

4. Every person, who consciously violates paragraph 1 and 2 of this Article, shall be guilty for the criminal offence and shall be punished according to regulations to be drafted pursuant to paragraph 3 of this Article.

Article 120

Victims Advocacy and Assistance Office

Victims Advocacy and Assistance Office (hereinafter the Office) shall be obliged to ensure protection of the rights of victims in the justice system. This obligation mainly exists during the investigation proceedings, prosecution and punishment of the offender.

This obligation shall also include cases when the state through the court may limit the rights and privileges of the offender of a protection order.

Article 121

Victims' defence counsel

The victims' defence counsel is an authorized representative who shall have the jurisdiction to inform the injured party of his or her rights and to represent the interests of the victim in the proceedings in the prosecutor's office and court, and when necessary shall refer the victim to other service providers. The victims' defence counsel shall act on behalf of the victim, when necessary, to stop the violation of victim's rights and to request action for guaranteeing their protection.

Article 122

The right to be informed

1. The victim or witness child, parents, adoptive parent, guardian, advocate, victims' defence counsel from the first contact with the trial and during the entire this process shall be immediately informed on the course of the process and, for as much as it is possible and appropriate, on the issues below:
 - 1.6. Criminal court proceedings including both adults and minors, including the role of victim or witness children, time and manner the testifying is provided, as well as the methods how the interviews are conducted during the preparatory or trial proceedings;
 - 1.7. the existing supporting mechanisms for victim or witness child when he or she files an appeal and participates in the preparatory proceedings or court proceedings, including assigning of an advocate or other appropriate person, appointed to provide assistance for the victim;
 - 1.8. the location and special schedule of sessions and other relevant activities;
 - 1.9. availability of protection measures;

- 1.10. the existing mechanisms for reviewing of rulings that harm the victim or witness child;
- 1.11. the relevant rights of the victim and witness children;
- 1.12. the existing opportunities for gaining compensation from the offender or the state through court proceedings, civil proceedings and other proceedings;
- 1.13. availability of health, psychological, social and other relevant services and means that provide for the use of these services, as well as availability of counselling and legal representation or any other kind and emergency financial support, if such a thing is possible;
- 1.14. the progress and solution of a specific case, including detention, arrest and detention on remand of the defendant, any close change of this situation, the prosecutor's ruling, relevant developments after completion of the trial and the final result of the case.

Article 123 **Legal defence**

The legal defence for the victim children shall be done mutatis mutandis in accordance with the Article 42 of the present Code.

Article 124 **Protection measures and orders**

1. At every stage of the court proceedings, when the security of the victim or witness child is at risk, the competent judge shall decide to undertake protection measures for the child. These measures may include the measures provided by the Law on protection against domestic violence, but limited to:

- 1.1. avoid direct contact between the victim or witness child and the defendant at any stage of the court proceedings;
- 1.2. require protection for victim or witness child from the police or other relevant institutions and to not make public the location of the child;
- 1.3. undertake or request from the competent authorities undertaking of other protection measures that may be judged as appropriate.

Article 125 **Language, translator and other measures for special assistance**

1. The competent judge shall ensure that the procedures in relation to the testifying of the victim or witness child are conducted in a language that is simple and understandable for the child.
2. If the child needs assistance in translation to a language he or she understands, a translator shall be made available free of charge.

3. If it is assessed that special assistance measures should be undertaken, having into consideration the age, level of maturity or individual special needs of the child that may include, but not limited to, disabilities, if any, ethnicity, poverty or risk from re-victimization, in order for the child to testify or participate in the court proceedings, such measures are provided free of charge.

Article 126

Medical examination and taking of samples from the body

1. The victim and witness child is subject to medical examination or taking of samples from the body only if the requirements below are fulfilled, the court shall issue a written authorization for medical examination or taking of examinations from the body only if there are grounded reasons to believe that examination or taking of a sample from the body is necessary:
 - 1.1. parents, guardian or his or her supporting person are present;
 - 1.2. after hearing the child and obtaining the parents' consent.
2. If, at any stage of investigation, there is a suspicion in regards to the health of the victim or witness child, including the mental health of the child, the competent authorities that conduct proceedings shall ensure that general medical examination is carried out to the child by a doctor as soon as possible.
3. After this medical examination, the competent authority conducting proceedings shall make all efforts in order for the child to get the treatment recommended by the doctor, including also hospitalization if necessary.

Article 127

Supporting person from the Centre for Social Work

1. From the beginning of the investigation stage and during the trial, victim or witness children shall be supported by a trained person who has the professional capabilities to communicate with children of different ages and development stages and to assist them in order to prevent the risk from violation, re-victimization and secondary victimization.
2. The supporting person shall be appointed by the competent judge. Prior to his or her appointment, the competent judge shall consult the child and his or her parents or guardian asking also for the child's opinion on the gender of the supporting person to be appointed.
3. The supporting person shall be given sufficient time to familiarize with the child before the first interview is conducted.
4. When a child is invited for interview, the investigator shall inform the supporting person of the child for the time and the location where the interview will be conducted.
5. Every interview of the victim or witness child conducted within the court proceedings shall be conducted in the presence of the supporting person.
6. The continuity of relations between the child and the supporting person shall be ensured for as long as it is possible during the court proceedings.

7. The competent judge that appointed the supporting person shall monitor the work of the supporting person and shall assist him or her where appropriate. If the supporting person fails to perform his or her duties and functions in accordance with this Chapter, the court shall appoint a replacing supporting person after consulting the child.

Article 128 **The roles of the supporting person**

1. The supporting person shall, among others:
 - 1.10. provide the child with responsible emotional support;
 - 1.11. provide the child with assistance appropriately for the child during the court proceedings. This assistance may include measures for litigation of negative consequences of the criminal offence for the child, measures to assist the child to continue his or her daily life as well as the measures to assist the child to face administrative issues arising from the circumstances of the case;
 - 1.12. provide advice if therapy or counselling is necessary;
 - 1.13. get in touch and communicate with the parents or guardian, family, friends and the advocate of the child, when appropriate;
 - 1.14. inform the child on the content of investigation team or the court as well as on the other issues foreseen in this Chapter.
 - 1.15. through coordination with the advocate representing the child or in the absence of this advocate shall discuss with the court, the child and parents or his or her guardian in relation to the different alternatives of testifying, such as when they become available, video recording or by other means to protect the highest interest of the child;
 - 1.16. through coordination with the advocate representing the child or in the absence of this advocate shall discuss with the police, prosecutor and the court if it is advisable to issue an order for protection measures;
 - 1.17. request the issuance of the order for protection order, when appropriate;
 - 1.18. request measures for special assistance if the circumstances of the child justify them.

Article 129 **Examination on capability**

1. Examination on capability of the child may be conducted only if the competent judge assesses that there is convincing reason to do so. The reasons for taking such a decision shall be registered in the court. During the taking of decision whether examination on capability should be conducted or not, the main consideration shall be higher interest of the children.
2. Examination on capacity shall seek to determine if the child is capable to or not to understand questions addressed to him or her as well as the importance of telling the truth. The age of the child alone is not convincing reason to request an examination on capability.

3. The competent judge may appoint a psychologist or relevant expert for examination of child's capability. Apart from the expert, the other persons that may be present during the examination on capability shall be:

3.1 Competent judge;

3.2. State prosecutor for minors;

3.3. Child's advocate;

3.4. Supporting person.

4. Every other person, including parents and guardian of the child or the guardian for the purposes of trial, whose presence according to the assessment of the competent judge, is necessary for the wellbeing of the child.

5. If the competent judge assesses that the examination on capability of the child may be conducted without the presence of the expert whose presence may not be secured, the competent judge may continue with the assessment of the capability based on the questions asked by the prosecutor and the defending advocate.

6. The questions shall be addressed in a way that is appropriate for the child taking into consideration his or her age and level of development and the ones not related to matters included in the trial. By such questions it shall be sought determination of the child's capability to understand simple questions and to answer them truthfully.

7. The order for psychological or psychiatric examination to assess the child's capability shall not be issued if there are no convincing grounds to do so.

8. The examination on capability shall not be repeated.

Article 130 **Waiting environments**

1. The competent judge shall ensure that the victim or witness children have the opportunity to wait in special waiting environments, furnished in an appropriate and friendly manner for the children.

2. The waiting environments used by victim or witness children, are not visible or allowable for the persons charged for committing the criminal offence.

3. When possible, the waiting environments used by victim or witness children shall be separated from the certain waiting environment for adult witnesses.

4. The competent judge, when appropriate, may order the victim or witness child wait in a further location from the courtroom and invite the child to present when necessary.

5. The competent judge shall give priority to hearing of the evidence of victim or witness children, in order to shorten the time of waiting when presenting in the court.

Article 131
Emotional support for victim and witness children

1. Apart the parents, guardian and child's advocate or other appropriate person appointed to provide assistance, the competent judge shall allow the supporting person to accompany the victim or witness child during the time he or she participates in the court proceedings, in order to reduce anxiety or stress.
2. The competent judge shall inform the supporting person that he or she as well as the child himself or herself may request from the court rest when the child needs it.
3. The competent judge may order removal of parents or guardian of the child from the session only when this is for the highest interest of the child.

Article 132
Equipment in the courtroom

1. The competent judge shall ensure that the appropriate arrangements are made to the courtroom for victim or witness children, such as for example but not limited only to them, use of chairs with raised seats and assistance to children with disabilities.
2. The plan of the courtroom shall ensure that, as long as it is possible, the child has the possibility to sit close to parents, guardian, supporting person or his or her advocate during the entire proceedings.

Article 133
Questioning from opposing party

When appropriate and taking into consideration the rights of the defendant, the competent judge shall not allow questioning of the victim or witness child by the defendant. This questioning by the opposing party may be undertaken by the defending advocate through the juvenile judge whose task is to prevent addressing of any question that may expose the child to intimidation, difficulty and unnecessary anxiety.

Article 134
Measures to protect the private life and wellbeing of victim or witness children

1. With the request of victim or witness child, parents, guardian, advocate, his or her supporting person appointed to provide assistance or based on the request of the institution, the competent judge shall, taking into consideration the best interest of the child, order one or many of the below measures to protect the private life and physical wellbeing:
 - 1.16. To delete from archive every name, address, working place, occupation or every other information that may be used to identify the child;
 - 1.17. To prohibit the defending advocate reveal the identity of the child or make public any material or information expected to lead towards identification of the child;
 - 1.18. To order non-publication of documents that identify the child until the time the

competent judge may assess it as appropriate;

- 1.19. To set a nickname or a number for the child, in cases when the full name and date of birth of the child are shown to the defendant within a reasonable period of time to prepare his or her defence;
- 1.20. To make efforts to hide traits or physical description of the testifying child or to prevent anxiety or harm to the child, including testifying:
 - 1.21. Behind a non-transparent glass;
 - 1.22. Using equipment that change the image and voice;
 - 1.23. Through questioning in a different location simultaneously transmitted to the courtroom through a closed circuit monitor;
 - 1.24. Through a questioning of a witness child recorded in a videotape, before the hearing session, in cases when the defence counsel of the defendant participates in the questioning and when he or she is given the possibility to ask the victim or witness child;
 - 1.25. Through a qualified and appropriate expert, such as for example, but not limited to him or her, a translator for children with hearing, seeing disorders or other disabilities;
 - 1.26. To hold close trial sessions;
 - 1.27. To order temporary removal of the defendant from the courtroom if the child refuses to testify in the presence of the defendant or if the circumstances show that the child may refrain to tell the truth in the presence of the one person. In such cases, the defending advocate shall remain in the courtroom thus guaranteeing the right of the defendant for confrontation;
 - 1.28. To allow long holidays during the time the child is testifying;
 - 1.29. To schedule sessions in those hours of the day that are appropriate for the age and maturity of the child.;
 - 1.30. To undertake every other measure that the court may assess necessary, including, *mutatis mutandis* maintaining of confidentiality and taking into consideration the best interest of the child and the rights of defendant.

Article 135

E drejta për kthim dhe kompensim

1. The competent judge shall inform the victim or witness child, parents, guardian and his or her advocate of the procedures to ask for compensation.
2. After the punishment of the defendant and apart from any other measure imposed against him or her, the competent judge, with the request of state prosecutor for minors, victim, parents or his or her guardian or victim's advocate or based on the request of the institution itself may order that offender make the restitution or compensation for the child, as below:

2.1. In the case of damage, loss or destroying of the property of the victim child, as a result of committing the criminal offence or arresting or efforts to arrest the offender, the court may order the author of the criminal offence to pay the child or his or her legal representative the amount of the replacement of the property in case it shall not be able to be completely restored;

2.2. In the case of physical or psychological harm against the child, as a result of committing the criminal act or attempt to arrest the offender, the competent judge may order the offender to financially compensate the child for all the damages caused as a result of crime, including expenses related to social and educational re-integration, medical treatment, mental health care and legal services;

2.3. In the case of physical harm or threat for physical harm against the child, who was member of the offender's family at the relevant time, the competent judge may order the offender to pay the child compensation for the expenses made as a result of removal from his or her family.

Article 136

Information on the final result of the court

1. The competent judge shall inform the child, parents or his or her guardian and the supporting person of the final result of the court.
2. The competent judge shall invite the supporting person to provide emotional support for the child, to assist him or her accept the final result of the court, if necessary.

Article 137

The role of the supporting person after the completion of court proceedings

1. Immediately after the completion of court proceedings, the supporting person shall connect with the appropriate organizations and professionals to ensure that the victim or witness child is provided with further counselling and treatment, if necessary.
2. In case the victim or witness child must be repatriated, the supporting person shall connect with the competent authorities, including consulates, in order to provide proper implementation of relevant national and international provisions that regulate repatriation of children and to assist the child during his or her efforts for repatriation.

199. PART SIX

200. TRANSITIONAL AND FINAL PROVISIONS

201. Article 138

202. Special provisions for counting of terms

Upon the entry into force of the present Code, if any prescribed period of time is running, such period shall be counted pursuant to the provisions of the present Code, except if the previous

period of time was longer.

203. Article 139

204. Application of the provisions of the previous applicable Code

1. If until the day of beginning of implementation of the present Code there was a motion presented for imposition of the measure of punishment pursuant to the provisions of the Code no. 03/L-193 on Juvenile Justice Code ("Official Gazette of the Republic of Kosovo no. 78/ 20.08.2010) the proceedings shall be terminated in accordance with those provisions.

2. If until the day of beginning of implementation of the present Code a decision was issued against which based on the provisions of the Code no. 03/L-193 on the Juvenile Justice Code ("Official Gazette of the Republic of Kosovo no. 78/ 20.08.2010) a remedy was allowed, whereas the same decision was not submitted yet or during the timeframe for presenting the remedy and procedure in accordance with the remedy the provisions of the present Code shall be implemented.

**Article 140
Execution**

1. The diversity and educational imposed measures and final decisions by which the punishment is imposed, which became final prior to beginning of application of this Code shall be applied in accordance with the provisions of the Code no. 03/L-193 on the Juvenile Justice ("Official Gazette of the Republic of Kosovo no. 78/ 20.08.2010).

2. Execution of the diversity and educational measures as well as of the criminal sanctions initiated prior to beginning of application of this Code in accordance with the Code no. 03/L-193 on the Juvenile Justice Code ("Official Gazette of the Republic of Kosovo no. 78/ 20.08.2010) shall continue in accordance with those provisions.

**Article 141
Initiated proceedings**

1. Proceedings initiated prior to entering into force of the present Code shall be completed in accordance with the provisions of the Code no. 03/L-193 on the Juvenile Justice Code ("Official Gazette of the Republic of Kosovo no. 78/ 20.08.2010).

2. If the proceedings from paragraph 1 of this Article, after entering into force of this Code, the judgement respectively decision by which the proceedings are completed is dismissed and return for retrial, the repeated proceedings shall be applied in accordance with the provisions of this Code.

**Article 142
Issuance of sub-legal acts**

The sub-legal acts foreseen with this Code shall be issued in a one (1) year term from the day of entry into force of this Code.

**Article 143
Invalidity of the existing Code**

Upon the beginning of application of this Code, the Code no. 03/L-193 on the Juvenile Justice ("Official Gazette of the Republic of Kosovo no. 78/ 20.08.2010) shall become invalid.

Article 144
Entering into force and beginning of application of the Code

This Code shall enter into force fifteen (15) days after its publication in the Official Gazette of Republic of Kosovo and it shall be applied after six (6) months from the day of entering into force.

Kadri Veseli

Speaker of the Assembly of
the Republic of Kosovo

205.

Skupština Republike Kosovo;

Na osnovu člana 65 (1) iz Ustava Republike Kosovo,
Usvaja:

ZAKONIK PRAVDE O MALOLETNICIMA

PRVI DEO OPŠTE ODREDBE

POGLAVLJE I OSNOVNI PRINCIPI I DEFINICIJE

Član 1 Obim delovanja Zakonika

Ovaj Zakonik reguliše radnje protiv maloletnih počinioca, dece i maloletnika kao učesnika u postupku pred organima za sprovođenje krivičnog postupka i izvršenje mera i sankcija protiv počinitelaca maloletničkog kriminaliteta i zaštitu maloletnika i dece koja su žrtve i povređeni iz izvršenih krivičnih dela.

Član 2 Svrha Zakonika

Svrha ovog kodeksa je da u zakonskom i pravednom krivičnom postupku, maloletnom licu, kao izvršiocu krivičnog dela, bude izrečena mera ili kazna koja najbolje obezbeđuje ostvarivanje njegovih/njenih interesa, ili da se takav interes maloletnika realizuje bez sprovođenja krivičnog postupka protiv njega, odnosno obustavi pokrenuti postupak protiv maloletnika kada to predstavlja opravdanje, i kada ne postupanje protiv maloletnika ili obustava tog postupka bude uslovljena sa ispunjavanjem određenih obaveza od strane maloletnika. Štaviše, garancija i poštovanje prava i sloboda predviđenih Ustavom Republike Kosovo, Konvencijom o pravima deteta i drugih međunarodnih sporazuma u pravosudnom sistemu, oslanjajući se na:

- 1.1 poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda;
- 1.2 poštovanje najboljeg interesa deteta;
- 1.3 zabrana diskriminacije po bilo kom osnovu;
- 1.4 poštovanje prava deteta da slobodno izrazi svoje mišljenje;
- 1.5 izbegavanje ograničenja lične slobode maloletnika u najvećoj mogućoj meri;
- 1.6 podsticanje i davanje prioriteta sprovođenju vaspitnih mera u odnosu na zatvor;
17. promocija i poštovanje prijateljskog pristupa i načina postupanja protiv maloletnika koji daju prioritet obrazovanju i resocijalizaciji;
- 1.8 davanje posebnog značaja osposobljavanju i specijalističkoj obuci kroz multidisciplinarni pristup i saradnju između institucija.

Član 3 Definicije

1. Izrazi upotrebljeni u ovom zakoniku imaju sledeća značenja:

1.1. **Dete** – podrazumeva se lice koje nije navršilo osamnaest (18) godina;

1.2. **Maloletnik** – podrazumeva se lice koje je u vreme izvršenja krivičnog dela napunilo četrnaest (14) godina, ali još nije dostiglo osamnaest (18) godina;

1.3. **Mlađi maloletnik** - podrazumeva se lice koje je u vreme izvršenja krivičnog dela napunilo četrnaest (14) godina, ali još nije dostiglo šesnaest (16) godina;

1.4. **Stariji maloletnik** – podrazumeva se lice koje je u vreme izvršenja krivičnog dela napunilo šesnaest (16) godina, ali još nije dostiglo osamnaest (18) godina;

1.5. **Mlade punoletno lice** – podrazumeva se lice koje je u vreme izvršenja krivičnog dela napunilo osamnaest (18) godina, ali još nije dostiglo dvadeset i jednu (21) godinu;

1.6. **Punoletno lice** - podrazumeva se lice sa navršenih osamnaest (18) godina;

1.7. **Specijalno vaspitanje** - vaspitni program pripremljen prema specijalnim potrebama izvršioca krivičnog dela, koji teži pružanju pomoći za njegov valjani opšti razvoj i smanjenju mogućnosti recidivizma;

1.8. **Zatvor za maloletnike** – podrazumeva se zatvorska kazna izrečena maloletnom ili punoletnom izvršiocu, u skladu sa Drugim delom iz VII Poglavlja ovog Zakonika;

1.9. **Objekat za specijalan medicinski tretman** – podrazumeva se institucija koja obezbeđuje lečenje maloletnih prestupnika sa mentalnim poremećajima.

1.10. **Organ starateljstva** – podrazumeva se organ koji funkcioniše u okviru Centra za socijalni rad a koji je odgovoran za zaštitu dece;

1.11. **Sudija za maloletnike** - podrazumeva se sudija koji je stručnjak za krivična pitanja koja obuhvataju maloletne, decu i mlađa punoletna lica i koji je nadležan da vrši odgovornosti predviđene u ovom Zakoniku. Sudija za maloletnike se određuje u fazi pripremnog postupka kao i predsednik sudskog veća i kolegijuma u svim fazama krivičnog postupka.

1.12. **Državni tužilac za maloletnike** – podrazumeva se državni tužilac koji je stručnjak za krivična pitanja koja obuhvataju maloletne, decu i mlađa punoletna lica i koji je nadležan da sprovodi odgovornosti predviđene u ovom Zakoniku;

1.13. **Sudsko veće za maloletnike** – podrazumeva se veće sastavljeno od troje (3) sudija od kojih je predsednik sudija za maloletnike koji predsedava tokom sudskog procesa.

1.14. **Kolegijum za maloletnike** – podrazumeva se kolegijum sastavljen od troje (3) sudija od kojih je predsednik sudija za maloletnike i koji donosi odluke na sesijama van sudske rasprave.

1.15. **Odeljenje za maloletnike** – podrazumeva se odeljenje unutar tužilaštva i nadležnog suda koje ispituje i razmatra krivične predmete maloletnika kao prestupnika i žrtava i svedoka u krivičnim delima utvrđenih ovim Zakonikom;

1.16. **Probaciona služba** – podrazumeva se institucija koja sprovodi izvršenje mera i alternativnih kazni;

1.17. **Posredovanje** – podrazumeva se postupak posredovanja u kome neutralna treća lica (posrednik) pomažu žrtvi i počiniocu kroz komunikaciju kako bi pomogli stranama da postignu odgovarajuća rešenja u pogledu spora;

1.18 **Dete kao žrtva ili svedok** – podrazumeva se lice ispod 18 godina starosti koje je žrtva ili svedok krivičnog dela;

1.19 **Deca mlađa od uzrasta krivične odgovornosti** – označava dete koje u vreme izvršenja krivičnog dela nije navršilo 14 godina kada se zbog starosti i njegovog mentalnog razvoja zahtevaju mere i programi adekvatnog tretmana, protiv kojih se ne mogu odvijati parnice, a ako je krivični postupak pokrenut, isti se obustavlja;

1.20 **Branilac žrtava** - ovlašćeni predstavnik za zaštitu interesa dece žrtava;

1.21 **Branilac maloletnika** – podrazumeva se branilac koji je licenciran od strane Advokatske komore Kosova koji je ekspert u krivičnim predmetima u kojima su uključena deca i maloletnici;

1.22 **Lišavanje slobode** – podrazumeva bilo koji oblik pritvora ili zatvora ili stavljanje lica u okolnosti hapšenja ili javnog ili privatnog zadržavanja, koje ta osoba ne može napustiti po svojoj volji, prema odluci sudskog, administrativnog ili nekog drugog javnog organa vlasti.

1.23 Ponovna viktimizacija

2. Izrazi koji se koriste u ovom Zakoniku za fizička lica u muškom rodu podrazumevaju iste izraze i za ženski rod.

Član 4 Osnovna načela

1. Najbolji interes mora biti od prvenstvenog značaja u svim postupcima i radnjama preduzetih protiv dece i maloletnika.

2. Sistem pravosuđa za maloletnike ima za svhu dobrobit maloletnika i obezbeđuje da bilo koja reakcija prema maloletnim izvršiocima uvek bude srazmerna sa okolnostima izvršioca i krivičnog dela.

3. Maloletnim počiniocima se izriču mere diversiteta i vaspitne mere, po potrebi, dajući prioritet merama i alternativnim sankcijama u odnosu na krivične sankcije.

4. Lišavanje slobode se izriče samo kao poslednje sredstvo i ograničava se na najkraći mogući rok. U toku lišavanja slobode kada je izričena kazna, maloletnom počiniocu se osigurava vaspitanje, psihološka pomoć, po potrebi i lekarska pomoć da bi se olakšala njegova rehabilitacija.

5. Detetu koje učestvuje u krivičnom postupku biće pružena prilika da se slobodno izrazi.

6. Svaki maloletnik lišen slobode se tretira humano zbog dostojanstva, prirodene ljudske ličnosti i na način koji uzima u obzir lične potrebe njegovog uzrasta. Posebno, svaki maloletnik lišen slobode odvaja se od punoletnog lica, osim ako se ne smatra da je u interesu deteta da se ne odvaja i ima pravo održavanja kontakta sa svojom porodicom prepiskom i posetama, osim u izuzetnim prilikama utvrđenim zakonom.

7. Svaki maloletnik lišen slobode ima pravo na neodložan pristup pravnoj i drugoj odgovarajućoj pomoći, kao i pravo da osporava zakonitost lišenja svoje slobode pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, kao i na neodložan postupak.

8. Da bi se izbegla povreda zbog suvišnog publiciteta ili etiketiranja, pravo deteta na privatnost se poštuje u svim fazama. U principu ne objavljuje se nikakva informacija koja bi mogla da dovede do utvrđivanja identiteta maloletnog izvršioca ili ponovne viktimizacije žrtve.

9. Postupak protiv maloletnika i procedura u kojoj je dete povređeno krivičnim delom je hitne prirode. Organi koji učestvuju u postupku prema maloletniku, kao i drugi organi i institucije od kojih se zahtevaju obaveštenja, izvještaji ili mišljenja, dužni su da hitno postupaju.

10. Propust da se deluje u skladu sa procedurom iz paragrafa 9 iz ovog člana i zanemarivanje uslova navedenih u ovom zakoniku, se smatra disciplinskim prekršajem, u skladu sa relevantnim odredbama iz zakonodavstva na snazi.

11. Postupak protiv dece i maloletnika treba sprovesti i implementirati u skladu sa konceptom prijateljskog pristupa.

Član 5 **Oblast primene**

1. Odredbe ovog zakonika se primenjuju na svako lice prema kome se vodi postupak za krivično delo izvršeno kao maloletnik, bez obzira na njegove godine u vreme početka postupka i u postupku za decu žrtve ili svedoke kao što je predviđeno u ovom Zakoniku.

2. Odredbe ovog zakonika se primenjuju na bilo koje lice osumnjičeno za krivično delo koje je izvršio kao mlađe punoletno lice u slučajevima predviđenih u ovom Zakoniku.

3. Kada se punoletno lice optužuje za krivično delo koje je izvršio kao maloletnik, ne primenjuju se članovi 50 i 54 ovog Zakonika.

4. Pojedine odredbe ovog Zakonika se primenjuju na punoletna lica za krivična djela počinjena nad decom kao što je definisano u Petom delu u Poglavlju I iz ovog Zakonika.

Član 6 **Subsidijarna primena drugih zakona**

Protiv maloletnih počinitelja krivičnog dela i decu žrtve ili svedoke u krivičnom postupku u pitanjima koja nisu uređena ovim Zakonikom, primenjuju se odredbe Krivičnog zakonika Republike Kosovo, Zakonika o krivičnom postupku i Zakona o izvršenju krivičnih sankcija kao i druge krivično - pravne odredbe, osim u slučajevima kada ovim zakonikom nije drugačije regulisano.

Član 7

Određivanje zaštitnih mera

1. U bilo koje vreme, nadležni sudija ili sudija za maloletnike može da izrekne odgovarajuće mere da zaštiti prava i dobrobit deteta uključujući upućivanje deteta u sklonište ili u vaspitnu ili sličnu instituciju, stavljanje deteta pod nadzor Organa starateljstva ili upućivanje deteta u drugu porodicu, ako je neophodno da dete bude odvojeno od okruženja u kojem je živelo, ili pružanje pomoći, zaštite ili smeštaja detetu. Sudija za maloletnike informiše Organ starateljstva o bilo kojoj izrečenoj meri.
2. Odredbe iz paragrafa 1 ovog člana se primenjuju prilagodljivo na decu žrtve ili svedoke.
3. Organ starateljstva ili ovlašćeni zastupnik deteta može da zahteva od sudije za maloletnike da izrekne odgovarajuću meru za zaštitu prava i dobrobiti deteta.
4. Troškovi za sprovođenje mera zaštite predviđene paragrafom 1 iz ovog člana za maloletnike se plaćaju iz budžetskih fondova.

DRUGI DEO

RADNJE SA MALOLETNICIMA I DECOM

POGLAVLJE I

POMOĆNE I ZAŠTITNE MERE ZA DECU POČINIOCE KRIVIČNOG DELA ISPOD UZRASTA KRIVIČNE ODGOVORNOSTI

Član 8

Postupak zaštite dece ispod uzrasta krivične odgovornosti

5. Za dete mlađe od četrnaest (14) godina se ne pokreće sudski postupak. Ako je dete mlađe od četrnaest (14) godina u vreme izvršenja krivičnog dela, svaki postupak koji je započet se odmah prekida i organ starateljstva se obaveštava o ovom slučaju od strane policije nakon konsultacija sa tužiocem.
6. Prema paragrafu 1 iz ovog člana, organ starateljstva u saradnji i koordinaciji sa drugim institucijama preduzima određene radnje u skladu sa zakonom na snazi za zaštitu dece pod tretmanom počinioca krivičnih dela mlađih od četrnaest (14) godina.
7. U roku ne dužem od sedam dana, a u hitnim slučajevima najkasnije u roku od dvadeset četiri sata nakon prijema informacije ili drugih saznanja oko izvršenja bilo kakvog ozbiljnog krivičnog dela ili ponovljenog krivičnog dela, policija informiše i zahteva od organa starateljstva preduzimanje hitnih mera za adekvatan tretman i zaštitu deteta počinioca krivičnog dela. Ova mera hitne pomoći se završava kada organ starateljstva pripremi redovan program za zaštitu i tretman.
8. U skladu sa paragrafom 2 i 3 iz ovog člana, pravni akt donet od strane Vlade Republike Kosovo reguliše zaštitu dece prestupnika mlađih od uzrasta krivične odgovornosti, program

zaštite, zaštitu dece mlađe od krivične odgovornosti u vanrednim situacijama, posredovanje između vršnjaka, pravnu pomoć i lečenje ove kategorije dece, uvek na osnovu najboljeg interesa dece.

POGLAVLJE II POSREDOVANJE

Član 9 Procedura posredovanja

1. Državni tužilac za maloletnike može predložiti posredovanje ukoliko proceni da bi bilo prikladno s obzirom na prirodu krivičnog dela, okolnosti pod kojima je krivično delo počinjeno, istorijat maloletnika, mogućnost pomirenja maloletnika i oštećenog, mogućnost smanjenja štete oštećenom, mogućnost rehabilitacije maloletnika i njegove reintegracije u društvo.
2. Strankama u postupku se može ponuditi posredovanje ako su izrazili saglasnost za posredovanje.
3. Pre nego što se stranke upute na postupak posredovanja, državni tužilac za maloletnike obaveštava stranke o principima i pravilima posredovanja, kao i o procesu i pravnim efektima bilo kog sporazuma koji je postignut kroz posredovanje, u skladu sa Zakonom o posredovanju i Zakonom o krivičnom postupku.
4. Kada maloletni izvršilac i oštećena strana izraze svoju saglasnost za posredovanje, ta saglasnost treba da se unese u zapisnik i postupak se zaustavlja.
5. Maloletnik i oštećeni sporazumno imenuju posrednika, ako ne mogu da se dogovore, posrednika određuje državni tužilac za maloletnike ili nadležni sudija, sa spiska posrednika u skladu sa Zakonom o posredovanju i odredbama ovog Zakonika.
6. Po prijemu odluke o imenovanju posrednika, posrednik treba da stupi u kontakt sa maloletnim počinioцем i oštećenim, a zatim pokreće postupak posredovanja.
7. Postupak posredovanja ne može da traje duže od trideset (30) dana od dana donošenja rešenja. O rezultatu posredovanja službeno se obaveštava Državni tužilac za maloletnike.
8. Ukoliko postupak posredovanja ne uspe, onda sudski postupak treba da se nastavi odakle je i obustavljen.
9. Postupak posredovanja za maloletnike je besplatan za stranke. Troškovi postupka posredovanja, obuhvativši isplatu posrednika, plaćaju se iz Budžeta Sudskog saveta Kosova u slučajevima kada se posrednik odredi od strane sudije za maloletnike ili od strane veća za maloletnike, dok u slučajevima kada se posrednik odredi od Tužioca, troškovi postupka plaćaju se iz Budžeta Saveta tužilaštva Kosova.
10. Isplata troškova za postupak posredovanja i posrednike vrši se prema Zakonu o posredovanju i podzakonskim aktima donetim za njegovo sprovođenje.

Član 10

Završetak postupka posredovanja

1. Postupak posredovanja se okončava kada:
 - 1.1. je posredovanje uspešno okončano;
 - 1.2. je istekao rok od trideset (30) dana;
 - 1.3. posrednik smatra da nastavljanje postupka posredovanja nije moguće ili nije celishodno;
 - 1.4. maloletnik ili oštećena strana izjave da žele da prekinu postupak;
2. Kada posredovanje nije uspeo, tužilac, sudija ili veće za maloletnike koji je predložio posredovanje, ponovo započne obustavljeni postupak od trenutka njegove obustave;
3. Kada posredovanje uspe, rešenjem se prekida sudski postupak ili onaj kod tužioca prema maloletnom izvršiocu krivičnog dela. Nakon prekida sudskog postupka, tužilac ili sudija za maloletnike treba da obavesti stranke u vezi njihove odluke.
4. Ukoliko stranke postignu sporazum o naknadi štete, onda se on dostavlja tužiocu ili sudiji za maloletnike i ukoliko ga oni usvoje, sporazum predstavlja izvršni naslov i izvršava se u skladu sa važećim zakonom.

Član 11

Posrednik

1. Posrednik je osoba koja pomaže stranama da postignu sporazum, bez prava da imponuje rešenje u sporu, i treba deluje u skladu sa principom slobodne volje, pravičnosti, jednakosti stranaka, transparentnosti, efikasnosti i pravičnosti.
2. Posrednik može biti advokat, diplomirani pravnik, socijalni radnik, učitelj, psiholog ili lice sa nekim drugim zanimanjem koje je završilo obuku za posrednika za maloletnike i koje ispunjava sledeće uslove:
 - 2.1. ima univerzitetsku diplomu;
 - 2.2. ima najmanje 5 (pet) godina iskustva u radu sa maloletnicima;
 - 2.3. nema izbegnutu zabranu vršenja poziva, delatnosti ili dužnosti, ili osudu za krivično delo koje ga čini nepodobnim za obavljanje ove profesije;
 - 2.4. da imaju izdat sertifikat od strane nadležnog organa za sprovođenje obuke o posredovanju i obuke za posrednika za maloletnike, i
 - 2.5. da je registrovan u relevantnom registru posrednika.
3. Odredbe o izuzeću sudije kao što je definisano u krivičnom postupku se shodno primenjuju i za isključenje posrednika. Protiv ove odluke se ne može uložiti žalba.
4. Isključenje posrednika mogu da zahtevaju maloletnik, roditelj, usvojlac, staralac, branilac i oštećeni.

5. O zahtevu za izuzeće odluku mora da donese organ koji imenuje posrednika.
6. Protiv rešenja kojim se odbija zahtev za izuzeće posrednika nije dozvoljena žalba.
7. U postupku posredovanja, koji se održava u skladu sa odredbama ovog zakona, po potrebi se sprovode odredbe Zakona o posredovanju.

POGLAVLJE III VRSTE MERA I KAZNI

Član 12

Mere i kazne koje se sprovode prema maloletnicima

1. Mere koje mogu da budu izrečene maloletnicima su: mere diverziteta i vaspitne mere.
2. Kazne koje mogu da budu izrečene maloletnicima su: novčane kazne, nalog za društveno koristan rad i maloletnički zatvor.
3. Moletnicima koji nisu navršili šesnaest godina u vreme izvršenja krivičnog dela ne mogu se izreći kazne.
4. Trajanje bilo koje izrečene mere ili kazne mora da bude utvrđeno odlukom suda u skladu sa ovim Zakonikom.
5. Kada sud izrekne kaznu maloletničkog zatvora do dve (2) godine ili meru upućivanja u vaspitnu ustanovu ili u vaspitno-popravnu ustanovu do dve (2) godine, sud može da izrekne uslovnu kaznu u skladu sa Krivičnim zakonikom Republike Kosovo.
6. Pored izricanja mere ili kazne, maloletniku može da bude izrečena mera ili kazna prema Drugom delu, Poglavlje VIII iz ovog Zakonika.

Član 13

Odabir mera i kazni koje se sprovode

1. Kada se prema maloletniku izriče mera ili kazna, sud će prvenstveno da uzme u obzir najbolji interes maloletnika a Sud takođe uzima u obzir i sledeće okolnosti: vrstu i težinu krivičnog dela, uzrast maloletnika, stepen psihološkog razvoja, njegov karakter i sklonosti, motive koji su ga naveli da izvrši krivično delo, njegovo vaspitanje u toj fazi, okolinu i okolnosti njegovog života da li je bilo koja mera ili kazna ranije izrečena i druge okolnosti koje mogu da utiču na izricanje mere ili kazne.
2. Probaciona služba priprema potpunu socialnu anketu za maloletnika na zahtev Državnog tužioca, Sudije za maloletnike ili suda kako je predviđeno u ovom Zakoniku. Socijalna anketa obuhvata podatke o starosti maloletnika kao i psihološkom razvoju, porodičnoj biografiji, biografiji i okolnostima u kojima maloletnik živi, stepen školovanja, vaspitnom iskustvu i bilo kojem drugom relevantnom podatku.

3. Pre izbora mere ili kazne, sud može da zahteva od Probacione službe predkazneni izveštaj i mišljenje u vezi izbora mere ili kazne.

Član 14

Izricanje mera protiv mlađeg punoletnog lica za krivično delo počinjeno kao mlađi maloletnik

1. Sudski postupak se ne može voditi protiv punoletnog lica koji je napunio dvadeset (21) godinu za krivično delo koje je izvršio kao maloletnik mlađi od šesnaest (16) godina.

2. Postupak može da se vodi protiv mlađeg punoletnog lica za krivično delo koje je izvršio kao maloletnik mlađi od šesnaest (16) godina, osim ako je to delo kažnjivo sa više od pet (5) godina zatvora.

3. Postupak iz paragrafa 2 iz ovog člana, sud može izreći samo odgovarajuću institucionalnu vaspitnu meru. Opšti kriterijumi iz člana 16 ovog Zakonika se uzimaju u obzir zajedno sa vremenom koje je proteklo od izvršenja krivičnog dela.

Član 15

Izricanje mera i kazni mlađem punoletnom licu za krivično delo izvršeno kao stariji maloletnik

1. U sudskom postupku koji se vodi protiv mlađeg punoletnog lica za krivično delo počinjenog kao stariji maloletnik sud može da izrekne meru ili kaznu u skladu sa članom 12 iz ovog Zakonika. Opšti kriterijumi iz člana 13 iz ovog Zakonika se uzimaju u obzir zajedno sa vremenom koje je proteklo od izvršenja krivičnog dela.

2. Izuzetno od paragrafa 1 ovog člana, umesto maloletničkog zatvora može se izreći kazna zatvorom ili uslovna kazna.

3. Izuzetno od paragrafa 1 ovog člana, umesto maloletničkog zatvora, sud izriče kaznu zatvora ili uslovnu kaznu punoletnom licu koje je navršilo dvadeset tri (23) godina u vreme postupka, pod uslovima propisanim ovim Zakonikom.

Član 16

Izricanje mera i kazni mlađem punoletnom licu za krivično delo izvršeno kao mlađi maloletnik

1. 1. U sudskom postupku sprovedenom protiv mlađeg punoletnog lica koji nije navršio dvadeset jednu (21) godinu za krivično delo izvršeno kao mlađe punoletno lice, sud može da izrekne meru ili kaznu u skladu sa članom 12 ovog Zakonika, ukoliko oceni da će svrha koja bi se postigla izricanjem kazne zatvora da bude postignuta i izricanjem mere ili kazne, uzimajući u obzir okolnosti u kojima je izvršeno krivično delo, mišljenje stručnjaka u vezi sa psihološkim razvojem mlađeg punoletnog lica i njegov najbolji interes.

2. Vaspitna mera ili kazna koja je izrečena može da traje samo dok lice ne napuni dvadeset tri (23) godine.

Član 17

Dejstvo kazne na vaspitnu meru

1. Kad sud izrekne kaznu maloletničkog zatvora maloletniku koji je navršio šesnaest (16) godina starosti tokom izvršenja vaspitne mere, vaspitna mere će se prekinuti kada maloletnik počne da služi kaznu.
2. Kada sud izrekne kaznu maloletničkog zatvora ili zatvor od najmanje godinu (1) dana punoletnom licu tokom izvršavanja vaspitne mere, vaspitna mera će se prekinuti kada izvršilac počne da izdržava kaznu.
3. Kada sud izrekne kaznu maloletničkog zatvora ili zatvora od najmanje jedne (1) godine dana punoletnom licu tokom izvršenja vaspitne mere, sud će da odluči u svojoj presudi hoće li vaspitna mera da bude nastavljena ili će da bude opozvana nakon izdržane kazne maloletničkog zatvora ili zatvorske kazne.

Član 18 **Evidencija mera i kazni**

1. Organ koji izriče te mere i kazne - vodi evidenciju o merama i kaznama izrečenim maloletnicima. Probaciona Služba treba da ima kopije tih podataka.
2. Evidencija o izricanju mera diversiteta i vaspitnih vaninstitucionalnih mera – nemaju karakter kaznene evidencije u smislu Krivičnog zakonika.
3. Podaci o merama i kaznama izrečenim maloletniku su poverljivi. Samo sud i tužilaštvo mogu da dobiju te informacije kada je to potrebno za vođenje postupka protiv istog pojedinca dok je on još uvek maloletnik. Na zahtev maloletnika ili njegovog zakonskog zastupnika, njemu sud izdaje potvrdu.
4. Podaci iz paragrafa 1 iz ovog člana biće izbrisani kada lice navrši dvadeset jednu (21) godinu.
5. Kad se izvršava mera ili kazna izrečena punoletnom licu za krivično delo koje je izvršilo kao maloletnik, podaci o meri ili kazni biće izbrisani odmah nakon okončanja mere ili kazne.
6. Podzakonskim aktom kojeg izdaje Sudski savet Kosova, definisan je sadržaj i način vođenja evidencije iz paragrafa 1 iz ovog člana.

POGLAVLJE IV **MERE DIVERZITETA**

Član 19 **Cilj mera diverziteta**

Cilj mera diverziteta je da spreče, kad god je to moguće, otpočinjanje postupka protiv maloletnog izvršioca, da promovišu pozitivnu rehabilitaciju i reintegraciju maloletnika u njegovu/njenu zajednicu u cilju sprečavanja recidivističkog ponašanja.

Član 20 **Vrste mera diverziteta**

1. Mere diverziteta koje mogu da budu izrečene maloletnom izvršiocu su:

1.1. izmirenje između maloletnog izvršioca i oštećene strane, uključujući izvinjenje maloletnika oštećenoj strani;

1.2. izmirenje između maloletnika i njegove porodice;

1.3. naknada štete oštećenoj strani na osnovu uzajamnog sporazuma između oštećenog, maloletnika i njegovog zakonskog zastupnika u skladu sa finansijskim prilikama maloletnika;

1.4. redovno pohađanje škole;

1.5. prihvatanje zaposlenja ili osposobljavanja za odgovarajuće zanimanje koje odgovara njegovim sposobnostima i stručnostima;

1.6. obavljanje neplaćenog društveno korisnog rada u skladu sa sposobnošću maloletnog izvršioca da obavlja takav rad. Ova mera može se izreći uz saglasnost maloletnika u trajanju od deset (10) do šesdeset (60) časova.

1.7. obrazovanje u oblasti saobraćajnih propisa; i

1.8. psihološko savetovanje;

1.9. angažovanje na dobrotvornim aktivnostima;

1.10. plaćanje fiksnog iznosa novca namenjenog za dobrotvorne svrhe ili u programu kompenzacije žrtava;

1.11. angažovanje u sportskim i rekreativnim aktivnostima;

1.12. konsultacije između porodica maloletnika;

1.13. nalog da se uzdrže od bilo kakvog kontakta sa pojedincima koji mogu imati negativan uticaj na maloletnika;

1.14. nalog da ne posećuju određena mesta ili lokacije koje mogu imati negativan uticaj na maloletnika;

1.15. nalog da se uzdrže od upotrebe droga i alkohola.

1.16. policijska opomena.

Član 21

Uslovi za izricanje mera diverziteta

4. Mere diverziteta mogu biti nametnute od strane tužioca, protiv maloletnika koji je izvršio krivično delo koje je kažnjivo novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3)

godine ili za krivično delo učinjeno iz nehata koje je kažnjivo do pet (5) godina zatvora, osim onih koje kao posledica dovode do smrti.

5. Mera policijske opomene iz paragrafa 1, pod-paragraf 1.16, člana 20 iz ovog Zakonika može se izreći protiv maloletnog kao izvršioca krivičnog dela po prvi put za krivična dela koja su kažnjiva novčanom kaznom ili zatvorom do tri (3) godine.
6. Policijsku opomenu kao meru diverziteta izriče policajac uz dozvolu državnog tužioca za maloletnike. Policija vodi evidenciju policijskih opomena koje su izrečene, a koje nemaju karakter kao kod kažnjenih maloletnika i ne mogu se koristiti na bilo koji način da bi oštetili maloletnika.

4. Uslovi za izricanje mere diverziteta su:

- 4.1. prihvatanje odgovornosti za krivično delo od strane maloletnika;
 - 4.2. izraz spremnosti od strane maloletnika da se pomiri sa oštećenom stranom, i
 - 4.3. saglasnost maloletnika ili roditelja, usvojioca ili staraoca u ime maloletnika za sprovođenje mere diverziteta.
5. Probaciona služba odmah obaveštava nadležni organ koji izriče mere diverziteta ako postoji neispunjavanje obaveza iz mera diverziteta od strane maloletnika koji zatim mogu odlučiti da ponovo procesuiraju predmet.

POGLAVLJE V VASPITNE MERE

Član 22 Svrha vaspitnih mera

Svrha vaspitne mere je da doprinese rehabilitaciji i odgovarajućem razvoju maloletnog izvršioca, nudeći zaštitu, pomoć i nadzor, obezbeđivanjem obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje i razvijanjem njegove lične odgovornosti da se time sprečava recidivističko ponašanje.

Član 23 Vrste i trajanje vaspitnih mera

2. Vrste vaspitnih mera koje mogu da budu izrečene maloletnom izvršiocu su:

1.7 Sudski ukor,

1.8 Mere pojačanog nadzora i

1.9 Institucionalne mere;

2. Sudski ukor se izriče maloletnom izvršiocu krivičnog dela u čijem je najboljem interesu kratkotrajna mera, naročito ako je krivično delo izvršeno usled neopreznosti ili nehata.

3. Mere pojačanog nadzora su pojačani nadzor od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja maloletnika, pojačani nadzor u drugoj porodici i pojačani nadzor Organa starateljstva. Ove mere bivaju izrečene maloletniku čiji najbolji interes ne zahteva izolovanje od njegovog ranijeg okruženja čemu udovoljava dugotrajna mera koja maloletniku pruža mogućnost

vaspitanja, rehabilitacije ili tretmana. Trajanje ove mere ne može da bude kraće od tri (3) meseca niti duže od dve (2) godine.

4. Institucionalne vaspitne mere su upućivanje maloletnika u vaspitnu ustanovu, upućivanje maloletnika u vaspitno-popravnu ustanovu i upućivanje maloletnika u ustanovu za specialno staranje. Te mere bivaju izrečene maloletniku u čijem je najboljem interesu biva udovoljeno izolovanjem od njegove ranije okoline i dugotrajnom merom koja maloletniku obezbeđuje mogućnost vaspitanja, rehabilitacije ili tretmana.

5. Trajanje vaspitne mere ne može prekoračiti maksimalni rok zatvora predviđen za to krivično delo.

Član 24 **Sudski ukor**

1. Sud izriče meru sudskog ukora kada bude smatrano da je takva mera dovoljna i da je u najboljem interesu maloletnika u smislu pozitivnog uticaja na njegovo ponašanje.

2. Maloletnik kojem je izrečen sudski ukor informiše se da je on izvršio štetno i opasno delo koje predstavlja krivično delo i da će ako ponovo izvrše takvo delo sud da izrekne strožiju meru ili kaznu.

Član 25 **Pojačani nadzor od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja**

1. Sud će da izrekne meru pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja pošto sasluša roditelja, usvojitelja ili staratelja, kada je roditelj, usvojitelj ili staratelj sposoban da nadzire maloletnika, ali je propustio da vrši takav nadzor kada je takva mera u najboljem interesu maloletnika.

2. Kada izriče ovu meru, sud može da roditelju, usvojitelju ili staratelju pruži potrebna uputstva i da njemu naloži da ispunjava određene dužnosti kao deo mere koja biva izrečena u svrhu staranja o maloletniku i ostvarivanja pozitivnog uticaja na njega.

3. Kada izriče ovu meru, sud može da izda nalog Probacionoj Službi da proveri izvršenje mere i da pruži potrebnu pomoć roditelju, usvojitelju ili staratelju.

Član 26 **Pojačani nadzor od strane druge porodice**

1. Sud izriče meru pojačanog nadzora u drugoj porodici pošto sasluša roditelja, usvojitelja ili staratelja, kada roditelj, usvojitelj ili staratelj nisu u stanju da obavljaju pojačani nadzor nad maloletnikom i kada je takva mera u najboljem interesu maloletnika.

2. Izvršenje ove mere biva prekinuto kada roditelj, usvojitelj ili staratelj maloletnika budu u stanju da obavljaju pojačani nadzor nad njim ili kada prema rezultatima rehabilitacije više nema bio kakve potrebe za pojačanim nadzorom.

3. Kada izriče ovu meru, sud može da naredi Probacionoj službi da proveri izvršenje mere i da pruži potrebnu pomoć porodici koja obavlja nadzor.

Član 27

Pojačani nadzor od strane organa starateljstva

1. Sud iziče meru pojačanog nadzora od strane Organa starateljstva kad sasluša roditelja, usvojitelja ili staratelja, kad roditelj, usvojitelj ili staratelj nisu u mogućnosti da vrše pojačani nadzor nad maloletnikom i kada je takva mera u najboljem interesu maloletnika.

3. Pri izvršavanju ove mere maloletnik ostaje sa roditeljem, usvojiteljem ili starateljem.

3. Kada izriče ovu meru sud isto tako mora da odredi obaveze Organa starateljstva, uključujući:

3.1. nadzor nad vaspitanjem maloletnika;

a. olakšavanje pristupa u stručnom osposobljavanju i zapošljavanju;

b. obezbeđivanje da maloletnik bude odvojen od bilo kojeg negativnog uticaja;

3.4. olakšanje pristupa neophodnoj medicinskoj nezi;

3.5. pružanje mogućih rešenja za bilo koje probleme koji mogu da iskrсну u životu maloletnika; i

3.6. druge obaveze za koje sud oceni da bi bile u najboljem interesu maloletnika.

4. Organ starateljstva je dužan da izveštava sud, koji je izrekao meru pojačanog nadzora od strane Organa starateljstva u vezi izvršenja sudske odluke najmanje svaka tri (3) meseca.

Član 28

Posebne obaveze u vezi sa merama pojačanog nadzora

1. Kada izriče neku od mera iz članova 25, 26 i 27 ovog Zakonika sud može da izrekne takođe i jednu ili više posebnih obaveza ukoliko sud konstatuje da je to neophodno radi uspešnog izvršavanja mere, s tim da važenje posebnih obaveza ne prelazi trajanje mere.

2. Sud može da izrekne maloletniku sledeće posebne obaveze:

2.1. lično izvinjenje oštećenoj strani;

2.2. naknadu štete oštećenoj strani u skladu sa finansijskim mogućnostima maloletnika;

2.3. redovno pohađanje škole;

2.4. prihvatanje zaposlenja ili osposobljavanje za zanimanje koje odgovara njegovim/njenim sposobnostima i veštini;

- 2.5. uzdržavanje od bilo kakvog dodira sa određenim pojedincima koji bi mogli da vrše negativan uticaj na maloletnika;
 - 2.6. prihvatanje psihološkog savetovanja;
 - 2.7. uzdržavanje od odlazanja na izvesna mesta koja bi vršila negativan uticaj na maloletnika; i
 - 2.8. uzdržavanje od upotrebe droga i alkohola.
3. Sud u bilo koje vreme može da okonča ili izmeni posebne obaveze izrečene maloletniku.
 4. Ako maloletnik ne izvršava posebne obaveze iz paragrafa 2 iz ovog člana, sud može da zameni meru pojačanog nadzora nekom drugom vaspitnom merom.
 5. Kada naređuje posebne obaveze prema stavu 2, sud obavešava maloletnika da nepoštovanje obaveza može da dovede do izricanja strožije vaspitne mere.

Član 29

Upućivanje u vaspitno-popravnu ustanovu

1. Sud izriče meru upućivanja u vaspitno-popravnu ustanovu kada je nepходno da maloletnik koji je izvršio krivično delo kažnjivo kaznom zatvora u trajanju dužem od tri (3) godine dobije specializovano vaspitanje i kada je takva mera u najboljem interesu maloletnika.
2. Sa izuzećem od paragrafa 1 iz ovog člana, sud može da izrekne meru upućivanja u vaspitno-popravnu ustanovu kada je maloletnik izvršio krivično delo kažnjivo do tri godine, a kada druge mere izrečene maloletnicima, nisu postigle svoj cilj.
3. Kada odlučuje o izricanju ove mere, sud uzima u obzir težinu i prirodu krivičnog dela i dali je maloletniku prethodno izrečena vaspitna mera ili kazna maloletničkog zatvora.
4. 3. Trajanje ove mere ne može da bude kraće od jedne (1) godine niti duže od pet (5) godina.

Član 30

Upućivanje u ustanovu sa posebnim zdravstvenim staranjem

Sud može da izrekne meru upućivanja u ustanovu sa posebnim staranjem umesto mere upućivanja u vaspitnu instituciju ili vaspitno-popravnu ustanovu na preporuku medicinskog veštaka kada je maloletniku potrebno posebno staranje zbog duševnog poremećaja ili fizičkog hendikepa i ako je to u najboljem interesu maloletnika. Sud koji je izrekao meru svaki šest (6) meseci razmatra dali ima potrebe da maloletnik i dalje ostane u ustanovi sa posebnim staranjem kao kada maloletnik navrší dvadeset jednu (21) godinu.

Član 31

Novčana kazna

1. Sud može da izrekne novčanu kaznu maloletniku ako maloletnik može da plati tu kaznu. Prilikom izricanja novčane kazne, sud razmatra finasijsko stanje a posebno visinu njegovih ličnih prihoda, drugih prihoda, imovine i obaveza. Sud ne može da izrekne novčanu kaznu iznad visine sredstava koje poseduje maloletnik.
2. Novčana kazna ne može da bude manja od dvadeset i pet (25) evra niti veća od pet hiljada (5000) evra.
3. U presudi je utvrđen poslednji rok za plaćanje kazne koji ne može da bude kraći od petnaest (15) dana niti duži od tri (3) meseca, ali u opravdanim okolnostima sud može da dozvoli da kazna bude plaćena u ratama tokom perioda koji nije duži od dve (2) godine.
4. Ako maloletnik ne želi ili nije u stanju da plati novčanu kaznu, sud može da dozvoli da novčana kazna bude plaćena u ratama tokom perioda koji nije duži od dve (2) godine. Ako posle toga maloletnik i dalje ne želi ili ne može da plati kaznu, sud može, uz saglasnost osuđenog lica, da zameni novčanu kaznu sa nalogom za društveno koristan rad koji ne ometa njegovo redovno pohađanje škole i druge radne aktivnosti.
5. Sud može da zameni novčanu kaznu sa nekom od institucionalnih vaspitnih mera, ako maloletnik ne plati novčanu kaznu, a niti je saglasan sa zamenjivanjem sa nalogom za društveno koristan rad.

Član 32

Nalog za društveno koristan rad

1. Sud može da izrekne kaznu u vidu naloga za društveno koristan rad. Kada izriče naredbu za društveno koristan rad, sud naređuje maloletniku da obavlja neplaćeni društveno koristan rad tokom određenog vremena od trideset (30) do sto dvadeset (120) sati.
2. Uz saglasnost maloletnika, sud može da zameni izrečenu institucionalnu vaspitnu meru do tri (3) godine, maloletnički zatvor do dve (2) godine ili novčanu kaznu sa nalogom za društveno koristan rad.
3. Probaciona služba utvrđuje vrstu društveno korisnog rada koji treba da obavi osuđeno lice, određuje specifičnu organizaciju za koju će osuđeno lice da obavlja društveno koristan rad, odlučuje o danima u nedelji kada će se obaviti rad i nadgleda obavljanje društveno korisnog rada.
4. Društveno koristan rad biva obavljen u periodu koji odredi sud, a taj period ne može da bude duži od jedne (1) godine.
5. Ako nakon isteka određenog perioda maloletnik nije obavio društveno koristan rad ili je taj društveno koristan rad obavio samo delimično, da u proporcionalnom trajanju bude izvršena prvobitna institucionalna vaspitna mera ili maloletnički zatvor, uzimajući u obzir trajanje obavljenog društveno korisno rada.

POGLAVLJE VII ZATVOR ZA MALOLETNIKE

Član 33

Svrha zatvora za maloletnike

Svrha zatvoraza maloletnike je da doprinese rehabilitaciji i razvoju maloletnog izvršioca, posebno vaspitanju maloletnika, specializovanom vaspitanju, stručnom osposobljavanju i odgovarajućem razvoju ličnosti. Pored toga, maloletnički zatvor bi trebao da pozitivno utiče na maloletnika zaštitom, pomoći i nadzorom radi sprečavanja recidivizma.

Član 34

Izricanje zatvora za maloletnike

Sud može da izrekne kaznu maloletničkog zatvora maloletnom izvršiocu koji je navšio šesnaest (16) godina, a izvršio je krivično delo kažnjivo zatvorem dužem od pet (5) godina kada izricanje vaspitne mere ne bi bilo odgovarajuće zbog težine krivičnog dela, posledica istog i stepena krivične odgovornosti.

Član 35

Trajanje zatvora za maloletnike

1. Trajanje maloletničkog zatvora ne može da bude duže od maksimalne zatvorske kazne propisane za određeno krivično delo, ali može da bude kraće od minimalne zatvorske kazne propisane za to krivično delo.

2. Maloletnički zatvor ne može da bude kraći od šest (6) meseci niti duži od pet (5) godina i biva izrečen u punim mesecima i godinama. Najduže trajanje maloletničkog zatvora je deset (10) godina za teška krivična dela kažnjiva doživotnim zatvorom, ili ako je maloletnik izvršio najmanje dva (2) krivična dela u sticaju od kojih je svako kažnjivo kaznom zatvora dužom od deset (10) godina.

3. Kada odlučuje o trajanju maloletničkog zatvora, sud uzima u obzir sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti predviđene u Članu 16 iz ovog Zakonika i članu 73 i 74 iz Krivičnog zakonika Republike Kosovo.

Član 36

Uslovni otpust iz zatvora za maloletnike

1. Lice osuđeno na maloletnički zatvor može da bude uslovno otpušteno ako je odslužilo najmanje jednu trećinu (1/3) kazne koja je izrečena.

2. Kada odobrava uslovni otpust, sud može da izrekne meru pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojitelja ili oragana strarateljstva koji traje do kraja izrečene kazne.

3. Sud može da opozove uslovni otpust ako u toku uslovnog otpusta maloletnik izvrši krivično delo za koje je izrečena kazna zatvora ili maloletničkog zatvora od najmanje šest (6) meseci.

Član 37

Zastarevanje izvršenja kazne zatvora za maloletnike

1. Kazna maloletničkog zatvora ne može da bude izvršena po isteku sledećih rokova:

- 1.1. pet (5) godina od pravosnažne presude kojom je izrečena kazna maloletničkog zatvora duža od pet (5) godina;
- 1.2. tri (3) godine od pravosnažne presude kojom je izrečena kazna maloletničkog zatvora duža od tri (3) godine; i
- 1.3. dve (2) godine od pravosnažne odluke kojom je izrečena kazna maloletničkog zatvora do tri (3) godine.

Član 38

Izricanje vaspitnih mera i kazne maloletničkog zatvora za krivična dela u sticanju

1. Za krivična dela u sticanju, sud izriče samo jednu vaspitnu meru ili samo kaznu maloletničkog zatvora kada su ispunjeni zakonički uslovi za izricanje takve kazne i sud utvrdi da ona treba da bude izrečena.
2. Paragraf 1 iz ovog Člana se takođe primenjuje kad je maloletnik izvršio drugo krivično delo pre ili posle izricanja vaspitne mere ili kazne maloletničkog zatvora.

POGLAVLJE VIII MERE OBAVEZNOG LEČENJA I DOPUNSKA KAZNE

Član 39

Svrha i izricanje mera obaveznog lečenja

1. Svrha mere obaveznog lečenja je da doprinese rehabilitaciji maloletnika i sprečavanju rizika od recidivizma. Obavezno lečenje se izriče u skladu sa odredbama Krivičnog zakonika Republike Kosovo.
2. Sud može da izrekne meru obaveznog psihijatrijskog lečenja maloletniku u skladu sa Poglavljem -V iz Krivičnog zakonika Republike Kosovo.
3. Sud može da izrekne meru obaveznog psihijatrijskog lečenja maloletniku u skladu sa Poglavljem V iz Krivičnog zakonika Republike Kosovo.
4. Mera obaveznog lečenja izriče se samo posle odgovarajućih konsultacija sa Pobacionom Službom, Organom starateljstva i odgovarajućim stručnjacima.
5. Mera obaveznog lečenja ne može da bude izrečena istovremeno sa sudskim ukorom.

Član 40

Izricanje dopunske kazne

4. Kada sud smatra opravdanim može da izrekne i dopunsku kaznu u skladu sa članom 69 iz Krivičnog zakonika Republike Kosovo.
2. Dopunske kazne na osnovu člana 62 iz Krivičnog zakonika Republike Kosovo, mogu da se izreknu mladom punoletnom licu kada mu se sudi na osnovu člana 16 iz ovog Zakonika.

Bazuar në nenin 36 të Rregullorë e Punës së Qeverisë së Republikës së Kosovës Nr. 09/2011, ju lutem pranoni versionin përfundimtar të Projektligjit për Akademinë e Drejtësisë, të iniciuar dhe hartuar nga Ministria e Drejtësisë.

Në këtë kontekst, me mirësi kërkojmë nga ju që Projektligji për Akademinë e Drejtësisë të i nënshtrohet procedurës së mëtejme për shqyrtim dhe miratim në mbledhjen e Qeverisë.

Si përfundim, ju lutem bashkëlidhur pranoni dokumentet si në vijim:

1. Versioni final i Projektligjit për Akademinë e Drejtësisë;
2. Memorandum Shpjegues;
3. Deklarata e Përpulshmërisë (DoI*) me Acquis të BE-së, tëshuar nga Ministria e Drejtësisë;
4. Opinioni nga Ministria e Integritit Evropian për Përpulshmëri me Acquis të BE-së;
5. Deklarata për Ndikimin Buxhetor nga Ministria e Financave.

Me respekt!

u

Page 1 nga 3

i
,
3

5. Maloletnik mora imati svog branioca prilikom prvog ispitivanja , kao i tokom čitavog postupka.
6. Maloletnika može da zatupa samo branilac koji je registovan pri Advokatskoj komori Republike Kosovo.
7. Ako sam maloletnik ili njegov zakonski zastupnik ne angažuju branioca, onda branioca po službenoj dužnosti, o državnom trošku određuje sud, odnosno državni tužilac ili drugi organ koji vodi postupak, po pravilu iz reda advokata koji su specijalizovani u posebnoj oblasti zaštite prava maloletnika iz registra Advokatske komore Republike Kosovo.
8. Branilac koji je imenovan po službenoj dužnosti u skladu sa paragrafom 3 iz ovog člana ostaje do kraja postupka ili dok maloletnik ili njegov pravni zastupnik nisu sami izabrali svog branioca.

Član 43 Pratnja maloletnika

4. Roditelji, usvojitelji ili staratelji imaju pravo da budu uz maloletnika u svim postupcima i od njih može da bude zahtevano da učestvuju ako je to u najboljem interesu maloletnika. Sudija za maloletnike može da isključi roditelja, usvojitelja ili staratelja iz učešća u postupku ako je takvo izuzeće u najboljem interesu maloletnika.
5. Kada roditelji, usvojitelj ili staratelj maloletnika ne izvršavaju svoje roditeljske obaveze, sud može maloletniku da postavi jednog (1) privremenog staratelja.
6. Sudovi vode evidenciju pripremljenu od Centra za socijalni rad, o socijalnim radnicima, nastavnicima, pedagogizima ili dobrovoljnim stručnjacima iz čijih redova se postavlja privremeni staratelj u slučajevima iz paragrafa 2 iz ovog Člana.

Član 44 **Obaveza svedočenja**

Nijedno lice ne može da bude oslobođeno dužnosti da svedoči u vezi sa okolnostima potrebnim za procenjivanje psihološkog razvoja maloletnika ili upoznavanje njegove ličnosti i uslova u kojima on živi.

Član 45 **Izdvajanje postupka**

1. Kada je maloletnik učestvovao u izvršenju krivičnog dela sa punoletnim licem, postupak protiv maloletnika biva razdvojen i vodi se prema odredbama ovog Zakonika.
3. Izuzetno, postupak protiv maloletnika može da se spoji sa postupkom protiv punoletnog lica i može da bude vođen u skladu sa opštim odredbama Zakonika o krivičnom postupku Kosova, samo ako je spajanje postupka od suštinske važnosti za razjašnjavanje slučaja. Sudsko veće za maloletnike nadležnog suda donosi rešenje o ovome na osnovu opravdanog predloga tužioca ili branioca. Stranke mogu da ulože žalbu protiv rešenja drugostepnom sudu, u roku od tri (3) dana od prijema rešenja.
4. Kada se vodi zajednički postupak protiv maloletnog i punoletnog izvršioca, odredbe Člana 41, Članova 42-44, Člana 46, Člana 47, Člana 48 paragraf 1 i 3, Članova 61-64 i Člana 67 ovog Zakonika, uvek se primenjuju na maloletnika u slučajevima kada pitanja koja se odnose na maloletnika se razjašnjavaju na sudskom pretresu i članovi 72, 73 i 74 iz ovog Zakonika se uvek primenjuju u vezi maloletnika, dok ostale odredbe ovog Zakonika primenjuju se ako njihova primena nije u suprotnosti sa vođenjem zajedničkog postupka.

Član 46 **Obaveštenje o pokretanju i toku postupka**

1. U postupku protiv maloletnika, nezavisno od ovlašćenja jasno predviđenih u odredbama ovog Zakonika, Organ starateljstva obaveštava se o toku postupka, da podnosi predloge i iznosi činjenice i dokaze koji su važni za donošenje pravilne odluke.
2. Državni tužilac za maloletne obaveštava nadležni Organ starateljstva i probacionu službu uvek kada je pokrenut postupak protiv maloletnika.

Član 47 **Pozivnica**

1. Maloletnik se poziva u sud lično, preko roditelja, usvojitelja ili njegovog stratelja.
2. Maloletniku se predaju rešenja i ostala pisana dokumenta u skladu sa Zakonikom o krivičnom postupku. Ipak dokumenta se ne dostavljaju maloletniku u vidu izlaganja na na oglasnoj tabeli suda, pa se tako ne sprovode odredbe Zakonika o krivičnom postupku.

Član 48 **Poverljivost**

1. Svi postupci koji uključuju maloletnika su poverljivi. Nikakvo snimanje postupka, uključujući tonsko ili video snimanje, ne sme biti objavljeno bez odobrenja suda.
2. Samo deo presude donete u toku postupka koji je odobren za objavljivanje sme da bude objavljen.

3. Kada je odobreni deo snimanog postupka ili odluke objavljen, lični podaci koji mogu da budu iskorišćeni za identifikaciju maloletnika ne smeju da budu otkriveni.
4. Odredbe ovog člana primenjuju se u postupcima koji obuhvataju punoletno lice kome se sudi za krivična dela koja je izvršio kao maloletnik.

POGLAVLJE II SUDSKO VEĆE ZA MALOLETNE

Član 49 Sastav

4. Na prvom stepenu, sudija za maloletnike sudi za krivična dela za koje je kao glavna kazna predviđena novčana kazna ili kazna zatvorom do deset (10) godina.
5. Na prvom stepenu, sudsko veće za maloletnike sastavljeno od troje sudija od kojih je predsedavajući sudskog veća upravo sudija za maloletnike, sudeći za krivična dela za koje je predviđena kazna zatvora više od deset (10) godina ili teža kazna.
6. Na drugom stepenu, sudi kolegijum sudija za maloletnike sastavljen od troje sudija od kojih je sudija izvestilac upravo sudija za maloletnike. Na trećem stepenu i na osnovu vanrednih pravnih lekova i drugim slučajevima predviđenih ovim Zakonikom postupak vodi kolegijum za maloletnike koji se sastoji od tri sudije od kojih je predsedavajući kolegijuma upravo sudija za maloletnike.

Član 50 Obustava postupka

1. Tužilac može da obustavi gonjenje krivičnog dela i izrekne meru diverziteta ako su se ispunili uslovi iz člana 21 ovog Zakonika. Pre odlučivanja o meri odvracanja, tužilac poziva maloletnika, njegove roditelje, usvojitelje ili staratelja i branioca.

Član 51 Nadležnosti drugostepenog suda

1. Drugostepeni sud je nadležan:
 - 1.1. da odlučuje o žalbi protiv odluke sudije za maloletnike ili sudskog veća za maloletnike izrečene u prvom stepenu;
 - 1.2. da odlučuje o žalbi na odluku sudije za maloletnike;
 - 1.3. da odlučuje o žalbi protiv odluke državnog tužioca za maloletnike; i
 - 1.4. u drugim slučajevima postupa onako kako je to predviđeno zakonikom.

Član 52

Teritorijalna nadležnost

1. Po pravilu, sud na čijoj teritoriji maloletnik ima stalno prebivalište teritorijalno je nadležan za vođenje postupka protiv maloletnika.
2. Ako maloletnik nema stalnu adresu ili je adresa nepoznata, teritorijalno je nadležan sud na čijoj teritoriji maloletnik ima trenutno boravište.
3. Postupak može da bude vođen pred sudom na čijoj teritoriji maloletnik ima trenutno boravište iako on ima stalno prebivalište, ili pred sudom na čijoj teritoriji je izvršeno krivično delo, ako je očigledno da će pred tim sudom postupak biti vođen mnogo lakše.

POGLAVLJE III PRIPREMNI POSTUPAK

Član 53 Pokretanje pripremnog postupka

7. Tužilac pokreće pripremini postupak protiv određenog maloletnika na osnovu policijske krivične prijave, krivične prijave drugih lica ili iz drugih izvora ako postoji opravdana sumnja da je maloletnik izvršio krivično delo.
8. Za krivična dela kažnjiva kaznom zatvora kraćom od tri (3) godine ili novčanom kaznom, tužilac može da odluči da ne pokrene pripremini postupak iako postoji osnovana sumnja da je maloletnik izvršio krivično delo, ako tužilac smatra da nebi bilo odgovarajuće da bude vođen postupak protiv maloletnika zbog prirode krivičnog dela, okolnosti pod kojima je izvršeno, odsustva ozbiljne štete ili posledica za oštećenog, kao i ličnih karakteristika i ranijeg ponašanja maloletnika.
9. Kada se izvršava kazna ili mera protiv maloletnika, tužilac može da odluči da ne pokrene pripremini postupak za drugo krivično delo koje je izvršio malolatnik ako, imajući u vidu ozbiljnost tog krivičnog dela kao i kaznu i meru koja se izvršava, vođenje postupka i izricanje kazne ili mere ne bi služilo bilo kojoj svrsi.
10. Ako tužilac odluči da ne pokrene pripremini postupak, on obaveštava organ starateljstva i policiju kada je slučaj iniciran od strane policije.
11. U cilju utvrđivanja okolnosti iz paragrafa 1 ovog člana, državni tužilac može da zahteva da Probaciona služba sprovede socijalnu anketu predviđenu iz člana 13 ovog Zakonika. Ako je potrebno, tužilac može da pozove roditelja, usvojitelja ili staratelja maloletnika kao i ostala lica i institucije i oštećenu stranu.
12. Ako iz bilo kojeg razloga nije moguće da socialna anketa iz paragrafa 5 iz ovog člana bude obavljena pre donošenja odluke o podobnosti pokretanja pripremnog postupka, tužilac obezbeđuje potrebne informacije iz člana 13 ovog Zakonika, te može da se konsultuje sa Probacionom službom o svojoj odluci.

Član 54 Rešenje o pokretanju pripremnog postupka

4. Pripremini postupak pokreće se rešenjem tužioca. Rešenjem se utvrđuje maloletnik protiv kojeg se vodi pripremini postupak, vreme pokretanja pripremnog postupka, opis dela u kojem su navedeni elementi krivičnog dela, pravni naziv krivičnog dela, okolnosti i činjenice koje potvrđuju opravdanu sumnju za izvršenje krivičnog dela, dokazi i

informacije koji su već prikupljeni i izveštaj o bilo kojoj meri ili kazni koja je ranije izrečena maloletniku. Overena kopija rešenja o pripremnom postupku dostavlja se sudiji za maloletnike bez odlaganja.

5. Odredbe Zakonika o krivičnom postupku se sprovode u skladu sa pripremnim postupkom.
6. Izuzetno od paragrafa 2 iz ovog člana, državni tužilac za maloletnike ne može da ovlasti policiju da preduzme istražne radnje.

Član 55

Određivanje stručnjaka za mentalno zdravlje i predkazneni izveštaj

1. Sudija za malolatnike određuje odgovarajuće stručnjake za mentalno zdravlje, kada je to potrebno radi utvrđivanja mentalnog zdravlja maloletnika, bilo u vreme izvršenja krivičnog dela ili da konstatuje sposobnost maloletnika da prati suđenje ili i jedno i drugo. Sudija za maloletnike može da izvrši ovakva imenovanja po službenoj dužnosti ili na zahtev tužioca, branioca, roditelja, usvojitelja ili staratelja. Kontrola biva obavljena u odgovarajućem i poverljivom ambijentu. Mišljenje stručnjaka za mentalno zdravlje je poverljivo i može se otkriti sudu i strankama.

2. Sudija za maloletnike može da traži od Probacione službe pripremu predkaznenog izveštaja.

Član 56

Garantovanje prava u postupku

1. Tokom pripremnog postupka, sudija za maloletnike garantuje prava maloletnika i nadgleda pripremi postupak.

2. Branilac, roditelj, usvojitelj ili staratelj maloletnika organ strateljstav mogu da prisustvuju radnjama preduzetim u pripremnom postupku. Kada ova lica prisustvuju obavljajući tih radnji mogu da podnose predloge i postavljaju pitanja licu koje se ispituje.

3. Ispitivanje maloletnika, u slučajevima kada je potrebno, obavlja se uz pomoć pedagoga, psihologa i defektologa.

Član 57

Prekid pripremnog postupka

1. Državni tužilac okončava pripremi postupak ako je u bilo koje vreme očigledno iz prikupljenih dokaza:

- 1.1. da ne postoji opravdana sumnja da je maloletnik izvršio naznačeno krivično delo;
- 1.2. da je istakao rok zatarevanja krivičnog gonjenja;
- 1.3. da je krivično delo obuhvaćeno pomilovanjem;
- 1.4. da postoje predviđeni uslovi iz paragrafa 2 iz člana 53 ovog Zakonika; ili
- 1.5. da postoje druge okolnosti koje ometaju gonjenje.

2. Državni tužilac za maloletnike o prekidu pripremnog postupka odmah obaveštava sudiju za maloletnike o okončanju pripremnog postupka. Javni Tužilac odmah obaveštava i

maloletnika o okončanju pripremnog postupka, osim u slučajevima ako nikakva radnja nije preduzeta u pripremnom postupku.

Član 58 **Nastavak postupka**

1. Ako pripremni postupak nije završen u periodu od šest (6) meseci, državni tužilac za maloletnike podnosi sudiji za maloletnike opravdani pisani zahtev sa obrazloženjem za produženje pripremnog postupka.
2. Sudija za maloletnike može dozvoliti nastavak pripremnog postupka za dodatni period od šest (6) meseci. Ako u tom roku pripremni postupak nije razrešen ili nije podnet predlog za izricanje mere ili kazne, onda se krivični postupak obustavlja.

Član 59 **Obaveštenje o završetku postupka**

Pre završetka pripremnog postupka, tužilac obaveštava branioca o svojoj nameri da završi postupak u roku od petnaest (15) dana. U toku ovog perioda, branilac može da podnese zahtev za razmatranje novih činjenica ili dokaza u skladu sa paragrafom 2 iz člana 56 iz ovog Zakonika. Ako tužilac odobri zahtev, pripremni postupak se ne završava, te je potrebno novo obaveštenje o završetku postupka. Ako zahtev nije podnet, postupak biva završen u roku koji je saopšten stranama. Državni tužilac ne uzima u obzir zahtev za razmatranje novih činjenica ili dokaza posle završetka pripremnog postupka.

Član 60 **Predlog za izricanje mere ili kazne**

1. Posle završetka pripremnog postupka, državni tužilac može podneti sudu obrazložen predlog za izricanje vaspitne mere ili kazne.
2. Predlog tužioca treba da sadrži: lične podatke maloletnika, opis krivičnog dela, zakonski naziv krivičnog dela uz navodjenje odredbi Krivičnog zakonika Republike Kosovo, dokaze koji ukazuju da je maloletnik izvršio krivično delo, rezultate neke socialne ankete koju je izvršila Probaciona Služba i predlog za izricanje vaspitne mere ili kazne maloletniku, obuhvataivši razloge zašto nije izrečena mera diverziteta.

POGLAVLJE IV **PRIVREMENO HAPŠENJE, ZADRŽAVANJE U POLICIJI I** **PRITVOR**

Član 61 **Opšta pravila**

5. Privremeno hapšenje, zadržavanje u policiji i pritvor maloletnika bivaju naloženi samo kao poslednja mera i u najkraćem mogućem trajanju.
6. Maloletno lice ima pravo da se podvrgne opštoj neinvazivnoj zdravstvenoj kontroli, tokom zadržavanja i pre podnošenja predloga za određivanje mere pritvora kako bi se osiguralo da njegovo mentalno i fizičko zdravlje dozvoljavaju pritvor kao i da bi konstatovali neku eventualnu zloupotrebu.

7. Policija može da uhapsi i pritvori maloletnika u skladu sa Poglavljem X iz Zakonika o krivičnom postupku.
8. Privremeno hapšene ili zadržavanje maloletnika ne može da traje duže od dvadeset i četiri (24) sata. Po isteku ovog perioda policija treba da oslobodi maloletnika, osim ako sudija za maloletnike odredi pritvor.

Član 62

Određivanje i trajanje pritvora

1. Sudija za maloletnike može da odredi pritvor prema maloletniku ako postoje razlozi iz predviđenih odredbama Zakonika o krivičnom postupku Kosova i ako su alternative pritvora nedovoljne da obezbede prisustvo maloletnika, da spreči ponovno izvršenje krivičnog dela i da obezbedi uspešno vođenje krivičnog postupka. Sudija za maloletnike razmatra dali mere navedene u Članu 6 ovog Zakonika ili u Članu 173 iz Zakonika o krivičnom postupku, mogu da budu naređene kao alternativa pritvoru. Rešenje o pritvoru maloletnika obuhvata obrazloženo objašnjenje o nedovoljnosti alternativa meri pritvora.

2. Maloletnik može da bude zadržan u pritvoru prema rešenju sudije za maloletnike najduže trideset (30) dana od dana njegovog hapšenja. Pritvor maloletniku može da produži samo sudsko veće za maloletnike nadležnog suda za dodatni period od šesdeset (60) dana, i posle dostavljanja odgovarajućeg predloga od strane tužioca, pritvor za maloletnika može biti dodatno produžen do 90 dana. Pritvor može produžiti samo kolegijum za maloletnike.

3. Sudija za maloletnike razmatra rešenje o pritvoru u roku od trideset (30) dana od datuma dobijanja rešenja. Ovo razmatranje se obavlja na sednici sudskog saslušanja u prisustvo maloletnika, njegovog branioca i tužioca.

Član 63

Odvajanje od punoletnih pritvorenika i pažnja prema maloletnom licu

1. Maloletnici koji se nalaze u pritvoru u centru za pritvor su odvojeni od punoletnih pritvorenika.

2. Maloletnik koji se nalazi u pritvoru može da bude držan u vaspitno-popravnoj instituciji ako sudija za maloletnike smatra da je to u najboljem interesu maloletnika.

3. Dok se nalazi u pritvoru maloletnik po potrebi i u zavisnosti od njegovog uzrasta, pola i ličnosti dobija socialnu, vaspitnu, psihološku, medicinsku i fizičku pomoć.

Član 64

Ograničenje pritvora i obračun vremena provedenog u pritvoru i bilo koji drugi oblik lišavanja slobode.

1. Odredbe zakonika o krivičnom postupku za pritvor se u odgovarajućem smislu sprovode i za pritvor maloletnika, ako drugačije nije određeno odredbama iz ovog Zakonika.

2. Sa izuzećem od paragrafa 1 iz ovog člana, maloletnik ne može biti pritvoren više od 180 dana od trenutka pritvaranja.

3. Vreme provedeno u pritvoru, i bilo koji drugi oblik lišenja slobode, se obračunava u trajanje izrečene mere slanja u kazneno-popravni tip ustanove, kazni zatvora za maloletnike i novčanoj kazni.

4. Sudija za maloletnike ima ista ovlašćenja u odnosu na maloletnike u sudskom pritvor kao i pretpretresni sudija prema Zakoniku o krivičnom postupku, u odnosu na punoletna lica u pritvoru.

POGLAVLJE V SUDSKI PRETRES

Član 65

Rešenje o odbacivanju predloga ili transfer predmeta

1. Kada sudija za maloletnike dobije predlog tužioca, on može da donese rešenje o odbacivanju predloga ili o prosleđivanju predmeta drugom sudu, ako postoje uslovi predviđeni u odredbama Zakonika o krivičnom postupku ili obustavlja postupak ako nadležni sudija ne smatra potrebnim izricanje neke mere ili kazne.

2. Ako sudija za maloletnike ne donese rešenje o odbacivanju predloga ili prosleđivanju predmeta drugom sudu on zakazuje sudski pretres u roku od osam (8) dana od primanja predmeta.

Član 66

Lica koja su prisutna tokom sudske rasprave

4. Maloletnik, branilac i državni tužilac su prisutni na sudskom pretresu.
5. Pored lica predviđenih odredbama Zakonika o krivičnom postupku, roditelj, usvojitelj ili staratelj, predstavnik organa starateljstva i predstavnik probacione službe se pozivaju na sudski pretres. Odsudstvo ovih lica ne sprečava sud da održi sudski pretres.
6. Odredbe Zakonika o krivičnom postupku, u vezi sa izmenama i proširenjem optužbe takođe važe u postupku za mladog maloletnika,

Član 67

Izuzete javnosti

1. Javnost uvek biva isključena kada se sudi maloletniku.
2. Sud tokom sudske rasprave može da dozvoli prisustvo stručnjaka i lica koja su profesionalno uključena u staranje ili vaspitanje maloletnika ili u borbi protiv delikventnog ponašanja maloletnika.
3. U toku sudskog pretresa, sudsko veće za maloletnike može da naloži da sva ili neka lica budu udaljena sa zasedanja uz izuzetak maloletnika, tužioca, branioca, predstavnika organa starateljstva i predstavnika probacione službe. Sud može da naredi da roditelj, usvojitelj ili staratelj budu udaljeni sa sudskog pretresa samo u izuzetnim okolnostima, ako postoje razlozi za verovanje da je takvo udaljavanje u najboljem interesu maloletnika.

4. Odredbe ovog člana primenjuju se na postupke koji uključuju punoletna lica kojima se sudi za dela koja su izvršili dok su bili maloletni.

5. Ako se sudska rasprava završava sa priznanjem krivice kojeg je sud odobrio, sud je obavezan da razmotri dokaze o starosti i ličnosti deteta u skladu sa članom 13 iz ovog Zakonika. (Konsultacije sa sudijama i tužiocima gde uneti ovu odredbu)

Član 68

Odlaganje ili prekid sudske rasprave

Sudski pretres odlaže se ili prekida samo u izuzetnim slučajevima. Sudija za maloletnike ili predsedavajući sudskog veća obaveštava predsednika suda o svakom odlaganju ili prekidu sudskog pretresa i navodi razloge za to.

Član 69

Donošenje odluke

1. Sudija za maloletnike ili Sudsko veće za maloletnike nisu obavezni sa predlogom tužioca za maloletnike pri donošenju svoje odluke o vrsti mere ili kazne koja treba da bude izrečena.

2. Sudija za maloletnike, odnosno predsednik sudskog veća za maloletnike obustavljaju postupak rešenjem tokom suđenja u slučajevima kada punoletno lice treba da dobije oslobađajuću presudu ili odbijanje, a utvrđeno je da nije uputno odnosno u najboljem interesu maloletnog da se izrekne mera ili kazna.

3. Sudija za maloletnike, odnosno Sudsko veće za maloletnike rešenjem izriče vaspitnu meru maloletniku. U izreci rešenja biva navedeno samo naređenje za vaspitnu meru i bilo koju drugu meru ili kaznu iz Poglavlja VIII ovog Zakonika, a maloletnik ne biva proglašen krivim za krivično delo opisano u predlogu tužioca. Obrazloženje rešenja sadrži opis krivičnog dela i okolnosti koje opravdavaju izricanje vaspitne mere.

4. Sudija za maloletnike, odnosno predsednik sudskog veća za maloletnike presudom izriču kaznu protiv maloletnika. Presuda se donosi u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku. Presuda sadrži nalog za bilo koju meru ili kaznu u Drugom delu, Poglavlje VIII iz ovog Zakonika.

5. Sudija za maloletnike ili Sudsko veće za maloletnike sastavljaju pisano rešenje ili presudu u roku od osam (8) dana od dana njegovog objavljivanja, izuzev u složenim slučajevima, utvrđeni rok se može produžiti uz dopust predsednika suda ali ne više od petnaest (15) dana.

6. Sud može da naloži maloletniku da plati troškove postupka i da nadoknadi imovinsko-pravni zahtev samo ako je maloletniku izrekao kaznu. Ako je maloletniku izrečena vaspitna mera troškovi sudskog postupka bivaju plaćeni iz Budžeta Kosova a oštećeni biva upućen na građansku parnicu da bi ostvario materialno potraživanje.

7. Ako maloletnik ima sopstveni finasijski prihod ili imovinu, sud može da naloži maloletniku da plati troškove postupka i da izmiri imovinsko pravni zahtev i u slučaju kada je izrečena vaspitna mera.

8. Četvrti deo Zakonika o krivičnom postupku se primenjuje uz odgovarajuća prilagođavanja na sudski pretres za maloletnike i na rešenje i presudu donetu u vezi sa maloletnikom.

POGLAVLJE VI PRAVNI LEKOVI

Član 70 Žalba

1. Lica predviđena odredbama Zakonika o krivičnom postupku, mogu da se žale na rešenje kojim se izriču mere diverziteta, rešenje kojim se okončava postupak na sudskom pretresu, rešenjem kojim se izriče vaspitna mera, na presudu kojom se izriče kazna i na presudu ili rešenje kojim se izriče mera iz Poglavlja VIII iz ovog Zakonika. Ova žalba može da bude podneta u roku od osam (8) dana od dana primanja rešenja ili presude.

2. Branilac, tužilac, bračni drug, roditelj, usvojitelj ili staratelj, krvni srodnik u pravoj liniji bilo kog stepena, brat ili sestra mogu da podnesu žalbu u ime maloletnika čak i protiv njegove volje.

3. Maloletnik ne može da se odrekne svog prava na žalbu.

4. Žalbom protiv rešenja kojim se izriče vaspitana mera koja treba da bude odslužena u instituciji se obustavlja izvršenje te mere. Sud može da odluči da izvrši meru nezavisno od žalbe ako konstatuje da je to u najboljem interesu maloletnika pošto sasluša maloletnika, njegove roditelje, usvojitelja ili staratelja.

Član 71 Odluka u vezi sa žalbom

3. Drugostepeni sud može da preinači odluku na koju je uložena žalba izricanjem oštrije mere samo ako je to zahtevano u žalbi koju je podneo državni tužilac za maloletnike ili oštećeci u skladu sa odgovarajućim odredbama iz Zakonika o krivičnom postupku.

4. Ako presudom prvostepenog suda nije izrečena kazna zatvorom za maloletne, drugostepeni sud može da izrekne kaznu maloletničkog zatvora samo ako je održan pretres. Ako rešenje ili presuda prvostepenog suda ne izriče institucionalnu vaspitnu meru, drugostepeni sud može da izrekne institucionalnu vaspitnu meru samo ako je održan pretres.

Član 72 Zahtev za zaštitu zakonitosti

Zahtev za zaštitu zakonitosti se može podneti u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku, i u slučaju kada je maloletniku izrečena kazna ili vaspitna mera kršenjem odredbi ovog Zakonika.

Član 73 Zahtev za razmatranje krivičnog postupka

Odrebe o ponovnom razmatranju krivičnog postupka koji je okončan pravosnažnim rešenjem ili prvosnažnom presudom prema odredbama Zakonika o krivičnom postupku, primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja za ponovno razmatranje postupka prema maloletniku, koji je okončan pravosnažnim rešenjem na sudskom pretresu, pravosnažnim rešenjem kojim se izriče vaspitna mera ili pravosnažnom presudom kojom se izriče kazna.

Član 74

Zahtev za vanredno smanjenje kazne

Zahtev za vanredno smanjenje kazne se predaje u skladu sa odredbama iz Zakonika o krivičnom postupku.

ČETVRTI DEO IZVRŠENJE MERA I KAZNI

POGLAVLJE I IZVRŠENJE MERA DIVERZITETA

Član 75 Izvršenje i nadzor

1. Kada tužilac, sudija za maloletnike ili sud izrekne meru diverziteta, rešenje i sve informacije bivaju poslate nadležnoj Probacionoj službi da izvrši ovu meru.
2. Državni tužilac za maloletnike nadgleda izvršavanje mere diverziteta.
3. Ako maloletnik ne ispuni obavezu koja je naredjena kao mera diverziteta, Probaciona služba verifikuje činjenice i razloge zbog kojih obaveza nije izvršena i o tome obaveštava državnog tužioca koji je izrekao meru diverziteta i nadležnog sudiju.

POGLAVLJE II IZVRŠENJE VASPITNIH MERA

Član 76

Osnovni principi o izvršenju vaninstitucionalnih vaspitnih mera

1. Sud koji je izrekao vaspitnu meru je nadležan za nadzor nad izvršavanjem vaspitne mere i za izdavanje naredbi u vezi izvršenja vaspitne mere.
2. Probaciona služba koja se nalazi na teritoriji gde maloletnik ima stalno ili privremeno boravište odgovorna je u vezi sa izvršenjem vaspitne mere, sa izuzećem vaspitne mere pojačanog nadzora od strane organa starateljstva.
3. Vaspitna mera će biti izvršena uz uvažavanje ličnosti i dostojanstva maloletnika, uz ohrabivanje njegovog fizičkog, moralnog i intelektualnog razvoja i uz zaštitu njihovog fizičkog i mentalnog zdravlja.

4. Vaspitna mera se izvršava na osnovu individualnog programa što više prilagođenog ličnosti maloletnika i pripljemenog u skladu sa savremenim dostignućima saznanja i iskustva.

5. Individualni program je pripremljen na osnovu sveobuhvatne analize posebnih karakteristika maloletnika, uzroka i vrste krivičnog dela i drugih oblika problematičnog ponašanja kao i obrazovnog nivoa, razvoja maloletnika i okolnosti njegovog porodičnog života.

6. Individualni program sadrži motivirajuća sredstva koja su prilagođena ličnim karakteristikama maloletnika, upis u školi i stručno osposobljavanje, aktivnosti u slobodno vreme, aktivnosti sa roditeljima, usvojiteljima, strateljima ili drugim članovima porodice maloletnika i druge načine vršenja uticaja na maloletnika.

Član 77 Troškovi

1. Troškovi za izvršenje vaspitne mere se plaćaju iz Budžeta Kosova.
2. Roditelji ili lica koja su prema zakoniku obavezni da vode brigu o maloletniku obavezni su da daju doprinos pokrivanju troškova izvršenja vaspitnih mera.
3. Visinu doprinosa roditelja ili lica koja su prema zakoniku obavezni da vode brigu o maloletniku određuje sud pri donošenju rešenja o izricanju vaspitne mere. Ako utvrđivanje visine doprinosa zahteva detaljniju analizu finansijskog stanja roditelja ili lica koja su obavezna da vode brigu o maloletniku, sud najpre donosi odluku o izricanju vaspitne mere, a zatim nastavlja postupak utvrđivanja visine doprinosa.
4. Sud može da preinači odluku o visini doprinosa ako je došlo do naknadne promene okolnosti.

Član 78 Pravosnažna odluka i čuvanje podataka

2. Vaspitna mera se izvršava posle pravosnažne odluke suda i kada nema zakonskih smetnjih za njihovo izvršenje, osim u slučajevima kada ovaj Zakonik predviđa drugačije.
2. Sud čuva podatke o svakom maloletniku kojem je izrečena vaspitna mera.

Član 79 Adekvatne mere zaštite

U toku izvršavanja vaspitne mere, nadležni sud može da izrekne odgovarajuće mere za zaštitu prava i dobrobiti maloletnika, uključujući upućivanje maloletnika u sklonište ili vaspitnu ili sličnu instituciju, stavljanje maloletnika pod nadzor Organa starateljstva ili upućivanje maloletnika u drugu porodicu. Sud obaveštava organ starateljstva o bilo kakvoj izrečenoj meri.

Član 80 Izvršenje mere pojačanog nadzora od strane roditelja, roditelja usvojitelja ili staratelja

1. Izvršavanje vaspitne mere pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja počinje kad roditelj, usvojitelj ili staratelj dobiju pravosnažno rešenje o izricanju vaspitne mere.
2. Roditelj, usvojitelj ili staratelj poštuju naloge i uputstva suda koji je izrekao vaspitnu meru i odobravaju probacionoj službi da verifikuje izvršavanje vaspitne mere.
3. Probaciona služba obaveštava sud o neispunjenim nalogima i uputstvima od strane roditelja, usvojioca ili staraoca.
4. Roditelj, usvojitelj ili staratelj maloletnika i Probaciona služba obaveštavaju nadležni sud o napredovanju u izvršavanju vaspitne mere prema uslovima koje je naložio sud.
5. 2. Probaciona služba bez odlaganja obaveštava nadležni sud ako maloletnik ne izvršava posebne obaveze izrečene shodno članu 33 iz ovog Zakonika, kao i o bilo kojoj smetnji u izvršavanju vaspitne mere.

Član 81

Izvršenje mere pojačanog nadzora u drugoj porodici

1. Nadležni sud na predlog Probacione Službe određuje porodicu u koju biva smešten maloletnik kojem je izrečena mera pojačanog nadzora u drugoj porodici.
2. Pre nego što podnese predlog Probaciona služba ispituje ličnost maloletnika i socialnu i psihološku strukturu porodice u koju on treba da bude smešten.
3. Ako su uslovi jednaki, prvenstvo se daje porodici sa kojom je maloletnik u rodbinskoj vezi ili kojoj je emocionalno privržen.
4. Probaciona služba i porodica u koju maloletnik biva upućen zaključuju pisani sporazum koji reguliše njihova međusobna prava i obaveze.
5. Porodica u koju maloletnik treba da bude smešten mora da dozvoli Probacionoj službi da proverava izvršenje vaspitne mere.
6. U toku izvršenja vaspitne mere pojačanog nadzora u drugoj porodici, maloletnik mora da održava stalne veze sa svojom porodicom, osim ako na predlog Probacione službe nadležni sud ne naloži drugačije.
7. Sud može, po službenoj dužnosti ili na predlog Probacione službe da naredi promenu mesta na kojem je maloletnik smešten, ako su se okolnosti u porodici u koju je maloletnik smešten u toj meri promenile da je otežano izvršenje vaspitne mere.
8. Odredbe ovog Zakonika o izvršenju vaspitne mere pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na izvršenje vaspitne mere pojačanog nadzora u drugoj porodici.

Član 82

Izvršavanje mere pojačanog nadzora od strane Organa starateljstva

1. Nadležni Organ starateljstva je ovlašćen da izvršava vaspitnu meru pojačanog nadzora.

2. Organ starateljstva odmah po prijemu rešenja kojim je izrečena vaspitna mera imenuje službenika Organa starateljstva koji je odgovoran za izvršenje mere i o tome obaveštava nadležni sud.
3. Ako organ starateljstva u roku najmanje svaka tri (3) meseca ne izveštava o sprovođenju mera pojačanog nadzora od strane starateljstva, sudija za maloletnike obaveštava odgovarajuću jedinicu za nadzor i inspekciju pri resornom Ministarstvu za rad i socijalnu zaštitu . Sudija za maloletnike mora biti obavešten o merama koje su preduzete od strane nadležne jedinice za nadzor i inspekciju.
4. Sudovi, državno tužilaštvo, škole, probaciona služba i druge institucije pomažu i saraduju sa Organom starateljstva u izvršavanju vaspitne mere.
5. Roditelj, usvojitelj ili staratelj maloletnika obaveštavaju Organ starateljstva o bilo kojoj smetnji izvršenja vaspitne mere.
6. Organ starateljstva informiše sud bez odlaganja ukoliko maloletnik ne postupa u skladu sa posebnim obavezama izrečenim shodno članu 28 ovog Zakonika kao i o bilo kojoj smetnji u izvršavanju vaspitne mere.
7. Odredbe ovog Zakonika o izvršavanju vaspitne mere pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja za izvršavanje vaspitne mere pojačanog nadzora od strane Organa starateljstva.

Član 83

Opšte odredbe o institucionalnim vaspitnim merama

1. Maloletnik kojem je izrečena institucionalna vaspitna mera, pored prava predviđenih ovim Zakonikom, uživa ista prava kao i svako punoletno lice osuđeno na kaznu zatvorom.
2. Na zahtev maloletnika ili njegovih roditelja, usvojitelja ili staratelja, ili na predlog Probacione službe, izvršavanje institucionalne vaspitne mere može da bude odloženo iz opravdanih razloga.
3. Sud odlučuje o odlaganju izvršenja.
4. Žalba protiv rešenja na prvom stepenu za odlaganje izvršenja može se podneti pri drugostepenom sudu u roku od tri (3) dana od prijema rešenja.
5. Žalba na prvostepeno rešenje o odlaganju izvršenja može se podneti drugostepenom sudu u roku od tri (3) dana od prijema rešenja.
6. Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija o odlaganju izdržavanja kazne zatvora primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na odlaganje izvršavanja institucionalne vaspitne mere.

Član 84

Odlaganje izvršenja institucionalne vaspitne mere

1. Na zahtev maloletnika ili njegovog roditelja, usvojitelja ili staratelja ili na predlog direktora institucije u kojoj se izvršava institucionalna vaspitna mera, institucionalna vaspitna mera može da bude odložena iz opravdanih razloga za period od tri (3) meseca. Izuzetno, u cilju lečenja zadržavanje može da traje do završetka lečenja. Period tokom odlaganja se ne obračunava u izvršenje mere.
2. Sud donosi odluku o odlaganju.
3. Žalba na prvostepeno rešenje može da bude podneta drugostepenom sudu u roku od tri (3) dana od prijema rešenja.
4. Sud odlaže izvršenje institucionalne vaspitne mere i kada je maloletnik poslat na izdržavanje mere, pre nego što rešenje o zahtevu ili predlogu za odlaganje izvršenja mere stupi na snagu, ako je naknadno utvrđeno da je zahtev ili predlog bio opravdan.
5. U slučaju predviđenom u paragrafu 1 iz ovog člana, trajanje izvršenja institucionalne vaspitne mere se ne računa u dužinu odlaganja izvršenja institucionalne vaspitne mere.
6. Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija o odlaganju izdržavanja kazne zatvora primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na odlaganje izvršavanja institucionalne vaspitne mere.

Član 85

Izvršenje mere slanja u vaspitno – popravnu ustanovu

1. Vaspitna mera upućivanja u vaspitno–popravnu ustanovu izvršava se u vaspitno–popravnoj ustanovi koja je osnovana u tu svrhu. Vaspitno–popravna ustanova je popravna ustanova polu-otvorenog i otvorenog tipa.
2. Žene koje podležu ovoj vaspitnoj meri smeštene su u ženskom odseku vaspitno–popravne ustanove.
3. Punoletna lica koja podležu ovoj vaspitnoj meri kao i maloletnici koji su navršili osamnaest (18) godina u vaspitno–popravnoj ustanovi bivaju smešteni u poseban odsek vaspitno–popravne ustanove.
4. Direktor vaspitno–popravne ustanove, nakon prijema odluke suda da izrekne vaspitnu meru, donosi odluku o uspostavljanju otvorene ili poluotvorene vrste režima.
5. Program, prava, obaveze i beneficije za maloletnike u vaspitno–popravnoj ustanovi su regulisana posebnim propisima izdatih od strane Ministarstva pravde.
6. Sud u pisanom obliku naređuje maloletniku da se određenog dana javi vaspitno–popravnoj ustanovi za izvršenje vaspitno popravne mere.
7. Vreme između prijema naređenja i dana javljanja ne može da bude kraće od osam (8) dana niti duže od petnaest (15) dana.
8. Sud obaveštava vaspitno- popravnu ustanovu na dan kada se maloletnik treba prijaviti i dostaviti pravosnažnu odluku zajedno sa izvodom iz matične knjige rođenih, školsku knjižicu

ili dokument o transferu, izveštaj o lekarskom pregledu, raniju kaznenu evidenciju sa početka postupka, socijalna istraživanja ili predkazneni izveštaj iz Probacione službe.

Ovlašćena ustanova - koja prihvata odluku za izvršenje počinje sa izvršenjem kazne u roku od tri (3) dana od dana prijema odluke.

9. Ako se maloletnik koji je propisno pozvan ne javi vaspitno-popravnoj ustanovi, sud naređuje da on bude prebačen u vaspitno-popravnu ustanovu. Ako se osuđeno lice krije ili je u bekstvu, sud izdaje nalog u vidu poternice.

10. Način prebacivanja maloletnika u vaspitno –popravnu ustanovu ne sme da ugrožava njegovo dostojanstvo.

Član 86 **Prijem u ustanovu**

1. Kada je maloletnik primljen u vaspitno-popravnu ustanovu, najpre biva utvrđen njegov identitet, razlog zbog kojeg je izrečena vaspitna mera i organ koji je izrekao vaspitnu meru, a zatim se on podvrgava medicinskom pregledu u roku od dvasdeset i četiri (24) sata od dolaska. Ime maloletnika, razlog zbog kojeg je izrečena vaspitna mera i nadležni za vaspitnu meru kao i datum i vreme njegovog dolaska u popravnu ustanovu unose se u registar.

2. Zatim maloletnik biva poslat u odeljenje za lično ispitivanje na ne duže od šesnaest dana (60) u cilju izrade programa u vezi sa fizičkim i mentalnim zdravljem, potrebom za obrazovanjem, stručno osposobljavanje i drugih srodnih potreba, kako bi se sastavio individualni plan. Individualni plan sastavlja tim multidisciplinarnog obrazovanja u okviru vaspitno – popravne ustanove, u skladu sa potrebama i uz angažovanje stručnjaka i usluga izvan same ustanove.

3. Maloletnici bivaju dodeljeni vaspitnim grupama prema njihovim godinama, mentalnim razvojem i drugim ličnim karakteristikama, u skladu sa njihovim individualnim programom.

4. Vaspitna grupa ima najviše deset (10) maloletnika i jednog (1) posebnog vaspitača.

Član 87 **Dnevne vežbe i boravak van zatvorenog prostora**

1. Maloletnik ima pravo da dovoljno vežba u cilju očuvanja zdravlja kao i da provede najmanje tri (3) sata dnevno van zatvorenih prostorija u slobodno vreme.

2. Maloletniku se garantuje bezbedno okruženje za bavljenje sportom, vežbanje i druge fizičke aktivnosti.

Član 88 **Obrazovanje**

Svaki maloletnik obaveznog školskog uzrasta ima pravo na obrazovanje u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima koje je dizajnirano da njega ili nju pripreme za povratak u društvo. Kad god je moguće, takvo obrazovanje treba da bude obezbeđeno van prostorija i objekata u okviru ustanove, u opštinskim školama, u svakom slučaju, sa kvalifikovanim nastavnicima u okviru programa integrisanih sa obrazovnim sistemom, tako da nakon oslobađanja, maloletnici imaju pravo na nesmetan nastavak školovanja. Posebnu pažnju treba posvetiti obrazovanju maloletnika stranog porekla ili sa posebnim kulturnim i etničkim

poreklom. Maloletnici koji su nepismeni ili imaju poteškoće u učenju imaju pravo na specijalno obrazovanje.

Član 89 **Posete**

1. Maloletnik ima pravo da najmanje jednom nedeljno u trajanju od najmanje jednog (1) sata prima posete roditelja, usvojitelja, supružnika, staratelja, deteta, usvojenika i drugih rođaka u pravoj krvnoj liniji ili pobočnoj liniji do četvrtog stepena.
2. Maloletnik ima pravo da najmanje jednom (1) mesečno prima posete drugih lica koja ne utiču negativno na izvršavanje mere.
3. Direktor vaspitno-popravne institucije je ovlašćen da zabrani posete iz opravdanih razloga u skladu sa podzakonskim aktom donetim od strane Ministarstva Pravde.

Član 90 **Odmor**

4. Maloletnik ima pravo na dnevni i nedeljni odmor u skladu sa opštim odredbama Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija.
5. Maloletnik ima pravo da koristi odmor u smislu paragrafa 1 iz ovog člana, nakon održavanja 1/3 institucionalne mere.
6. Direktor vaspitno-popravne institucije može da odobri maloletniku dodatno odsustvo iz vaspitno-popravne ustanove zbog obrazovnih, stručnih, porodičnih i drugih socijalnih razloga u trajanju od najviše petnaest (15) dana godišnje.

Član 91 **Disciplinski postupak**

1. Odredbe o disciplinskim postupcima i kaznama koje se primenjuju na lica osuđena na kaznu zatvora iz Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija, primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na maloletnika kojem je izrečena mera upućivanja u vaspitno-popravnu instituciju, ako drugačije nije predviđeno u ovom Zakoniku.
2. Maloletniku ne sme da bude izrečeno smeštanje u samicu kao disciplinska kazna.
3. Maloletniku kao disciplinska kazna može da bude izrečeno smeštanje u posebnu jedinicu vaspitno-popravne ustanove pod sledećim uslovima:
 - 3.1. trajanje boravka u posebnoj jedinici ne sme da bude duže od petnaest (15) dana;
 - 3.2. maloletnik ne sme da boravi sam u posebnoj jedinici, osim u slučajevima ekstremnog nasilja ili opasnog ponašanja koje utiče na sprovođenje plana edukacije maloletnika. Tokom ovog perioda, koji ne može biti duži od 48 (četrdeset osam) sati, maloletnik je pod nadzorom psihologa i ima neophodnu pomoć ili savet ako su mu potrebni;

3.3. maloletnik ima pravo da provede najmanje tri (3) sata dnevno van zatvorenih prostorija u toku slobodnog vremena, shodno članu 87 ovog Zakonika, i da prima posete shodno članu 89 ovog Zakonika;

3.4. maloletnik ima pristup udžbenicima, drugim knjigama i književnim delima koja ne bi mogla imati štetan uticaj na njegovo obrazovanje; i

3.5 maloletnika jednom dnevno posećuje lekar i vaspitač, kao i direktor vaspitno-popravne ustanove dva (2) puta nedeljno.

Član 92

Izvršavanje mere upućivanja u ustanovu sa posebnim zdravstvenim staranjem

1. Maloletnik kojem je izrečena vaspitna mera upućivanja u ustanovu za posebno zdravstveno staranje zbog mentalnog poremećaja se šalje u ustanovu sa posebnim zdravstvenim staranjem.

2. Na zahtev Probacione službe, policija prati maloletnika u instituciju sa posebnim zdravstvenim staranjem.

3. Ako izvršenje vaspitne mere ne može da otpočne ili bude nastavljeno zbog maloletnikovog odbijanja da izvrši vaspitnu meru ili zbog begstva, Probaciona Služba odmah obaveštava nadležni sud i nadležnu policijsku stanicu koja sprovodi maloletnika u ustanovu.

4. Postupak transportovanja maloletnika u vaspitnu ustanovu ne povređuje njegovo dostojanstvo. Zdravstveni radnik prati maloletnika dok on biva transportovan u ustanovu sa posebnim medicinskim staranjem.

5. Ustanova za posebno medicinsko staranje obaveštava nadležnu Probacionu službu i sud o napredovanju izvršenja vaspitne mere.

6. Ustanova posebno obaveštava sud o zdravstvenom stanju maloletnika kada on navrší osamnaest (18) godina starosti.

Član 93

Preispitivanje, zamena i prestanak institucionalnih vaspitnih mera

1. Svakih šest (6) meseci direktor institucije ili centra gde se izvršava vaspitna mera, podnosi nadležnom sudu i nadležnoj Probacionoj Službi izveštaj o ponašanju maloletnika i o uspešnosti izvršenja mere. Direktor, zavisno od uspeha izvršenja mere, podnosi predlog za menjanje ili okončanje izvršenja vaspitne mere.

2. Svakih šest (6) meseci, sud posećuje maloletnike smeštene u instituciju ili centar i u neposrednom kontaktu sa maloletnicima i službenicima koji su direktno uključeni u izvršenje institucionalnih vaspitnih mera, i preispitivanjem podataka institucije ili centra, ustanovljava jesu li maloletnici bili tretirani korektno i u skladu sa zakonikom i jesu li institucionalne vaspitne mere bile uspešne.

3. Ako sudija za maloletnike tokom posete vaspitno - popravnoj ustanovi gde se sprovodi mera protiv maloletnika uoči bilo kakvu nepravilnost ili nezakonitost odmah o tome

obaveštava Inspekciju za nadzor popravnih ustanova, Direktora vaspitno - popravne ustanove i Generalnog direktora Kosovske popravne službe. Sudija za maloletnike mora biti obavešten o preduzetim merama za sprečavanje nepravilnosti i nezakonitosti.

Član 94

Preispitivanje institucionalne vaspitne mere

1. Nadležni sud koji je izrekao vaspitnu meru preispituje izvršenje vaspitne mere svakih šest (6) meseci.
2. Maloletnik, njegov roditelj, usvojitelj ili staratelj, centar, ustanova ili objekat u kojem se izvršava vaspitna mera ili probaciona služba mogu da zahtevaju preispitivanje izvršenja vaspitne mere.
3. Sudsko veće za maloletnike nadležnog suda donosi odluku o zahtevu o kojem je reč u paragrafu 2 iz ovog člana, u roku od osam (8) dana od prijema zahteva. Žalba protiv odluke može da bude uložena sudu druge instance u roku od tri (3) dana od prijema odluke.
4. Tokom preispitivanja nadležni sud uzima u obzir izveštaje probacione službe i direktora institucije ili centra gde se institucionalna vaspitna mera izvršava i saslušava maloletnika, njegovog roditelja, usvojitelja ili staratelja, branioca, tužioca i probacionu službu.
5. Na osnovu preispitivanja, sud može da odluči da nastavi ili da okonča izvršenje vaspitne mere ili da je zameni blažom vaspitnom merom.
6. Izuzeto od paragrafa 5 iz ovog člana, sud, vaspitnu meru može da zameni nekom težom vaspitnom merom u slučajevima kada maloletnik nije ispunio posebno izrečene zadatke u skladu sa članom 33 iz ovog Zakonika.
(---- Član 6 treba da bude prenesen u delu o vaninstitucionalnim vaspitnim merama ----)

Član 95

Obustava i zamena institucionalne vaspitne mere

1. Ako, nakon donošenja rešenja o izricanju vaspitne mere budu obznanjene dodatne okolnosti, novi dokazi ili dokazi koji su postojali ali nisu bili poznati u vreme izricanja, a jasno je da bi uticali na izbor mere, sud preispituje rešenje i može da prekine izvršenje mere ili može da je zameni drugom vaspitnom merom. Nadležni sudija ne može da izrekne oštiju meru na osnovu novog razmatranja dokaza.
2. Ako izvršenje vaspitne mere ne otpočne u roku od godinu dana od konačne odluke o njenom izricanju, sud preispituje odluku i odlučuje dali da izvrši ili ukine meru ili da je zameni drugom vaspitnom merom. Sud ne može da izrekne oštiju meru.
3. Preispitivanje vaspitne mere shodno ovom članu, se sprovodi prema članu 95 iz ovog Zakonika.

Član 96

Žalbe i molbe

Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija o podnošenju žalbi i molbi od strane lica osuđenih na kaznu zatvora primenjuju se, uz odgovarajuća priлагоđavanja na podnošenje žalbi i molbi od strane maloletnika koji izdržavaju vaspitnu meru upućivanja u disciplinski centar, upućivanja u vaspitnu instituciju, upućivanja u vaspitno-popravnu instituciju ili upućivanja u ustanovu za posebno zdravstveno staranje.

POGLAVLJE III

IZVRŠENJE KAZNI

Član 97

Izvršenje novčane kazne

1. Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija o izvršavanju novčanih kazni primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na novčane kazne izrečene maloletnicima.
2. Novčana kazna izrečena maloletniku a koju on ne plati, ne može da bude zamenjena kaznom zatvora.

Član 98

Izvršenje naloga za društveno koristan rad

1. Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija o izvršenju uslovne kazne uz naređenje za društveno koristan rad primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja, na izvršenje naređenja za društveno koristan rad izrečenog maloletniku.
2. Ako je to u interesu maloletnika, probaciona služba može da zatraži pomoć ili saradnju organa starateljstva ili zakonskog zastupnika maloletnika.
3. Naročita pažnja mora da bude posvećena tome da izvršavanje društveno korisnog rada ne sprečava redovno pohađanje škole ili druge značajne aktivnosti.
4. Sudu koji je izrekao kaznu o društveno korisnom radu, službenici probacione službe podnose pisani izveštaj obaveštavaju ga o bilo kojoj smetnji u izvršavanju ove mere.
5. Ako maloletnik ne može da dovrši društveno koristan rad zbog naknadne izmene prilika za koju on nije odgovoran, probaciona služba od suda zahteva da preispita naređenje za društveno koristan rad.
6. Zavisno od postignutih rezultata, sud može da izmeni naređenje ili da obustavi izvršenje mere.

Član 99

Izvršenje zatvora za maloletnike

1. Odrbe ovog Zakonika koje regulišu upućivanje, prijem, boravak i obustavljanje izvršenja, smeštanje u vaspitne grupe, pravo na posete i fizičku rekreaciju, propisivanje rada i vaspitanja, mogućnost redovnog školovanja, disciplinske kazne maloletnika u vaspitno-

popravnim ustanovama i postupci za žalbe i molbe, moraju takođe da važe i za izvršenje kazne maloletničkog zatvora.

2. Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija za izvršenje kazne zatvora primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na izvršenje maloletničkog zatvora kad nisu u suprotnosti sa ovim Zakonikom.

3. Maloletnik koji je kažnjen maloletničkim zatvorom ima ista prava kao punoletno lice kažnjeno zatvorom uz prava koja utvrđuje ovaj Zakonik.

Član 100

Profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje

1. Tokom izdržavanja kazne maloletnicima biva obezbeđeno profesionalno osposobljavanje zasnovano na njihovom znanju, sposobnostima, interesovanjima i tekućem radu u skladu sa mogućnostima popravnih institucija. Osnov ovog tretmana je uključivanje u rad koji je vaspitno koristan i uz odgovarajuću naknadu, olakšavajući i ohrabrujući kontakte između maloletnika i spoljašnjeg sveta putem pisama, telefona, primanja poseta, odlaženja u posetu kući, sportskih aktivnosti i obezbeđivanja neophodnih uslova za vršenje verskih rituala.

2. Profesionalno osoblje službe u čijoj je nadležnosti maloletnik, mora da ima odgovarajuće znanje iz pedagogije i psihologije.

Član 101

Vrsta ustanove i unutrašnja kategorizacija

1. Maloletnički zatvor se izdržava u popravnoj ustanovi za maloletnike i u izuzetnim slučajevima u odvojenim odeljenjima popravnih ustanova za punoletna lica. Popravna institucija za maloletnike je poluotvorenog i otvorenog tipa. Izuzetno maloletnici mogu da izdržavaju kaznu maloletničkog zatvora u popravnim ustanovama zatvorenog tipa.

2. Muškarci i žene izdržavaju svoje kazne maloletničkog zatvora u odvojenim popravnim institucijama ili u odvojenim odeljenjima tih ustanova.

3. Maloletnici koji postanu punoletni tokom izdržavanja kazne maloletničkog zatvora bivaju smešteni u odvojeno odeljenje ustanove. Maloletnici izdržavaju svoje kazne maloletničkog zatvora u popravnoj ustanovi za maloletnike dok ne navrše dvadeset tri (23) godine. Ako do tada nisu odslužili svoju kaznu maloletničkog zatvora bivaju prebačeni u popravnu ustanovu za punoletna lica. U izuzetnim slučajevima, osuđenima koji su navršili dvadeset i tri (23) godine može se odobriti da ostanu u popravnim ustanovama za maloletnike ako je to potrebno radi dovršavanja njihovog vaspitnog ili profesionalnog osposobljavanja, ukoliko im nije ostalo više od šest (6) meseci preostale kazne.

4. Punoletnici kojima je izrečena kazna maloletničkog zatvora bivaju smešteni u odvojeno odeljenje ustanove.

5. Svake godine, direktor ustanove u kojoj se izvršava kazna maloletničkog zatvora obavezan je da sudu koji je izrekao kaznu za maloletnike podnese izveštaj o ponašanju maloletnika i izvršenju kazne maloletničkog zatvora.

Član 102

Služenje kazne zajedno ili podela

1. Po pravilu, maloletnici služe svoje kazne zajedno.
2. Na zahtev maloletnika, direktor popravne ustanove može da dozvoli da maloletnik bude odvojen od ostalih osuđenih ako direktor utvrdi da su razlozi navedeni u zahtevu maloletnika razumni i da ne postoji druga mogućnost koja bi udovoljila razlozima maloletnika.
3. Direktor popravnog centra može da naredi da maloletnik bude odvojen od drugih osuđenih lica bez zahteva maloletnika za takvim odvajanjem, samo ako je takva mera neophodna:
 - 3.1. da bi bila izbegnuta opasnost po život ili zdravlje maloletnika ili drugih lica;
 - 3.2. da bi bila izbegnuta pretnja po bezbednost popravne ustanove usled daljeg prisustva maloletnika među ostalom zatvorskom populacijom.
4. Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija o odvajanju od drugih osuđenih lica primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na odvajanje maloletnika od drugih osuđenih lica.

Član 103

Godišnji odmor i zabrana samice

1. U skladu sa podzakonskim aktom kojeg donosi Ministarstvo pravde, direktor ustanove može da dozvoli maloletniku odmor tokom godine, posle završetka 1/3 kazne a odmor ne sme da bude duži od 30 dana tokom jedne godine, da bi obišao svoje roditelje, usvojitelje, supruga (u), stratelja (u), decu, usvojenu decu, svoju braću i sestre.
2. Odsustvo traje do trideset (30) dana i po pravilu biva odobreno kada nema nastave.
3. Maloletnik ima pravo da provede najmanje tri (3) sata dnevno na otvorenom prostoru unutar institucije.
4. Maloletnik ne podleže disciplinskoj meri smeštanja u samicu.

Član 104

Zastarelost izvršenja kazne zatvorom za maloletnike

1. Izricanje zatvora za maloletnike se ne može izvršiti prilikom prelaska:
 - 1.1 deset (10) godina od pravosnažne presude o kazni zatvora za maloletnike preko pet (5) godina;
 - 1.2 pet (5) godina od pravosnažne presude sa zatvorske kazne za maloletnike na tri (3) godine;
 - 1.3 tri (3) godine od pravosnažne presude o kazni zatvora za maloletnike preko jedne (1) godine;

1.4 dve (2) godine od pravosnažne pesude o kazni zatvora za maloletnike do jedne (1) godine.

Član 104 Troškovi

Troškove u vezi sa merama za sprovođenje i sankcijama predviđenih ovim Zakonikom snosi budžet Kosova.

Član 105 Garantovana prava maloletnika tokom izvršenja institucionalne vaspitne mere i zatvora za maloletnike.

3. Maloletnik protiv kojeg se sprovodi institucionalna vaspitna mera i zatvor za maloletnike ima pravo ali ne ograničavajući se na:
 - 1.1. smeštaj koji odgovara savremenim higijenskim uslovima i lokalnim klimatskim uslovima;
 - 1.2. osigurana mogućnost fizičkih vežbi;
 - 1.3. adekvatna ishrana za održavanje zdravlja;
 - 1.4. kontinuirano dostupna voda za piće;
 - 1.5. odeću;
 - 1.6. zdravstvenu zaštitu ;
 - 1.7. slanje žalbe nadležnim organima;
 - 1.8. neograničenu prepisku;
 - 1.9. telefonske pozive;
 - 1.10. primanje poseta;
 - 1.11. vreme u posebnim prostorijama;
 - 1.12. primanje paketa;
 - 1.13. rad;
 - 1.14. mesečnu nagradu;
 - 1.15. dostupnost nagrade;
 - 1.16. beneficije;
 - 1.17. odmor zbog trudnoće;
 - 1.18. Rad na izumima i tehničkim inovacijama, postignutih tokom održavanja kazne;
 - 1.19. obrazovanje;
 - 1.20. informisanje;
 - 1.21. vršenje religijskih aktivnosti;
2. Za prava maloletnika se odgovarajuće sprovode odredbe Zakona o izvršenju krivičnih sankcija ukoliko to Zakonik nije drukčije propisao.

POGLAVLJE IV POMOĆ POSLE IZVRŠENJA INSTITUCIONALNIH VASPITNIH MERA I MALOLETNIČKOG ZATVORA

Član 106 Pomoć tokom i posle otpuštanja

1. Tokom celog vremena izvršenja vaspitne mere ili maloletničkog zatvora Probaciona Služba ostaje u stalnom kontaktu sa maloletnikom, njegovom porodicom i institucijom u kojoj je maloletnik smešten.
2. Ne kasnije od tri (3) meseca pre otpuštanja maloletnika, popravna ustanova ili centar u kojoj se izvršavaju institucionalne vaspitne mere ili maloletnički zatvor obaveštava njegove roditelje, usvojitelje ili staratelje i Probacionu Službu o tome i predlaže im mere za prihvatanje maloletnika.
3. Popravna institucija, roditelj, usvojitelj ili staratelj maloletnika obaveštavaju sud i Probacionu službu o oslobađanju maloletnika.
4. Probaciona služba nudi pomoć maloletniku nakon oslobađanja sve dok je to njemu potrebno ali ne duže od dvanaest (12) meseci. Ako je to u interesu maloletnika, Probaciona služba može da zatraži pomoć ili saradnju od Organa strateljstva ili zakonskog zastupnika maloletnika.
5. Nakon oslobađanja maloletnika Organ strateljstva preduzima posebno staranje o maloletniku koji nema roditelje i o maloletniku čije porodične prilike nisu rešene.
6. Staranje naročito obuhvata smeštaj, hranu, nabavku odeće, zdravstvenu staranje, sređivanje porodičnih prilika, dovršavanje osposobljavanja za zanimanje i zapošljavane maloletnika.

POGLAVLJE V IZVRŠENJE MERA OBAVEZNE REHABILITACIJE I OBAVEZNOG PSIHIJATRIJSKOG LEČENJA

Član 107 Subsidijarno sprovođenje

1. Odredbe zakonika o Izvršenju krivičnih sankcija o izvršavanju mere obaveznog rehabilitacionog lečenja i odredbe važećeg zakonika o izvršavanju mere obaveznog psihijatrijskog lečenja izrečene punoletnim licima primenjuju se, uz odgovarajuća prilagođavanja, na izvršenje takvih mera izrečenih maloletnicima.
2. Maloletnik izdržava meru obaveznog lečenja u odvojenom odeljenju ustanove sa posebnim staranjem gde se takve mere izvršavaju.

PETI DEO ZAŠTITA DECE ŽRTAVA KRIVIČNIH DELA

POGLAVLJE I Zaštita deteta kao žrtve ili svedoci u krivičnom postupku

Član 108 Opšte odredbe

1. Sudija za maloletnike ili sudsko veće za maloletnike, sude punoletnim licima za krivična dela izvršena protiv deteta, kao i kada se dete pojavi kao žrtva i svedok za sledeća krivična dela sledeće predviđena Krivičnim zakonikom Republike Kosovo i Zakonom o sprečavanju pridruživanja oružanom sukobu van teritorije zemlje kao što sledi:

- 1.35. regrutovanje i registracija lica starosti između 15 i 18 godina za oružane sukobe (član 155);
- 1.36. ropstvo, uslovi slicni ropstvu i prinudni rad (član 169);
- 1.37. krijumčarenje migranata (član 170);
- 1.38. trgovina ljudima (član 171);
- 1.39. prikrivanje identifikacionih dokumenata žrtavama ropstva i trgovine ljudima (član 172);
- 1.40. otmica (član 194);
- 1.41. prinuda (član 195);
- 1.42. nezakonito lišavanje slobode (član 196);
- 1.43. mučenje (član 199);
- 1.44. silovanje (član 230);
- 1.45. seksualne usluge žrtve trgovine ljudima (član 231);
- 1.46. seksualni napad (član 232);
- 1.47. degradacija seksualnog integriteta (član 233);
- 1.48. seksualno zlostavljanje osoba sa poremećajima ili mentalnim i emotivnim invaliditetom (član 234);
- 1.49. seksualno zlostavljanje lica mlađih od šesnaest (16) godina (član 235);
- 1.50. podsticanje seksualnih radnji, dodirivanje ili radnje sa licima mlađih od šesnaest (16) godina (član 236);
- 1.51. nuditi pornografski materijal licima mlađim od šesnaest (16) godina (član 237);
- 1.52. zloupotreba dece u pornografiji (član 238);
- 1.53. seksualno zlostavljanje zloupotrebom položaja, profesije ili autoriteta (član 239);
- 1.54. podsticaj na seksualne odnose sa lažnim obećanjem braka (član 240);
- 1.55. omogućavanje ili primoravanje u vršenju prostitucije (član 241);
- 1.56. obezbeđivanje prostora za prostituciju (član 242);
- 1.57. seksualni odnosi u porodici (član 243);
- 1.58. vanbračna veza sa osobom mlađom od šesnaest (16) godina (član 247);
- 1.59. promena porodičnog statusa deteta (član 248);
- 1.60. nezakonito uzimanje ili zadržavanje deteta (član 249);
- 1.61. zlostavljanje ili napuštanje deteta (član 250);
- 1.62. kršenje porodičnih obaveza (član 251);
- 1.63. izbegavanje osiguranja sredstava za izdržavanje (član 252);
- 1.64. opstrukcija i neuspeh da se sprovedu mere zaštite deteta (član 253);
- 1.65. propust da se prijavi zloupotreba dece (član 254);
- 1.66. širenje polnih bolesti (član 257);
- 1.67. širenje HIV virusa (član 258);
- 1.68. opijanje drugog lica sa lekovima ili psihotropnim supstancama (član 276);
- 1.69. pridruživanje ili učešće u stranoj vojsci i policiji, stranim paravojnim i parapolicijskim formacijama, organizovanim grupama ili individualno van teritorije Kosova (član 3)

2. Član 57 iz ovog Zakonika se primenjuje uz odgovarajuća prilagođavanja na suđenja protiv onih koji su počinili krivična dela protiv dece.

Član 109

Sprovođenje krivičnog postupka

1. Postupak protiv lica koje je izvršilo krivično delo protiv deteta iz člana 108 ovog Zakonika vodi se u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku, osim odredbi o izdavanju kaznenog naloga definisano odredbama Zakonika o krivičnom postupku ako drugačije nije predviđeno ovim Zakonikom.

2. Krivična dela izvršena protiv dece istražuju policijski službenici specijalizovani u toj oblasti.

Član 110

Proceduralne radnje

1. Kada se vodi postupak koji uključuje krivično delo izvršeno protiv deteta, organ ili institucija postupa sa posebnom pažnjom prema detetu koje je oštećeno krivičnim delom imajući na umu njegovu starost lične karakteristike, obrazovanje i okruženje u kome živi, u cilju izbegavanja bilo kakvih štetnih posledica po njegovu odrastanje i razvoj. Ispitivanje deteta vrši se uz pomoć pedagoga, psihologa ili nekog drugog stručnjaka.

2. Sudija za maloletnike ili sudsko veće za maloletnike će ispitati dete ili maloletnika povređenog u krivičnom delu prema članu 108 iz ovog Zakonika, u skladu sa paragrafom 2 iz ovog člana, tako da sud, državni tužilac za maloletnike, maloletnik i odbrana mogu da postavljaju pitanja a da ne budu prisutni u istoj prostoriji sa povređenim. Ispitivanje deteta ili maloletnika se obavlja i postavljanjem pitanja putem nadležnog sudije, i ako je potrebno, uz pomoć pedagoga, psihologa ili drugog stručnog lica.

3. Dete protiv kojeg je izvršeno krivično delo iz Člana 108 iz ovog Zakonika, može da bude ispitivano kao svedok u njegovoj kući ili na nekom drugom mestu gde je on prisutan ili u Centru za socialni rad pre nego u sudu. Paragraf 2 iz ovog člana primenjuje se na takva ispitivanja.

4. Član 48 ovog Zakonika se primenjuje uz odgovarajuća prilagođavanja na sudske postupke koji obuhvataju krivična dela protiv dece.

Član 111

Način delovanja

1. U krivičnim predmetima protiv počinioca krivičnih dela na štetu deteta, u odnosu na sprovođenje procesnih radnji treba posebno obratiti pažnju na decu žrtve ili na nanetu štetu zbog izvršenog krivičnog dela, s obzirom na njegovu starost, osobine njegove ličnosti, posebne potrebe, obrazovanje i okolnosti pod kojima živi kako bi se izbegle eventualne štetne posledice za budući život, obrazovanje i razvoj. Ispitivanje deteta se propisno sprovodi uz pomoć pedagoga, psihologa ili drugog stručnog lica.

2. Ako se dete protiv kojeg je izvršeno krivično delo na osnovu člana 108 ovog Zakonika saslušava kao žrtva ili svedok, ispitivanje se obavlja ne više od dva (2) puta, i to po sledećem:

2.1. ispitivanje se po prvi put realizuje uz pomoć psihologa a njime rukovodi državni tužilac u prisustvu policajca. Ako nije moguće osigurati psihologa, ispitivanje se realizuje od strane tužioca bez njegovog prisustva;

2.2. ispitivanje se po drugi put realizuje uz pomoć psihologa, i njime upravlja nadležni sudija. Ako nije moguće osigurati psihologa ispitivanje se sprovodi od strane nadležnog sudije, bez prisustva istog.

3. Za obaveštavanje i prisustvo optuženog i njegovih branioca, predstavnika oštećenih, kao i njihovih pravnih zastupnika u svim fazama krivičnog postupka, sprovode se odredbe Zakonika o krivičnom postupku.

4. Dete kao žrtva krivičnog dela mora da ima ovlašćenog predstavnika u svim fazama krivičnog postupka.

5. Dete se ispituje u prijateljskom ambijentu koji je pogodan za njegov uzrast i razvoj, kao i za njegove posebne potrebe.

6. Ispitivanje se može snimiti na audio i video zapisu i on se bukvalno transkribuje i može se koristiti kao dokaz.

7. Prema paragrafu 6 iz ovog člana, svako tehničko snimanje ispitivanja upotrebom tehničkih sredstava se uništava u roku od pet (5) godina od dana stupanja na snagu presude.

8. Sudija za maloletnike ili sudsko veće za maloletnike će ispitati dete povređeno krivičnim delom u skladu sa članom 108 iz ovog Zakonika, u skladu sa paragrafom 2.2 iz ovog člana, tako da sud, državni tužilac, maloletnik i branilac, branilac žrtve mogu postavljati pitanja a da ne budu prisutni u istoj prostoriji sa oštećenim.

9. U cilju zaštite deteta povređenog krivičnim delom iz člana 108 iz ovog Zakonika primjenjuju se ostale odredbe Zakona o zaštiti svedoka, osim ako to zakonik nije drugačije odredio.

10. Sudija za maloletnike ili sudsko veće za maloletnike obaveštavaju nadležni organ starateljstva o činjenicama i dokazima utvrđenim u krivičnom postupku koji su doprineli ili omogućili počinjenje krivičnog dela, u cilju preduzimanja mera za zaštitu prava i dobrobiti deteta.

Član 112

Ukidanje prava roditeljskog staranja

Ako se u toku krivičnog postupka utvrdi da roditelj zloupotrebljava ili zanemaruje roditeljske dužnosti i prava ili krši prava deteta, tužilac će pokrenuti postupak za uklanjanje prava roditeljskog staranja od roditelja.

Član 113

Teritorijalne nadležnosti

Po pravilu, sud na čijoj teritoriji trajno oštećeni ima prebivalište ima teritorijalnu nadležnost za pokretanje postupka za krivična dela izvršena protiv deteta, a postupak se može pokrenuti na sudu na čijoj teritoriji je počinjeno krivično delo, ako se postupak pred tim sudom lakše sprovodi.

POGAVLJE I II

ZAŠTITE DECE KAO ŽRTAVA I SVEDOKA

Član 114 Najbolji interes deteta

Svako dete kao žrtva ili svedok, u smislu ovog poglavlja, ima pravo da njegov najbolji interes bude od primarnog značaja.

Član 115 Opšti principi

1. Dete kao žrtva ili svedok se tretiraju bez ikakve diskriminacije.
2. Dete kao žrtva ili svedok krivičnog dela se tretiraju na prijateljski i osetljiv način, kojim se poštuje njihovo dostojanstvo tokom sudskog postupka, uzimajući u obzir ličnu situaciju i bliske i posebne potrebe, uzrast, pol, ograničene sposobnosti ako ih ima kao i njihov nivo zrelosti.
3. Mešanje u privatni život deteta je ograničeno na neophodni minimum, kao što je određeno zakonom, kako bi se osigurali visoki standardi svedočenja kao i objektivni i nepristrasni ishod postupka.
4. Štiti se poverljivost informacija u pogledu deteta žrtve ili svedoka.
5. Informacije koje su u vezi sa identifikovanjem deteta kao svedoka ili žrtvu, se ne objavljuju bez izričite dozvole suda.
6. Dete kao žrtva ili svedok ima pravo da slobodno izrazi svoje stavove, mišljenja i uverenja, prema svojim rečima, i ima pravo da doprinese donošenju odluka koje utiču na njegov život, uključujući i odluke koje se donose u toku suđenja.

Član 116 Obaveza da se podnese krivična prijava za krivično delo u kojem je dete žrtva

1. Obaveza je roditelja, nastavnika, lekara, socijalnih radnika, branioca žrtava i drugih kategorija profesionalaca, po potrebi, da obaveste policiju ako imaju opravdane razloge za sumnju da je dete žrtva krivičnog dela.
2. Lica na osnovu paragrafa 1 iz ovog člana, trebaju pomoći detetu dok dete ne dobije adekvatnu stručnu pomoć.
3. Obaveza podnošenja krivične prijave, u skladu sa paragrafom 1 ovog člana, prelazi obavezu poverljivosti, osim u slučaju poverljivosti između advokata i klijenta.

Član 117 Poverljivost informacija

Pored postojeće pravne zaštite privatnosti dece žrtava ili svedoka, sa izuzetkom člana 116, paragraf 3 iz ovog poglavlja, sva lica koja rade sa decama žrtvama ili svedocima, trebaju očuvati poverljivost svih informacija o deci žrtvama i svedocima, koje su dobili tokom obavljanja svojih dužnosti.

Član 118

Zaštita dece od kontakta sa počiniocem krivičnog dela

1. Odrasla osoba koja je osuđena pravosnažnom presudom za krivično delo predviđeno u članu 108 ovog zakonika, ne može se smatrati kandidatom za rad u službama, ustanovama ili organizacijama koja pružaju usluge za decu.
2. Službe, ustanove ili organizacije koje pružaju usluge za dece treba da preduzmu sve odgovarajuće mere kako bi osigurali da osobe koje su optužene za krivično delo, koje je okvalifikovano kao krivično delo protiv deteta, nisu u kontaktu sa decom.
3. Za potrebe paragrafa 1 i 2 iz ovog člana, Vlada Republike Kosova donosi pravni akt koji sadrži, kao što sledi:
 - 3.1 Definicija krivičnog dela, koje se kvalifikuje kao takvo, u pogledu težine kazne koju sud može da odredi;
 - 3.2 Obavezna lista krivičnih dela, koja su kvalifikovana kao krivična dela;
 - 3.3 Mandat suda da izda nalog o zabrani licu koje je osuđeno za takvo krivično delo Da se zaposli ili radi u službi, ustanovi ili udruženju koja pružaju usluge za decu;
 - 3.4 Definicija usluga, ustanova i organizacija koje pružaju usluge za decu;
 - 3.5 Mere koje treba da preduzmu službe, stanove i udruženja, koja pružaju usluge deci, da osobe optužene za krivično delo koje se kvalifikuje kao krivično delo, ne dolaze u kontakt sa decom.
4. Svako lice koje uz punu svest prekrše paragrafe 1 ili 2 ovog člana, je krivo za krivično delo i kažnjava se u skladu sa odredbama uredbe koja će biti pripremljena u skladu sa paragrafom 3 iz ovog člana.

Član 119

Kancelarija za zaštitu i pomoć žrtvama

Kancelarija za zaštitu i pomoć žrtvama (u daljem tekstu: kancelarija) ima obavezu da obezbedi zaštitu prava žrtava u pravosudnom sistemu. Ova obaveza postoji uglavnom u postupku istrage, krivičnog gonjenja i osude počinioca. Ova obaveza obuhvata slučajeve u kojima država preko suda može ograničiti prava i privilegije počinioca u vidu naloga za zaštitu.

Član 120

Branilac žrtava

Branilac žrtava je ovlašćeni zastupnik, koji ima ovlašćenje da oštećenog obavesti o njegovim pravima i da zastupa interese žrtava u sudskim postupcima i pred tužilaštvom i tamo gde je potrebno uputiti žrtvu na druge davaoce usluga. Branilac žrtava postupa u ime žrtve, kada je potrebno da se zaustavi kršenje prava žrtve i zahteva radnje kako bi se garantovala njihova zaštita.

Član 121

Pravo na informisanje

1. Dete kao žrtva ili svedok, roditelji, usvojlac, staratelj, advokat, branilac žrtve, od svog prvog kontakta sa sudskim procesom i tokom čitavog tog procesa, obaveštavaju odmah u toku procesa i koliko je to moguće i prikladno, kao što sledi:

1.1 krivični postupci koji uključuju punoletna lica i maloletnike, uključujući ulogu deteta žrtve ili svedoka, značaj, vreme i način svedočenja, i način na koji će biti sprovedeno ispitivanje tokom pripremnog postupka ili suđenja;

1.2. postojeći mehanizmi podrške za deteta žrtvu ili svedoka prilikom podnošenja žalbe i učestvovanja u pripremnom postupku ili sudskom postupku, uključujući i nametanje advokata ili drugog odgovarajućeg lica imenovanog za pružanje pomoći na raspolaganju žrtvama;

1.3. posebno mesto i raspored saslušanja i drugih relevantnih događaja;

1.4. dostupnost zaštitnih mera;

1.5. postojeći mehanizmi za preispitivanje odluke koje utiču na dete žrtvu ili svedoka;

1.6. odgovarajuća prava dece žrtava i svedoka,

1.7. postojeće mogućnosti za dobijanje naknade od počinioca krivičnog dela ili od države kroz sudsku parnicu, parnični postupak i drugom procedurom;

1.8. dostupnost zdravstvenih, psiholoških, socijalnih i drugih relevantnih usluga i alata koji omogućavaju korišćenje ovih usluga, kao i dostupnost saveta ili pravnog zastupnika ili neke druge vrste i hitna finansijska pomoć, ako je tako nešto moguće učiniti;

1.9. napredak i rešavanje konkretnih problema, uključujući i zaustavljanje, hapšenje i držanje u pritvoru optuženog, bilo koja promena ove situacije, odluka tužioca, relevantna dešavanja nakon završetka postupka i ishod slučaja.

Član 122

Pravna zaštita

Pravna zaštita za decu žrtve se realizuje u skladu sa članom 42 iz ovog Zakonika.

Član 123

Mere i nalog za zaštitu

1. U svakoj fazi postupka, kada se smatra da su ugroženi bezbednost dece kao žrtve ili svedoka, nadležni sudija donosi odluku da preduzme zaštitne mere za dete. Ove mere mogu uključivati mere predviđene u Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici, ali se ne ograničavajući na sledeće:

1.1. izbegavanje direktnog kontakta između deteta žrtve ili svedoka i optuženih, u bilo kojoj fazi postupka;

1.2. potrebna zaštita za dete žrtvu ili svedoka od strane policije ili drugih relevantnih institucija i ne objavljivanje mesta boravka deteta;

1.3. uzimati ili zahtevati od nadležnih organa preduzimanje drugih mera zaštite koje se mogu smatrati adekvatnim.

Član 124

Jezik, prevodilac i ostale mere posebne pomoći

1. Nadležni sudija će obezbediti da procedure koje se odnose na svedočenje deteta žrtve ili svedoka, budu održane na jeziku koji je jednostavan i razumljiv za dete.
2. Ako je detetu potrebna pomoć prevodioca na jeziku koji dete razume isti se stavlja na raspolaganje kao besplatan prevodilac.
3. Akose uzimajući u obzir starost, nivo zrelosti ili posebne individualne potrebe deteta, koje mogu uključivati, ali ne ograničavajući se na ograničene sposobnosti ako ih ima, etničku pripadnost, siromaštvo ili rizik od ponovne viktimizacije, proceni da treba preduzeti radnje osiguranja posebne pomoći kako bi dete svedočilo ili učestvovalo u sudskom procesu, ove mere su besplatne.

Član 125

Medicinski pregled i uzimanje uzoraka sa tela

1. Dete žrtva ili svedok podležu medicinskom pregledu ili uzimanju uzoraka sa tela, samo ako su ispunjeni sledeći uslovi, sud može da izda pismeno ovlašćenje za medicinski pregled ili uzimanje uzorka sa tela samo ako postoji razumna osnova za sumnju da su pregled ili uzimanje uzoraka sa tela potrebni:
 - 1.1. ako su prisutni roditelji, staratelj ili lice koje ga podržava;
 - 1.2. posle saslušanja deteta i uz pristanak roditelja.
2. Ako, u bilo kojoj fazi istrage, postoji sumnja u odnosu na zdravlje deteta žrtve ili svedoka, uključujući i mentalno zdravlje deteta, nadležni organi koji sprovode postupak, obezbediti da se detetu obavi opšti medicinski pregled od strane lekara što je pre moguće.
3. Nakon medicinskog pregleda, nadležni organ koji vodi postupak, ulaže sve napore kako bi dete dobilo preporučeni tretman od strane lekara, uključujući hospitalizaciju ako je to potrebno.

Član 126

Lice za podršku iz Centra za socijalni rad

1. Od početka faze istrage i tokom suđenja, deca žrtve ili svedoci su podržani od strane lica koje je stručno osposobljeno i ima sposobnost da komunicira sa decom različitog uzrasta i porekla i da im pomogne u cilju sprečavanja rizika od nasilja, ponovne viktimizacije i sekundarne viktimizacije.
2. Lice za podršku se imenuje od strane nadležnog sudije. Pre imenovanja, nadležni sudija se konsultuje sa detetom i roditeljima ili starateljem deteta, tražeći i mišljenje deteta u vezi sa polom lica za podršku koja će biti imenovana.

3. Licu za podršku se daje dovoljno vremena da se upozna sa detetom pre nego što se obavi prvo ispitivanje.
4. Kada se dete poziva na ispitivanje, istražitelj obaveštava lice za podršku o vremenu i mestu održavanja ispitivanja.
5. Svaki razgovor sa detetom kao žrtvom ili svedokom, koji se obavlja u okviru suđenja, se sprovodi u prisustvu lica za podršku.
6. Kontinuitet odnosa između deteta i lica za podršku se osigurava koliko je to moguće, tokom sudskog procesa.
7. Nadležni sudija, koji postavlja lice za podršku nadgleda rad lica za podršku i pomaže mu, prema potrebi. Ako lice za podršku ne obavlja svoje dužnosti i funkcije u skladu sa ovim poglavljju, sud će odrediti zamenu lica za podršku nakon konsultacija sa detetom.

Član 127 **Uloge lica za podršku**

1. Lice za podršku, pored ostalog:
 - 1.19. pruža detetu opštu emocionalnu podršku;
 - 1.20. pruža pomoć detetu, na način koji odgovara detetu tokom celog postupka. Ova pomoć može obuhvatiti mjere za ublažavanje negativnih posledica krivičnog dela kod deteta, mere da pomogne detetu da nastavi sa svojim svakodnevnim životom, kao i mere za pomoć detetu da se bavi administrativnim pitanjima, koje proizilaze iz okolnosti slučaja;
 - 1.21. davati savete ukoliko je to potrebno kroz terapiju ili savetovanje;
 - 1.22. povezuje i komunicira sa roditeljim ili starateljem, porodicom, prijateljima i advokatom deteta, ako je to potrebno;
 - 1.23. obaveštava dete o sastavu istražnog tima ili suda i svim drugim pitanjima predviđenim u ovom poglavljju.
 - 1.24. koordiniše sa advokatom koji zastupa dete ili u odsustvu advokata, razgovara sa sudom, detetom i roditeljima ili njegovim starateljem u vezi sa različitim opcijama za svedočenje, kao što su, na primer, kada da budu dostupni, snimanje sa video i drugim sredstvima da se zaštiti najbolji interes deteta;
 - 1.25. koordinacija sa advokatom koji zastupa dete ili u odsustvu advokata, razgovara sa policijom, tužiocem i suda da li je preporučljivo da se izda nalog za zaštitne mere;
 - 1.26. zahteva izdavanje zaštitnih mera, gde je to moguće;
 - 1.27. zahteva posebne mere pomoći ako ih okolnosti u kojima se dete nalazi opravdavaju.

Član 128 **Ispitivanje pravne sposobnosti**

1. Ispitivanje pravne sposobnosti deteta može se vršiti samo ako nadležni sudija smatra da postoje valjani razlozi da se to učini. Razlozi za ovakvu odluku se unose u sudski registar. Prilikom odlučivanja o tome da li je potrebno uraditi ispitivanje sposobnosti, glavni faktor je najbolji interes deteta.

2. Ispitivanje pravne sposobnosti ima za cilj da utvrdi da li je dete čisto ili ne razume pitanja koja su njemu upućena na jeziku koji je razumljiv, kao i značaj istine koju dete govori. Starost deteta samo po sebi nije razlog da se zahteva ispitivanje pravne sposobnosti.

3. Nadležni sudija može imenovati psihologa ili stručnjaka od značaja za svrhu ispitivanja sposobnosti deteta. Pored stručnjaka, druga lica koja mogu biti prisutna u toku ispitivanja pravne sposobnosti su:

3.1 Nadležni sudija;

3.2. Državni tužilac za maloletnike;

3.3. Advokat deteta;

3.4. Lice za podršku.

4. Bilo koja druga osoba, uključujući roditelja ili staratelja ili staratelja radi odlučivanja, čije prisustvo je prema nadležnom sudiji, neophodno za dobrobit deteta.

5. Ako nadležni sudija smatra da bi ispitivanje pravne sposobnosti deteta moglo obaviti bez stručnjaka čije prisustvo nije moguće obezbediti, nadležni sudija može da nastavi sa procenom pravne sposobnosti na osnovu pitanja koje je podnelo tužilaštvo i advokat odbrane.

6. Pitanja treba da su usmerena na način koji je prikladan za dete, bez obzira na uzrast i nivo razvoja, i ona ne treba da se odnose na stvari koje su uključene u sudski postupak. Ova pitanja namenjena za utvrđivanje pravne sposobnosti deteta treba da su razumljiva i jednostavna pitanja kako bi dobili istinite odgovore na njih.

7. Nalog za psihološki ili psihijatrijski pregled za procenu pravne sposobnosti deteta se ne izdaje, osim ako ne postoje opravdani razlozi za taj korak.

8. Ispitivanje pravne sposobnosti se ne ponavlja.

Član 129 **Prihvatne prostorije**

1. Nadležni sudija će obezbediti da deca žrtve ili svedoci mogu čekati u posebnim prihvatnim prostorijama, pogodno opremljenim i prijateljskim prema deci.

2. Prihvatne prostorije, koje koriste deca žrtve ili svedoci nisu vidljive ili dozvoljene za pristup licima optuženih za krivično delo.

3. Kad god je moguće, privatne prostorije koje koriste deca žrtve ili svedoci, treba odvojiti od određenog okruženja i prostorija za punoletne svedoke.

4. Nadležni sudija, u skladu sa okolnostima može naložiti da dete žrtva ili svedok, čekaju na lokaciji udaljenoj od sudnice i da pozovu dete da se pojavi kada je to potrebno.

5. Nadležni sudija će dati prioritet saslušanju iskaza dece žrtava i svedoka kako bi skratili njihovo vreme čekanja pre pojavljivanja pred sudom.

Član 130

Emocionalna podrška za decu žrtve ili svedoke

1. Pored roditelja, staratelja i zastupnika deteta ili drugog odgovarajućeg lica, koje je dodeljeno da pruži pomoć, nadležni sudija mora dozvoliti pristup osobi za podršku da prati dete žrtvu ili svedoka sve vreme dok učestvuje u postupku, kako bi se smanjila anksioznost ili stres.

2. Nadležni sudija će obavestiti lice za podršku, kao i dete, da oni mogu da zatraže pauzu kada je to potrebno samom detetu.

3. Nadležni sudija može da naloži udaljavanje roditelja ili staratelja deteta sa rasprave samo kada je to u najboljem interesu deteta.

Član 131

Oprema u sudnici

1. Nadležni sudija će obezbediti da sudnica bude odgovarajući pripremljena za decu žrtve ili svedok, kao, na primer, ali ne ograničavajući se na korišćenje stolica sa postavljenim sedištem i podignutog oslonca i pomoć deci sa smetnjama u razvoju.

2. Plan sudnice predviđa da, koliko je to moguće, dete ima priliku da sedi sa roditeljima, starateljima, osobom za podršku ili pored svog advokata, tokom čitavog postupka.

Član 132

Pitanja suprostavljene strane

Prema prilici i uzimajući u obzir prava optuženog, nadležni sudija ne dozvoljava ispitivanje žrtve deteta ili svedoka od strane optuženog. Takvo ispitivanje suprostavljene strane može da se obavi od strane branioca kroz sudije za maloletnike, koji ima obavezu da spreči bilo koje pitanje koje bi moglo izložiti dete zastrašivanju, teškoćama ili nepotrebnoj anksioznosti.

Član 133

Mere za zaštitu privatnog života i dobrobiti deteta žrtve ili svedoka

1. Na zahtev žrtve deteta ili svedoka, roditelja, staralaca, advokata, lica za podršku koji je dodeljen da pruži pomoć ili na zahtev ustanove, nadležnog sudije, uzimajući u obzir najbolje interese deteta, može narediti jednu ili više od sledećih mera za zaštitu privatnosti i fizičke dobrobiti:

2.1. Izbrisano iz arhive svako ime, adresa, posao, profesija ili bilo koja druga informacija koja može da se koristi za identifikaciju detete;

- 2.2. Zabranjeno je braniocu da otkrije identitet deteta ili otkriva bilo kakav materijal ili informaciju koja teži da dovede do identifikacije deteta;
- 2.3. Naložiti neobelodanjivanje dokumenata koji identifikuju dete, dok nadležni sudija to smatra odgovarajućim;
- 2.4. Dodeliti pseudonim ili broj za dete kada je potrebno prikazati puno ime i datum rođenja deteta pred optuženim u razumnom roku da pripremi svoju odbranu;
- 2.5. Učiniti napore da se prikriju funkcije ili fizički opis deteta davanjem iskaza ili da se spreči bol ili šteta detetu, uključujući i svedočenje;
- 2.6. Stajanje iza neprozirnog stakla;
- 2.7. Upotreba dodatne opreme kojom se menjaju slika ili zvuk;
- 2.8. Kroz ispitivanje na nekom drugom mestu, koje se istovremeno prenosi u sudnici upotrebom monitora zatvorenog tipa;
- 2.9. Postavljati detetu pitanja koja su prethodno snimljena na video snimku pre ročišta, gde branilac optuženog učestvuje u ispitivanju i daje mu se prilika da detetu žrtvi ili svedoku postavlja pitanja;
- 2.10. Upotrebom kvalifikovanog stručnjaka koji je odgovarajući za tu primenu, kao, na primer, ali ne ograničavajući se na njega, prevodilac za decu sa smetnjama sluha, vida i govora ili drugim ograničenim sposobnostima;
- 2.11. Održavanje zatvorenih sudskih rasprava;
- 2.12. Narediti privremeno udaljavanje optuženog iz sudnice ako dete odbija da svedoči u prisustvu optuženog ili ako okolnosti ukazuju na to da dete može da se blokira i ukoči ako treba da govori istinu u prisustvu te osobe. U ovim slučajevima, advokat odbrane ostaje u sudnici i postavlja pitanja i tako se garantuje pravo optuženog na suočavanje;
- 2.13. Dozvolite detetu odmor tokom davanja iskaza;
- 2.14. Zakazivati rasprave u tim časovima dana koji odgovaraju uzrastu i zrelosti deteta;
- 2.15. Preduzeti bilo koju drugu meru koju sud smatra neophodnom, uključujući, gde je to moguće, poverljivosti i razmatranje najboljeg interesa deteta i prava optuženog.

Član 134

Pravo na povratak i nadoknadu

1. Nadležni sudija obaveštava dete žrtvu ili svedoka, roditelja, staratelja i njegovog advokata o proceduri zahtevanja nadoknade.
2. Nakon osude optuženog i pored bilo koje druge mere protiv njega, nadležni sudija, na zahtev državnog tužioca za maloletnike, žrtve, njegovih roditelja ili staratelja ili advokata žrtve, ili na

osnovu zahteva same institucije, može naložiti da počinitelj krivičnog dela obavi povraćaj imovine ili obeštećenje za dete po ovome što sledi:

2.1. U slučaju oštećenja, gubitka ili uništavanja imovine deteta žrtve, kao rezultat dela ili hapšenja ili pokušaja hapšenja počinioca, sud može odrediti počiniocu krivičnog dela da plati detetu ili njegovom ovlašćenom predstavniku, kao i zamenu vrednosti imovine u slučaju da ona ne može da se povрати u potpunosti;

2.2. U slučaju fizičkih i psihičkih povreda deteta kao rezultat počinjenog krivičnog dela ili hapšenja ili pokušaja hapšenja počinioca, nadležni sudija može narediti počiniocu da finansijski nadoknadi dete za svu nanesenu štetu kao rezultat krivičnog dela, uključujući i troškove u vezi sa socijalnom i obrazovnom reintegracijom, medicinskog tretmana, lečenjem mentalnog zdravlja i pravnih usluga;

2.3. U slučaju fizičke povrede ili opasnosti od telesnih povreda po dete, koji je bio član porodice počinioca u relevantnom periodu, nadležni sudija može narediti počiniocu da plati detetu troškove nastale kao rezultat njegovog udaljavanja od porodice.

Član 135

Informacije o konačnom rezultatu sudskog postupka

1. Nadležni sudija obaveštava deteta, roditelja ili staratelja i lice za podršku o konačnom rezultatu suđenja.

2. Nadležni sudija poziva lice za podršku da pruži emotivnu podršku detetu, da mu pomogne da prihvati konačni rezultat suđenja, ako je to potrebno.

Član 136

Uloga lica za podršku posle završetka sudskog postupka

1. Odmah nakon završetka sudskog postupka, lice za podršku ili organizacija povezana sa odgovarajućim stručnjacima kako bi se osiguralo da se detetu žrtvi ili svedoku osigura dodatno savetovanje ili lečenje, ako je to potrebno.

2. U slučaju da dete žrtva ili svedok treba da bude vraćeno u drugu zemlju, lice za podršku treba da bude u kontaktu sa nadležnim organima, uključujući i konzulat, kako bi se osiguralo ispravno sprovođenje relevantnih nacionalnih i međunarodnih odredbi koje regulišu povratak dece u drugu zemlju i pomažu detetu tokom priprema za repatrijaciju.

ŠESTI DEO

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 137

Posebne odredbe za obračunavanje rokova

Ako na dan stupanja na snagu ovog zakonika teče bilo koji rok, taj rok se obračunava u skladu sa ovim zakonikom, osim ako po ranijim odredbama rok nije bio duži.

Član 138

Sprovođenje odredbi zakonika koji je pre toga bio na snazi

1. Ako je do dana početka primene ovog zakonika podnesen predlog za izricanje mere i kazne u skladu sa odredbama Zakonika br. 03/L-193 pravde za maloletnike („Službeni glasnik Republike Kosovo“ br. 78/ 20.08.2010) postupak se završava u skladu sa tim odredbama.
2. Ako je na početku izvršenja ovog Zakonika doneta odluku protiv koje je u skladu sa odredbama Zakonika br. 03/L-193 pravde za maloletnike („Službeni glasnik Republike Kosovo“ br. 78/ 20.08.2010) bio dozvoljen pravni lek, a ta odluka još nije dostavljena ili još uvek traje period za podnošenje pravnog leka onda se primenjuju odredbe tog Zakonika.

Član 139

Izvršenje

1. Izrečene mere diverziteta kao i vaspitne mere, i pravosnažne odluke kojima je izrečena kazna, a koja je postala pravosnažna pre početka primene ovog Zakonika, se sprovodi u skladu sa odredbama Zakonika br. 03/L-193 pravde za maloletnike („Službeni glasnik Republike Kosovo“ br.78/ 20.08.2010).
2. Izvršenje mera diverziteta kao i vaspitnih mera i krivičnih sankcija koje je počelo pre sprovođenja ovog Zakonika, u skladu sa odredbama Zakonika br. 03/L-193 pravde za maloletnike („Službeni glasnik Republike Kosovo“ br.78/ 20.08.2010), se nastavlja u skladu sa ovim odredbama.

Član 140

Pokrenuti postupci

1. Pokrenuti postupci pre stupanja na snagu ovog Zakonika će biti završeni po odredbama Zakonika br. 03/L-193 pravde za maloletnike („Službeni glasnik Republike Kosovo“ br.78/ 20.08.2010).
2. Ako u postupcima po paragrafu 1 iz ovog člana nakon stupanja na snagu ovog Zakonika, presuda ili odluka kojom je postupak završen bude poništena vraćena u ponovljeni postupak, taj novi postupak će se sprovoditi u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 141

Donošenje podzakonskih akata

Podzakonska akta propisanaa ovim zakonom se izdaju u roku od jedne (1) godine od dana stupanja na snagu ovog Zakonika.

Član 142

Prestanak validnosti važećeg Zakonika

Sa početkom primene ovog zakonika prestaje da važi Zakonik 03/L -193 pravde za maloletnike („SG Republike Kosovo, br. 78/ 20.08.2010“).

Član 143

Stupanje na snagu i početak sprovođenja Zakonika

Ovaj Zakonik stupa na snagu 15 dana od dana objavljivanja u („Službeni glasnik Republike

Kosovo“ i sprovodi se nakon isteka roka od šest (6) meseci od dana stupanja na snagu.

Kadri Veseli

Predsednik Skupštin
e Republike Kosovo